

Інститут української археографії та джерелознавства імені
М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення
Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького
Запорізький національний університет
Бердянський державний педагогічний університет
Східний інститут українознавства ім. Ковальських

*Наукова школа професора
А.В. Бойка:
персоналії та доробок*

Запоріжжя
2011

ББК: 63.3(4Укр)

УДК: 94(477.64)

Н 34

**Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок /
Упорядники: Ігор Лиман, Вікторія Константинова. – Запоріжжя,
2011. – 376 с., іл.
ISBN 978-966-488-096-8**

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту української
археології та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН
України (Протокол № 3 від 12.06.2011).

Редакційна колегія: Андрєєв В.М., Білівненко С.М., Бойко П.А.,
Брехуненко В.А., Козирев В.К., Константинова В.М., Лиман І.І.,
Маврін О.О., Мільчев В.І., Сохань П.С.

Книга присвячена науковій школі з дослідження історії Південної
України XVIII – XX ст. професора Анатолія Васильовича Бойка,
інституційними “стрижнями” якої були і залишаються Запорізьке
відділення Інституту української археології та джерелознавства імені
М.С. Грушевського НАН України, Запорізьке наукове товариство
імені Я. Новицького та кафедра джерелознавства, історіографії та
спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного
університету.

Для науковців, викладачів, студентів, усіх, хто цікавиться
проблемами історіографії, джерелознавства, історії України.

В оформленні обкладинки використані роботи художника
Мирослава Добрянського.

ISBN 978-966-488-096-8

© І.І. Лиман, 2011

© В.М. Константинова, 2011

© Автори передмов, 2011

© ЗНТН, 2011

© ПП «АА Тандем», 2011

**Institute of Ukrainian Archeography and Primary Sources
Studying of M.S. Hrushevskiy (National Academy of Sciences of
Ukraine) — Zaporizhzhya branch
Zaporizhzhya Scholarly Society of Y. Novytskyi
Zaporizhzhya National University
Berdyansk State Pedagogical University
Kowalsky Eastern Ukrainian Institute**

***The Scholarly Cohort of Professor
A.V. Boyko: Profiles and
Accomplishments***

**Zaporizhzhya
2011**

**The Scholarly Cohort of Professor A.V. Boyko: Profiles and Accomplishments / Ihor Lyman, Viktoriia Konstantinova. – Zaporizhzhya, 2011. – 376 p., ill.
ISBN 978-966-488-096-8**

It is published due to the decision of academic council of Institute of Ukrainian Archeography and Primary Sources Studying of M.S. Hrushevskiy (protocol № 3 from 12.06.2011).

Editorial board: Andriev V.M., Bilivnenko S.M., Boyko P.A., Brekhunenko V.A., Kozyriev V.K., Konstantinova V.M., Lyman I.I., Mavrin O.O., Milchev V.I., Sokhan P.S.

The book is devoted to the scholarly cohort of researching the history of Southern Ukraine of XVIII-XX centuries of professor Anatolii Vasylovych Boyko, which institutional “cores” were and remain Zaporizhzhya branch of Institute of Ukrainian Archeography and Primary Sources Studying of M.S. Hrushevskiy (National Academy of Sciences of Ukraine), Zaporizhzhya Scholarly Society of Y. Novytskyi, Chair of Primary Sources Studies, Historiography and Special Historical Disciplines of Zaporizhzhya National University.

The book is addressed to researchers, tutors, students, everybody, who is interested in problems of historiography, primary sources studying, history of Ukraine.

ISBN 978-966-488-096-8

© I.I. Lyman, 2011
© V.M. Konstantinova, 2011
© Authors of prefaces, 2011
© ZSSN, 2011
© “AA Tandem”, 2011

ВІД УПОРЯДНИКІВ

27 грудня 2010 р. пішов із життя Анатолій Васильович Бойко. Без перебільшення, це стало тяжкою втратою не тільки для всіх тих, хто мав щастя входити до сформованої професором наукової школи, але і для історичної науки в цілому. Втім, продовжують діяти інституції, сформовані і очолювані Анатолієм Васильовичем: Запорізьке відділення Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України, Запорізьке наукове товариство імені Я. Новицького, кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету. Реалізуються проекти, розпочаті професором. І це дає підстави сподіватись, що уход Учителя, ставши суворим випробуванням для його учнів, разом із тим знаменуватиме новий, але далеко не останній етап у розвитку наукової школи професора А.В. Бойка.

Хочеться вірити, що такому розвиткові прислужиться і видання, ідея створення якого виникла у нас через півроку після уходу Учителя. З одного боку, ми відчуваємо певне моральне право на упорядкування цієї книги, оскільки перший з упорядників свого часу був першим за хронологією аспірантом Анатолія Васильовича, згодом – першим захищеним під його керівництвом кандидатом наук, ще пізніше – першим захищеним при консультуванні А.В. Бойка доктором наук. Другим же захищеним доктором наук став другий упорядник. З іншого боку, ці ж обставини покладають на нас серйозний моральний обов'язок перед професором Бойком та його науковою школою. Тож цю книгу ми розглядаємо як своєрідну данину пам'яті нашому Учителю, але в той же час і як намагання зафіксувати, закріпити, популяризувати здобутки наукової школи, сформованої навколо нього, як спробу мобілізувати самих учнів Анатолія Васильовича, не дати їм забути, звідки вони вийшли.

Крім того, ми розглядаємо це видання і як важливий крок у напрямку реалізації того, до чого прагнув лідер школи. У своєму останньому інтерв'ю Анатолій Васильович, відповідаючи на питання про плани, сказав: “Першочергові наші завдання це згуртувати дослідників Степової України та інтенсифікувати розвій наукових студій цього краю”¹. Тож ми маємо намір після публікації видання “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок” узятись за підготовку кількатомника “Дослідники історії Південної

¹ Плещький С. Повернення дослідника Степу [Електронний ресурс] // День. – 29 грудня 2010. – № 240. – Режим доступу до статті: <http://www.day.kiev.ua/299337>

України XVIII-XX століть”, яка і може стати певною базою для згуртування все ще до деякої міри розпорошених сил науковців, до сфери інтересів яких входить вивчення минулого регіону.

Під час обговорення концепції книги з В.М. Андрєєвим херсонський історіограф згадав епізод свого спілкування з А.В. Бойком, який є концептуально важливим і для розуміння сприйняття самим Анатолієм Васильовичем поняття “наукова школа”, і для усвідомлення тих викликів, які зараз стоять перед учнями професора: “Було це у 2003-му. Якимось під час нашого спілкування з Анатолієм Васильовичем Бойком зайшла мова про поняття “школа в історичній науці”. Зрозуміло, що “наукова школа” – це ідеальний тип, концепт, який є засобом професійної самоідентифікації кількох генерацій науковців, які об’єдналися навколо певної організаційної структури, мають спільну проблематику досліджень, послуговуються спільним методологічним інструментарієм та практиками концептуалізації. Тоді я зауважив, що на сучасний момент можна сміливо казати про “наукову школу дослідників Південної України Бойка”, адже практично усі ознаки цього поняття на той момент вже були притаманні створеному ним науковому колективу. Пригадую, що під час тієї розмови я навів список критеріїв школи за Л. Винаром: організаційна структура, що включає науково-навчальні заклади та науково-дослідні інститути; спільність головних історіографічних концепцій учителя та його учнів; спільність методології дослідження й історіософії; наявність наукового періодичного видання, що публікує результати досліджень та транслює основні ідеї школи; спільність тематики історичних досліджень. Загалом Анатолій Васильович погодився зі мною. Утім, він наголосив на тому, що, на його думку, є ще один критерій, який свідчить про те, відбулася наукова школа чи ні. Отже, спробую передати думку близько до авторського “тексту”: “Про справжню наукову школу можна казати лише тоді, коли учні пішли далі свого вчителя, коли вони продовжили дослідження та розвили концепції керівника, коли школа не перетворилася на нерухому закостенілу структуру, а розвивається й після уходу свого лідера. А тому, Віталіку, думаю, що моя школа ще знаходиться у стадії становлення, і чи відбудеться вона, я ще не знаю”. З часу тієї розмови пройшло вісім років, за які і сам А.В. Бойко, і його учні багато чого встигли. Але саме тепер школа професора має пройти випробування у ході її очільника.

Що стосується структури цієї книги, то її основу становлять біобібліографії самого Анатолія Васильовича Бойка та представників

його наукової школи. При цьому принцип розміщення біобібліографічних даних простий і формальний: спочатку наводиться інформація про всіх докторів наук; потім – про Ph.D. (поки що такий у науковій школі А.В. Бойка лише один – Роман Шиян (University of Alberta, Canada)); далі – про всіх кандидатів наук; після того – про аспірантів, пошукачів та інших, хто ще не встиг отримати науковий ступінь. У межах же кожної групи черга біобібліографій найбільш демократична – за алфавітом.

Біобібліографіям передують низка вступних статей. Добір науковців, до яких ми звернулись із пропозицією щодо їх написання, далеко не випадковий. Стаття професора української історії Гарвардського університету Сергія Плохія дозволяє не лише пересвідчитись у тому, що науковий доробок А.В. Бойка та його учнів відомий далеко за межами України, але і побачити Анатолія Васильовича як Людину. Адже пан Плохій був справжнім другом запорізького професора. Як був таким і доктор історичних наук, професор, завідувач відділу історії і теорії археографії та споріднених джерелознавчих наук Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України В.А. Брехуненко. Між іншим, у контексті тематики книги вкрай важливо, що Віктор Анатолійович представляє саме ту академічну установу, Запорізьке відділення якої очолював А.В. Бойко. Іншими двома інституційними “стрижнями”, навколо яких формувалась наукова школа професора, були Запорізьке наукове товариство імені Я. Новицького і кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету. Тож цілком логічно, що до книги включено статті про них. І далеко не випадково, що авторами цих статей стали голова правління товариства імені Новицького С.М. Білівненко і заступник голови правління В.К. Козирев, а також завідувач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін В.І. Мільчев. Усі троє – учні А.В. Бойка. Нарешті, принципово важливою для розуміння самого поняття “наукова школа” і відповідності цьому поняттю кола, сформованого професором Бойком, є вступна стаття Н.І. Швайби – також учениці Анатолія Васильовича, однієї з небагатьох історіографів, представлених у школі, экс-директора Інституту усної історії ЗНУ. Цілком виправдано, що вступні статті мають цілу низку “точок перетинання”, адже тісно перепліталась сама діяльність усіх трьох інституцій, що були “стрижнями” наукової школи А.В. Бойка.

Наукова школа – це далеко не проста сукупність науковців і їхніх персональних доробків. Тож структурними складовими книги стали і

список членів Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького; бібліографічні відомості про всі випуски та томи часопису, багатотомних і серійних видань, започаткованих А.В. Бойком; список наукових конференцій, конгресів, семінарів, круглих столів, в організації яких взяли участь А.В. Бойко або очолювані ним інституції; перелік усно-історичних і етнографічних експедицій, організованих А.В. Бойком і Запорізьким науковим товариством ім. Я. Новицького.

Маємо відзначити, що ідея створення книги була підтримана фактично всіма, до кого ми звертались. І це, між іншим, також варто сприймати як вияв поваги до пам'яті А.В. Бойка і як усвідомлення значущості справи, яку він започаткував.

Особливу подяку за допомогу в підготовці видання хочемо висловити С.М. Білівненку, В.І. Мільчеву, П.А. Бойку. За уточнення біографії та бібліографії Г.І. Шахрова дякуємо О. Дровосековій.

І, звичайно ж, щиро вдячні голові Запорізької обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, директору культурного центру "Хортиця", одному із засновників Запорізького наукового товариства імені Я. Новицького, давньому другу і соратнику А.В. Бойка В.К. Козиреву.

Наприкінці обумовимось, що саме включення науковців до представників школи професора А.В. Бойка залежало не тільки від ознаки належності до числа тих, чийми науковими керівниками або ж консультантами (не тільки реально, але і формально) були Анатолій Васильович або його учні, але і від самоідентифікації науковців, від їхнього сприйняття паном Бойком та інших ознак. При цьому ми цілком усвідомлюємо умовність обмеженостей зазначеного кола осіб і впевнені, що учнями А.В. Бойка можуть назвати себе значно більше науковців (тут ми навіть не кажемо про сьогоdnішніх студентів, які навчались у Анатолія Васильовича і поки що просто не встигли голосно заявити про себе в науковому світі). Тож ми були б щасливі, якби років за десять побачила світ нова книга, присвячена науковій школі професора А.В. Бойка, і до неї були б включені, зокрема, біобібліографії значно ширшого кола вчених, ніж включених до цього видання.

*Ігор Лиман, Вікторія Константінова
(Бердянськ)*

СЛОВО ПРО МАЙСТРА

*Умирають майстри, залишаючи спогад, як рану.
В барельєфах печалі уже їм спинилася мить.
А підмайстри іще не зробились майстрами.
А робота не жде. Її треба робить.*

Ліна Костенко

“Нам своє робити”, чув я не раз від Анатолія Бойка під час наших нечастих особистих зустрічей та більш регулярних спілкувань в Інтернеті. З початку 90-х ми з Анатолієм Васильовичем бачилися рідко, більше спілкувалися електронною поштою, але утримували безперервну нитку зв'язку, який давав можливість говорити про найважливіше, на той момент і на майбутнє. Крізь усі ці роки для Анатолія Бойка найважливішим залишалася ні він, ні його особисте, ні навіть постійно присутня і виснажлива хвороба, а робота – подвижницька праця, якій він без галасливих заяв присвятив своє життя.

Анатолій Бойко був одним із найкращих сучасних дослідників історії України. Він був і залишився також українським вченим і вважав, що це не тільки накладає обов'язок, але й робить його кращим, вдумливішим і більш уважним дослідником свого краю. Об'єднання цих двох компонентів: посвята науці та патріотизм, який природно перетинав рамки регіональні і легко висувався у контекст національний, були основою його світопочуття та сенсом життя, який давав наснагу боротися, навіть тоді, коли надії вже не було. Тоді з'влялося бажання встигнути – не пожити, а попрацювати, закінчити те, про що мріялося. Самого цього “закінчення” багатьом вистачило б на кілька блискучих кар'єр та на цілком змістовних життів. Працюючи, він перетворював, як багатьом здавалося, неможливе на можливе – долав обступаючу його темряву і народжував нове життя. Наука та патріотизм були як дві частини атому, які поєднуючись випромінювали світло та давали такий поштовх енергії, який вів по життю не тільки самого Анатолія Бойка, але й десятки людей навколо нього, перш за все його учнів, а також учнів його учнів.

Для Анатолія Бойка багато в чому прикладом був творець дніпропетровської джерелознавчої школи Микола Ковальський. Звідти у Анатолія пішла й повага до історичного джерела, й повага до праці учнів. Але успіх Анатолія Бойка як науковця та організатора науки був пов'язаний не тільки з ідеями та моделями його

студентських років, а із його власною здатністю рости і розширювати свої обрії та обрії тих, хто був поруч. У досліджах з історії Південної України він послідовно і успішно долав один науковий та психологічний бар'єр за іншим. Відкинувши імперські за своєю основою схеми радянської історіографії, він не спокусився на звуження історії регіону до історії запорозького козацтва та його нащадків. Почавши з дослідження масових джерел, він легко перейшов до вивчення джерел наративних: щоденників, родинних історій, листування, які представили образ людини, що ховався за рядками офіційних звідомлень та статистичних звітів. Досліджуючи писемні джерела, він зміг зробити революційний для української науки прорив у галузь усної історії. Анатолій Бойко зміг також подолати інший професійний бар'єр, який міцно тримає істориків у рамках наперед визначених хронологічних періодів. Він почувався цілком вдома і у козацькій добі 18 століття, і у радянській добі 20-го. Проривом крізь пута старої історіографії була також здійснена Анатолієм Бойком в останні роки його життя реконцептуалізація свого предмету досліджень як історії Степової України. У цей термін він вклав досвід своїх багатолітніх досліджень, розуміння значення природного та кліматичного факторів в історії суспільств, а також впливу, який степовий кордон справив на економічний, соціальний, культурний та політичний розвиток України.

Людина, яка вражала своєю працьовитістю та продуктивністю, Анатолій Бойко не був одинаком або кабінетним вченим. Завжди – в оточенні не тільки книг, рукописів та мікрофільмів, але також людей. Він був світлою людиною. Ти знав, що з ним ти був в присутності чогось більшого за буденність повсякденного життя. Тільки такі люди можуть бути справжніми проводирями, можуть запалювати інших своєю безкорисливою посвятою та створювати наукові школи, які переживають самих метрів. Думаючий і сумлінний науковець та доброзичлива людина, він мав ще й неабиякий талант організатора, міг тримати парасольку і над своїми проектами і своїми учнями у вирі жорсткої, а інколи навіть жорстокої, університетської боротьби та конкуренції. Сьогодні важко уявити, як би склалася без Анатолія Бойка, і чи склалася б зовсім, наукова доля його учнів. Але так само важко уявити без внеску учнів редаговані їхнім професором десятки томів архівних джерел, усних свідчень та наукових публікацій. Ці роботи були помічені далеко за межами України і принесли наукове визнання і професору, і його учням. Остання за часом нагорода прийшла зі Сполучених Штатів, де Союз українок Америки відзначив багатотомник “Усна історія Степової України” своєю нагородою.

Є багато способів оцінити значення вченого та його школи. Збірники на пошану, які часом видаються з ініціативи самих наукових ювілянтів, включають усі необхідні “маркери” наукової величі: біографія, список видань, праці колег та учнів. Можна, звичайно, дивитися на посади, або навіть наукові нагороди. Індекс цитування є ще одним способом оцінити “велич”. Звичайно, є ще “ім’я”, яке існує іноді зовсім автономно від перерахованих вище ознак. Ці речі окремо, а ще більше разом, мають певну вагу, особливо “тут і зараз”. А як відносно “там і в майбутньому”? Прості відповіді на це питання просто не існує. Історія насправді є кепським і дуже упередженим суддею. Покладатися на справедливість її присуду не варто: кожне покоління ставить ті питання, які його цікавлять, і оцінює минуле зі своєї дуже специфічної, якщо не егоїстичної, точки зору. На що ж тоді можна поклатися, ведучи діалог із майбутнім? Тільки на те, що внесок, який зробив науковець, буде необхідним поколінням, які прийдуть за ним, чи за нею. Без цеглини, покладеної колись, будівля майбутнього просто не зможе існувати. Чи можна уявити історію Степової України через покоління, два чи три від сьогодні, яка б не брала до уваги, чи навіть не базувалася б на працях Анатолія Бойка та його учнів? Мені важко уявити таку історію і таких істориків, де б вони не жили, і які б теми вони не піднімали.

Попереду у школи, створеної Анатолієм Бойком, нові досягнення, але також нові випробування. Адже, “при майстрах якість легше”, писала Ліна Костенко. “Вони – як Атланти. Держать небо на плечах. Тому і є висота”. Це видання не є тільки підсумком роботи Анатолія Бойка та його учнів, або відміткою вже досягнутої висоти. Хочеться вірити, що це є також стартом подальшого злету.

*Сергій Плохій
(Кембрідж, США)*

ПОДВИЖНИК

Велике, як відомо, бачиться на віддалі, але вже зараз цілком очевидно, наскільки багато важив для українського інтелектуального середовища Анатолій Бойко з його гідним подиву подвижництвом на ниві дослідження історії Південної України. Він назавжди золотими літерами вписав своє ім'я в історію української гуманітаристики тим, що створив потужну, добре знану наукову школу дослідження Степової України XVIII-XIX ст., донедавна найзанедбанішої ділянки в українській історіографії. Чого варті лише підготовлені ним та його учнями такі фундаментальні видання, як “Джерела з історії Південної України XVIII-XIX ст.” (видано 10 томів), “Усна історія Степової України” (11 томів), “Старожитності Південної України” (23 випуски), “Запорозька спадщина” (17 випусків), “Південна Україна XVIII-XX ст.” (9 книг), численні монографії та статті. А систематичні від 2000 року археографічні експедиції Запорізькою, Миколаївською, Донецькою, Херсонською областю та Кримом! А десятки представницьких наукових конференцій!

Так, на жаль, повелося, що аж до 1990-х рр. історія Степової України була фактично віддана на відкуп російській історіографії. Брутальна ліквідація Катериною II останньої Запорозької Січі (1775) незбагненним чином провела у свідомості українських істориків дивний ціннісний вододіл між попередньою та наступною історією краю. На рівні підсвідомого з'явився стереотип сприйняття останньої як чогось уже нібито “не свого”, навіть “чужого”, що знеохочувало до систематичних студій.

Своєрідним вакуумом скористалася конкурентна наукова та ідеологічна потуга. І, слід віддати належне, доволі вміло. Маючи на меті за допомогою “історичних” аргументів обґрунтувати нібито органічну російськість регіону, вона постаралася вкорінити відповідні переконання на рівні свідомості широкого загалу. Пішла гуляти концепція “Новоросії” з педалюванням на начебто “пустельності” теренів аж до ліквідації Нової Січі та на цивілізаторській місії Росії. Подібні погляди в різних варіантах – від фальцетних до помірковано великодержавницьких – і під різними приправами – від квасного російського патріотизму до марксизму та постмодерністських потуг – постійно транслювалися в українське суспільство, а подеколи транслюються й нині. Українців вперто привчали дивитися на минуле краю, та й України загалом, чужими очима, сприймати свою історію як похідну від історії російської. Як у Шевченка – “Німці скажуть ми змогли. Моголи, моголи”.

При ближчому ж знайомстві стає очевидним, що успішність навіювання “новоросійського комплексу” трималася передусім на кричущо слабкій розробленості практично всіх ключових проблем історії Степової України. Тим більше, що актуалізована донедавна джерельна база – основа основ будь-якого дослідження – була до смішного вузькою й сама по собі не дозволяла сформуванню адекватні уявлення. А відтак науковоподібні конструкції про неосвоєність та незалюдненість краю до останньої чверті XVIII ст., про його питому неукраїнськість і натомість новоросійськість виглядали не такими вже й уразливими, створюючи широке поле для різних ідеологічних маніпуляцій, чим і скористалися.

На такому ось науковому та ідеологічному тлі розгорнув у Запорізькому університеті свою наукову діяльність Анатолій Бойко на ниві дослідження історії Степової України XVIII-XIX ст. До всього, закласти підвалини власної наукової школи довелося у злидненні для усієї української науки 1990-ті рр., в умовах хронічного безгрошів'я та злиднів у прямому розумінні слова. Тим вагомішими з висоти сьогодення виглядають результати докладених зусиль, які кардинально змінили стан історіографічного освоєння історії Степової України за всіма параметрами: актуалізована джерельна база, археографічні публікації, розробка прикладних проблем, концептуальне осмислення, популяризація наукових знань.

Як науковець Анатолій Бойко сформувався на історичному факультеті Дніпропетровського університету, де здобував фах історика в 1981-1986 рр. і вчився в аспірантурі (1986-1989). Ще у студентські роки майбутнього вченого тягнуло до історії Степової України. Хіба незвіданим чином спрацював поклик крові, адже Анатолій походив із Запорожжя, з родини колишніх запорозьких козаків. Найпотужніший інтелектуальний вплив мав на нього професор Микола Ковальський, маститий вчений, фундатор дніпропетровської джерелознавчої школи. Саме М. Ковальського Анатолій вважав своїм духовним батьком і крізь усе своє коротке життя проніс теплі синівські почуття до нього.

Анатолій Бойко був органічним представником дніпропетровської джерелознавчої школи. Кандидатська дисертація “Торгівля Південної України (1775-1825)” ґрунтувалася переважно на незаних ранише джерелах і сигналізувала про потужний по тенціал вченого.

Ще в студентські роки Анатолій Бойко заризився архівною евристиком. Не викисав з Дніпропетровського обласного архіву. Використовував кожну нагоду для поїздки до Москви, Петербурга, Херсона, Миколаєва, де відклалася основна маса джерел з його

проблематики. Перебравшись після закінчення аспірантури до Запоріжжя, де розпочав викладати в місцевому університеті, беручий до роботи, в міру амбіційний, Анатолій Бойко був просто нездатен сидіти склавши руки, і під його орудою невдовзі виникає осередок дослідження історії Степової України XVIII-XIX ст.

Значний вплив на тогочасну діяльність Анатолія Бойка справила зміна загальної атмосфери в Україні. Національне відродження кінця 1980-х рр. виразно резонувало з його внутрішніми інтенціями й тим україноцентризмом, яким була просякнута школа М. Ковальського. Глибоке переконання в необхідності здобуття Україною незалежності та створення української України прийшло легко, ніби саме собою, прийшло раз і назавжди.

На хвилі національного відродження у 1988 р. відновила свою роботу Археографічна комісія, брутално ліквідована під час сумно відомих нагінок на українство в 1972 р. До плану її роботи увійшло наукове видання “Описів Катеринославського намісництва”, яке мав підготувати Анатолій Бойко. Коли ж у 1991 р. було створено Інститут української археографії, він став науковим співробітником Дніпропетровського відділення. Пізніше ж очолив Запорізьке відділення Інституту, відкрите під нього в 1999 році, коли всім стало зрозуміло, наскільки широкі перспективи відкриваються саме в Запоріжжі для інтенсифікації студій з історії Степової України під орудою Анатолія Бойка.

Тут щасливо поєдналися дві обставини. З одного боку, наявність навколо Анатолія Бойка талановитих вчених, виплечаних ним же, а з іншого – свідомо політика керівництва Інституту на підтримку досліджень у різних куточках України. З перших днів свого існування Інститут взяв курс на об’єднання зусиль усіх, незалежно від місця проживання, хто спроможний ефективно долучитися до потужного археографічного освоєння незнаних чи маловідомих масивів джерел з української історії. Дослідження минулого різних регіонів України на якісно розширеній джерельній базі одразу стало одним із пріоритетних напрямків діяльності Інституту. На зорі його становлення були створені відділення у Дніпропетровську та Львові, осередок у Чернігові, згодом додалися відділення у Запоріжжі, Харкові, осередки в Хмельницькому та Миколаєві.

Анатолій Бойко сповідував глибокий пієтет до історичного джерела, так би мовити, джерелознавчий фундаменталізм. Формування самодостатньої джерельної бази було для нього основою основ будь-якого якісного дослідження, ба, навіть, своєрідною “священною коровою”. Віддалена від джерел концептуалізація не

вартувала з'їденого яйця. Дратували концепції, висмоктані з пальця, які не враховували інформативний потенціал наявних джерел і частогусто зовсім не працювали на історичному матеріалі. Коли ж з подібних концепцій стирчали суто ідеологічні настанови, це доводило Бойка до сказу. Навіне свого часу М. Ковальським переконання, що концепції приходять і відходять, а джерело вічне як підстава для пізнання, стало науковим дороговказом для А. Бойка. Цього навчився сам, цього навчав своїх учнів. З огляду на ділянку його наукових зацікавлень та невтішний, м'яко кажучи, стан актуалізованої джерельної бази, це мало першорядне значення. Тому А. Бойко генерував три фундаментальні археографічні проекти, зав'язані на історії Степової України: “Джерела з історії Південної України”, “Усна історія Степової України”, “Старожитності Південної України”.

Просто-таки гвалтовне розширення ним та під його керівництвом у рамках цих проектів, а також шляхом спеціальних видань, актуалізованої джерельної бази дослідження історії Степової України XVIII-XIX ст. стало, без сумніву, одним із знакових явищ сучасної української історіографії. Були уведені до наукового вжитку цілі пласти невідомих раніше описово-статистичних, документальних та наративних джерел, що змушувало, змушує і змушуватиме подивитися на Степову Україну зазначеного періоду зовсім інакше, ніж це було в часи домінування російської імперської парадигми.

Анатолій Бойко власноруч упорядкував видання описів Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX ст., мемуари та щоденники представників різних станів Степової України з селянами включно. Розробивши цілісну програму публікації джерел з історії територіально-адміністративного поділу, еліт регіону, митної справи, залюднення та господарського освоєння Степової України, своїх учнів спрямовував на дослідження цих вузлових проблем. Це передбачало неминучі активні пошуки в архівах і в наслідку – публікацію солідних збірників джерел, як правило, в рамках “Джерел з історії Південної України” У такий спосіб з'явилися друком “Православна церква на півдні України (1775-1781)” (Ігор Лиман), “Канцелярія Новосербського корпусу” (Володимир Мільчев, Ольга Посунько), “Формування митної мережі Південної України (1775-1819)” (Юлія Головка), “Степова Україна у Законодавчій комісії 1767 року” (Наталка Сурева), “Матеріали до історії болгарського населення України XVIII століття” (Володимир Мільчев), “Матеріали до історії адміністративного устрою Південної України (друга половина XVIII – перша половина XIX століття)” (Валерій Козирев) тощо. Кожна з цих публікацій пройшла через руки й серце Анатолія Бойка. У жодній з

них він не був весільним генералом, натомість сумлінно редагував, виправляв археографічні вади та зміст передмов і коментарів. Займався цим навіть у роки тяжкої хвороби.

Ще одним напрямком археографічної діяльності А. Бойка стали масштабні проекти “Твори Дмитра Яворницького в 20-ти томах”, а також “Твори Якова Новицького в 5-ти томах”. Обидва проекти мали охопити цілість творчої спадщини цих дослідників запорозького козацтва та Запорозького краю й вимагали копійкової підготовки із залученням незнаних раніше джерел. Вже побачили світ по чотири томи.

Зрештою, А. Бойко охоче друкував окремими виданнями збірники джерел, підготовлені дослідниками з-поза своєї школи. Подібним чином побачили світ декілька частин “Хроніки Європейської Сарматії” О. Гваньїні, “Джерела з історії Жовтоводської битви 1648 року”, “Запорозький писар Андрій Семенович Товстик”, “Листування Опанаса Сластьона”, листи до Михайла Грушевського авторства Федора Вовка, Мирона Кордуби, Зенона Кузелі, Володимира Гнатюка, листування Миколи Біляшівського з Ф. Вовком тощо.

Усе це відкривало перед дослідниками історії Степової України нові горизонти й науковими засобами спростовувало панівні концепції, просякнуті російським великодержавництвом. “Джерела з історії Південної України” вже нікому не обійти, як і “Усну історію Степової України”, куди увійшли матеріали численних археографічних експедицій.

Для самого А. Бойка потужна археографічна діяльність була лише відправним пунктом для джерелознавчих студій, до яких мав неабиякий смак. П'ять з шести його монографій присвячені джерелознавчим проблемам історії Степової України. Крім згадуваних вище книг 1996-1997 рр., це: “Джерела з історії ярмарок Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття” (Запоріжжя, 2000), “Південна Україна останньої чверті XVIII століття: Аналіз джерел” (Київ, 2000), “Джерелознавство історії Південної України” (Київ, 2004), “Наративні джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII – XIX століття” (Київ, 2005). Ці дослідження віддзеркалювали бездоганне знання ним потенційної джерельної бази, високу культуру роботи з джерелами, уміння підібрати такий дослідницький інструментарій, який дозволяв би всебічно досліджувати порушену проблему.

Водночас Анатолію Бойку була глибоко чужою нафталінна ідея “джерелознавство заради джерелознавства”, яка перетворювала цю науку на замкнуту схоластичну систему. Така постановка питання

відкидалася з порога. Джерелознавчі дослідження тільки тоді мають цінність, якщо розширюють обрії конкретно-проблемних студій, а інструментарій джерелознавства покликаний слугувати підвищенню інформаційної віддачі джерел. І в Бойка, і в його учнів проблема інформаційного потенціалу джерел не ритуальна. Вона інтегрує в собі увесь комплекс попередніх дослідницьких процедур і створює широкі можливості для якісної концептуалізації. Це було добре продемонстровано і самим Бойком, і його учнями при дослідженні таких проблем, як: торгівля, митні відносини, система відкупів Степової України, Церква на Запорозьких Вольностях, соціальна історія запорізького козацтва, дворянство та міста Степової України, національні меншини Степової України, Азовське козацьке військо тощо.

У 2000 р. на голому ентузіазмі А. Бойка та його команди започатковуються археографічні експедиції півднем України, які стали ще однією блискучою візитівкою запорізької школи. Під час експедицій було опитано більше 4000 осіб літнього віку. Ще одним важливим надбанням стало виявлення під час експедицій низки документів та рукописів, приречених у перспективі загинути на горищах сільських хат. Для науки, для української культурної спадщини були врятовані, наприклад, рукописні “селянські історії” Василя Рубля, Михайла Алексеєва, Олександра Замрії, Івана Ярошенка, Данила Ляха, Смолянинова. Написані самими селянами, вони відбивали специфічний космос селян Степової України, їхню рефлексію на пережите, побачене й почуте і є неоціненним джерелом для проникнення у їхній внутрішній світ. Цю ж функцію виконує зібрана колекція світлин, яка налічує вже понад 10 тис. одиниць. У підсумку в 2005 р. у Запоріжжі офіційно постав відділ рукописів наукової бібліотеки Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України.

До всього, учасники експедицій збирали фотографії різних років, традиційні ужиткові речі, передаючи це все до “Музею народів Півдня України” Запорізького національного університету. Наразі там зберігаються чималі колекції південноукраїнських вишиванок та рушників, ткацький верстат, степовий вулик, плуги, глечики та ін.

Суто науковий бік справи, без перебільшення, відповідав кращим світовим зразкам. Спершу було враховано досвід створення джерел усної історії в країнах Європи та на Американському континенті, яке віднедавна переживає справжній бум. Анатолій Бойко не тільки вловив цю тенденцію, а й зумів реально втілити її в Україні, вишукано втерши носа тим, хто з праведним гнівом шпетить інших за нібито

відірваність від новітніх віянь, а насправді закликає перейматися тим, що вже відгуло чи принаймні вигасає, сам при цьому у власних дослідженнях не застосовуючи рекламовані підходи.

А. Бойко швидко зрозумів, що в українських умовах джерела усної історії покликані відіграти унікальну роль, адже документи доби радянського тоталітаризму занадто викривлено відбивають реалії, не кажучи вже про такі специфічні теми як Голодомор-Геноцид 1932-1933 рр., національно-визвольні рухи, Україна в Другій світовій війні тощо. Та й збереглися документи нерівномірно, а значна частина вивезена до Росії, і ймовірність їхнього використання стрімко прямує до нуля. Відтак, коли на Заході інтерв'ю використовуються головню для з'ясування комплексу явищ масової свідомості та особливостей історичної пам'яті, то в Україні їхня функція значно ширша. Тож у Запоріжжі скрупульозно підійшли до опрацювання правил створення та видання джерел усної історії. Було проведено дві наукові конференції з обговорення проектів, і в підсумку відфільтровано оптимальні, як на сьогодні, методи опитування, успішно реалізовані на практиці. А про рівень осмислення проблеми та наукову вартість видання показово свідчить той факт, що до кожного примірника тому додається електронний варіант опублікованих інтерв'ю, що назавжди розв'язує руки досліднику для максимально точної інтерпретації записаного під час археографічних експедицій.

Досягши різкого розширення джерельної бази дослідження, Антолій Бойко вдався до результативних концептуалізацій. Чужою і неприйнятною для нього була шкідлива тенденція, яка оформилася в Україні під кінець 1990-х рр., і котру інакше не назвеш, як суміш непомірних амбіцій, комплексу меншовартості, відчуття чужості на цій землі та байдужості до долі українства. У певних колах розпочали культивувати переконання й активно навіювати їх суспільству, що просунутий гуманітарій, особливо історик, – це той, хто ставиться до всього українського з погордою та скепсисом, скрізь бачить насамперед якусь ущербність і вторинність. Слід вимагати від українців не баченої ніде супертолерантності, коштом свого повнокровного розвитку, звісно. Супертолерантності навіть до тих, хто волів чи воліє фізично або духовно знищити український світ і цього не приховує. У жодному разі не можна говорити про злочини проти українців, бо це, бачте, може когось образити, з подібних-таки міркувань варто мовчати про перемоги української зброї. Якщо скрізь у світі популяризують чесноти та величні звершення своїх героїв, а все інше в їхніх постах розглядають як доважок, то в Україні конче слід робити навпаки, на передній план висувати якраз мінуси.

Зрозуміло для чого – щоб позбавити суспільство можливості черпати моральну наснагу в наших історичних діячах. З цією ж метою нам слід ганити козацтво, бо підсиділо стару еліту, і визвольні змагання, бо, подумати тільки, не обійшлося без крові (ніби деінде було інакше). Тобто “сучасність” має досягатися тим, щоб скрізь в нашому минулому бачити ну “не те” та ще й торочити про яловість дослідників з не свого кола. Тоді ти “той” і на голову вищий за інших, хоча, як правило, ще нічого толком не створив. Яким боком не крути, але все це підводить інтелектуальне підґрунтя під актуальні політичні кроки, покликані перетворити українців з нації на юрбу.

Своїм доробком Анатолій Бойко статечно й без надриву розвінчував такі підходи. Він дивився на минуле українськими очима, українськими науковими очима. Не копірився в історичних помийницях, брудній білизні, тоді коли наріжні проблеми історії Степової України ніяк не прописані. Чудово розумів, до чого хияють “просунуті”, закликаючи українських істориків у першу чергу налягти на девіантні речі, тим самим лишаючи концептуалізацію нашого минулого сусідам, а відповідно і вплив на душі широкого загалу. Він закладав підвалини для якісної концептуалізації і сам концептуалізував. Чого варті далекосяжні спостереження Бойка про те, що у свідомості дворянства Степової України регіон не був органічною частиною Росії, тобто не був “Новоросією”. У своєму приватному листуванні місцеві дворяни, навіть російського походження, розміщували Степову Україну й питому Росію по різних нішах, пишучи, приміром, “поїхав у Росію”, “тут все не так, як у Росії”. А багато хто з дворян-правнуків запорозької старшини почав плекати свої українські корені (це відбулося навіть на одязі та манерах і було співзвучне хлопоманству Правобережжя та Лівобережжя).

На одній із наукових конференцій заціпеніли з подиву співці імперського міфу про “Новоросію”, коли А. Бойко тонко і зі смаком показав на реальних джерелах ницість цього суто ідеологічного конструкту, а заодно продемонстрував, що в українській ситуації з актуалізованою джерельною базою слід хоча б інколи заглядати в архів, а не прикривати лінощі психологічними атаками. Як впливає з самої російської документації, до 1830-х рр. навіть російські чинники не бачили “Новоросії” як окремого регіону і називали Степову Україну “Степом”, “Запорожжям”, “Запорозьким краєм”. Поняття “Новоросія” вживалося винятково як похідне від Новоросійської губернії і було приречене зникнути разом зі зміною назви адміністративної одиниці. Однак у 1830-х рр. з появою проекту

“великої російської нації” був створений ідеологічний фантом нібито самодостатньої “Новоросії”, послідовно нав’язуваний у подальші часи. Тож про яку органічну “новоросійську свідомість” місцевих еліт, що виникає буцім уже в останній чверті XVIII ст., може йти мова?

Ще одного нищівного удару було завдано Анатолієм Бойком за наслідками аналізу аргументів дворян Степової України українського походження щодо надання спадкового дворянства на зламі XVIII-XIX ст. Більшість апелювала в першу чергу до... Березневих статей 1654 року, за якими московський цар визнав права і привілеї козаків та шляхти. У цьому сенсі спостереження щодо кількісної переваги серед дворянства Степової України останньої чверті XVIII ст. вихідців з Лівобережної та Правобережної України багато важать.

Отак зусиллями Анатолія Бойка та його учнів, яким він цілеспрямовано давав розробляти різні аспекти історії Степової України (достоту як свого часу Михайло Грушевський – загальноукраїнські проблеми), вже закладено підвалини для вмотивованої зміни опції сприйняття історії цього величезного українського регіону.

*Віктор Брехуненко
(Київ)*

**ЗАПОРІЗЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
ІМ. ЯКОВА ПАВЛОВИЧА НОВИЦЬКОГО**

Запорізьке наукове товариство ім. Якова Павловича Новицького виникло як результат організаційних процесів в середовищі запорізьких істориків першої половини 90-х років ХХ століття.

За два роки до створення ЗНТН було організовано Науково-дослідну лабораторію історії Південної України Запорізького державного університету. Згідно з положенням, науково-дослідна лабораторія історії Південної України XVIII-XIX століття визначалася творчим колективом, який об'єднував викладачів, аспірантів і студентів, що активно працюють над історією Південної України. Метою лабораторії було об'єднання і координація зусиль в дослідженні історії Південної України. Головне завдання лабораторії – створення джерельної бази дослідження історії Південної України. Планувалося, що для досягнення поставленої мети лабораторія могла об'єднуватися з іншими творчими колективами, товариствами і об'єднаннями, завданням яких є вивчення історії Південної України. Координатором лабораторії ставав науковий керівник, який обирався на установчих зборах.

11 грудня 1995 р. відбулися установчі збори науково-дослідної лабораторії. На них були присутні А.В. Бойко, В.Г. Ткаченко, Б.А. Бровко, І.І. Лиман, Л.М. Маленко, Р.Б. Шиханов, О.Л. Олійник, В.І. Дем'яч. Науковим керівником лабораторії було обрано А.В. Бойка, а управляючим справами – В.Г. Ткаченка. Затверджено редакційну колегію “Записок науково-дослідної лабораторії Південної України ЗДУ: Південна Україна” у складі: А.В. Бойка (головний редактор), І.І. Лимана, С.Р. Ляха, Л.М. Маленко (відповідальний секретар), Р.Б. Шиханова (технічний редактор).

Перший випуск часопису побачив світ у 1996 році. Робота над часописом, реалізація поставлених перед лабораторією завдань визначили необхідність об'єднати науковців на більш широких наукових засадах, що могло виконати наукове товариство.

Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького як наступник лабораторії історії Південної України було засноване 5 вересня 1997 року. Тоді ж ухвалено статут “Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького” та обрано голову правління товариства – Анатолія Васильовича Бойка. Заступником голови правління обрано Валерія Кириловича Козирева (до сьогодні).

Керівним органом товариства є правління (голова правління, заступник голови правління з організаційних питань, заступник

голови правління та вчений секретар), до складу товариства входять дійсні члени-засновники товариства, дійсні члени товариства, члени-кореспонденти товариства та почесні члени товариства.

Регіональні відділення – Бердянське (очолює І.І. Лиман), Мелітопольське (очолює С.І. Пачев), Куйбишевське (очолює С.П. Шевчук).

Сьогодні наукове товариство нараховує 33 дійсних та 22 членів-кореспондентів. Фактично наукове товариство об'єднало у своїх лавах провідних науковців-істориків не тільки Запорізького регіону, а й Дніпропетровщини, Донеччини, Херсонщини, наукові інтереси яких пов'язані з історією Південної України.

Наприкінці 90-х років наукове товариство налагодило тісні наукові контакти з провідними дослідними центрами України. Так, товариство активно співпрацює з Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, Інститутом історії України НАН України, Інститутом археології НАН України, Національним університетом “Києво-Могилянська академія”, Запорізьким, Дніпропетровським, Донецьким, Одеським національними університетами, науковими осередками Херсона, Миколаєва, Кіровограда, Кременчуга, Кривого Рогу. Розвивається активна співпраця з Канадським інститутом українських студій у Едмонтоні (Канада).

Співпраця наукового товариства з Культурним центром “Хортиця” сприяла реалізації таких фундаментальних програм як “Запорозька чайка”. В процесі реалізації цієї програми було піднято з глибин Дніпра військове судно козацької доби – першої половини XVIII століття. Розпочатий комплекс реставраційних робіт надає можливість вже сьогодні говорити про створення у недалекому майбутньому у Запоріжжі на острові Хортиця Музею судноплавства, експонатами якого стануть судна, що плавали Дніпром ще від періоду бронзи до кінця XVIII століття.

Дослідження історії запорозького козацтва конкретизувалося безпосередньою участю наукового товариства у підготовці до видання чергового тому “Архіву Коша Запорозької Січі”. У цій праці товариство активно співпрацювало з Центральним державним історичним архівом України та Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. Ця робота визначила ще один напрямок роботи товариства, який триває ось вже не один рік – це підготовка енциклопедичного словника топонімів Запорізького краю (Ю.П. Князьков). Передбачається, що такий енциклопедичний словник буде включати усі урочища, байраки,

байрачки, річки, локалізовані до сучасних географічних пунктів, а також інформацію про історичні події, з ними пов'язані.

У реалізації цих завдань важливе місце посідає проведення археографічних та етнографічних експедицій у Запорізькому краї. Вже одинадцятий рік поспіль наукове товариство продовжує розпочату роботу із запису усної історії – споминів та розповідей згідно з розробленою народознавчою анкетною про суспільне, господарське та побутове життя, звичаї, традиції та обряди населення Запорізького краю у 20-50-х роках. Загалом товариством організовані експедиції в села Запорізької, Дніпропетровської, Донецької, Херсонської, Миколаївської, Одеської, Кіровоградської областей та до Автономної Республіки Крим. У ході польових досліджень опитано 4852 людини, виявлено понад 30 селянських щоденників, видано одинадцять томів інтерв'ю, п'ять томів мемуарної літератури (щоденників, спогадів, листів). У 2008 році товариство провело всеукраїнську наукову конференцію “Усна історія в науковому дослідженні”. За її матеріалами було видано збірку “Усна історія: теорія та практика”. Проводяться “Новицькі читання”. Проводиться щорічна конференція “Історія Степової України”, що з 2011 року присвячена пам'яті А.В. Бойка. Саме в рамках цієї конференції відбулось урочисте відкриття меморіальної дошки Анатолію Васильовичу біля центрального входу п'ятого корпусу ЗНУ.

Слід сказати, що наукове товариство традиційно апробує результати своєї діяльності на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, які проходять на острові Хортиця. Про ґрунтовність таких конференцій як “Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури”, “Адміністративний устрій та самоврядування в Україні XVII-XX століття”, “Боплан і Україна” свідчать відгуки на їх матеріали в наукових виданнях.

Важливим напрямком діяльності наукового товариства є археографічна робота. Активна пошукова робота в архівосховищах України та Росії надала можливість видати ґрунтовні збірки документів з історії Азовського козацького війська, адміністративного устрою Південної України, болгарського населення Південної України у XVIII ст., з історії міжконфесійних взаємин Запорізького краю. В контексті цього напрямку наукове товариство, у співпраці з Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, взяло на себе значну частину роботи з підготовки та видання двадцятитомного зібрання творів Д.І. Яворницького. Постійно ведеться активна робота з підготовки чергового тому цього зібрання.

Одним із напрямків своєї діяльності наукове товариство бачить створення діапозитарію мікрофільмів джерел з історії Південної України. На сьогодні у фондах наукового товариства є понад 400 тисяч мікрофільмів та копій документів із архівосховищ Києва, Москви, Петербурга, Краснодару, Одеси, Херсона, Дніпропетровська, Запоріжжя, Сімферополя, Кіровограда, Миколаєва.

Тривалий час часопис “Південна Україна” залишався одним із пріоритетних напрямків діяльності наукового товариства. З часом визначилися й рубрики часопису. Традиційними стали рубрики “Публікації документів”, “Статті”, “Огляди”, “Хроніка”, “Повідомлення”. В міру комплектації редакторського портфелю на шпальтах часопису з’являються рубрики “Спадщина”, “Постаті”.

В новому тисячолітті значно розширилася співпраця ЗНТН із різними науковими установами та організаціями, що активно займаються дослідженням Степової України. Серед інших – Міжнародна громадська організація “Інститут українки” (м. Дніпропетровськ), громадське товариство (об’єднання) “Вознесенка” (м. Запоріжжя), Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України (м. Київ), Канадський інститут українських студій, Східний Інститут українознавства ім. Ковальських КІУСу (м. Харків), Центр Петра Яцика КІУСу (Канада), Гарвардський університет (США), Інститут національної пам’яті НАН України (м. Київ).

Членами товариства в 2000-х роках стали ентузіасти-історики Запорізької області, які поставили на меті дослідження і популяризацію наукових знань із історії й культури Запорізького краю. Поступово географія членства розширилася завдяки науковцям як України, так і Канади, Сполучених Штатів Америки, Російської Федерації. До найбільш знакових постатей товариства потрібно віднести наступних науковців:

Шаповалов Г.І. – д.і.н., професор, директор Запорізького обласного краєзнавчого музею.

Бех В.П. – д.ф.н., професор, академік Української академії політичних наук, перший проректор Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, заслужений діяч науки і техніки України.

Лиман І.І. – д.і.н., професор, завідувач кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету, заслужений працівник освіти України.

Лях С.Р. – д.і.н., професор, завідувач кафедри історії України Запорізького національного університету, заслужений працівник освіти України.

Ігнатуша О.М. – д.і.н., професор кафедри історії України Запорізького національного університету.

Мільчев В.І. – д.і.н., в.о. завідувача кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Почесні члени: Кравченко В.В. (д.і.н.), Мицик Ю.А. (д.і.н.), Швидько Г.К. (д.і.н.), Брехуненко В.А. (д.і.н.), Плохій С.М. (д.і.н.), Когут Зенон (д.і.н.), Наулко В.І. (д.і.н., член-кореспондент НАН України).

Незмінним керівником та ідейним батьком товариства впродовж 1997-2010 рр. був Анатолій Васильович Бойко – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету, заслужений працівник освіти України.

Після передчасної смерті Анатолія Васильовича 10.01.2011 на засіданні товариства створено Тимчасовий виконавчий комітет ЗНТН, який очолив Сергій Миколайович Білівненко – к.і.н., керівник археографічно-етнографічних експедицій ЗНТН, викладач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету. Пізніше, 20.05.2011, С.М. Білівненка було обрано головою правління товариства.

На сьогодні товариство може пишатися низкою видань, які виходять під його грифом: “Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.”, “Запорозька спадщина”, “Старожитності Південної України”, “Джерела з історії Південної України”, “Усна історія Степової України”. У 2010 році започаткували серію “Забуті щоденники” (5 випусків спогадів, щоденників і листів періоду Великої Вітчизняної війни). Видається зібрання творів Я.П. Новицького (вийшло 4 томи).

2007 року було започатковано стипендію ім. Я.Новицького для молодих дослідників історії Південного краю, щороку проводиться конкурс “Моє рідне село”, що визначає переможця-стипендіата. При товаристві створено Рукописний відділ Запорізького відділення інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, що містить декілька тисяч документів XIX-XX століття.

Для забезпечення наукової діяльності товариство має необхідний матеріальний та інтелектуальний потенціал: поліграфічну дільницю, оргтехніку, колектив кваліфікованих фахівців у галузі проведення інтерв'ювання будь-якої категорії населення, створення транскриптів інтерв'ю, передачі транскриптів науково-популярним методом, підготовки до публікації та публікації усних свідчень. Наразі члени товариства готують до публікації декілька монографій та збірок джерел з історії Степової України. Завдяки товариству готується до проведення науково-практична конференція “Розпад Радянського Союзу та міжнародні інтерпретації завершення Холодної війни”. Продовжується підготовка до публікації чергових томів серії “Усна історія Степової України”.

*Сергій Білівненко, Валерій Козирєв
(Запоріжжя)*

БЕРДЯНСЬКИЙ ОСЕРЕДОК ЗНТН

Наочним прикладом того, яким чином співвідноситься активність учнів А.В. Бойка з магістральною проблематикою наукової школи професора, є діяльність Бердянського осередку Запорізького наукового товариства ім. Якова Павловича Новицького.

Бердянський осередок було утворено одночасно із самим ЗНТН у вересні 1997 р.

Перші роки свого існування осередок зосередився на південноукраїнській проблематиці, у цьому цілковито слідуючи “у фарватері” наукових пріоритетів голови правління Запорізького наукового товариства. У цьому ж ключі осередком була організована на базі тоді ще Бердянського державного педагогічного інституту всеукраїнська наукова конференція “Культурологічні та етносоціальні процеси на півдні України XVIII-XX ст.” (Бердянськ, 30 травня – 1 червня 2001 р.). Показово, що на цю конференцію прибула більшість представників наукової школи А.В. Бойка під орудою самого її очільника¹.

Згодом члени осередку вже почали “експериментувати” у різних царинах, при цьому свідомо обмеживши лише територіальні рамки своїх досліджень.

Так, з 2002 р. одним із пріоритетним напрямків діяльності осередку стає вивчення минувшини безпосередньо Бердянська та Бердянщини.

Першою, вельми скромною, “ластівкою” тут стала книжка “Начала истории Бердянска”². Невдовзі як провісник майбутнього археографічного напрямку діяльності осередку побачила світ книга “Бердянск в дневниках титулярного советника В.К. Крыжановского. Крыжановский В.К. Дневники”³, на якій вже був присутній гриф Бердянського осередку ЗНТН.

У 2003 р. у рамках вивчення локальної історії нами був задуманий проект п’яти томної археографічної праці, присвяченої минулому навчальних установ-попередниць сьогоднішнього Бердянського державного педагогічного університету. На сьогодні вже опубліковані

¹ Лиман І.І. Всеукраїнська наукова конференція “Культурологічні та етносоціальні процеси на півдні України XVIII-XX ст.” // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – С. 315-318.

² Бастрыга И., Лыман И. Начала истории Бердянска. – Запорожье, б.и., 2002. – 132 с.

³ Баханов К.А., Лыман И.И. Бердянск в дневниках титулярного советника В.К. Крыжановского. Крыжановский В.К. Дневники. – Запорожье: Просвіта, 2002. – 218 с., ил.

чотири томи цієї праці¹ загальним обсягом 274 умовних друкованих аркушів.

Іншим проектом осередку стала публікація трьохтомного археографічного видання, у якому були систематизовані статті найпопулярнішої у XIX столітті на просторах від Молдови до Кавказу регіональної газети “Одеський Вісник”, що стали своєрідною хронікою історії Бердянська 1827-1893 років². На завершальному етапі до участі в проєкті були залучені вищі навчальні заклади – партнери Бердянського державного педагогічного університету: Ростовський педагогічний інститут Південного Федерального університету, Таганрозький державний педагогічний інститут, Невинномисський державний гуманітарно-технічний інститут.

Того ж 2007 р. побачили світ археографічне видання “Бердянський літописець” Василь Крижанівський³, яке стало для осередку логічним продовженням започаткованого у 2002 р. вивчення мікронаративу в рамках культурно-антропологічної історії, та книга “Вольний Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки)⁴, яка стала першою монографією осередку, присвяченою подіям XX століття.

Ще раніше, у 2005 р. осередок почав організовувати усно-історичні та етнографічні експедиції на базі Бердянського державного

¹ Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.; Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.; Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: Освіта України, 2008. – 569 с.; Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учителський інститут (1932-1953 роки) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том IV. – К.: Освіта України, 2009. – 782 с.

² “Юне місто”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1827-1860 рр.) // Упорядники: І.І. Лиман, А.М. Піменов. – Бердянськ-Ростов-на-Дону: РА “Тандем-У”, 2007. – 358 с.; “Кращий порт Азовського моря”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1861-1875 рр.) // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Таганрог: РА “Тандем-У”, 2007. – 360 с.; “Повітова столиця”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1876-1893 рр.) // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Невинномисськ: РА “Тандем-У”, 2007. – 339 с.

³ “Бердянський літописець” Василь Крижанівський // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-К.-Едмонтон: РА “Тандем-У”, 2007. – 300 с.

⁴ Чоп В.М., Лиман І.І. “Вольний Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 478 с.

педагогічного університету. Якщо експедиції, що організовувались запоріжцями на чолі з А.В. Бойком, охоплювали більшу частину Південної України, то Бердянський осередок ЗНТН свідомо сконцентрувався на Північному Приазов'ї. Як результат, на сьогодні бердянцями проведено експедиції вже в 60 населених пунктах цього під регіону. Низка записаних інтерв'ю увійшла до видань “Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки)”, “Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки)”, “Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учительський інститут (1932-1953 роки)”, “Вольный Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки)”. А в 2009 р. під грифом осередку було видано два археографічних видання, в яких зібрано свідчення очевидців про події Голодомору 1932-1933 рр. у Північному Приазов'ї¹.

Саме Північне Приазов'я стало тим під регіоном, на комплексне вивчення минулого якого була спрямована активність кафедри історії України БДПУ, на якій і працюють члени Бердянського осередку Запорізького наукового товариства ім. Якова Павловича Новицького.

Вельми важливо, що паралельно із вивченням історії Бердянська, Бердянщини та Північного Приазов'я члени Бердянського осередку ЗНТН продовжували досліджувати комплекси проблем, пов'язаних із минулим Південної України в цілому. Розроблялись два магістральні напрямки: історія православ'я на півдні України та урбанізаційні процеси в цьому ж регіоні.

У рамках першого напрямку було опубліковано, зокрема, праці “Церква в духовному світі запорозького козацтва”², “Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775)”³, “Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775-1861)”⁴, “Православна церква на півдні України (1775-1781)”⁵, “Російська православна

¹ Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї Бердянський вимір / Упорядники: П. Лиман, В.М. Константинова. – Запоріжжя: “АА Тандем”, 2009. – 302 с.; Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї матеріали історико-археографічних експедицій / Упорядник: В.М. Константинова. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 532 с.

² Церква в духовному світі запорозького козацтва. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 61 с.

³ Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 180 с.

⁴ Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775-1861). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 400 с.

⁵ Православна церква на півдні України (1775-1781) / Упорядник: І. Лиман // Джерела з історії Південної України. Том 4. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 560 с.

церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття”¹ тощо.

Найбільш знаковими працями другого напрямку, підготовленими Бердянським осередком ЗНТН, стали “Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки)”² та “Соціокультурні аспекти урбанізаційних процесів на півдні України (друга половина XIX – початок XX століття)”³. Це якщо не рахувати всіх згадуваних вище книг з історії міста Бердянська, тематика яких вкладається в рамки urban history.

За час існування осередку його членами проводилась робота з виявлення і копіювання джерел з історії Південної України у 48 архівах, музеях, рукописних відділах бібліотек України, Російської Федерації, Польщі, Угорщини та Німеччини.

Звичайно, наробок Бердянського осередку Запорізького наукового товариства ім. Якова Павловича Новицького є набагато скромнішим за напрацювання цього громадського об’єднання в цілому. Втім, варто зважати, що фактично Бердянський осередок складають самі упорядники видання “Наукова школа професора А.В. Бойка: персоналії та доробок”.

*Ігор Лиман
(Бердянськ)*

¹ Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с.

² Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 596 с.

³ Соціокультурні аспекти урбанізаційних процесів на півдні України (друга половина XIX – початок XX століття). – Запоріжжя, 2011. – 100 с.

**“ЕРА БОЙКА”:
КАФЕДРА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА, ІСТОРІОГРАФІЇ ТА
СПЕЦІАЛЬНИХ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗНУ
В 2000-2010 рр.**

На сьогодні кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін, попри свою відомість для наукового загалу як в Україні, так і далеко за її межами, є наймолодшою на історичному факультеті ЗНУ – її офіційна історія нараховує лише одинадцять років, у той час як сам факультет восени 2011 р. святкуватиме свою сорокову річницю. Перше десятиріччя існування кафедри джерелознавства без перебільшення можна називати “Ерою Бойка”.

Разом із цим, родовід свій ця кафедра виводить від більш давнього навчального підрозділу – кафедри історичного краєзнавства та спеціальних історичних дисциплін, очолюваної доктором історичних наук, професором Анатолієм Івановичем Карагодіним (1938-2003). Під його керівництвом колективом кафедри – Злобіна Л.Г., Кривонос М.А., Кокошинський О.М., Князьков Ю.П., Бровко Б.А., Александров П.Г. – здійснювалася всебічна наукова робота, зокрема, дослідження різних аспектів історії сучасної Запорізької області.

“Ера Бойка” розпочалась 29 грудня 1999 р., коли зазначену кафедру очолив кандидат (від 2001 р. – доктор) історичних наук Анатолій Васильович Бойко. Вже 1 квітня 2000 р. кафедра отримала свою оновлену назву – “Кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін”, яку зберігає до нашого часу включно.

Наступні одинадцять років – аж по нещасливий для всіх грудень 2010 р. – проф. Бойко А.В. перебував на посаді завідувача кафедри. Саме під його керівництвом було визначено пріоритетні завдання і напрямки діяльності цього науково-педагогічного підрозділу: різнопланова наукова робота, видавнича діяльність, відкриття нової спеціальності “Архівознавство” і розробка відповідного комплексу навчальних дисциплін.

За його ж керівництва кафедра стає відомим в Україні та за її межами науковим осередком, який сконцентрував у собі дослідження проблем джерелознавства та археографії, історіографії та регіональної історії, усної історії, історії запорозького козацтва, етнографії України.

Історію кафедри створюють, звичайно, її викладачі. Так, Злобіна Людмила Григорівна (пропрацювала до 2010 р.) викладала курси, що стосувалися проблем історіографії. Князьков Юрій Петрович

викладав “Палеографію”, “Допоміжні історичні дисципліни”, “Літописознавство України”. І сьогодні він викладає “Історію народів Росії”, “Історію архівної справи”. Бровко Борис Аркадійович (пропрацював до 2003 р.) викладав такі курси як “Адміністративні установи та рух фондоутворення XV-XVI ст.”, “Статистичні методи в історичному дослідженні”, “Основні архіви країн СНД”.

Впродовж існування кафедри її викладацький склад досить помітно змінювався. Так, упродовж 2000 – 2003 рр. на кафедру прийшло працювати чимало нових людей, переважно випускників того ж історичного факультету ЗНУ, учнів професора Бойка.

Кожен із цих викладачів мав як свої наукові пріоритети, так і коло навчальних дисциплін, щодо яких саме він проявляв свою викладацьку майстерність. Зокрема, Мільчев Володимир Іванович став першим із учнів професора Бойка А.В., які влилися до колективу оновленої кафедри. З осені 2000 р. він почав викладати дисципліну “Архівознавство”, спецкурси з історії Південної України.

З 2001 р. асистентом кафедри стає Сурева Наталія Вікторівна, яка пропрацювала на кафедрі до 2009 р. і викладала такі курси як: “Методи історичних досліджень”, “Математичні методи”.

У 2002 р. на кафедрі з’явився новий штатний співробітник – асистент Головка Юлія Іванівна. На початку її педагогічної діяльності вона викладала курси “Основи статистики”, “Документознавство”. Остання дисципліна є однією з основних в навантаженні викладача і на сьогодні.

Від 2003 р. розпочинає свою трудову діяльність на кафедрі Світлана Олександрівна Трофимова, активний член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького. До її відання перейшли навчальні курси з діловодства, патентної та ліцензійної документації. Світлана Олександрівна працювала на кафедрі до 2005 р. і потім відновила свою викладацьку діяльність у 2007 р.

У тому ж році на кафедрі з’являються ще двоє молодих викладачів – Константінова Вікторія Миколаївна (пропрацювала на кафедрі 2003-2004 навчальний рік) та Білівненко Сергій Миколайович. Константінова В.М. викладала курс “Історія народів Росії”. Білівненко С.М., починаючи з 2003 р., (і до сьогодні) захоплює та вводить у світ науки студентів на лекціях з “Етнології України”.

Починаючи з 2004 р., штатними співробітниками кафедри стають Савченко Ірина Володимирівна та Швайба Надія Іванівна (працювала до завершення 2010-2011 навчального року). До ведення Савченко І.В. перейшли курси, пов’язані з історією та сучасністю державних установ, Швайби Н.І. – історіографією.

Чимало учнів професора Бойка А.В. працювали на кафедрі за сумісництвом, поєднуючи викладання зі своєю основною діяльністю в галузі державного управління, підприємництва, культурно-просвітницької роботи. Так, з 2005 р. по 2007 р. на посаді старшого викладача на кафедрі працював к.і.н. Козирев Валерій Кирилович, який викладав дисципліни з діловодства. З грудня 2007 р. по травень 2008 р. за сумісництвом на кафедрі працював к.і.н. Олійник Олександр Леонтійович, що викладав дисципліну “Методи історичних досліджень”, а на заочному відділенні – “Джерелознавство”.

Підкреслимо, що всі зазначені особи були учнями саме професора Бойка А.В. – його дипломниками, аспірантами, докторантами. Втім, починаючи з другої половини 2000-х років, до колективу починають вливатись й учні його учнів. Так, з вересня 2006 р. розпочинає працювати асистентом на кафедрі Молдавський Роман Леонідович. Він викладає такі курси як “Матеріально-технічні умови забезпечення збереженості документів”, “Археографія”. З 2007 р. за сумісництвом починає працювати на кафедрі Ірїюглу Юрій Олександрович (з 2008-2009 навчального року переходить до складу штатних співробітників). Ірїюглу Ю.О. викладає “Мову спеціальності”, “Основи статистики”.

Підготовка наступників, прийдешніх поколінь наукових і педагогічних працівників, взагалі займала помітне місце в діяльності проф. Бойка. Не можна не згадати семінарів-чаювань кін. 1990-х – поч. 2000-х років, на яких обговорювалося широке коло питань, пов’язаних із історією Південної України, зароджувалися ідеї нових монографій, дисертацій, статей. Ходили на них не тільки студенти-аспіранти, але й викладачі університету та інших запорізьких вузів. При цьому, слід відзначити, що кафедра, керована проф. Бойком А.В., на довгі роки стала центром тяжіння для багатьох науковців, навіть не пов’язаних роботою в ЗНУ, та таких, які мешкали далеко за межами м. Запоріжжя. Більшість із них приєднувалася до “бойківського гуртка” під час проведення експедицій, приїжджаючи за науковою консультацією чи то заради роботи з кафедральним науковим архівом, доступ до якого щедро й безкорисливо відкривав Анатолій Васильович. Головною умовою “неформального” входження до колективу була небайдужість, щире зацікавлення Історією як такою. Як наслідок, “друзі кафедри” нині мешкають практично по всій земній кулі, від Канади до Росії.

Зі змісту навчального процесу та назв навчальних курсів добре видно, що історія кафедри найтіснішим чином пов’язана із забезпеченням підготовки на історичному факультеті ЗНУ фахівців зі спеціальності “Архівознавство”.

Ще у 2000 р., зі створенням кафедри, було розпочато діяльність із відкриття даної спеціальності. Під керівництвом Бойка А.В. почалася робота з оформлення документів, до якої були залучені всі викладачі кафедри та аспіранти. Досить швидко було отримано ліцензію і вже 1 вересня 2000 року відкрилася нова спеціальність, на перший курс якої було набрано 11 студентів.

Відповідно до нової спеціальності викладачами кафедри було розроблено комплекс навчальних дисциплін, зокрема: “Архівознавство”, “Документознавство”, “Теорія та методика архівної справи”, “Архівне право та організація архівної справи”, “Теоретичні засади експертизи цінності документів” та ін. Також кафедрою джерелознавства здійснюється організація і проведення ознайомчих та навчальних практик, спрямованих на практичне ознайомлення з основами музейної та архівної справи студентів спеціальності “Архівознавство”. Зокрема, викладачі кафедри є кураторами музейно-архівної та архівно-краєзнавчої практик, які проводяться на базі Державного архіву Запорізької області та архівних відділів місцевих державних установ і органів місцевого самоврядування. Студенти професійного спрямування “Архівознавство” мають можливість отримати кваліфікацію бакалавра, спеціаліста і магістра.

На сьогодні викладачами кафедри читаються також дисципліни і для студентів спеціальності “Історія”, зокрема: “Етнологія України”, “Історичне краєзнавство”, “Українська історіографія”, “Методи історичних досліджень”, “Методологія історії”.

Окрім аудиторної роботи викладачами кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін проводяться археографічно-етнографічні практики, на яких студентами третього курсу історичного факультету шляхом проведення усного інтерв'ювання здійснюється збір джерел усної історії. Дані практики дозволяють розширити знання студентів із історії та етнографії Запорізького краю. Практика складається з двох етапів. В ході першого етапу студенти на два тижні (разом з керівниками) виїжджають до населених пунктів Запорізької області, де і проводять опитування. Впродовж третього тижня здійснюється дешифрування записів. Одразу після створення кафедри керівником даної практики став Бровко Б.А. З 2002 р. в проведенні практики приймає участь Білівненко С.М., який з 2004 р. стає її керівником. Також в організації та проведенні експедицій приймали участь викладачі з кафедри всесвітньої історії: Маклюк О.М. (експедиція 2003 р.), Давлетов О.Р. (2004 р.), Омельченко О.В. (2007 р.). З 2004 р. обов'язки з ведення практики Білівненко С.М. поділяє з Молдавським Р.Л., а з 2008 р. в

організації та проведенні практики приймає участь Ірїоглу Ю.О. За час проведення експедицій студентами факультету було проведено опитування мешканців сіл Вільнянського, Василівського, Куйбишевського, Запорізького, Новомиколаївського Михайлівського, Кам'янсько-Дніпровського, Гуляйпільського районів. Всього в ході польових практик 2000-х рр. студентами історичного факультету здійснювалися опитування більш ніж в 60-ти населених пунктах Запорізької області. Водночас в останні роки поруч з виїзними експедиціями проводяться опитування в м. Запоріжжі.

Паралельно з експедиціями студентів з 2000 р. проводяться археографічно-етнографічні експедиції, в яких приймають участь викладачі та аспіранти кафедри. Метою експедицій є збір джерел усної історії в селах південноукраїнського регіону. В липні 2000 р. було здійснено першу експедицію до села Широке Василівського району. Надалі такі експедиції стали щорічними, і проводилися в селах Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської, Херсонської областей, Автономної Республіки Крим. Даними експедиціями було охоплено більш ніж 70 населених пунктів Південної України.

Проведення викладачами, аспірантами та студентами історичного факультету ЗНУ численних наукових експедицій, накопичення величезної кількості предметів матеріальної та духовної культури населення краю дало свого часу (ще у 1997 р.) змогу створити “Музей культури народів Запорізького краю”, який після інституалізації кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін було реорганізовано в “Музей народів Півдня України”. Нині в експозиції та запасниках музею – близько 1000 одиниць зберігання: предмети побуту й культу, одяг, колекції монет, кахлів і черепиці, збірки раритетних книг ХІХ – поч. ХХ ст., які постійно поповнюються новими знахідками. Завідування музеєм здійснює керівник етнографічних практик доц. Білівненко С.М. Здійснення кафедрою джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін вивчення проблем усної історії конкретизувалося в проведенні в 2008 р. Всеукраїнської наукової конференції “Усна історія в науковому дослідженні”, яка стала черговою у низці чисельних конференцій, організованих професором Бойком А.В. і кафедрою.

У цьому ж контексті під керівництвом Анатолія Васильовича розроблялись держбюджетна тема “Історична пам'ять етно-соціальних груп як складова формування толерантного суспільства в Україні” (2008-2010), метою якої було отримання нових знань про роль колективного уявлення та історичної пам'яті у формуванні

барвистої етнічної палітри регіону; вивчення можливостей і перспектив збалансування взаємовідносин між етносами нашого краю; виявлення факторів, що активізують етнічну толерантність на півдні України.

На загал, діяльність колективу кафедри з організації наукових конференцій, читань і круглих столів, здійснена впродовж 2000-2010 рр., була надзвичайно плідною. Тут слід відзначити такі знакові та знані серед наукового загалу заходи як міжнародні конференції “Боплан і Україна” (2000) та “Азовське військо в історії козацтва” (2010), Всеукраїнські наукові конференції “Історія Степової України XVII - початку XX століття” (2009-2011) та “Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний в історії України”, Новицькі читання (2002, 2009), головою оргкомітету яких був проф. Бойко А.В.

Широкі зв'язки викладацького складу кафедри та особисто Анатолія Васильовича Бойка із науковими центрами як усередині нашої країни, так і за її межами – у Польщі, Росії, Сербії, Болгарії, Великобританії, США та Канаді – дозволили налагодити досконалу систему книгообміну. Наслідком цього стало акумулювання у кафедральній бібліотеці майже 3000 одиниць наукової, навчальної літератури, періодики й ін., які стали гарним помічником у роботі викладачів, аспірантів і студентів кафедри. Здебільшого це праці у галузі джерелознавства, історіографії і спеціальних історичних дисциплін, історії України і країн Центрально-Східної Європи. Бібліотеку каталогізовано (електронний каталог), а сам каталог викладено для загального ознайомлення та користування в мережі Internet.

До найбільших здобутків колективу кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ, здійснених під керівництвом проф. Бойка, слід віднести створення Рукописного зібрання Запорозького відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, яке також, за взаємною домовленістю сторін, є структурним підрозділом Наукової бібліотеки ЗНУ. Основу цього зібрання складають більше ніж 12000 одиниць зберігання, майже 40 фондів і колекцій, фондоутворювачами яких були адміністративні установи, організації та підприємства, що діяли на території сучасної Запорізького краю від кін. XIX до поч. XXI, окремі особи та цілі родини, знані в історії регіону та країни. На особливу увагу заслуговує депозитарій копій документів XVII-XIX ст. із архівосховищ Росії, Польщі, України та деяких інших країн, зроблені викладачами та аспірантами кафедри впродовж наукових відряджень кінця 1990-х – початку 2000-х років. Цікавими для

дослідника є й колекції фотографій, платівок, діафільмів, які тематично й за часом свого створення охоплюють практично все XX ст.

Станом на сьогодні на кафедрі працює сім штатних співробітників: проф. Мільчев В.І., доц. Головка Ю.І., доц. Князьков Ю.П., доц. Савченко І.В., доц. Білівненко С.М., доц. Молдавський Р.Л., доц. Іріюглу Ю.О. та ст. лаборант Майборода О.Л. За сумісництвом на кафедрі працюють асистент Трофимова С.О. і професор Васильчук Г.М. (з 2008 р.). Починаючи з січня 2011 р., після раптової та передчасної смерті проф. Бойка А.В., виконує обов'язки завідувача кафедри Мільчев В.І.

Попри тяжкість втрати колектив кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ, який переважно складають представники наукової школи Анатолія Васильовича Бойка, з впевненістю вдивляється в майбутнє: продовжується розробка та подальший розвиток абсолютно всіх магістральних напрямків наукової роботи, започаткованих за його життя – готуються до захисту кандидатські та докторські дисертації, публікуються монографічні дослідження та збірки документів (лише за першу половину 2011 р. – близько десяти), їдуть “у поле” експедиції... Улюблене гасло Вчителя – “Нам своє робить!” – втілюється в життя.

*Володимир Мільчев
(Запоріжжя)*

НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА АНАТОЛІЯ ВАСИЛЬОВИЧА БОЙКА: УЯВНА, РЕАЛЬНА, ПОТЕНЦІЙНА

Для аналізу фактів з історії науки необхідна певна відстань і час. Особливо, коли розглядається явище, до якого історик має безпосереднє відношення, а через це – значний ступінь суб'єктивності. З'ясувати формат, в якому більше ніж півтора десятиліття працювала чимала кількість науковців, визначити статус школи і надалі розвивати цю історіографічну традицію – справа, здавалося б, логічна і не підлягає сумнівам стосовно колективу, який ще донедавна очолював історик та джерелознавець Анатолій Васильович Бойко.

Значна кількість учнів і послідовників Анатолія Васильовича вже давно визнає його своїм вчителем, більш того – творцем унікального за своїм мікрокліматом та надбаннями наукового середовища. Цілком очевидно, що впродовж довгих років, поволі чи ні, за різних зовнішніх та внутрішніх обставин цьому вченому вдалося організувати у Запоріжжі чималу групу науковців, об'єднати їх спільною ідеєю та напрямом досліджень (історією Південної України XVIII-XX ст.), разом досягнути неабияких наукових результатів.

Здається, відповідь про школу очевидна і лежить на поверхні. Але вважаю за потрібне поділитися споминами, що безпосередньо стосуються предмету власних роздумів. У 2006/2007 навчальному році, будучи асистентом кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ, розробивши спеціальний курс “Українські історичні школи”, мені залишилося підписати екзаменаційні білети у завідувача кафедри, А.В. Бойка. В ході цієї процедури уважне око професора вихопило 2-е питання 10-го білету (вони і зараз зберігаються у мене): “Школа історії Південної України А.В. Бойка”. На що моментально була видана репліка: “Немає такої школи...” Мої здивування і спроби обґрунтувати, чому я так вважаю, видалися тоді Анатолію Васильовичу непереконливими. Наші дискусії інколи поновлювалися, адже я (і не лише я з учнів А.В. Бойка) вже давно вирішили для себе: школа у нас є! Хоча головний аргумент Вчителя, його позиція в цьому питанні позбавляла такої категоричності: “Учні повинні піти далі вчителя. Тільки за таких умов – невпинного розвитку і нових досягнень – може йти мова про школу...” То чи маємо на сьогодні справу із новою в українській історіографії історичною школою?

Серед численних форматів наукового життя і комунікації наукова школа – завжди феномен. Якщо звернутися до теоретичних

досліджень з історії науки та історіографії, умовно розробленого категоріального апарату, з'ясуємо, що поняття наукової школи має полісемантичний характер. В історіографічному словнику вказується, що школи в науці як формальні чи неформальні об'єднання вчених розрізняються за своїми засадничими критеріями. Наводиться ряд можливих класифікацій на: “класичні” та “сучасні” школи, “комунікативні” та “лідерські”, “науково-освітні” та “дослідні”, “національний/інтернаціональний науковий напрямок”¹... Пошуки та спроби визначення можливих форматів наукової школи неодмінно базуються на переліку ряду критеріїв, що характеризують цей складний живий організм.

Свого часу Любомир Винар, досліджуючи особливості наукового життя та організаційні засади праці колективу вчених на чолі з М.С. Грушевським, визначив ряд критеріїв школи таким чином:

- організаційна структура (науково-навчальні заклади або науково-дослідні інститути);
- спільність головних історіографічних концепцій засновника школи і його учнів (засадничий критерій);
- спільність методології дослідження й історіософії;
- характерна спільність, пов'язана зі специфікою історичних досліджень.

Вивчення природи функціонування школи приводить сучасних дослідників до висновку про притаманність цьому науковому колективу таких рис: ініціативність, самостійність, наявність внутрішнього імпульсу розвитку, наявність спільних цілей, переконань, незадоволення досягнутим². Школа визначається як ефективна модель не лише трансляції предметного знання, а й передачі культурних норм і цінностей конкретної наукової спільноти від старшого покоління до молодшого. Поступово для колективу школи стає важливим наукове самовизначення, самоідентифікація члена колективу, визначення та укріплення його соціальної ролі в колективі, проектування дослідницької діяльності кожного як частини загального плану.

Але для дійсного існування школи не достатньо формальних критеріїв та засад, під якими готова підписатися певна кількість

¹ Михальченко С. Школа в науці (історичній) // Історіографічний словник: Нав. посіб. для студентів історичних факультетів університетів / С.І. Посохов, С.М. Куделко, Ю.Л. Зайцева та ін. – Харків, 2004. – С. 307-316.

² Криворученко В.К. Научные школы // Информационный гуманитарный портал “Знание. Понимание. Умение”. – 2011. – № 2 (март-апрель). Режим доступа до статті: http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2011/2/Krivoruchenko_Scholar_Schools/index.php?sphrase_id=12272

науковців. В колективі, який ідентифікують з цим форматом, не одразу з'являється відчуття спільності і взаємопричетності. Повинна бути людина, яка стоїть “за штурвалом”, збирає команду, вчить орієнтуватися у різних стихіях та колізіях, відкривати “Terza Incognita” нових історичних фактів, триматися наміченого курсу. Школа – це завжди вчитель (лідер) і його учні-послідовники. Причому, ступінь науково-освітнього впливу у випадку з кожним послідовником може варіюватися. Це може бути “виховання” молодого науковця під час семінарських занять, консультацій щодо курсових та дипломних робіт, керівництво аспірантськими студіями. З іншого боку, мова може йти про спільний науковий проект на чолі з вченим-лідером, до якого за взаємним бажанням долучаються вчені, які поділяють ідею проекту і зацікавлені у спільних дослідженнях в одному напрямі. В обох випадках мова йде про групу людей, що об'єдналися для породження, розповсюдження чи засвоєння знань і які знаходяться у співвідношенні “вчитель-учень” (С.В. Смирнов).

Отже, фігура вчителя (лідера) у складному механізмі школи є ключовою, саме він інтегрує навколо себе як наукові ідеї, так і науковців, що воліють розділити науковий пошук і працювати однією командою. Звичайно, що людина, яка здатна вчити ремеслу, об'єднати навколо своєї наукової концепції, підтримувати необхідний мікроклімат для співпраці іноді досить різних людей, повинна мати непересічний розум, харизму та позитивну енергію. Недарма наукові школи згодом персоніфікуються і стають відомі як школа В.Б. Антоновича, школа Д.І. Багалія, школа М.П. Ковальського... Хоча, кожен із вчених творив не колектив імені самого себе, а втілював зі своїми учнями та послідовниками конкретну дослідницьку програму.

Неможливо зрозуміти, як функціонує конкретна школа, якщо не звернути увагу на неї як на педагогічну систему. Особливості наукової школи як педагогічної системи виділені у дослідженні О.Ю. Грезньової¹, серед них:

- елемент, утворюючий систему, – особистість вчителя, засновника школи;
- мета педагогічної діяльності – не лише передача знань, умінь, навичок як таких, а навчання наукової творчості;
- нестандартність підходів у ході підготовки, пошук передових рубежів науки;

¹ Грезнева О.Ю. Научные школы (педагогический аспект). – М., 2003. – С. 28-29.

- зміст підготовки не є чітко сформульованим, оскільки не може бути повністю вербалізований і регламентований навчальними планами, підручниками і т.п.;

- педагогічний процес не є обмеженим часовими рамками;

- процес навчання не відірваний від майбутньої професійної наукової діяльності, а одразу “занурений” у неї;

- індивідуалізація навчання поєднується з колективним характером науково-дослідницької діяльності;

- результатом є становлення учня як вченого та отримання об’єктивно нового наукового знання.

Отже, у школі поєднуються процеси пізнання та передачі знання, коли учень залучається до реалізації дослідницької програми наукової школи.

Теоретичні аспекти школи як явища, пошуки критеріїв її виділення та дослідження еволюції шкіл впродовж XX – початку XXI ст. – все це лишається актуальною проблематикою у сфері наукознавства та історії історичної науки. Між іншим, існує позиція, що науково-доказові дефініції категорії “школа” взагалі відсутні, оскільки в межах кожної нової епохи історичного пізнання категорія “історична школа” підлягає певній трансформації¹.

Але від теорії перейдемо до фактів і спробуємо простежити формування запорізького наукового осередку на чолі з Анатолієм Васильовичем Бойко.

Педагогічна та наукова кар’єра історика в стінах тоді ще Запорізького державного університету бере початок з 1989-го року. Після захисту кандидатської дисертації у 1991 р. на тему “Торгівля Південної України (1775-1825 рр.)” молодий фахівець з Дніпропетровського історичного факультету працював на посаді доцента кафедри історії України ЗДУ. Паралельно з цим у 1990-ті роки на історичному факультеті тривав загальний підйом наукового життя із впровадженням нових напрямів, створенням нових кафедр, розкривалися організаційні та фахові здібності таких вчених як Ф.Г. Турченко, С.Р. Лях, Л.О. Нестеренко, В.Г. Ткаченко та багатьох інших. На історичному факультеті ЗДУ впродовж 1990-х почали організовуватися конференції з історії України, зокрема з історії козацтва, відкривалися нові лабораторії, писалися новітні посібники та підручники, більш чітко викристалізувалися наукові інтереси співробітників та викладачів. На факультеті працювали як випускники Запорізької *alma mater*, так і випускники Дніпропетровського,

¹ Кіян О.І. Ідейно-політичні та методологічні позиції Київської історичної школи Володимира Антоновича // Український історичний журнал – 2006. – № 2. – С. 171.

Київського, Московського університетів. Молоді, енергійні, амбітні, вони формували необхідний ґрунт для розвитку науки на факультеті. Серед багатьох вже тоді своєю заповзятістю та наполегливістю виділявся Анатолій Васильович Бойко.

Його інтерес до історії Південної України як історичного регіону почав формуватися ще в студентські та аспірантські часи. Плідна багатомісячна архівна евристика в центральних російських та українських архівах надавала підстав конструювати робочі гіпотези та відкривати чисельні лакуни, переглядати неповно або тенденційно висвітлені в радянській історіографії проблеми історії Північного Причорномор'я / Південної України.

Усвідомлення величезної різниці між тим, що введено до наукового обігу з історії краю і скільки матеріалу залишається невивченим, яке насправді широке поле відкривається перед дослідником південноукраїнського історичного регіону, бажання досліджувати Південну Україну, наявність власних доробків і потенційних проєктів публікацій – все це стимулювало А.В. Бойка до інституційного оформлення наукових студій.

Так, 1995 р. на базі історичного факультету ЗДУ була створена науково-дослідна лабораторія історії Південної України XVIII-XIX століття, яку очолив А.В. Бойко. Науково-дослідна лабораторія організовувалася ним як творчий колектив, що повинен був об'єднати викладачів, аспірантів, студентів, які активно працювали над історією Південної України. Метою лабораторії була координація зусиль у дослідженні історії Південної України, а головним завданням – створення джерельної бази дослідження історії Південної України¹. Перший випуск Записок лабораторії вийшов у 1996 р. До складу редакційної колегії “Записок” тоді увійшли: А.В. Бойко (головний редактор), І.І. Лиман, С.Р. Лях, Л.М. Маленко (відповідальний секретар), Р.Б. Шиханов (технічний редактор), згодом до підготовки видання приєдналися В.І. Мільчев, Ю.І. Головка, Н.В. Сурева.

Впродовж 1996-2003 рр. “Записки” стали для Анатолія Васильовича одним із засобів реалізації його науково-дослідної програми, водночас, репрезентували матеріали як досвідчених спеціалістів, так і молодих науковців, його учнів та послідовників. Часопис отримав свою усталену структуру: I. Публікації джерел з історії Південної України; II. Статті, огляди, повідомлення з історії регіону з можливими рубриками (“Постаті”); III. Рецензії та хроніки наукових заходів; IV. Історіографічні публікації у рубриці “З

¹ Часопис Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького “Південна Україна” / Режим доступу: <http://web.znu.edu.ua/ru/>

історичної спадщини”. Видання за своїм фахом і комплексним підходом не мало тоді аналогів на теренах усього регіону і дуже швидко перетворилося на бренд, створений А.В. Бойком. Цьому сприяли скрупульозність, з якою збиралися і готувалися джерельні матеріали та власне високий науковий рівень самого видання.

Оскільки лабораторія на базі університету потребувала формалізації та підпорядкування вузівському науково-дослідному сектору, було прийнято рішення об’єднати науковців на більш широких засадах. Тим паче, що ідея координації зусиль та співпраці знайшла чимало відгуків поза університетським осередком. На заклик до співпраці відгукнулися колеги з інших південноукраїнських вузів, академічних інституцій, архівісти, джерелознавці, історики-козакознавці, краєзнавці... Так була реалізована ще одна ідея А.В. Бойка і у 1997 році створено товариство ім. Я.П. Новицького.

У 1996 р. опубліковано перший випуск серійного видання джерел та наукових розвідок “Запорозька спадщина” і започатковано серію “Старожитності Південної України”. Обидві серії тривають і нині та складають більше півсотні випусків. В цих серіях публікувалися археографічні пам’ятки та історичні дослідження, а коло авторів постійно розширювалося. Слід зазначити, що публікації для авторів були безкоштовними, головна вимога – ґрунтовна джерелознавча робота або новітня розвідка з історії регіону. Не в останню чергу плідна видавнича діяльність стала можливою завдяки організаторським і людським здібностям А.В. Бойка, як наслідок, налагодженням співпраці з новоствореним культурним центром “Хортиця” на чолі з Валерієм Кириловичем Козиревим.

Достатня фахова кількість публікацій та чітка едичійна програма щодо введення до обігу джерел з історії Південної України сприяла відкриттю у 1999 р. Запорізького відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. В подальшому, Запорізький осередок на чолі з його директором А.В. Бойком став одним із найактивніших регіональних відділень Інституту впродовж усіх 2000-х років. Головним серійним виданням Запорізького відділення стали фундаментальні “Джерела з історії Південної України”.

Наприкінці 1999-го року сталася серйозна реорганізація на факультеті: на базі кафедри історії народів Росії та історичного краєзнавства була створена кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін, яку очолив А.В. Бойко. Невдовзі новостворена кафедра почала перетворюватися на факультетський осередок вивчення історії Південної України XVIII-XIX століття.

Анатолій Васильович не просто створив нову кафедру, він впровадив такі фундаментальні курси як джерелознавство, історіографія, українська історіографія, у надзвичайно нелегких обставинах зумів добитися відкриття, а згодом акредитації нової спеціальності “Архівознавство”.

Загалом, провідна ідея Анатолія Васильовича – ґрунтовне вивчення історії Південної України – впродовж 1990-2000-х років набувала свого організаційного оформлення у спільній роботі як неформальних, так і формальних наукових колективів:

-Науково-дослідної лабораторії історії Південної України (друга половина 1990-х – початок 2000-х років);

-Запорізького наукового товариства ім. Я.П. Новицького (з 1997 р.);

-Запорізького відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України (з 1999 р.);

-Кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін (з 2000 р.).

Багаторівневий організаційно-засадничий підхід сприяв формуванню навколо Анатолія Васильовича наукового осередку, котрий ніколи не був закритою групою для певної кількості лише “своїх” науковців. Через наукове товариство відкривалися шляхи співпраці з багатьма дослідниками, науковцями, державними і недержавними установами, готових до співпраці і спільних проєктів. При цьому, науковий осередок на чолі з Анатолієм Васильовичем був і є тісно пов’язаний з історичним факультетом ЗНУ. Своїми досягненнями А.В. Бойко завжди радий був репрезентувати наукові успіхи факультету, дуже любив студентів, поважав і любив більшість викладачів історичного факультету.

Та організаційні досягнення ніколи не були самоціллю чи втіленням амбіцій історика. Це мало лише похідний, другорядний характер, а на першому місці завжди була наука і ще раз наука. Анатолій Васильович як людина творча, смілива, працьовита і відповідальна, не боявся будувати широкомасштабні плани. Головним своїм завданням він бачив максимально комплексне джерелознавче та історичне дослідження історії Південної України XVIII-XIX століття, згодом розширивши верхню хронологічну межу по XX століття включно.

Ще в студентські та аспірантські роки зіткнувшись із зневажливим ставленням до спроб зайнятися проблематикою, дотичною до студій О.І. Дружиніної та В.М. Кабузана, Анатолій Васильович як ніхто інший відчув, що таке історіографічна традиція і як важко порою

переконувати колег у необхідності переглядати “класичні”, але далеко не бездоганні роботи визнаних московських істориків та їх попередників. Ситуація значно змінилася у 1990-ті роки, але як фахівець, А.В. Бойко завжди наполягав на тому, що для докладної історичної реконструкції необхідно здійснити ретельні джерелознавчі розшуки. Наполягав і сам постійно здійснював пошук та введення до наукового обігу джерел з історії Південної України. У такий спосіб не лише закривалися чисельні “лакуни”, а й створювалася фактологічна база для історичного синтезу. Адже генеральна мета Анатолія Васильовича – написання ґрунтовної історії Південної України – була добре відома його колегам.

Одним із головних критеріїв, що вирізняв науковий стиль історика, а згодом став характерним і для його учнів, був джерелознавчий підхід до предмету дослідження. На це були свої історіографічні передумови, адже великий вплив на формування А.В. Бойка як фахівця спричинила Дніпропетровська школа істориків-джерелознавців на чолі з Миколою Павловичем Ковальським (1929-2006). Про це говорив сам Анатолій Васильович, це простежується і в його працях. Слід відзначити, що з багатьма учнями М.П. Ковальського, згодом колегами і друзями, А.В. Бойко підтримував міцний науковий зв'язок, організовував спільні наукові проекти, публікував їх роботи на шпальтах серійних видань запорізького осередку. Анатолій Васильович завжди з повагою розповідав студентам та аспірантам про здобутки та дослідження як самого Миколи Павловича, так і Г.К. Швидько, Ю.А. Мицика, С.В. Абросимової, С.М. Плохія, В.А. Брехуненка, П.М. Кулаковського, подружжя Атаманенків та ін. Всі вони склали неформальне об'єднання науковців зі спільними науковими цінностями, ґрунтовною джерелознавчою підготовкою та спрямуванням до вивчення ранньомодерної і модерної української історії.

Щоб зрозуміти витoki наукової творчості та педагогічного стилю А.В. Бойка, слід враховувати і загальну атмосферу культурно-інтелектуального осередку Дніпропетровського історичного факультету 1970-90-х рр. Цей осередок вирізнявся присутністю яскравих особистостей, творчою атмосферою, креативністю мислення, демократичним стилем спілкування, високими стандартами професійності, продуктивним суперництвом-співпрацею між джерелознавцями та історіографами, розмаїттям історіографічних

практик¹. У межах більш широкого історіографічного феномену Дніпропетровської наукової школи, джерелознавча школа М.П. Ковальського дійсно була наочною моделлю наукового життя колективу вченого-лідера та його послідовників-однодумців. Підтримка безпосереднього зв'язку з більшістю учнів М.П. Ковальського, наукова комунікація з ними неабияк сприяла фаховому формуванню учнів самого Анатолія Васильовича. Оскільки і Ю.А. Мицик, і Г.К. Швидько, і В.А. Брехуненко, і С.В. Абросимова, і Ю.П. Князьков не раз давали корисні наукові поради, консультували при підготовці дисертацій, виступали опонентами та експертами наукових праць аспірантів і докторантів їх колеги-джерелознавця.

Попри все, Анатолій Васильович, як ми схильні вважати, не мав на меті створення власної школи. Та він мав великий талант ділитися і захоплювати своїми ідеями, об'єднувати навколо себе людей, організовувати дослідницькі проекти, враховуючи при цьому індивідуальні наукові вподобання та здібності кожного їх учасника. Тому процес, що тривав паралельно з викладацькою та науковою діяльністю А.В. Бойка, і виявився таким органічним. Вже впродовж 1990-х років з'явилися перші здібні дипломники та аспіранти, які демонстрували неабиякий дослідницький потенціал і бажання займатися історією Південної України під керівництвом тоді доцента кафедри історії України ЗДУ.

Серед них, перших – Ігор Лиман, Людмила Маленко, Володимир Мільчев, Роман Шиян. Під керівництвом А.В. Бойка впродовж 1996-2000 рр. у Запоріжжі були вдало захищені 3 кандидатські дисертації з історії Південної України XVIII-XIX ст. Роман Шиян продовжив свої наукові студії в Альбертському університеті (Канада) та у 2006 р. отримав ступінь доктора філософії (Ph.D.). Усі дисертації солідно доповнювали укладені молодими науковцями археографічні та історичні публікації. Закладалася традиція, щоб до захисту або одразу після нього історик представляв власний доробок окремим виданням та ґрунтовними фаховими публікаціями.

Вважаємо, що другу хвилю склали ті учні Анатолія Васильовича, які приступили до наукової діяльності під його керівництвом наприкінці 1990-х – у 2000-і роки та захистили дисертації впродовж 2002-2011 рр.: Геннадій Шпитальов, Ірина Савченко, Олександр Олійник (історична проблематика), Юлія Головка, Вікторія Константинова, Сергій Білівненко, Алла Крилова (джерелознавча проблематика), Надія Швайба (історіографія). У цей же період вдало

¹ Колесник Ірина. Дніпропетровська історіографічна школа: спроба саморефлексії // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. – К., 2006. – Вип. 2. – С. 383.

захистилися молоді науковці, які пройшли “вишкіл” Анатолія Васильовича та навчалися в аспірантурі вже під керівництвом В. Мільчева: Роман Молдавський та Юрій Іріюглу. За різних формальних обставин захищалися під керівництвом інших вчених, а насправді виконували свою роботу в науковому осередку та в контексті дослідницької програми А.В. Бойка Наталія Сурева, Владислав Грибовський, Віктор Філас, Олександр Мірущенко, Вікторія Ликова та Тетяна Молдавська.

До цієї ж когорти увійшли науковці, що наблизилися до осередку, очолюваного А.В. Бойком, через спільну проблематику досліджень, спільні проекти та інтелектуальну спорідненість із Анатолієм Васильовичем, а згодом з його аспірантами і докторантами. Мова йде про нині херсонське подружжя істориків Віталія та Світлану Андрєєвих. Окремою непересічною фігурою у переліку однодумців та учнів виявився випускник Запорізького історичного факультету 1976 року Валерій Козирев. Завдяки своїй творчій енергії, організаційному досвіду та небайдужості до розвитку української культури й історії, Валерій Козирев знайшов у персоні Анатолія Васильовича не лише однодумця, а й співорганізатора багатьох історико-культурних проектів другої половини 1990-х та впродовж усіх 2000-х років. Спільні інтереси мали наслідком занурення В. Козирєва до проблем трансформації запорозької спадщини на Півдні України в останній чверті XVIII – на початку XIX ст. та захист у 2002 році кандидатської дисертації на цю тему.

Загалом, можна простежити кілька підходів у визначенні А.В. Бойком предмету дисертаційних досліджень для своїх учнів:

- Історія окремого явища чи процесу південноукраїнського регіону у XVIII-XIX ст.;
- дисертації джерелознавчого характеру, присвячені вивченню комплексу джерел до історії того чи іншого явища Південної України XVIII-XIX ст.;
- дисертації історіографічного характеру, присвячені персоналіям істориків Південної України.

Таким чином, пропонуючи дослідникам ту чи іншу тему, вчений орієнтував не лише на перспективну проблематику, а й на залучення до спільного вивчення політичних, соціально-економічних, культурних процесів великого історичного регіону.

Поступово науково-педагогічний процес, започаткований Анатолієм Васильовичем, набував більш фундаментального характеру. Про це свідчила поява перших докторантів та захисти за наукового консультування А.В. Бойка докторських дисертацій Ігорем

Лиманом (2005 р.), Вікторією Константіною (2011 р.) та Володимиром Мільчевим (2011 р.). Працюють над докторськими дисертаціями Юлія Головка, Наталія Сурева, Володимир Чоп, Олег Приймак.

Останні з учнів, кому пощастило слухати лекційні та магістерські курси Анатолія Васильовича, залучитися до участі в експедиціях, брати участь в організації та проведенні конференцій, а головне – обговорювати та вибудувати концепцію майбутньої дисертації, є випускниками історичного факультету 2007-2011 років, нинішніми аспірантами та пошукачами кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін: Джульєтта Аванесян, Михайло Мордовської, Сергій Телюпа, Анна Олененко, Катерина Петрова (останні дві – вже аспірантки Ю.І. Головка), Олександр Пашненко (аспірант В.І. Мільчева), а також аспірант Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України Олександр Панкєєв та майбутній аспірант цієї установи – син Анатолія Васильовича – Петро Бойко. До цієї молоді генерації долучаються нинішні аспірантки докторів наук, учнів А.В. Бойка В.М. Константінової та І.І. Лимана, Олена Авдєєва, Ірина Дерман, Юлія Королевська.

Такий поділ учнів Анатолія Васильовича на означені “хвилі” є лише спробою представити хронологічну послідовність входження до осередку того чи іншого науковця. За 15 років формування науково-дослідного колективу були різні ситуації, деякі проекти народжувалися вкрай боляче, деякі так і залишилися нереалізованими, кільком дисертаціям не судилося бути написаними, по-різному еволюціонували відносини між вчителем і учнями. Все це повинно стати предметом окремого історіографічного дослідження, адже без цього історія наукової школи буде неповною і матиме характер декларування поважного списку здобутків, які беззаперечно є і потребують ширшого представлення в історіографічному просторі.

Але повернемося до того, що школа – це ідеальний тип і великою мірою річ уявна. Кожен по-своєму уявляє, якою була і є (чи є?) школа А.В. Бойка. Наведений вище перелік учнів може бути значно ширшим, як і критерії залучення того чи іншого історика до школи. Втім, слід пам'ятати, що вимоги самого Вчителя до даного наукового формату були достатньо високими. Не пригадуємо, щоб від самого Анатолія Васильовича автор цих рядків чув слово “школа”; коли річ стосувалася справ нашого наукового осередку чи кафедрального колективу, часто лунало “команда”, “когорта”, “кафедра”. Отже, з чим маємо справу по факту?

I. З педагогічним спілкуванням Вчителя зі своїми учнями. Доказом того, що це спілкування мало наслідки для розвитку науки, є захищені дисертації та численні монографії і публікації учнів Анатолія Васильовича.

II. Наявність у наукового осередку А.В. Бойка організаційної структури (тут бачимо поступову еволюцію від науково-дослідної лабораторії історії Південної України до кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін, створення наукового товариства для об'єднання більшої кількості однодумців в один напрям).

III. Спільні проекти Анатолія Васильовича і його учнів (численні едиційні проекти, зокрема представлені у фундаментальній серії “Джерела з історії Південної України”; проекти з перевидання спадщини Д.І. Яворницького та Я.П. Новицького; експедиційна діяльність зі збору історико-культурної спадщини населення південного регіону; фондування зібраних джерел при Запорізькому відділенні Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; проект “Усна історія Степової України”; створення депозитарію з історії Південної України XVIII-XIX ст. з копій документів центральних російських архівів; започаткований проект “Історія міста Запоріжжя” та ін.).

IV. Спільність методологічного інструментарію та дослідницьких принципів. Мова вже йшла вище про джерелознавчий підхід, характерний як для самого А.В. Бойка, так і для більшості учнів історика. Для усвідомлення феномену історичного джерела, історичного факту, природи історичного пізнання, Анатолій Васильович звертав велику увагу на теоретичний доробок О.С. Лаппо-Данілевського, звісно не абсолютизуючи погляди науковця. На своїх парах та поза ними він намагався розкрити складний процес розвитку методології історії та джерелознавства, показати еволюцію дослідницьких практик від позитивістських і неокантіанських до постмодерністських. Фактично ж, теоретичну лабораторію та методологічні засади А.В. Бойка можна співвіднести з неокласичною моделлю історичного дослідження, що знайшла своє поширення у науці наприкінці XIX – на початку XX ст. Істориком визнавалась (як і нині визнається більшістю його учнів) об'єктивна природа історичного джерела та принципова можливість через дотримання принципу історизму і наукових методів реконструювати явища і процеси минулого.

V. Спільна проблематика досліджень, що стосується історії Південної України. За 15 років під керівництвом Анатолія

Васильовича було ініційовано вивчення багатьох проблем, у тому числі:

-Реконструкція та дослідження джерельної бази з соціально-економічної історії краю у XVIII-XIX ст.

-Запорозьке козацтво в контексті історичних процесів XVIII-XIX ст. Розвиток козацького соціуму, еволюція військових, економічних, соціальних, культурних процесів на теренах Вольностей, постсічова доба та соціальні процеси серед козацтва в контексті політики Російської імперії.

-Заселення і колонізація південного краю в усіх складових та проявах. Зокрема, розвиток адміністративно-територіального устрою, історія міст в контексті історичної урбаністики, торговельні, аграрні відносини у краї, релігійна та конфесійна історія, історія соціальних верств, прошарків, груп краю тощо.

-Наративні та періодичні джерела з історії Південної України.

-Історіографічна традиція дослідження краю.

-Усна історія як засіб передачі історичної пам'яті соціуму.

А.В. Бойко разом зі своїми учнями здійснив масштабну евристичну роботу з виявлення та опрацювання джерел з історії регіону. Значна кількість едиційних видань та історичних досліджень емпіричного характеру дозволила висувати робочі гіпотези, а згодом концептуалізувати окремі проблеми. Зокрема, у своїй докторській дисертації історик обґрунтував специфічну модель руху фондоутворення джерел з соціально-економічної історії Південної України в останній чверті XVIII ст. На основі актуалізованих джерел він встановив провідні тенденції в розвитку економічного та соціального життя регіону впродовж цілого чверть століття. На особливу увагу заслуговує концепція ролі зимівника і зимівчаного господарства у розвитку господарства південного краю, концепція аграрних відносин та ролі міської колонізації, що спричинила руйнацію попередньої економічної традиції регіону. Історик довів, що початок становлення єдиного товарного ринку Південної України припадав на кінець XVIII ст. Заслужують на ґрунтовний аналіз концептуальні узагальнення вченого щодо окремих соціальних верств і груп населення Південної / Степової України: козацтва, селянства, дворянства, купецтва, чиновництва. Концептуальний зв'язок та спорідненість поглядів простежується між працями А.В. Бойка та роботами його учнів. Окремі гіпотези та концептуальні узагальнення знайшли подальший розвиток у дисертаціях та монографіях багатьох учнів Анатолія Васильовича.

З другої половини 2000-х років у студиях історика все частіше для означення тієї ж самої історичної території почала вживатися назва Степова Україна. Перехід не означав відмову від попереднього визначення регіону “Південна Україна”, воно визнавалося синонімічним до Степової України. Але у такий спосіб фахівець історії краю волів поновити зв'язок: а) із традиційною самоназвою, що побутувала серед місцевого населення степу у добу XVIII-XIX століття попри офіційні імперські маркування на кшталт “Новоросійський край”, “Новоросія”; б) із близькою до розуміння традиційного менталітету мешканців українського степу регіональною історіографією, що почала формуватися наприкінці XIX – на початку XX століття, хоча і вважалася провінційною та маргінальною на протипагу офіційній імперській¹. Відомо, що Анатолій Васильович працював над історією Степової України, окремі розділи якої були написані, деякі знаходилися у процесі написання. На превеликий жаль, не судилося вітати Вчителя з виходом довгоочікуваної усіма нами праці.

VI. Самоідентифікація учнів. Переважно всі ми відносимося до одного вченого покоління, кожен зі своїм ступенем занурення у проекти осередку та науковим портфелем, але спільним відчуттям причетності до однієї людини та одного напрямку. Про існування такої усталеної професійної само- та зовнішньої ідентифікації певного кола дослідників як школа А.В. Бойка свідчать сторінки вітальної збірки до 50-річчя професора² та публікації, на жаль, вже меморіального характеру³. Зазначимо, крім спільної проблематики досліджень, численні експедиції, поїздки до архівів та на конференції, організація і проведення наукових заходів (читань, конференцій, презентацій), взаємодопомога при розробці наукових проблем у вигляді порад, обговорень, консультацій, наданні літератури та архівних матеріалів зі своєї бібліотеки, спільна підготовка багатьох видань... – все це

¹ Бойко А.В. Історія Степової України середини XVIII-XIX століття і її селянська візія // Мемуари та щоденники. – Ч. 1, [кн. 1]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 33-46. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 1); Його ж. “Переяславська метафора” у суспільному бутті Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX ст. // Схід / Захід: Історико-культурологічний збірник. – Вип. 9-10: Patria. – Харків, 2008. – С. 68-69.

² У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128, [8] с.

³ Плещкий Сергій. Народна історія Степової України [Електронний ресурс] // Українське Слово. – Режим доступу до статті: <http://ukrslowo.net/interesting-facts/proyat/8082.html>; Пам'яті Анатолія Васильовича Бойка (1960-2010) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Східного інституту українознавства імені Ковальських. – Режим доступу до статті: <http://keui.wordpress.com/2010/12/28/boyko/>

виступило додатковим об'єднавчим чинником для колективу, що вчився науці у шановного Анатолія Васильовича.

У комплексі вищенаведені факти свідчать, що навколо Анатолія Васильовича дійсно сформувався колектив, який за рядом критеріїв може визначатися як наукова школа. Науковий потенціал цього осередку є вельми високим і перспективи його подальшого розвитку є очевидними. Фахове продовження справи А.В. Бойка, нові прориви у вивченні історії Південної України, поява в осередку нових лідерів, нових учнів та нових фундаментальних досліджень, збереження інтенсивного рівня наукової комунікації – запорука не лише подальшого існування школи, а й здійснення задуму А.В. Бойка як організатора науки. Пам'ятаємо про це, адже учні повинні піти далі свого Вчителя...

Надія Швайба
(Ростов-на-Дону)

БОЙКО **Анатолій Васильович** (14.03.1960, м. Запоріжжя – 27.12.2010, м. Запоріжжя) – доктор історичних наук (2001 р.), професор (2003 р.), Заслужений працівник освіти України (2008).

У 1977 р. закінчив середню школу № 50 м. Запоріжжя. Працював робітником на заводі “Запоріжсталь”. 1978-1981 рр. – служив на Чорноморському флоті. У 1981-1986 рр. навчався на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету, отримавши диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 1986 - жовтні 1989 р. навчався в аспірантурі Дніпропетровського державного університету.

У 1991 р. захистив кандидатську дисертацію “Торгівля Південної України (1775-1825)”.

З листопада 1989 р. – асистент кафедри історії СРСР і УРСР Запорізького державного університету, з вересня 1991 р. – старший викладач, а з травня 1992 р. – доцент кафедри історії України ЗДУ.

У жовтні 1994 - вересні 1997 р. перебував у докторантурі ЗДУ.

З січня 2000 р. – завідувач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету.

Докторську дисертацію “Джерела з соціально-економічної історії Південної України останньої чверті XVIII століття” захистив у 2001 р.

З 1997 р. – голова правління Запорізького наукового товариства імені Я. Новицького. З 1999 р. – голова Запорізького відділення Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України. З 2003 р. – керівник Запорізької філії Східного інституту ім. Ковальських.

Впродовж 2000-2010 рр. – організатор масштабних усно-історичних і етнографічних експедицій на півдні України.

Організатор 25 міжнародних і всеукраїнських конференцій, конгресів, семінарів, круглих столів.

Головний редактор часопису “Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.”, багатотомних і серійних видань “Джерела з історії Південної України”, “Новицький Я. Твори у 5-ти томах”, “Усна історія Степової України”, “Старожитності Південної України”, “Запорозька спадщина”, “Вознесеньські старожитності” тощо.

Сфера наукових інтересів: історія Степової України XVIII-XIX ст., джерелознавство, усна історія Степової України.

Автор і упорядник близько 170 наукових праць (зокрема, “Запорозький зимівник останньої чверті XVIII століття” (1995), “Південна Україна останньої чверті XVIII століття. Частина I: Аграрні відносини” (1997), “Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття” (1999), “Джерела з історії ярмарок Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття” (2000), “Південна Україна останньої чверті XVIII століття: Аналіз джерел” (2000) та ін.).

Нагороди: “За розвиток Запорізького краю” (2004 р.), “Заслужений працівник освіти України” (2008 р.), “За розвиток Запорізького краю” (2008 р.), “За особистий внесок у розвиток міста Запоріжжя” (2010 р.).

Офіційний науковий консультант трьох захищених докторських дисертацій, офіційний науковий керівник дванадцяти захищених кандидатських дисертацій.

Публікації про А.В. Бойка

- Бойко Анатолій Васильович // Бібліографічний покажчик наукових праць співробітників історичного факультету ЗДУ / Укладачі: Г. Тощев, Р. Шиханов / Запорізький державний університет; історичний факультет. – Запоріжжя, 1997. – С. 4-9.
- Бойко Анатолій Васильович // Історичний факультет Запорізького державного університету. 30 років (1971-2001): Ювілейна книга. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – С. 124-128.
- Гіржон В. Бойко Анатолій Васильович // Енциклопедія сучасної України. – К., 2004. – Т.3: Біо – Бя. – С.182-183.
- Бойко Анатолій Васильович // Запорізький національний університет. Історія і сучасність (1930-2005). Ювілейна книга. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006. – С. 198-199.
- Бойко Анатолій Васильевич // Гордость Запорожья: Альманах. – Запорожье: ЧП “АА Тандем” 2009. – С. 45.
- Бойко Анатолій Васильович [Електронний ресурс] Режим доступу до статті: <http://sites.znu.edu.ua/ZNU/fakultety/ist/dzher/bojko.pdf>
- Бойко Анатолій Васильович [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5398&lang=ukr
- Бойко Анатолій Васильович [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.cossackdom.com/participantsu.html#boiko>
- У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128, [8] с.

- 50 років (1960) А.В. Бойку [Електронний ресурс] // Знаменні та пам'ятні дати Запоріжжя 2010. – Режим доступу: <http://www.zounb.zp.ua/resource/2010/podrobno.html>
- Швайба Н.І. Анатолій Бойко, або історія як покликання // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 265-267.
- Пам'яті Анатолія Васильовича Бойка (1960-2010) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Східного інституту українознавства імені Ковальських. – Режим доступу до статті: <http://keui.wordpress.com/2010/12/28/boyko/>
- Брехуненко В. Анатолій Васильович Бойко (14.III.1960-27.XII.2010) // Український археографічний щорічник / НАН України. Археографічна комісія, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. – Вип. 15. – К.: Український письменник, 2010. – С. 753-762.
- Плещкий Сергій. Народна історія Степової України [Електронний ресурс] // Українське Слово. – Режим доступу до статті: <http://ukrslovo.net/interesting-facts/postati/8082.html>
- Брехуненко В. Анатолій Бойко. – К., 2011. – 64 с. (Серія “Великі українці”).
- Швидько Г.К. Дослідник історії Півдня України Анатолій Бойко // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 4-9.
- Пам'яті професора Анатолія Васильовича Бойка // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 239-242.

Перелік публікацій А.В. Бойка

1987

1. Роль отходничества в формировании контингента рабочей силы в городах (на материалах юга Украины) // Рабочий класс СССР – ведущая революционная и созидательная сила советского общества (к 90-летию со дня рождения академика А.М. Панкратовой): Тезисы докладов и сообщений республиканской научной конференции 5-7 февраля 1987 г. – Донецк, 1987. – Ч. 1. – С. 34-35.

1988

2. Описи Катеринославського намісництва кінця XVIIIст. // Українська археографія: сучасний стан та перспективи розвитку. Тези доповідей республіканської наради. – К., 1988. – С. 95-96.

1989

3. **Использование труда наемных работников в купеческом предпринимательстве на Приднепровье в конце XVIII– начале XIX века** // Рабочий класс Приднепровья. Формирование, традиции, социальный облик: Сборник научных трудов. – Днепропетровск: ДГУ, 1989. – С. 117-120.

4. **Методика обработки массовых сведений о хлебных ценах на юге Украины в конце XVIII – начале XIX века** // Теория и методика историографических и источниковедческих исследований: Межвузовский сборник научных трудов. – Днепропетровск: ДГУ, 1989. – С. 82-86.

1990

5. **Методика обработки помесячных хлебных цен (на материалах Южной Украины конца XVIII – начала XIX века)** // Перестройка в исторической науке и проблемы источниковедения и специальных исторических дисциплин: Тезисы докладов и сообщений V Всесоюзной конференции 30 мая – 1 июня 1990 г. – К., 1990. – С. 206-208.

6. **"Потьомкінські села" – вигадка й реальність** // Україна: Наука і культура. – Вип. 24. – К., 1990. – С. 202-205.

7. **Ярмарки Катеринославщини в кінці XVIII – початку XIX століття** // Збірник рефератів обласної науково-практичної конференції з історичного краєзнавства. – Дніпропетровськ, 1990. – С. 61-62.

1991

8. **Александровская крепость в 70-х гг. XVIII века** // История Запорожского края в дооктябрьский период. Тезисы областной историко-краеведческой конференции 16 апреля 1991 г. – Запорожье, 1991. – С. 30.

9. **Етапи урядової політики на Запорізьких землях XVIII ст.** // Запоріжжя в історії і культурі: Тези доповідей і повідомлень наукової республіканської конференції. – Запоріжжя, 1991. – С. 2-3.

10. **Изменения в количественном составе помещичьих крестьян Александровского уезда в конце XVIII – начале XIX в.** // Вестник краеведа: Тезисы научных докладов и сообщений (апрель 1991 г.). – Вып. 2. – Запорожье, 1991. – С. 34-35.

11. **Национальный состав купечества Южной Украины конца XVIII – начала XIX века** // Історія України: Дослідження та інтерпретації: Тези VI Республіканських суспільно-політичних читань. 22-25 травня 1991 р. – Новгород-Сіверський. – К., 1991. – С. 45-47.

12. **Торговля Южной Украины (1775-1825)** / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. 07.00.02. История СССР. – Днепропетровск, 1991. – 17 с.

13. **Фортеці Нової Дніпровської лінії та господарська інфраструктура Запорозьких вольностей** // Розвиток історичного краєзнавства в контексті національного і культурного відродження України: Тези доповідей та повідомлень V Всеукраїнської конференції (жовтень 1991 р.). – Кам'янець-Подільський, 1991. – С. 45-47.

1992

14. **Актові джерела з історії розселення євреїв на Південній Україні останньої чверті XVIII ст.** // Єврейське населення на Південній Україні: Історія та сучасність. Тези до наукової конференції 19-20 листопада 1992 р. – Запоріжжя, 1992. – С. 27-29.

15. **Археологічні старожитності Великого Лугу в джерелах XVIII ст.** // Археологический вестник. – Запорожье, 1992. – № 3. – С. 42-44.

16. **Методичні вказівки до вивчення спецкурсу “Українські національні партії (кін. XIX ст. – 1917 р.)” (для студентів історичного факультету).** – Запоріжжя: ЗДУ, 1992. – 140 с. (у співавторстві з Ф.Г. Турченком, Т.С. Герашенко, С.Р. Ляхом, С.М. Тимченком, О.Г. Скворцовим).

17. **Обзор французской историографии запорожского казачества XVIII столетия** // Зарубежная историография истории запорожского казачества. – Запорожье: ЗГУ, 1992. – С. 36-41.

18. **Проблема локалізації Запорозьких пам'яток на Дніпрі** // Туризм і завдання національно-культурного відродження України: Тези доповідей та повідомлень Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-14 травня 1992 р.). – Київ-Черкаси, 1992. – С. 91-93.

19. **Програма курсу історії України (для студентів-істориків).** – Запоріжжя: ЗДУ, 1992. – 39 с. (у співавторстві з С.Р. Ляхом).

20. **Французька історіографія XVIII століття у дослідженнях з історії запорозького козацтва** // Проблемы историографии и источниковедения истории запорожского казачества. – Запоріжжя: МП “Контур”, 1992. – С. 19-23.

1993

21. **Джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII століття в фондах рукописного відділу ДПБ ім. М.Є. Салтикова-Щедрина** // Наукові праці історичного факультету. – Вип. I. – Запоріжжя, 1993. – С. 64-87.

22. **Зимівники Великого Лугу** // Козацтво. – 1993. – № 1. – С. 29-31.

23. **Перший герб міста Катеринослава** // Проблеми історіографії та джерелознавства історії Запорізького козацтва. Матеріали наукових читань Д.І. Яворницького: Збірник статей. – Запоріжжя, 1993. – С. 75-76.

24. **Питання будівництва Катеринослава в працях Д.І. Яворницького (Матеріали до історії Катеринослава)** // Проблеми історіографії та джерелознавства історії Запорізького козацтва. Матеріали наукових читань Д.І. Яворницького: Збірник статей. – Запоріжжя, 1993. – С. 62-73.

25. **Південна Україна в міжнародних торговельних зв'язках другої половини XVIII століття (огляд архівних джерел)** // Международные отношения и государственные структуры в Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европе в IV-XVIII вв.: Материалы научной конференции. – Запорожье, 1993. – С. 52-56 (у співавторстві з І.І. Лиманом).

26. **Проекты торгового судоходства по Днестру в конце XVIII – начале XIX вв.** // Древнее Причерноморье. Краткие сообщения Одесского Археологического Общества. – Одесса, 1993. – С. 124-126.

1994

27. **Методичні вказівки до семінарських занять для студентів II курсу історичного факультету.** – Запоріжжя, 1994. – 32 с.

1995

28. **Запорозький зимівник останньої чверті XVIII століття.** – Запоріжжя: РВП “Видавець”, 1995. – 56 с. – (Історія запорозького козацтва; Вип. 1).

29. **Колонізація і аграрні відносини в Південній Україні у джерелах останньої чверті XVIII століття** // Питання аграрної історії України та Росії: Матеріали наукових читань, присвячених пам'яті Д.П. Пойди. – Дніпропетровськ, 1995. – С. 34-39.

30. **Матеріали до історії Азовського козачого війська.** – Запоріжжя, 1995. – 220 с. (у співавторстві з Л.М. Маленко).

31. **Приватне підприємництво Південної України останньої чверті XVIII століття** // Підприємництво Південної України останньої чверті XVIII – першої чверті XX ст. – Запоріжжя, 1995. – С. 3-15.

1996

32. **Джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII століття в архівосховищах Москви та Петербурга: покажчик**

справ. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 1).

33. **До історії дніпровських лоцманів** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 34-39.

34. **Запровадження общинного устрою на Півдні України останньої чверті XVIII століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 72-91.

35. **Топографічні описи Південної України початку XIX століття. “Военно-топографическое описание Екатеринославской губернии”** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 28-51.

1997

36. **Дослідження давньої історії України на історичному факультеті** // Наукові праці історичного факультету. – Вип. II (25-річчю історичного факультету присвячується. 1971-1996). – Дніпропетровськ: МП “Промінь”, 1997. – С. 11-15.

37. **Законодавчі акти юридичного оформлення общинного устрою Південної України останньої чверті XVIII ст.** // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: Видавництво “Промінь”, 1997. – С. 176-185.

38. **История Украины: пособие для студентов, учащихся и абитуриентов.** – Ч. 1. – Запорожье: Просвита, 1997. – 132 с.

39. **Окладні книги Південної України останньої чверті XVIII століття** // Нива Знань. Інформаційно-педагогічний альманах. Україна і Росія: Досвід історичних зв'язків та перспективи співробітництва. – Дніпропетровськ: Видавництво “Промінь”, 1997. – С. 126-128.

40. **“Пишу тебе, мой ангельский друг...” (Из эпистолярного наследия начала XIX века).** – Запорожье: РА “Тандем-У”, 1997. – 146 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 3) (у співавторстві зі С.В. Абросимовою).

41. **Південна Україна останньої чверті XVIII століття.** – Частина I: Аграрні відносини. – Запоріжжя: Тандем-У, 1997. – 204 с.

42. **Рапорти А.І. Гільденштедта до Російської Академії наук** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Частина 1. – Запоріжжя, 1997. – С. 167-169.

1998

43. Атласи Катеринославського намісництва останньої чверті XVIII століття // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 3. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – С. 122-135.

44. Відставні солдати на півдні України останньої чверті XVIII століття // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Вип. 4. – Запоріжжя, 1998. – С. 3-12.

45. “Военно-топографическое описание Екатеринославской губернии” // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 3. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – С. 36-59 (продовження).

46. Матеріали до історії родини Остроградських // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. IV. – Запоріжжя: Просвіта, 1998. – С. 16-23.

47. Традиція і церква на півдні України останньої чверті XVIII ст. (до постановки проблеми) // Південна Україна: Проблеми історичних досліджень: Збірник наукових праць. – Ч. I. – Миколаїв, 1998. – С. 167-170.

1999

48. Адміністративний устрій Південної України в 1791-1793 рр.: питання влади // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Вип. 5. – Запоріжжя, 1999. – С. 3-16.

49. Діяльність В.С. Попова по управлінню Південною Україною на початку 90-х років XVIII століття // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VII. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – С. 91-102.

50. Дослідження історії сільського господарства Південної України останньої чверті XVIII ст. і проблема реконструкції джерельної бази // Питання аграрної історії України та Росії (XVIII-XX ст.). Матеріали Третіх наукових читань, присвячених пам'яті Д.П. Пойди. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 60-65.

51. Історіографічна традиція й дослідження аграрної історії Південної України // Осягнення історії: Збірник наукових праць на пошану професора Миколи Павловича Ковальського з нагоди 70-річчя. – Острог, 1999. – С. 153-161.

52. Матеріали до історії запорозького козацтва після скасування Січі // Записки науково-дослідної лабораторії історії

Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем У”, 1999. – С. 40-47.

53. **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з Т. Грушовою, І. Лиманом, О. Ігнатушею, В. Мільчевим, Л. Рощиною (Маленко), Р. Шияном).

54. **Переселенці з Чернігівщини на півдні України в останній чверті XVIII ст.** // Сіверянський літопис: Всеукраїнський історико-краєзнавчий просвітницький журнал. – 1999. – № 5. – С. 167-168.

55. **Питання достовірності археографічної спадщини А.О. Скальковського** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. II. – Херсон: Айлант, 1999. – С. 174-183.

56. **Публікації джерел з історії Південної України останньої чверті XVIII століття на сторінках журналу “Русский архив”** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VI. – Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 1999. – С. 190-197.

57. **Рух фондоутворення документів з соціально-економічної історії Південної України останньої чверті XVIII століття до вищих органів влади Російської держави** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VIII. – Запоріжжя, 1999. – С. 149-162.

58. **Топографічні описи Південної України початку XIX століття. “Военно-топографическое описание Екатеринославской губернии”** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 4(5). – Запоріжжя: РА “Тандем У”, 1999. – С. 47-83 (закінчення).

59. **Утечі селян Старої Гетьманщини на південь України наприкінці XVIII ст.** // Сіверянський літопис: Всеукраїнський історико-краєзнавчий просвітницький журнал. – 1999. – № 6. – С. 131-134.

60. **Ярмарки Південної України останньої чверті XVIII століття як об’єкт дослідження** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 123-133.

61. **Ярмаркова торгівля Південної України останньої чверті XVIII – поч. XIX ст.** // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Збірник статей. – Вип. 7. – К.: Рідний край, 1999. – С. 33-39.

2000

62. **Анкета Комерц-колегії та опис Новоросійської губернії 1775 року** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної

України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем У”, 2000. – С.19-28.

63. **Джерела до історії Турбаївського повстання у фондах РДАДА** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. IX. – Запоріжжя: Тандем-У, 2000. – С. 25-31.

64. **Джерела з історії ярмарок Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 136 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 6).

65. **Документи про нагородження медалями купців Південної України (кінець XVIII ст.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 215-220 (у співавторстві з С.С. Андрєєвою).

66. **Запорозька спадщина Південної України** // Маленко Л. Азовське козацьке військо (1828-1866). – Запоріжжя, 2000. – С. 1-III.

67. **Історія рідного краю (Запорізька область): XVIII – початок XX ст. Підручник для 9 класу середньої загальноосвітньої школи.** – Запоріжжя: Прем’єр, 2000. – 128 с. (у співавторстві з Ф.Г. Турченком).

68. **Південна Україна останньої чверті XVIII століття: Аналіз джерел.** – К., 2000. – 308 с.

69. **Постаті Південної України: купець Масленіков** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем У”, 2000. – С. 267-271.

70. **Соціальна історія Південної України останньої чверті XVIII століття (проблема суспільних груп)** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Вип. XI. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 100-106.

71. **Традиції народного волевиявлення в Україні у другій половині XVIII ст.** // Народне волевиявлення в Україні: історія і сучасність. Тези доповідей науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 5 квітня 2000 р. – Запоріжжя, 2000. – С. 51-53.

72. **Ярмарки Південної України останньої чверті XVIII століття як об’єкт дослідження** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 2000. – С. 123-133.

2001

73. **Внутрішня торгівля Південної України останньої чверті XVIII століття** // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний

щорічник Нижньої Наддніпряни. – Вип. 7. – Запоріжжя, 2001. – С. 4-10.

74. Джерела з соціально-економічної історії Південної України останньої чверті XVIII століття: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук: 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. – К., 2001. – 37 с.

75. Масові джерела із соціально-економічної історії Південної України останньої чверті XVIII століття // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 6-15.

76. Місто в державній колонізації Південної України (ост. чв. XVIII ст.) // Історія України. Маловідомі імена, події, факти (Збірник статей). – Вип. 16. – К.-Донецьк: Рідний край, 2001. – С. 195-198.

77. Напрямки колонізації Південної України в останній чверті XVIII століття // Український археографічний щорічник. – Вип. 5/6. – К.: Наукова думка, 2001. – С. 242-262.

78. Південна Україна в подорожніх записках В. Зусва // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 228-234.

79. Південна Україна останньої чверті XVIII ст. у спогадах М. Коржа: проблема вірогідності // Пам'ять століть. – 2001. – № 2. – С. 70-74.

80. Поселення відставних солдатів по Новій Дніпровській лінії // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем У”, 2001. – С. 216-219.

81. Російська імперія, торгівля та купецтво у другій половині XVIII століття // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 7. – К., 2001. – С. 107-122.

82. Херсонський альманах “Степ”. Каляска М. “Степові” – 110. Нарис про херсонський часопис. Історія альманаху “Степ”. – Херсон: Просвіта, 1996. – 8 с. // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – С. 303-304.

83. Ярмаркова торгівля на Півдні України останньої чверті XVIII – початку XIX століття // Архів. Документ. Історія.

Сучасність / Праці Державного архіву Одеської області. – Т.ІV. – Одеса: Друк, 2001. – С. 93-99.

2002

84. **Видання творчої спадщини Я. Новицького: проблеми теорії та практики** // Матеріали Перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 124-126.

85. **Джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII століття. Навчальний посібник.** – К., 2002. – 82 с.

86. **“Записки Одесского общества истории и древностей”** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 158.

87. **Запорозьке козацтво та чумацтво: проблема історичної спадщини останньої чверті XVIII – середини XIX століття** // Запорозька старовина: П’ятиріччю заснування Науково-дослідного інституту козацтва присвячується. – Вип. 2. – К.-Запоріжжя: Науково-дослідний інститут козацтва Інституту історії України НАН України, 2002. – С. 115-121.

88. **История Украины. Пособие школьникам, абитуриентам, студентам.** – Часть 1. – Запорожье: Просвита, 2002. – 130 с.

89. **Історія рідного краю (Запорізька область): XVIII – початок XX ст. Підручник для 9 класу середньої загальноосвітньої школи.** – Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – 128 с. (у співавторстві з Ф.Г. Турченком).

90. **Катеринославська вчена архівна комісія** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 200-201.

91. **Корж** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 260.

92. **“Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии”** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 289.

93. **Миклашевські** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 314.

94. **Милорадовичі** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 314.

95. **Мицик Юрій Андрійович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 317.

96. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком,

І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константиною (Циберт), Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

97. **Одеське товариство історії та старожитностей** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 355.

98. **Перші Новицькі читання** // Матеріали Перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 3-6.

99. **Пільги купецтва Південної України останньої чверті XVIII століття** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 179-182.

100. **Розсолада** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 428-429.

101. **Ярмарка Південної України останньої чверті XVIII століття у світлі ставлення до неї російського уряду** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 8. Частина 1. – К., 2002. – С. 91-97.

2003

102. **Замість передмови** // Комов В. Нариси з історії села Мала Білозерка. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 3-5. – (Запорозька спадщина; Вип. 14).

103. **Запорозьке козацтво та чумацтво: проблема історичної спадщини останньої чверті XVIII – середини XIX століття на півдні України** // Матеріали V Конгресу Міжнародної асоціації українців. Історія: Збірник наукових статей. – Частина 1. – Чернівці: Рута, 2003. – С. 358-361.

104. **Історія рідного краю: (Запорізька область): XVIII – початок XX ст.: Підручник для 9 класу середньої загальноосвітньої школи.** – Запоріжжя: Прем'єр, 2003. – 128 с. (у співавторстві з Ф.Г. Турченком).

105. **Колонізація та запорозька спадщина Південної України останньої чверті XVIII століття** // Гуманітарний журнал. – Дніпропетровськ. – 2003. – № 4(20). – С. 8-19.

106. **Окладні книги Катеринославського намісництва за 1782-1788 роки** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем У”, 2003. – С. 90-125.

107. **Проблема сили в традиції Південного краю останньої чверті XVIII століття** // Україна: вчора, сьогодні, завтра: Збірник наукових праць. – Запоріжжя, 2003. – С. 69-72.

108. **Сенатська ревізія Катеринославського намісництва 1787 року** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 24-31.

109. **Шлях формування маргінального елементу південного степу в останній чверті XVIII століття** // Гуманітарний журнал. – Дніпропетровськ. – 2003. – № 1(17). – С. 18-21.

2004

110. **Джерелознавство історії Південної України.** – К., 2004. – 124 с.

111. **Запорозьке козацтво та чумацтво** // Історія України. – 2004. – № 43. – С. 7-9.

112. **З історії родини Остроградських** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: НГУ, 2004. – С. 5-14.

113. **Історія рідного краю: (Запорізька область): XVIII – початок XX ст.: Підручник для 9 класу середньої загальноосвітньої школи.** – Запоріжжя: Прем'єр, 2004. – 128 с. (у співавторстві з Ф.Г. Турченком).

114. **Колонізація та запорозька спадщина Південної України останньої чверті XVIII – початку XIX століття** // Історія і особистість історика: Збірник наук. праць, присвячений 60-річному ювілею професора Ганни Кирилівни Швидько. – Д.: НГУ, 2004. – С. 176-188.

2005

115. **Історія рідного краю: (Запорізька область): XVIII – початок XX ст.: Підручник для 9 класу середньої загальноосвітньої школи.** – Запоріжжя: Прем'єр, 2005. – 128 с. (у співавторстві з Ф.Г. Турченком).

116. **Історія Степової України середини XVIII – XIX століття і її селянська візія** // Мемуари та щоденники. – Ч. 1, [кн. 1]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 33-46. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 1).

117. **Купці Масленікови на півдні України** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 2. – Дніпропетровськ: НГУ, 2005. – С. 62-71.

118. **Метафора у бутті запорозького суспільства XVIII століття** // Запорозька старовина. – Вип. 3. – Запоріжжя: [Мотор-Січ], 2005. – С. 124-138.

119. Наративні джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII – XIX століття. – К., 2005. – 148 с.

2007

120. Атласи Південної України останньої чверті XVIII століття // Кубань – Україна: Вопросы историко-культурного взаимодействия. – Вып. 2. – Краснодар: ООО “Картика”, 2007. – С. 68-89.

121. Атласы Южной Украины // Историко-географический сборник. – Вып. 1. – Краснодар: ООО “Картика”, 2007. – С. 90-107.

122. Від редакційної колегії // Новицький Я. Твори у 5-ти томах – Т. 1. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2007. – С. 5-9.

123. Запорожское казачество и чумачество в исторической традиции последней четверти XVIII – середины XIX столетие // Запорожская старина. – Выпуск 3. – К.-Запорожье, 2007. – С. 115-121.

124. Яків Новицький – видатний дослідник і громадський діяч Запорізького краю // Новицький Я. Твори у 5-ти томах – Т. 1. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2007. – С. 10-47 (у співавторстві з А. Бровком, Б. Бровком, Л. Іванніковою).

2008

125. Звивисті стежки перших археографічних експедицій // Усна історія Степової України. – Т. 1: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – С. VIII-XVII.

126. Методичний посібник до проведення семінарських занять з курсу “Джерелознавство”. – Запоріжжя: АА “Тандем”, 2008. – 48 с.

127. Опитування. Баздирєва Марія Сергіївна, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 352-365.

128. Опитування. Бережна Ніна Тихонівна, 1928 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (21 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 232-250 (проведено разом із М.А. Бойко).

129. Опитування. Біла Анна Арсентіївна, 1924 р. н., Решотка Марія Іванівна, 1920 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 307-313 (проведено разом із М.А. Бойко).

130. Опитування. Біла Клавдія Василівна, 1920 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 365-371 (проведено разом із М.А. Бойко).

131. **Опитування. Бугарь Антоніна Василівна**, 1914 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 267-285 (проведено разом із М.А. Бойко).

132. **Опитування. Головенко Марія Федорівна**, 1913 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (3-4 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 37-51 (проведено разом із О.О. Батурою).

133. **Опитування. Головіна Євдокія Федорівна**, 1910 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (7 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 69-107 (проведено разом із О.О. Батурою).

134. **Опитування. Зуб Марія Семенівна**, 1911 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 336-342.

135. **Опитування. Кавуннікова Марія Григорівна**, 1918 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (21 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 250-256 (проведено разом із М.А. Бойко).

136. **Опитування. Карая Надія Михайлівна**, 1924 р. н., Непочатая Олександра Михайлівна, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 262-267 (проведено разом із М.А. Бойко).

137. **Опитування. Кругляк Марія Василівна**, 1916 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (3-4 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 13-37 (проведено разом із О.О. Батурою).

138. **Опитування. Мосько Григорій Федорович**, 1924 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (4 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 51-63 (проведено разом із О.О. Батурою).

139. **Опитування. Пазюк Галина Яківна**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 256-262 (проведено разом із М.А. Бойко).

140. **Опитування. Похил Наталя Іванівна**, [1917] р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 325-327 (проведено разом із М.А. Бойко).

141. **Опитування. Росліченко Ніна Петрівна**, 1936 р. н., Росліченко Анатолій Іванович, 1936 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 313-325 (проведено разом із М.А. Бойко).

142. **Опитування. Рукас Іван Якимович**, 1921 р. н., Рукас Наталія Миколаївна, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 327-333 (проведено разом із М.А. Бойко).

143. **Опитування. Рябоконт Лідія Максимівна**, 1919 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 301-306 (проведено разом із М.А. Бойко).

144. **Опитування. Савченко Ганна Степанівна**, [] р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 63-69 (проведено разом із О.О. Батуною).

145. **Опитування. Хижняк Олександра Олександрівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 333-336 (проведено разом із М.А. Бойко).

146. **Опитування. Цебро Катерина Іванівна**, 1921 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26-27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 372-416 (проведено разом із М.А. Бойко).

147. **Опитування. Шачіліна Олена Іванівна**, 1918 р. н., Чернова Зінаїда Іванівна, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 285-301 (проведено разом із М.А. Бойко).

148. **Опитування. Шевченко Ганна Василівна**, 1928 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 342-352 (проведено разом із М.А. Бойко).

149. **Переднє слово** // Усна історія Степової України. – Т. 2: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – С. 5-10.

150. **“Переяславська метафора” у суспільному бутті Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.** // Схід / Захід: Історико-культурологічний збірник. – Вип. 9-10: Patria. – Харків: ТОВ “НТМТ”, 2008. – С. 68-74.

151. **П’ятнадцять доленосних хвилин з Анатолієм Діомидовичем Бачинським** // Анатолій Діомидович Бачинський: до 75-річчя з дня народження (біографічні матеріали). – Одеса: СМІЛ, 2008. – С. 78-85.

152. **Усна історія: методика організації та проведення опитування** // Усна історія: теорія та практика. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 28-39.

153. **Усна історія – напрямки та перспективи** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 5-8.

2009

154. **Анатолій Голуб – нотатки з аспірантського життя** // Пам’яті колеги та вчителя. – Дніпропетровськ, 2009. – С. 45-51.

155. **Запорозький зимівник в останній чверті XVIII століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 126-130.

156. **Купецтво Степової України кінця XVIII – початку XIX століття** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – С. 383-415.

157. **Опитування. Біла Катерина Василівна**, 1906 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 23-32.

158. **Опитування. Волков Михайло Павлович**, 1967 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (28 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 56-66.

159. **Опитування. Паначишин Максим Іванович**, 1920 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 252-265.

160. **Опитування. Худякова Валентина Іванівна**, 1925 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (28 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 348-355 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

2010

161. **Аграрні відносини Степової України останньої чверті XVIII століття** // Описи Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX століття / Упоряд. А. Бойко. – Запоріжжя, 2009. – (Джерела з історії Південної України; Т. 10). – С. 32-133.

162. **Атласи Південної України останньої чверті XVIII століття** // Описи Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX століття / Упоряд. А. Бойко. – Запоріжжя, 2009. – (Джерела з історії Південної України; Т. 10). – С. 5-31.

163. **Дневник Смольянинова (1941-1945 гг.)** / Составители А. Бойко, Ю. Каптюх / Забытые мемуары / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запорожье, 2010. – 36 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

164. **Дневник солдата Василия Лукьяненка (18.08.1941-10.01.1942)** / Упорядники В. Ткаченко, А. Бойко / Военні мемуари / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запоріжжя, 2010. – 88 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

165. **Новицький Яків. Твори у 5-ти томах** / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут рукопису НБУ ім. В.І. Вернадського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упорядн. А. Бойко, Р. Молдавський / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Боряк Г. та ін. – Т. 4. – Ч. 1. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 401 с.

166. **Новицький Яків Павлович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6698&lang=ukr

167. [Рец.] **Іваннікова Л. Яків Новицький фольклорист, історик, педагог.** – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 358 с. // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 255-258.

168. **Фронтовые письма** / Составители А. Бойко, Ю. Каптюх / Забытые дневники / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запорожье, 2010. – 40 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

Редагування, членство в редакційних колегіях**1992**

1. **Зарубежная историография истории запорожского казачества** / Ред.: Ю. Ивонин, А. Бойко, А. Давлетов. – Запорожье: ЗГУ, 1992. – 73 с.

2. **Проблемы историографии и источниковедения истории запорожского казачества** / Ред.: Ю.Е. Ивонин, А.В. Бойко, А.Р. Давлетов. – Запоріжжя: МП “Контур”, 1992. – 64 с.

1993

3. **Наукові праці історичного факультету** / Міністерство освіти України; Запорізький державний університет / Ред.: Турченко Ф.Г., Івонін Ю.С., Бойко А.В. та ін. – Вип. 1. – Запоріжжя, 1993. – 202 с.

1995

4. **Бойко А.В., Маленко Л.М. Матеріали до історії Азовського козачого війська** / Запорізький державний університет. – Запоріжжя, 1995. – 220 с.

1996

5. **Бойко А.В. Джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII століття в архівосховищах Москви та Петербурга: показчик справ** / Культурний центр “Хортиця”; Науково-дослідний інститут козацтва / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 1).

6. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), І.І. Лиман, С.Р. Лях, Л.М. Маленко, Р.Б. Шиханов. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 194 с.

7. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Культурний центр “Хортиця”; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету / Ред.: Г.В. Боряк, А.В. Бойко (голов. ред.), І.І. Лиман та ін. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 196 с.

8. **Історичний Агрпроом: Тези доповідей аспірантів і студентів кафедри історії України на звітній конференції Запорізького державного університету 24-25 квітня 1996 р.** / Запорізький державний університет / Ред.: Лях С.Р., Бойко А.В., Шиханов Р.Б. – Запоріжжя, 1996. – 38 с.

9. **Міжнародні зв'язки народів Європи.** Матеріали наукової конференції 1-2 листопада 1996 року. Секції I, II / Запорізький державний університет / Ред.: Турченко Ф.Г., Нестеренко Л.О., Лях С.Р., Бойко А.В., Тошев Г.М. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 186 с.

1997

10. **Абросимова С.В. Дмитро Яворницький** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет, Науково-дослідна лабораторія історії Південної України / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В., Лях С.Р. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 5).

11. **Бровко А., Бровко Б. Яків Новицький та його імениті предки** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 1997. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 3).

12. **Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури.** Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Секція I, II. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 276 с.

13. **Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури.** Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Секція III, IV, V. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 280 с.

14. **Лиман І. Церква в духовному світі запорозького козацтва** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України / Ред.: В. Козирев, В. Бех, А. Бойко та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 2).

15. **Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України Запорізького державного університету** / Запорізький державний університет / Ред.: Бойко А.В., Лях С.Р., Шиханов Р.Б. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 60 с.

16. **Новицький Я. Острів Хортиця на Дніпрі, його природа, історія, старожитності** / Запорізький державний університет; Інститут біографічних досліджень НБУ ім. В.І. Вернадського / Ред.: Козирев В.К. (відповід. ред.), Абросимова С.В., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 1997. – 88 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 1).

17. **Олійник О.Л. Запорозький зимівник** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П.,

Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 64 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 4).

18. **Пишу тебе, мой ангельский друг... (Из эпистолярного наследия начала XIX века)** / Культурний центр “Хортиця”; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запоріжське відділення; Науково-дослідницька лабораторія історії Південної України ЗГУ; Днепропетровский исторический музей им. Д.И. Яворницкого / Составители: С. Абросимова, А. Бойко / Ред.: Абросимова С.В., Боряк Г.В., Бойко А.В. (науч. ред.) и др. – Запорожье: РА “Тандем-У”, 1997. – 146 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 3).

19. **Український степовий кордон в середині XVI століття (спогади барського старости Бернарда Претвича)** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету / Ред.: Козирев В.К., Абросимова С.В., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя–Київ: РА “Тандем-У”, 1997. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 2).

1998

20. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Культурний центр “Хортиця”; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), Г.В. Боряк, І.І. Лиман та ін. – Вип. 3. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 216 с.

21. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XX ст.** / Ред.: Лях С.Р., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя, 1998. – Вип. 1(4). – 276 с.

22. **Лиман І.І. Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775)** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Відпов. ред. Бойко А.В. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 180 с.

23. **Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України Запорізького державного університету** / Запорізький державний університет / Ред.: Бойко А.В., Лях С.Р., Тошев Г.М., Мільчев В.І., Шиян Р.І. – Вип. 4. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 82 с.

24. **Посунько О.М.** **Історія Нової Сербії та Слов'яносербії** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 1998. – 80 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 8).
25. **Чоп В. Маруся Никифорова** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 68 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 9).
26. **Чоп В. Нестор Іванович Махно** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 84 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 6).
27. **Шиян Р. Козацтво Південної України останньої чверті XVIII століття** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 98 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 7).

1999

28. **Адміністративний устрій та самоврядування в Україні XVII-XX століття.** Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 13-14 жовтня 1999 р.) / Ред.: Турченко Ф.Г., Лях С.Р., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – Ч. 1. – 236 с.
29. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), Г.В. Боряк, І.І. Лиман та ін. – Вип. 4(5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 304 с.
30. **Ковальский Н.П. Некоторые проблемы теории и методики исторического источниковедения** / Запорожский государственный университет; Институт украинской археографии и источниковедения им. М.С. Грушевского НАН Украины – Запорожское отделение; Запорожское научное общество им. Я. Новицкого. – Запорожье: РА “Тандем-У”, 1999. – 36 с.
31. **Козирєв В.К.** **Матеріали до історії адміністративного устрою Південної України (друга половина XVIII – перша**

половина XIX століття) / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 1999. – 529 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 1).

32. **Мицик Ю.А., Брехуненко В.А. Джерела з історії Жовтоводської битви 1648 р.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 52 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 4).

33. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Карагодін А.І., Черненко А.М., Бойко А.В., Нестеренко Л.О. – Випуск VII. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – 236 с.

34. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Карагодін А.І., Черненко А.М., Бойко А.В., Нестеренко Л.О. – Випуск VIII. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – 280 с.

35. **Німчук В. Походження та історія назви “Січ”** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Інститут української мови НАН України; Запорізький державний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Боряк Г.В., Бойко А.В., Лях С.Р. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 84 с. – (Запорізька спадщина; Вип. 10).

2000

36. **Бойко А. Джерела з історії ярмарок Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 136 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 6).

37. **Гваньїні О. Хроніка про татарську землю** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упоряд. Ю.А. Мицик / Ред.: Абросимова С.В., Боряк Г.В., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 70 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 5).

38. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Херсонський державний педагогічний університет / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), Г.В. Боряк, І.І. Лиман та ін. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 302 с.

39. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Бех В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя, 2000. – Вип. 6. – 142 с.

40. **Мицик Ю. Отаман Іван Сірко** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 44 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 11).

41. **Наукові праці історичного факультету ЗДУ** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Товариство дослідників Центрально-Східної Європи / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Карагодін А.І., Черненко А.М., Бойко А.В. та ін. – Вип. XI. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 196 с.

42. **Наукові праці історичного факультету ЗДУ** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Бернштейн Л.Е., Лях С.Р., Тимченко С.М., Черненко А.М., Бойко А.В. та ін. – Вип. XII. – Запоріжжя, 2000. – 180 с.

2001

43. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізьке наукове товариство

ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), Г.В. Боряк, І.І. Лиман та ін. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – 334 с.

44. **Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія** / Міністерство освіти і науки України / Ред.: Лизогуб Ю.М. (голов. ред.), Турченко Ф.Г., Лях С.Р., Бойко А.В., Лиман І.І. (відпов. ред.) та ін. – Бердянськ, 2001. – 225 с.

45. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Додонов Р.О. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя, 2001. – Вип. 7. – 162 с.

46. **Леп'явко С. Великий кордон Європи як фактор становлення українського козацтва (XVI ст.)** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – 64 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 12).

47. **Листування Б. Грінченко – Ф. Вовк** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Вступ та коментарі: В.І. Наулко, Н. Карповець та Н. Зіневич / Ред.: Абросимова С.В., Боряк Г.М., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – 52 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 7).

48. **Матеріали науково-практичної конференції “Історико-культурна спадщина Нікопольського району та проблеми історії запорозького козацтва” (11-13 жовтня 2001 року, м. Нікополь)** / Нікопольська районна державна адміністрація / Ред.: Євтушенко В., Грибовський В., Наулко В., Бойко А. та ін. – Нікополь, 2001 – 365 с.

49. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Карагодін А.І., Бойко А.В., Нестеренко Л.О. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – Вип. X. – 280 с.

50. **Наукові праці історичного факультету ЗДУ** / Запорізький державний університет / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р.,

Тимченко С.М., Бойко А.В. та ін. – Вип. XIII. – Запоріжжя: Прем'єр, 2001. – 212 с.

51. **Роммель К.-Д. Спогади про моє життя** / Східний інститут українознавства ім. Ковальських, НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна / Ред.: В.В. Кравченко та ін. – Вип. 1. – Харків: Майдан, 2001. – 234 с. – (“Україна в записках мандрівників і мемуарах”).

2002

52. **Бастрыга И., Лыман И. Начала истории Бердянска** / Ред. кол.: Бойко А., Брылев А., Головка Ю., Козырев В. и др. – Запорожье, б.и., 2002. – 132 с.

53. **Козирев В.К. Південна Україна у внутрішній політиці Російської імперії та СРСР (XVIII-XX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізька філія / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2002. – 372 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 2).

54. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Додонов Р.О. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя, 2002. – Вип. 9. – 130 с.

55. **Листування М.Ф. Біляшівський – Ф.К. Вовк** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Вступ та коментарі В. Наулка / Ред.: Андрєєв В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – 76 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 8).

56. **Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чоргомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”**. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року / Нікопольська районна державна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення; Херсонський державний педагогічний університет, історичний факультет, кафедра всесвітньої історії та історіографії / Ред.: В.О. Євтушенко, В.В. Грибовський, А.В. Бойко, В.А. Брехуненко та ін. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – 232 с.

57. **Матеріали перших Новицьких читань**. 24 жовтня 2002 р. / Запорозьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Державний архів Запорозької області; Запорізький обласний краєзнавчий музей; Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека ім. О.М. Горького / Ред.: Абросимова С., Бойко А., Головка Ю., Мільчев В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – 146 с.

58. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник** / Управління культури Запорізької обласної адміністрації; Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов. Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко, А.І. Карагодін та ін. – Вип. 2. – Запоріжжя, 2002. – 140 с.

59. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття)** / Нікопольська районна державна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: В.І. Наулко, В.О. Євтушенко, М.Г. Круковець, С.В. Абросимова, А.В. Бойко, Ю.А. Мицик та ін. – К.-Нікополь-Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – 399 с.

60. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Карагодін А.І., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – Вип. XIV. – 254 с.

61. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Карагодін А.І., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – Вип. XV. – 276 с.

62. **Шпитальов Г.Г. Запорізьке військо в російсько-турецькій війні 1735-1739 років** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – 72 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 13).

2003

63. **Гваньїні О. Хроніка Європейської Сарматії (молдавська і турецька частини)** / Запорізьке наукове товариство

ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Мицик Ю. / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 104 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 10).

64. **Епістолярна спадщина родини Нечасвих (кінець XVIII – перша половина XX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Дніпропетровський державний історичний музей ім. Д.І. Яворницького; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. С. Абросимова / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 488 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 3).

65. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), Г.В. Боряк, В.А. Брехуненко та ін. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 344 с.

66. **Комов В. Нариси з історії села Мала Білозерка** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 52 с. – (Запорізька спадщина; Вип. 14).

67. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Волова Л.О. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – Вип. 10. – 116 с.

68. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Волова Л.О. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя, 2003. – Вип. 11. – 140 с.

69. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник** / Управління культури і туризму Запорізької обласної адміністрації;

Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов. Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко та ін. – Вип. 3. – Запоріжжя, 2003. – 146 с.

70. **Наукові праці історичного факультету ЗДУ** / Запорізький державний університет / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Бойко А.В. та ін. – Вип. XVI. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – 311 с.

71. **Рубель Василь. Історія...** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 132 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 9).

72. **Рябінін-Склярєвський О.О. Херсонський гурток Русова. 1885-1889** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Кафедра всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 72 с. – (Запорізька спадщина; Вип. 15).

73. **Студії з історії Степової України** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), Л.М. Маленко, В.А. Брехуненко, В.І. Мільчев, І.І. Лиман (відп. ред.) та ін. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – 120 с.

74. **Україна: вчора, сьогодні, завтра**: Збірник наукових праць / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Вашкевич В.М., Бойко А.В., Солдатенко В.Ф. та ін. – Запоріжжя, 2003. – 326 с.

2004

75. **Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник** / Міністерство освіти і науки України; Національний гірничий університет. Інститут гуманітарних проблем / Ред.: Швидько Г.К., Ченцова Н.В., Галь Б.О., Бойко А.В. та ін. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2004. – 180 с.

76. **Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України / Інститут історії України НАН України; Науково-дослідний інститут козацтва – Нікопольське регіональне відділення / Ред.: С.В. Абросимова, В.М. Андреев, А.В. Бойко та ін. – Вип. 1. – Нікополь-Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 172 с.**

77. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини /** Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Волова Л.О. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. 12. – 132 с.

78. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини /** Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Волова Л.О. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Прем’єр, 2004. – Вип. 13. – 148 с.

79. **Лиман І.І. Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775 – 1861) /** Науковий редактор Бойко А.В. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 400 с.

80. **Лиман І.І. Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття /** Науковий редактор Бойко А.В. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с.

81. **Митна політика в Україні. Історичні та правові аспекти проблеми: Збірник наукових праць пам’яті професора Йосипа Леонідовича Рисіча /** Державна митна служба України; Академія митної служби України / Ред.: П.П. Падун, А.В. Бойко, С.В. Кульчицький, В.В. Ченцов. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2004. – 181 с.

82. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник /** Управління культури і туризму Запорізької обласної адміністрації; Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов. Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко та ін. – Вип. 4. – Запоріжжя, 2004. – 133 с.

83. **Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Історико-філософська серія /** Ред.: Аносов І.П., Афанасьєва Л.В., Бойко А.В. та ін. – Вип. 3. – Мелітополь, 2004. – 292 с.

84. **Наукові праці історичного факультету ЗДУ /** Запорізький державний університет / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Бойко А.В. та ін. – Вип. XVII. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – 316 с.

85. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Лях С.Р., Тимченко С.М., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XVIII. – 410 с.

86. **Національна перлина Запоріжжя:** впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця. Перший Міжнародний конгрес: Збірник тез та доповідей / Міністерство освіти і науки України; Комітет з питань культури і духовності Верховної Ради України; Міністерство охорони навколишнього природного середовища України; Міністерство аграрної політики України; НАН України; Національний заповідник “Хортиця”; Запорізька обласна державна адміністрація; Запорізька міська рада; Запорізький державний університет; Інститут олійних культур УААН; Торгово-промислова палата землі “Верхня Саксонія” (ФРН); Університет Магдебург-Стендаль (м. Магдебург, ФРН); Каліфорнійський університет / Ред.: Савін В.В., Брежаря Г.П., Волков В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2004. – 240 с.

87. **Православна церква на півдні України (1775-1781)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. І. Лиман / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 560 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 4).

88. **Яворницький Д.І. Твори у 20 томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – Т. 1. – К.-Запоріжжя: Тандем-У, 2004. – 520 с. – (Історія, краєзнавство, археологія).

2005

89. **Адміністративний устрій Південної України (середина XVIII – перша половина XIX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко (наук. ред.), В. Козирев, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко. –

Видання друге, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 528 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 1).

90. **Векслер Йосиф Наумович. Херсон и его жители** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Херсонський державний університет; Херсонський обласний краєзнавчий музей; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. В. Андреев / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 120 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 12).

91. **Гілея. Філософія, історія, політологія. Науковий вісник** / Ред. кол. з історії: А.В. Бойко, Б.М. Гончар, В.В. Кривошея та ін. – № 1 / 2005. Січень-квітень. – 239 с.

92. **Гілея. Філософія, історія, політологія. Науковий вісник** / Ред. кол. з історії: А.В. Бойко, Б.М. Гончар, В.В. Кривошея та ін. – № 2 / 2005. Травень-червень. – 232 с.

93. **Запорозька старовина** / НАН України; Інститут історії України; Науково-дослідний інститут козацтва – Запорізьке відділення / Ред.: О.А. Бачинська, А.В. Бойко, О.С. Борисенко та ін. – Вип. 3. – Запоріжжя, 2005. – 166 с.

94. **Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник** / Міністерство освіти і науки України; Національний гірничий університет; Інститут гуманітарних проблем / Ред.: Швидько Г.К., Ченцова Н.В., Галь Б.О., Бойко А.В. та ін. – Вип. 2. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2005. – 222 с.

95. **Канцелярія Новосербського корпусу** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Сербсько-українське товариство (м. Нові Сад, Сербія та Чорногорія); Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. В. Мільчев, О. Посунько / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2005. – 442 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 7).

96. **Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України** / Ред.: С.В. Абросимова, В.М. Андреев, А.В. Бойко та ін. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – 140 с.

97. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Волова Л.О. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Прем'єр, 2005. – Вип. 14. – 212 с.

98. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Волова В.О. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Прем'єр, 2005. – Вип. 15. – 187 с.

99. **Листи Зенона Кузеля до Михайла Грушевського** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: В. Наулко, В. Старков / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 11).

100. **Листи Мирона Кордуби до Михайла Грушевського і Федора Вовка** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: В. Наулко, В. Старков / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 100 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 14).

101. **Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва”**, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. / Ред.: Богуслаєв В., Бойко А., Калайда Г. (відп. секр.) та ін. – Запоріжжя, 2005. – 203 с.

102. **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, С. Плохій / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Ч. 1, [кн. 1]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 482 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 1).

103. **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, С. Плохій / Ред.: А. Бойко

(наук. ред.) та ін. – Ч. 1, [кн. 2]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 489–1003. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 2).

104. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник** / Управління культури і туризму Запорізької обласної адміністрації; Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов. Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко, І.Ф. Ковальова, І.І. Лиман та ін. – Вип. 5. – Запоріжжя, 2005. – 192 с.

105. **Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, В. Брехуненко, А. Бойко та ін. – Т. 10. – К., 2005. – 504 с.

106. **Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, В. Брехуненко, А. Бойко та ін. – Т. 11. – К., 2005. – 456 с.

107. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький національний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Тимченко С.М., Лях С.Р., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – 428 с.

108. **Південна Україна кінця XVIII ст. в альбомі Жана-Анрі Мюнца** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення; Запорізький національний університет / Упоряд. о. Ю. Мицик / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 60 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 13).

109. **Січеславський альманах. Збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального відділення науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України** / Головний ред. Швидько Г.К., заст. гол. ред. Ченцова Н.В., відп. секр. Кочергін І.О. Редакційна колегія: Бойко А.В., Журба О.І. та ін. – Випуск 1. – Дніпропетровськ: НГУ, 2005. – 191 с.

110. **Яворницький Д.І. Твори у 20 томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – Т. 2. – К.-Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 384 с. – (Історія, краєзнавство, археологія).

2006

111. **Документи та матеріали до історії приазовських албанців** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Управління культури та туризму Запорізької облдержадміністрації; Державний архів Запорізької області; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Упоряд. В. Мільчев / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2006. – 168 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 18).

112. **Записки гуляйпільського анархіста Вольдемара Антоні** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. В. Чоп / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2006. – 136 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 15).

113. **Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник** / Міністерство освіти і науки України; Національний гірничий університет / Ред.: Швидько Г.К., Ченцова Н.В., Галь Б.О., Бойко А.В. та ін. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2006. – 239 с.

114. **Козирєв В. Запорізька спадщина Південної України останньої чверті XVIII – початку XIX століття** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія; Культурний центр “Хортиця” / Відповідальний редактор Бойко А.В. – Запоріжжя, 2006. – 417 с.

115. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – Вип. 16. – 176 с.

116. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2006. – Вип. 17. – 196 с.

117. **Курило-Кримчак І.П. Мій рідний край, моя Мелітопільщина (матеріали, статті, документи)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН

України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія; Науковий проект “Незнані герої” / Упоряд. Ю.І. Щур / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: ЗНТН, 2006. – 80 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 17).

118. **Листування Володимира Гнатюка з Михайлом Грушевським** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упорядник, автор вступу, коментарів та покажчиків Н.В. Руденко / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – 92 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 16).

119. **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, В. Мільчев / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Ч. 2. – Запоріжжя: Тандем-У, 2006. – 632 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 9).

120. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник** / Управління культури і туризму Запорізької обласної адміністрації; Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов. Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко, І.Ф.Ковальова та ін. – Вип. 6. – Запоріжжя, 2006. – 194 с.

121. **Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України / Ред.: П. Сохань, В. Брехуненко, А. Бойко та ін. – Т. 12. – К., 2006. – 389 с.

122. **Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України / Ред.: П. Сохань, В. Брехуненко, А. Бойко та ін. – Т. 13. – К., 2006. – 483 с.

123. **Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету** / Запорізький національний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Тимченко С.М., Лях С.Р., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – Вип. XX. – 512 с.

124. **Січеславський альманах. Збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального відділення науково-дослідного**

інституту козацтва Інституту історії України НАН України / Головний ред. Швидько Г.К., заст. гол. ред. Ченцова Н.В., відп. секр. Кочергін І.О. Редакційна колегія: Бойко А.В., Журба О.І. та ін. – Випуск 2. – Дніпропетровськ: НГУ, 2006. – 175 с.

125. **Схід / Захід: Історико-культурний збірник** / Східний інститут українознавства ім. Ковальських та ін. – Вип. 8. Спеціальне видання: Порубіжжя / Ред. В. Кравченко, С. Бакіров, А. Бойко та ін. – Харків-К.: Критика, 2006. – 271 с.

126. **Яворницький Д.І. Твори у 20 томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – Т. 8. – К.-Запоріжжя: Тандем-У, 2006. – 435 с. – (Історія, краєзнавство, археологія).

2007

127. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення, Запорізький державний університет. Науково-дослідна лабораторія історії Південної України / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), Г.В. Боряк, В.А. Брехуненко та ін. – Вип. 8. – Запоріжжя, 2007. – 308 с.

128. **Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник** / Міністерство освіти і науки України; Національний гірничий університет / Ред.: Швидько Г.К., Ченцова Н.В., Галь Б.О., Бойко А.В. та ін. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2007. – 200 с.

129. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. 19. – 224 с.

130. **Молдавський Р. Нова Дніпровська лінія укріплень (1770-1791 рр.)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2007. – 85 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 16).

131. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник** / Управління культури і туризму Запорізької обласної адміністрації; Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов.

Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко, І.Ф.Ковальова та ін. – Вип. 7. – Запоріжжя, 2007. – 190 с.

132. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Державний вищий навчальний заклад “Запорізький національний університет” Міністерства освіти і науки України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Сохань П.С., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – 560 с.

133. **Новицький Я. Твори у 5-ти томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упоряд. А. Бойко / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), В. Брехуненко, Ю. Мицик та ін. – Т. 1. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2007. – 508 с.

134. **Новицький Я. Твори у 5-ти томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упоряд. Л. Іваннікова / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), В. Брехуненко, Ю. Мицик та ін. – Т. 2. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2007. – 510 с.

135. **Формування митної мережі Південної України (1775-1819)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Ю. Головка / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2007. – 608 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 8).

2008

136. **Азовські порти в зовнішній торгівлі 1777-1782 рр. (рапорти азовського губернатора В. Черткова)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упоряд. Ю. Головка / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 20).

137. **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.), Г.В. Боряк, В.А. Брехуненко та ін. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – 306 с.

138. **Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник** / Міністерство освіти і науки України; Національний гірничий університет / Ред.: Швидько Г.К., Ченцова Н.В., Галь Б.О., Бойко А.В. та ін. – Вип. 5. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2008. – 188 с.

139. **Коншин Данил. Рассказ о своей жизни...** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2008. – 272 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 21).

140. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя, 2008. – Вип. 20. – 240 с.

141. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя, 2008. – Вип. 21. – 248 с.

142. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник** / Управління культури і туризму Запорізької обласної адміністрації; Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов. Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко, І.Ф. Ковальова та ін. – Вип. 8. – Запоріжжя, 2008. – 196 с.

143. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький національний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Бойко А.В., Ігнатуша О.М. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – 274 с.

144. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький національний університет;

Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Турченко Ф.Г., Бойко А.В., Ігнатуша О.М. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXIII: Політична еліта в історії України. – 360 с.

145. **Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету** / Запорізький національний університет; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України / Ред.: Турченко Ф.Г., Бойко А.В., Ігнатуша О.М., Кривошея В.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXIV: Соціальні та національні чинники революцій і реформ в Україні: проблеми взаємовпливів. – 322 с.

146. **Н.Д. Полонська-Василенко: показчик документальних матеріалів в архівах України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії ЗНУ / Упоряд. І.В. Верба / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – К.-Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 366 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 19).

147. **Січеславський альманах. Збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального відділення науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України** / Головний ред. Швидько Г.К., заст. гол. ред. Ченцова Н.В., відп. секр. Кочергін І.О. Редакційна колегія: Бойко А.В., Журба О.І. та ін. – Випуск 3. – Дніпропетровськ: НГУ, 2008. – 159 с.

148. **Степова Україна у Законодавчій комісії 1767 року** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Н. Сурева / Ред.: Андреев В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2008. – 336 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 6).

149. **Схід / Захід: Історико-культурний збірник** / Східний інститут українознавства ім. Ковальських та ін. – Вип. 9-10: Patria. / За ред. В. Кравченка та Г. Грінченко. Ред.: В. Кравченко, С. Бакіров, А. Бойко та ін. – Харків: ТОВ “НТМТ”, 2008. – 432 с.

150. **Схід / Захід: Історико-культурний збірник** / Східний інститут українознавства ім. Ковальських та ін. – Вип. 11-12: Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика

досліджень / За ред. В. Кравченка та Г. Грінченко. Ред.: В. Кравченко, С. Бакіров, А. Бойко та ін. – Харків: ТОВ “НТМТ”, 2008. – 432 с.

151. **Усна історія в науковому дослідженні.** Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: С. Тимченко, П. Сохань, В. Ткаченко, О. Маврін, Н. Швайба, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 258 с.

152. **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Д. Швець, Н. Швайба та ін. – Т. 1: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 516 с.

153. **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Н. Швайба та ін. – Т. 2: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 512 с.

154. **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Н. Швайба та ін. – Т. 3: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 492 с.

155. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: А. Бойко

(голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 4. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – 474 с.

156. **Усна історія: теорія та практика** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: “ТанDEM-У”, 2008. – 100 с.

157. **Яворницький Д.І. Твори у 20 томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Мільчев та ін. – Т. 3, кн. 1. – К.-Запоріжжя: ТанDEM-У, 2008. – 496 с. – (Історія, краєзнавство, археологія).

2009

158. **Бібліографія праць до 60-річчя від дня народження о. Юрія Мицика** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення / Упоряд. Т. Патрушева, І. Тарасенко, В. Брехуненко, А. Бойко, О. Панкєєв. – К.-Запоріжжя, 2009. – 128 с.

159. **Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник** / Міністерство освіти і науки України; Національний гірничий університет / Ред.: Швидько Г.К., Ченцова Н.В., Галь Б.О., Бойко А.В. та ін. – Вип. 6. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2009. – 248 с.

160. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. 22. – 227 с.

161. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. 23. – 238 с.

162. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник** / Управління культури і туризму Запорізької обласної адміністрації; Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов. Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко, Г.М. Васильчук та ін. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2009. – 226 с.

163. **Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів** / НАН України; Інститут української археографії та

джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, В. Брехуненко, А. Бойко та ін. – Т. 18. – К., 2009. – 348 с.

164. **Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету** / Державний вищий навчальний заклад “Запорізький національний університет” Міністерства освіти і науки України / Турченко Ф.Г., Бойко А.В., Васильчук Г.М. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXV. – 252 с.

165. **Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету** / Державний вищий навчальний заклад “Запорізький національний університет” Міністерства освіти і науки України / Турченко Ф.Г., Бойко А.В., Васильчук Г.М. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – 248 с.

166. **Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету** / Державний вищий навчальний заклад “Запорізький національний університет” Міністерства освіти і науки України / Турченко Ф.Г., Бойко А.В., Васильчук Г.М. та ін. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – Вип. XXVII. – 408 с.

167. **Новицький Я. Твори у 5-ти томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), В. Брехуненко, Ю. Мицик та ін. / Упоряд. Л. Іваннікова, І. Павленко. – Т. 3. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2009. – 440 с.

168. **Описи Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX століття** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. А. Бойко / Ред.: Білівненко С., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2009. – 434 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 10).

169. **Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць** / Херсонський державний університет / Ред: Сусоров В.Д., Колесник І.І., Бойко А.В., Лиман І.І., Андреев В.М. та ін. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – Вип. XXX. – 224 с.

170. **Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – 546 с.

171. Січеславський альманах. Збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального відділення науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України / Головний ред. Швидько Г.К., заст. гол. ред. Ченцова Н.В., відп. секр. Кочергін І.О. Редакційна колегія: Бойко А.В., Журба О.І. та ін. – Випуск 4. – Дніпропетровськ: НГУ, 2009. – 155 с.

172. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 5. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 460 с.

173. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Ю. Іріюглу, В. Козирев та ін. – Т. 6. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 464 с.

174. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), О. Лазько, Н. Швайба та ін. – Т. 7. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 388 с.

175. **Філас В. Південна Україна на сторінках “Журнала Министерства государственных имуществ”** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Ред.: Андрєєв В., Бєх В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2009. – 150 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 21).

2010

176. **Дневник Смольянинова (1941-1945 гг.)** / Составители А.Бойко, Ю.Каптюх / Забытые мемуары / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запорожье, 2010. – 36 с. – (Серія “Забуті що денники”).

177. **Дневник солдата Василия Лукьяненко (18.08.1941-10.01.1942)** / Упорядники В. Ткаченко, А. Бойко / Восні мемуари /

Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запоріжжя, 2010. – 88 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

178. **Дніпрогесівська археологічна експедиція 1927-1932 рр. (Звіти Д.І. Яворницького)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упоряд.: Т. Коростильов / Передмова М. Єльніков / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2010. – 56 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 23).

179. **Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник** / Головний ред. Швидько Г.К. Редакційна колегія: Бойко А.В., Ковальова І.Ф., Василенко В.О., Кочергін І.О. та ін. – Випуск 7. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – 246 с.

180. **Константінова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки)** / Науковий редактор Бойко А.В. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 596 с.

181. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2010. – Вип. 24. – 248 с.

182. **Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни** / Голов. ред. Воловик В.І., відп. секр. Снежко В.П. Редколегія: Турченко Ф.Г., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Просвіта, 2010. – Вип. 25. – 230 с.

183. **Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник** / Управління культури і туризму Запорізької обласної адміністрації; Запорізький обласний краєзнавчий музей / Відп. ред. Г.І. Шаповалов. Ред.: Л.М. Архіпова, А.В. Бойко, Г.М. Васильчук та ін. – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – 274 с.

184. **Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету** / Державний вищий навчальний заклад “Запорізький національний університет” Міністерства освіти і науки України / Турченко Ф.Г., Бойко А.В., Васильчук Г.М. та ін. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – 500 с.

185. **Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету** / Державний вищий навчальний заклад “Запорізький національний університет” Міністерства освіти і науки України / Турченко Ф.Г., Бойко А.В., Васильчук Г.М. та ін. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXIX. – 390 с.

186. **Наукові праці студентів кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін** / Ред.: Бойко А.

(голов. ред.), Бублик О., Ткаченко В., Білівненко С. та ін. – Запоріжжя, 2010. – 120 с.

187. **Новицький Яків. Твори у 5-ти томах** / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут рукопису НБУ ім. В.І. Вернадського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упорядн. А. Бойко, Р. Молдавський / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Боряк Г. та ін. – Т. 4. – Ч. 1. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 401 с.

188. **Павло Рябков. Чумацтво** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упорядник С. Телопа / Ред.: Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.), Брехуненко В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2010. – 124 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 22).

189. **Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць** / Херсонський державний університет / Ред: Сусоров В.Д., Колесник І.І., Бойко А.В., Лиман І.І., Андреев В.М. та ін. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – Вип. XXXI – XXXII. – 344 с.

190. **Січеславський альманах. Збірник наукових праць з історії українського козацтва** / Головний ред. Швидько Г.К., заст. гол. ред. Ченцова Н.В., відп. секр. Кочергін І.О. Редакційна колегія: Бойко А.В., Журба О.І. та ін. – Випуск 5. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – 133 с.

191. **Трагічні роки: спомини оstarбайтерів Куйбишевського району Запорізької області** / Передмова С. Шевчук. – Запоріжжя, 2010. – 172 с.

192. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), О. Лазько, Н. Швайба та ін. – Т. 8. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2010. – 362 с.

193. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 9. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 412 с.

194. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 10. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 408 с.

195. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 11. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 434 с.

196. **Фронтвые письма** / Составители А. Бойко, Ю. Каптюх / Забытые дневники / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запорожье, 2010. – 40 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

197. **Шматов Микола. Це було під Великою Лепетихою (грудень 1943-січень 1944 рр.)** / Упорядник В. Мільчев / Воєнні мемуари. Випуск 2 / Ред.: Г. Боряк, А. Бойко (науковий редактор), В. Брехуненко та ін. – Запоріжжя, 2010. – 92 с. – (Серія “Забуті щоденники”).

198. **Щоденники мешканця села Вознесенка Трохима Кармазя (1906-1918)** / Упорядники Ю. Каптюх, В. Стойчев, В. Кармазіна / Ред.: Бойко А. (науковий редактор), Каптюх Ю. (редактор), Козирев В. та ін. – Запоріжжя, 2010. – 158 с. – (Вознесенські старожитності; Вип. 1).

2011

199. **Константінова В.М. Соціокультурні аспекти урбанізаційних процесів на півдні України (друга половина XIX – початок XX століття)** / Науковий редактор Бойко А.В. – Запоріжжя, 2011. – 100 с.

КОНСТАНТИНОВА Вікторія Миколаївна (29.03.1975, м. Запоріжжя) – доктор історичних наук (2011 р.), професор кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

У 1998 р. закінчила історичний факультет Запорізького державного університету за спеціальністю “Історія України”. У 1999-2002 рр. навчалась в аспірантурі ЗДУ. У 2009-2011 рр. – в докторантурі ЗНУ.

У 2003-2004 рр. працювала викладачем кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету, У 2004-2005 рр. – доцент Європейського університету. З серпня 2005 р. – доцент кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету. З березня 2011 р. – професор цієї ж кафедри.

Кандидатську дисертацію “Джерела з соціально-економічної історії міст Південної України (остання чверть XVIII ст. – 1854 р.)” захистила в червні 2004 р.

Докторську дисертацію “Урбанізаційні процеси на півдні України (друга половина XIX – початок XX ст.)” захистила у березні 2011 р.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького, Міжнародної Асоціації Гуманітаріїв.

Сфера наукових інтересів: історична урбаністика, усна історія, історична регіоналістика.

Є автором і упорядником 180 наукових праць, з них – 11 археографічних видань і монографій, зокрема, “Матеріали з історії БДПУ” (томи 1-4) (2006-2009), “Бердянський літописець” Василь Крижанівський” (2007), “Кращий порт Азовського моря”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1861-1875 рр.)” (2007), “Повітова столиця”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1876-1893 рр.)” (2007), “Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов’ї. Бердянський вимір” (2009), “Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов’ї: матеріали історико-археографічних експедицій” (2009), “Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки)” (2010) та ін.

Брала очну участь у 46 конференціях, конгресах, наукових читаннях в Україні, Росії, Румунії та Польщі.

З 2005 р. організовує усно-історичні та етнографічні експедиції на базі Бердянського державного педагогічного університету.

Є науковим керівником чотирьох аспірантів.

E-mail: VNKonst@ukr.net

**Статті про В.М. Константінову
та рецензії на публікації В.М. Константінової:**

- *Крупина В.* Константінова Вікторія Миколаївна // Українські історики. Біобібліографічний довідник. – Випуск 3. Серія “Українські історики”. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 136-137.
- Константінова Вікторія Миколаївна // Соціально-гуманітарний факультет Бердянського державного педагогічного університету: біобібліографія. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. – С. 63-76.
- *Войцехівський Ю., Руда Ю., Балута В.* [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 13. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2008. – С. 304-305.
- *Мільчев В.* [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 265-266.
- *Кривошея І.* [Рец.] Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. // Історико-педагогічний альманах. – Вип. 2. – Умань, 2009. – С. 95.
- *Дерман І.П.* [Рец.] Комплексное исследование истории высшего учебного заведения // Актуальные проблемы и перспективы современного гуманитарного знания: материалы международной научно-практической конференции (Невинномысск, 26 марта 2009 года) / отв. ред. С.Н. Артемов, О.Н. Палиева; НГГТИ. – Ставрополь: Литера, 2009. – С. 132-135.
- *Михайлюк В.П.* Рецензія на книги: Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України,

2006. – 528 с.; Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.; Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: Освіта України, 2008. – 569 с. // Історичні записки: Збірник наукових праць. Вип. 23. Ч. 1. – Луганськ, 2009. – С. 224-225.

- *Макаренко Т.П. [Рец.]* Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Ред. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Я. Ісаєвич та ін. – Вип. XIII. – Дрогобич: Коло, 2009. – С. 397-399.

- *Золотар Л.* Рецензія на археографічне видання “Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету” / Zolotar L. Recenzja publikacji “Materialy z historii Berdianskiego Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu” // Zeszyty Historyczne Semper Fidelis. – 1(3)2010. – Rzeszów. – S. 241-246.

- *Довжук І.В.* Рецензія на монографію: Константінова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя, 2010 // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2010. – Випуск 42. – С. 701-703.

- *Мартиненко Ю.* Рецензія на археографічні видання “Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” // Zeszyty Historyczne Semper Fidelis. – 2(4)2010. – Rzeszów. – S. 211-218.

- *Кочергін І.О.* Історія Бердянського державного педагогічного університету в документах (Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. В 3-х томах. К., 2006, т. 1; 2007, т. 2; 2008, т. 3) // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 7. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – С. 225-230.

- *Водотика С.Г. [Рец.]* Константінова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя: АА

Тандем, 2010 // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 253-254.

- *Грибовський В.В. [Рец.]* Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К.: Освіта України, 2006-2008 / В.В. Грибовський // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 247-251.

- *Полторак В.* Від гімназії до університету: історія одного навчального закладу... [Рец.: Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К., 2006-2008] // Чорноморська минушина: Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва при Інституті історії України НАН України. – Вип. 5. – Одеса, 2010. – 164-165.

- *Васильчук Г.М. [Рец.]* Константинова В.М. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя, 2010. – 596 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. ХХІХ. – С. 374-375.

- *Швидько Г.К.* Південноукраїнське місто доби капіталізму // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 233-235.

Перелік публікацій В.М. Константиної

2000

1. Атлас Новоросійської губернії 1799 року як джерело з соціально-економічної історії міст Південної України першої половини ХІХ століття // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століття. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 232-234.

2001

2. Атласи Новоросійської губернії як джерела з соціально-економічної історії міст кінця ХVІІІ століття // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий журнал. – № 10. – Луганськ, 2001. – С. 31-35.

3. Військово-топографічні описи Катеринославської губернії, зібрані офіцерами Генерального штабу, як джерело з соціально-економічної історії міст Південної України першої половини ХІХ століття // Збірник наукових праць Бердянського державного

педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 44-52.

4. **Військово-топографічні описи Південної України першої половини XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – С. 228-230.

5. **Етнічний склад населення міста Нікополь (остання чверть XVIII – перша половина XIX століття)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 254-257.

6. **Етнічний склад торгівельно-промислової буржуазії південноукраїнських міст останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття** // Державна етносоціальна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 жовтня 2001 року, м. Запоріжжя. – Запоріжжя, 2001. – С. 36-38.

7. **Міста в системі державного управління Південної України кінця XVIII – першої половини XIX століття** // Ідеологія державотворення і суспільствознавча наука. Тези доповідей на Всеукраїнській науково-теоретичній конференції, присвяченій 10-річчю незалежності України. 31 травня 2001 року. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – С. 188-189.

8. **Міста Південної України кінця XVIII століття за матеріалами атласу “Новоросійської губернії...” 1799 року** // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. – Луганськ: СЛУ, 2001. – С. 24-26.

9. **Соціально-економічний розвиток Південної України (ост. чв. XVIII ст.)** // Історія України. Маловідомі імена, події, факти (Збірник статей). – Вип. 15. – К.-Донецьк: Рідний край, 2001. – С. 89-23.

2002

10. **“Грамота на права и выгоды городам Российской империи” як джерело з соціально-економічної історії міст Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. XIV. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – С. 25-29.

11. **Дипломатичний аналіз указів вищих органів влади з соціально-економічної історії міст Південної України першої**

половини XIX століття // Історична наука: проблеми розвитку. Секція “Всесвітня історія”. Матеріали Міжнародної наукової конференції. – Луганськ: СЛУ, 2002. – С. 169-172.

12. **Дослідження Я. Новицького з історії південноукраїнських міст останньої чверті XVIII – середини XIX століття** // Матеріали перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р., м. Запоріжжя. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 64-68.

13. **Єврейське населення міст Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття** // Шестые запорожские еврейские чтения. – Запоріжжя, 2002. – С. 128-133.

14. **Історіографічний огляд дорадянських досліджень із соціально-економічної історії міст Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 151-157.

15. **Історіографія досліджень з соціально-економічної історії міст Катеринославської губернії останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття** // Вісник Дніпропетровського університету. Історія та археологія. – Вип. 10. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського університету, 2002. – С. 85-88.

16. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Мільчевим, А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

17. **Соціальний розвиток південноукраїнських міст першої половини XIX століття** // Наукові записки. Історичні науки: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. – Вип. 46. – К.-Бердянськ, 2002. – С. 37-41.

2003

18. **Місце південноукраїнських міст у соціально-економічному розвитку регіону останньої чверті XVIII – середини XIX століття** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 32-35.

19. **Огляд джерел з історії міст Південної України останньої чверті XVIII – середини XIX століття у вітчизняних архівосховищах** // Записки науково-дослідної лабораторії історії

Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 303-306.

20. **Особливості економічного розвитку міст Херсонської губернії у першій половині XIX століття** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Випуск 12. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2003. – С. 154-157.

21. **Особливості соціально-економічного та адміністративного розвитку Південної України останньої чверті XVIII – середини XIX століття** // Україна: вчора, сьогодні, завтра: Збірник наукових праць / Ред. колегія: Вашкевич В.М. та ін. – Запоріжжя, 2003. – С. 134-141.

22. **Становлення органів самоврядування міст Південної України останньої чверті XVIII – середини XIX століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. XVI. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – С. 30-34.

2004

23. **Джерела з соціально-економічної історії міст Південної України останньої чверті XVIII – 1853 р.** Автореф. дис. канд. істор. наук: 07.00.06. / Запорізький держ. ун-т. – Запоріжжя, 2004. – 21 с.

24. **Заселення міст Південної України запорозькими козаками в останній чверті XVIII ст.** // Національна перлина Запорожжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця. Перший Міжнародний конгрес: Збірник тез доповідей. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2004. – С. 46-47.

25. **Рух регламентованої документації міських органів самоврядування Південної України останньої чверті XVIII – середини XIX ст.** // Український історичний збірник (2004) / Головний редактор В.Смолій; заступник головного редактора Т.Чухліб. – Вип. 6. – К.: Інститут історії України НАН України, 2004. – С. 334-343.

26. **Урбанізаційні процеси на півдні України в останній чверті XVIII – середині XIX ст.** // Література та культура Полісся. – Вип. 27. – Регіональна історія та культура в українському та східноєвропейському контексті / Відп. ред. і упорядник Г.В.Самойленко. – Ніжин: Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя, 2004. – С. 48-52.

2005

27. **Запорозьке козацтво та урбанізаційні процеси на півдні України в останній чверті XVIII століття** // Запорозька старовина. – Вип. 3. – Запоріжжя: [Мотор-Січ], 2005. – С. 140-143.

28. **Інформативні можливості джерел щодо торговельного розвитку південноукраїнських міст останньої чверті XVIII – середини XIX століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 76-80.

29. **Міська колонізація та колишнє запорозьке козацтво (остання чверть XVIII ст.)** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 134-135.

30. **Основні архівні зібрання документів із соціально-економічної історії міст Південної України останньої чверті XVIII – середини XIX століття** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 15. – Запоріжжя, 2005. – С. 18-24.

31. **Проблема визначення чисельності населених пунктів міського типу на території Південної України у перші часи після ліквідації Вольностей Війська Запорозького (до питання про відсутність традиції міського способу буття у запорозького козацтва)** // Українське козацтво у вітчизняній та загальноєвропейській історії. Міжнародна наукова конференція: Тези доповідей. – Одеса, 2005. – С. 40-42.

32. **Розвиток внутрішньої торгівлі та промисловості у південноукраїнських містах останньої чверті XVIII – середини XIX ст.** // Наукові записки: Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т.10. – К, 2005. – 292-304.

33. **Студії з історії розвитку південного регіону як напрям історіографічних досліджень з соціально-економічного розвитку південноукраїнських міст останньої чверті XVIII – середини XIX ст.** // Український історичний збірник. – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – Вип. 8. – С. 339-347.

2006

34. **Археографічне видання “Джерела з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I: Бердянська чоловіча гімназія (1872-1897)”** // Рідна школа. – 2006, червень. – С. 77-80 (у співавторстві з І. Лиманом).

35. **Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття)** / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.

36. **Видовий аналіз законодавчих документів із соціально-економічного розвитку південноукраїнських міст останньої чверті XVIII – середини XIX ст.** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: Просвіта, 2006. – Вип. 16. – С. 24-27.

37. **Методичні рекомендації з підготовки та оформлення дипломних і магістерських робіт студентів соціально-гуманітарного факультету** / Укладач В.М. Константинова. – Бердянськ, 2006. – 39 с.

38. **Методичні рекомендації з підготовки та оформлення рефератів, контрольних і курсових робіт студентів соціально-гуманітарного факультету** / Укладач В.М. Константинова. – Бердянськ, 2006. – 30 с.

39. **Південноукраїнські міста в адміністративній системі Російської імперії останньої чверті XVIII ст.** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 3. – Дніпропетровськ: НГУ, 2006. – С. 48-54.

40. **Проблема визначення чисельності населених пунктів міського типу на території Південної України у перші часи після ліквідації Вольностей Війська Запорозького (до питання про відсутність традиції міського способу буття у запорозького козацтва)** // Записки історичного факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2006. – Вип. 17. – С. 162-166.

41. **Програма та методичні рекомендації з архівно-музейної практики** / Укладачі: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Бердянськ, 2006. – 15 с.

2007

42. **Азовське козацьке військо в публікаціях “Одеського Вісника”** // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні проблеми в дослідженні історії Запорозького козацтва”, м. Запоріжжя, 11-12 жовтня 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – С. 74-78 (у співавторстві з І. Лиманом).

43. **Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки)** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.

44. **“Бердянський літописець” Василь Крижанівський** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-К.-Едмонтон: РА “Тандем-У”, 2007. – 300 с.

45. **“Кращий порт Азовського моря”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1861-1875 рр.)** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Таганрог: РА “Тандем-У”, 2007. – 360 с.

46. **Опитування. Баликіна Анастасія Павлівна, 1902 р. н., м. Бердянськ Запорізької області (липень, 2006 р.)** // Чоп В.М., Лиман І.І. “Вольный Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – С. 460-462 (проведено разом із І.І. Лиманом).

47. **Основні архівні зібрання документів із соціально-економічної історії міст Південної України останньої чверті XVIII – середини XIX століття** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 19. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – С.16-22.

48. **“Повітова столиця”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1876-1893 рр.)** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Невинномиськ: РА “Тандем-У”, 2007. – 339 с.

2008

49. **Архівні зібрання документів із історії міст Південної України** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 230-239.

50. **Бердянск и его уезд последней четверти XIX века в публикациях “Одесского Вестника”** // Вестник Таганрогского государственного педагогического института. Гуманитарные науки. – Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2008. – Специальный выпуск № 2. – С. 108-112 (в соавторстве с И. Лыманом).

51. **Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки)** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: Освіта України, 2008. – 569 с.

52. **Вивчення феномена сприйняття урбанізаційних процесів в селянській традиції за матеріалами експедицій по селах Південної України** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 31-33.

53. **Матеріали про Азовське козацьке військо в щоденниках “бердянського літописця” В. Крижанівського** // Козацька спадщина: Альманах Інституту суспільних досліджень. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: Пороги, 2008. – С. 124-128 (у співавторстві з І. Лиманом).
54. **Народна пам'ять про козацтво в етнографічних матеріалах, зібраних в 1920-х роках на Бердянщині** // Запорозька спадщина. – Вип. 5. – Запоріжжя, 2008. – С. 51-55.
55. **Опитування. Богдан Катерина**, 1927 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 3. – С. 144-146 (проведено разом із І. Шевченко).
56. **Опитування. Бондаренко Марія Юхимівна**, 1910 року народження, с. Широке Василівського району Запорізької області // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 1. – С. 2-4 (проведено разом із О.С. Александровою).
57. **Опитування. Борисенко Марія Іванівна**, 1921 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 3. – С. 134-139.
58. **Опитування. Вайло Лідія Романівна**, 1927 року народження, с. Коновалове Василівського району Запорізької області // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 1. – С. 100-102 (проведено разом із О.С. Александровою).
59. **Опитування. Вергун Людмила Олексіївна**, [] р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 3. – С. 164-165.
60. **Опитування. Грицаєнко Ніна Іванівна**, 1932 року народження, с. Переможне Василівського району Запорізької області // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 1. – С. 116-118 (проведено разом із О.С. Александровою).
61. **Опитування. Грищенко Ганна Михайлівна**, 1924 року народження, с. Широке Василівського району Запорізької області // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 1. – С. 24-26 (проведено разом із О.С. Александровою).
62. **Опитування. Мироненко Марфа Степанівна**, 1914 року народження, с. Грозове Василівського району Запорізької області //

Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 135-144 (проведено разом із О.С. Александровою).

63. **Опитування. Мірошниченко Марія Іванівна**, 1924 року народження, с. Тернувате Василівського району Запорізької області // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 144-147 (проведено разом із О.С. Александровою).

64. **Опитування. Монько Катерина Петрівна**, 1920 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 157-164.

65. **Опитування. Пашенко Анна Іванівна**, 1915 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 147-150.

66. **Опитування. Пекло Дмитро Андрійович**, 1912 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 150-155.

67. **Опитування. Рильська Єфросінія Омелянівна**, [] р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 139-142.

68. **Опитування. Савченко Анастасія Овсійовна**, 1912 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 128-129.

69. **Опитування. Саюн Раїса**, [] р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 155-157.

70. **Опитування. Сердюк Ольга Іванівна**, 1926 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 142-143 (проведено разом із І. Шевченко).

71. **Опитування. Тимкова Марія Тимофіївна**, 1910 року народження, с. Широке Василівського району Запорізької області // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА

Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 96-99 (проведено разом із О.С. Александровою).

72. **Опитування. Яременко [О.К.]**, 1925 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 129-134.

73. **Опитування. Яременко Олена Юхимівна**, 1918 р. н., Єропунова М.О., 1939 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 107-128.

74. **Организация музейно-архивной практики со студентами-историками педагогического университета** // Национальная идентичность высшего образования в России: вызовы и перспективы модернизации / Материалы международной научно-практической конференции НГГТИ (Невинномысск, 25 сентября 2008). – Невинномысск: НГГТИ, 2008. – С. 319-325 (в соавторстве с И. Лыманом).

75. **“Перлина Північного Приазов’я” періоду “великих реформ”** (за матеріалами газети “Одеський Вісник”) // Північне Приазов’я / За ред. В.В. Крижка, В.А. Папанової та ін. – Донецьк-Бердянськ: Норд-Прес, БДПУ, 2008. – С. 130-137.

2009

76. **Бердянская мужская гимназия – предшественница Бердянского государственного педагогического университета** // Актуальные проблемы и перспективы современного гуманитарного знания: материалы международной научно-практической конференции (Невинномысск, 26 марта 2009 года) / отв. ред. С.Н. Артемов, О.Н. Палиева; НГГТИ. – Ставрополь: Литера, 2009. – С. 141-145.

77. **Бердянськ кінця ХІХ ст.: особливості складу населення приморського повітового міста Південної України** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2009. – С. 147-153.

78. **Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учительський інститут (1932-1953 роки)** / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том ІV. – К.: Освіта України, 2009. – 782 с.

79. **Городское население Российской империи конца ХІХ века: гендерный аспект (на примере Екатеринославской**

губернии) // Женщина в российском обществе. – № 4 (53). – 2009. – С. 83-93.

80. Джерела локальної історії освіти: проект створення багатотомного археографічного видання з історії Бердянського державного педагогічного університету // Наукові записки: [Збірник праць молодих вчених та аспірантів. Тематичний випуск: “Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація”]. – К., 2009. – Т. 19. – Кн. 2. Част. 2. – С. 372-381.

81. Документи Повного Зібрання Законів Російської імперії як джерело з історії Азовського козацького війська // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 182-186.

82. Інформативні можливості матеріалів Першого загального перепису населення Російської імперії 1897 р. для вивчення специфіки станової стратифікації міського населення Катеринославської і Таврійської губерній // Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – Вип. XXX. – С. 155-162.

83. Матеріали Першого загального перепису населення Російської імперії 1897 р. як джерело для вивчення особливостей етнічного складу міського населення губерній Південної України кінця XIX ст. // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – № 8 (138). – Частина 1. – 2009. – С. 119-125.

84. Опитування. Василенко Андрій Михайлович, 1923 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 42-56 (проведено разом із Ю.І. Головко).

85. Опитування. Голобородько Євдокія Онисимівна, 1925 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (21 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 66-83 (проведено разом із Ю.І. Головко).

86. Опитування. Єрмакова Анісія Наумівна, 1921 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 83-87 (проведено разом із Ю.І. Головко).

87. Опитування. Іванова Віра Данилівна, 1922 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 87-101 (проведено разом із Ю.І. Головко).

88. **Опитування. Кулап Марія Яківна**, 1922 р. н., Кулап Василь Опанасович, 1923 р. н., Козиряцька Галина Василівна, 1948 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 129-151 (проведено разом із Ю.І. Головка).
89. **Опитування. Куліш Віра Іванівна**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 152-161 (проведено разом із Ю.І. Головка).
90. **Опитування. Куліш Марія Олексіївна**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 162-178 (проведено разом із Ю.І. Головка).
91. **Опитування. Куліш Тетяна Трохимівна**, 1923 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 179-183 (проведено разом із Ю.І. Головка).
92. **Опитування. Макаюк Галина Василівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 184-207 (проведено разом із Ю.І. Головка).
93. **Опитування. Моторний Микола Харитонович**, 1925 р. н., Моторна Ніна Матвіївна, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 208-215 (проведено разом із Ю.І. Головка).
94. **Опитування. Назаретян Поліна Пилипівна**, 1910 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (21 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 215-228 (проведено разом із Ю.І. Головка).
95. **Опитування. Нечет Лідія Андріївна**, 1931 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 232-245 (проведено разом із Ю.І. Головка).
96. **Опитування. Первухіна Варвара Григорівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 265-284 (проведено разом із Ю.І. Головка).
97. **Опитування. Філоненко Віра Дмитрівна**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня

2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 311-322 (проведено разом із Ю.І. Головка).

98. **Опитування. Фісун Катерина Олександрівна**, 1911 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 322-325.

99. **Опитування. Хижняк Анісія Петрівна**, 1911 р. н., Важненко Тетяна Опанасівна, 1931 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 325-338 (проведено разом із Ю.І. Головка).

100. **Опитування. Чумак Антоніна Никифорівна**, 1922 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 355-366 (проведено разом із Ю.І. Головка).

101. **Опитування. Шкуропат Фекла Тимофіївна**, 1914 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (21 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 366-376 (проведено разом із Ю.І. Головка).

102. **Опитування. Шербак Лідія Полікарпівна**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 376-387 (проведено разом із Ю.І. Головка).

103. **Принцип детерминизма в развитии прессы и экономики на юге Российской империи (1881-1900 гг.)** // Международный сборник научных трудов по итогам научно-исследовательской работы за 2008-2009 гг. – Невинномысск: ГОУ ВПО “Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт”, 2009. – С. 201-202 (в соавторстве с Е.В. Рыбалко).

104. **Публікації “Одеського Вісника” як джерело з історії Бердянська останньої чверті ХІХ ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXV. – С. 214-218.

105. **Релігійні традиції запорожців у задунайського козацтва** // Чорноморська минувщина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту Історії України НАН України: Зб. наук. пр. – Вип. 4. – О.: Фенікс, 2009. – С. 96-104 (у співавторстві з І. Лиманом).

106. **Северное Приазовье: исследование устной истории как составляющая исторической урбанистики** // Вестник Таганрогского государственного педагогического института.

Гуманитарные науки. – Таганрог: Изд. центр Таганрог. гос. пед. ин-та, 2009. – № 2. – С. 362-367.

107. **Специфіка етнічного складу міського населення Херсонської губернії кінця XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – Вип. XXVII. – С. 71-76.

108. **Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї. Бердянський вимір** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Запоріжжя: “АА Тандем”, 2009. – 302 с.

109. **Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї: матеріали історико-археографічних експедицій** / Упорядник: В.М. Константинова. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 532 с.

110. **Эволюция жанра объявления в периодической печати 60-70-х годов XIX века на юге Российской империи** // Международный сборник научных трудов по итогам научно-исследовательской работы за 2008-2009 гг. – Невинномысск: ГОУ ВПО “Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт”, 2009. – С. 101-102 (в соавторстве с Е.В. Каримовой).

2010

111. **Аласв Микола Степанович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5220&lang=ukr

112. **Анопов Олександр Васильович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5238&lang=ukr

113. **Бродський Ісак Ізраїльович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5439&lang=ukr

114. **Буковський Микола Степанович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5447&lang=ukr

115. **Від селянської до міської реформи: матеріали щодо міст Південної України в Повному Зібранні законів Російської імперії** // Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – Вип. 31-32. – С. 86-93.

116. **“Вікна в Європу”: динаміка зростання чисельності населення портових міст Приазов'я в другій половині XIX – на початку XX ст.** // Література та культура Полісся. – Вип. 58. – Ніжин, 2010. – С. 277-284.

117. **Вороний Феодосій Якович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5560&lang=ukr

118. **Воронцов Михайло Семенович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5566&lang=ukr

119. **Гаєвський Владислав Еразмович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5584&lang=ukr

120. **Гендерный аспект структуры городского населения Таврической губернии в конце XIX века** // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2010. – № 2 (1). – С. 208-213.

121. **Гольдштейн Жером Ілліч** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5657&lang=ukr

122. **Державін Микола Севастьянович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5773&lang=ukr

123. **Енгель Йозель Давидович (Юлій Дмитрович)** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5840&lang=ukr

124. **Етнічний склад населення міст Таврійської губернії наприкінці XIX ст.** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 24. – Запоріжжя, 2010. – С. 13-18.

125. **Єфремов Іван Антипович (Антонович)** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5885&lang=ukr

126. **Законодавство щодо міст Південної України в період від Маніфесту про воцаріння Олександра III до Міського положення 1892 р.** // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. – Вип. 19. – Рівне: РДГУ, 2010. – С. 191-195.

127. **Законодавчі джерела з історії Миколасва 1870-1881 років** // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Випуск 127. Том 140: Історичні науки. – Миколаїв: ЧДУ імені Петра Могили, 2010. – С. 112– 117.

128. **Зіньківський Трохим Аврамович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті:

http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5969&lang=ukr (у співавторстві з О.О. Стадніченко).

129. **Калабановський Костянтин Титович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6042&lang=ukr

130. **Кобозєв Микола Степанович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6136&lang=ukr

131. **Колишній директор Катеринославської гімназії Микола Степанович Аласв: бердянський період діяльності** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 7. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – С. 143-148.

132. **Константинов Костянтин Пантелеймонович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6191&lang=ukr

133. **Константинов Микола Пантелеймонович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6193&lang=ukr

134. **Крижанівський Василь Костянтинович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6271&lang=ukr

135. **Критський Микола Дмитрович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6278&lang=ukr

136. **Лиман Ігор Ігорович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6394&lang=ukr

137. **Максутов Павло Петрович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6485&lang=ukr

138. **Матеріали Першого загального перепису населення Російської імперії 1897 р. по Херсонщині, Тавриді та Катеринославщині: специфіка етнічного складу міського населення кінця XIX ст.** // Наукові записки / Херсонський краєзнавчий музей. – Херсон: Айлант, 2010. – С. 131-141.

139. **Матеріали Повного Зібрання Законів Російської імперії щодо міст Катеринославщини 1861-1870 років** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук. пр. / редкол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-т, 2010. – Вип. 8. – С. 122-130.

140. **Мудрох Павло Юрійович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6629&lang=ukr

141. **Муретов Іван Дмитрович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6636&lang=ukr

142. **Ніщинський Петро Іванович (Петро Байда)** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6697&lang=ukr

143. **Панафутін Георгій Іванович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6800&lang=ukr

144. **Перше десятиліття міської реформи: південноукраїнські міста в дзеркалі матеріалів Повного Зібрання законів Російської імперії** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – С. 158-166.

145. **Південноукраїнська історична урбаністика на межі тисячоліть** // Історія української науки на межі тисячоліть: Зб. наук. праць / Відп. редактор О.Я. Пилипчук. – Вип. 47. – 2010. – С. 102-107.

146. **Попович Микола Христофорович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6914&lang=ukr

147. **Рецензия.** Слово ученых // Михайличенко В., Денисов Е., Тишаков Н. Бердянск. Взгляд через столетия. – Бердянск: Південна зоря; Запорожье: Дикое Поле, 2010. – С. 420-422 (в соавторстве с И. Лыманом).

148. **Розбудова мережі культурних установ міських поселень Південної України (1861-1904 рр.)** // Історичні записки: Збірник наукових праць. Вип. 28. – Луганськ, 2010. – С. 43-49.

149. **Розвиток шляхів сполучення і транспорту як складова урбанізаційних процесів на півдні України другої половини ХІХ – початку ХХ ст.** // Література та культура Полісся. – Вип. 61. – Ніжин, 2010. – С. 138-147.

150. **Роль міських поселень у суспільному житті Південної України другої половини ХІХ – початку ХХ ст.** // Чорноморський літопис: Науковий журнал. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – Вип. 2. – С. 78-84.

151. **Руднєва Євгенія Максимівна** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7266&lang=ukr

152. Сіг Іван Якович [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7074&lang=ukr

153. Специфіка етнічного складу населення міст Катеринославщини кінця XIX ст. (за матеріалами Першого загального перепису населення Російської імперії 1897 р.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 110-116.

154. Специфіка містобудування Південної України другої половини XIX – початку XX ст. // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXIX. – С. 44-48.

155. Специфіка релігійного життя південноукраїнських міських поселень другої половини XIX – початку XX ст.: статистичний аспект // Наукові записки: Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 21. – К., 2010. – С. 240-248.

156. Статус населених пунктів Азовського козацького війська в мережі міських поселень Катеринославської губернії 1860-х рр. // Заповідна Хортиця. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Історія запорозького козацтва в пам’ятках та музейній практиці”. – Спеціальний випуск. – Запоріжжя: A&V.Art GROUP, 2010. – С. 91-93.

157. Степанов Михайло Романович [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7150&lang=ukr

158. Таганрог и города Южной Украины 1861-1870 гг. в материалах Полного собрания законов Российской империи // Вестник Таганрогского государственного педагогического института. Специальный выпуск № 2. Гуманитарные науки. – Таганрог: Изд. отдел Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. – С. 224-230.

159. Традиции в духовно-нравственном воспитании и развитии учащихся гимназий Южной Украины второй половины XIX – начала XX века // Духовно-нравственное воспитание и развитие: традиции и современность: Сборник материалов Международной научно-практической конференции. – Иваново: АУ “Институт развития образования Ивановской области”, 2010. – С. 77-78.

160. Урбанізація: південноукраїнський вимір (1861-1904 роки). – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 596 с.

161. Уроки Анатолія Васильовича // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І.,

Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – С. 111-112.

162. **Фетгер Людвіг** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7266&lang=ukr

163. **Хавкін Володимир Аронович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7425&lang=ukr

164. **Хардалло (Хардало) Ієронім Іванович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7431&lang=ukr

165. **Черняєв Григорій Микитович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7505&lang=ukr

166. **Черняєв Михайло Григорович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7504&lang=ukr

167. **Чиновники, інтелігенція, міщани...: населення Бердянська кінця ХІХ ст. за статистичними джерелами** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. збір. Вип. 19 / М-во освіти і науки України; Одес. нац. політех. ун-т; [редкол.: Г.І. Гончарук (гол. ред.) та ін.]. – Одеса: Астропринт, 2010. – С. 24-30.

168. **Шмідт Петро Петрович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7607&lang=ukr

169. **Шмідт Петро Петрович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7608&lang=ukr (у співавторстві з Є.П. Назаровою).

2011

170. **Взаємини органів міського самоврядування із земствами на півдні України як канал зв'язку «місто-село» (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 66-73.

171. **Динаміка зміни чисельності міст Південної України в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – Вип. ХХХ. – С. 163-165.

172. **Землі південноукраїнських міських поселень другої половини ХІХ – початку ХХ ст.** // Культурологічний вісник:

Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці. – Вип. 26. – Запоріжжя, 2011. – С. 73-79.

173. **Особливості конфесійного життя південноукраїнського “міського простору” 1861-1904 років** // Історія релігій в Україні: науковий щорічник / упоряд. О. Киричук, М. Омельчук, І. Орлевич. – Львів: Інститут релігієзнавства – філія Львівського музею історії релігії: вид-во “Логос”, 2011. – Кн. 1. – С. 377-384.

174. **Право власності на землю та землекористування в “міському просторі” Південної України у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Випуск III / За ред. І.В. Алексєєнко, В.А. Папанової. – Донецьк: Державне видавництво “Донбас”, 2011. – С. 149-158.

175. **Проблеми міського самоврядування і земства другої половини XIX – на початку XX ст.: південноукраїнський аспект** // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Ред. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Г. Гмітерек та ін. – Вип. XIV-XV. – Дрогобич: Коло, 2011. – С. 255-263.

176. **Соціокультурні аспекти урбанізаційних процесів на півдні України (друга половина XIX – початок XX століття).** – Запоріжжя, 2011. – 100 с.

177. **Темпи зростання чисельності міського населення Південної України середини XIX – початку XX ст.** // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”: Історичні науки. – Острог: Національний університет “Острозька академія”, 2011. – Вип. 17. – С. 127-133.

178. **Типології городських поселень южноукраїнського регіону (вторая половина XIX в.)** // Феномен індустріального міста в контексті історії: Матеріали Всеросійської (с міжнародним участям) наукової конференції, 6-8 жовтня 2011 г., Череповець / Отв. ред. О.Ю. Солодянкіна. – Череповець: ЧГУ, 2011. – С. 82-89.

179. **Урбанізаційні процеси на півдні України (друга половина XIX – початок XX ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора іст. наук: спец. 07.00.01 “Історія України”.** – Донецьк, 2011. – 40 с.

180. **Wealth, Poverty and Life Satisfaction in Transition Societies** // Wealth, Poverty and Life Satisfaction in Transition Societies. Collection of the Participants' Materials. Part 1. – Odessa, 2011. – P. 58-60.

ЛИМАН Ігор Ігорович (23.08.1971, м. Бердянськ) – доктор історичних наук (2006 р.), професор (2006 р.), завідувач кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

У 1993 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. У серпні - жовтні 1993 р. – асистент кафедри історії України ЗДУ. З листопада 1993 по червень 1996 р. – аспірант кафедри історії України ЗДУ. З серпня 1996 р. – старший викладач кафедри історичних та економічних дисциплін Бердянського державного педагогічного інституту. З 1997 р. – доцент кафедри історичних та економічних дисциплін (історії, історії України) Бердянського державного педагогічного інституту (університету). У 1999 р. обраний за конкурсом завідувачем кафедри історії Бердянського державного педагогічного інституту. У листопаді 2002 - жовтні 2005 р. перебував у докторантурі ЗДУ (ЗНУ). У 2005 р. повернувся на попереднє місце роботи, очоливши кафедру історії України БДПУ. У березні 2007 - грудні 2010 р. – проректор з міжнародних зв'язків БДПУ.

Кандидатську дисертацію “Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775 рр.)” захистив у червні 1996 р.

Докторську дисертацію “Православна церква на півдні України (1775-1861 рр.)” захистив у листопаді 2005 р.

Нагороджений знаком “Відмінник освіти України” (2005 р.); знаком “Василь Сухомлинський” (2009 р.); почесним званням “Заслужений працівник освіти України” (2009 р.) та ін.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького, Міжнародної Асоціації Гуманітаріїв, Асоціації істориків релігії.

Сфера наукових інтересів: історія Церкви, історія запорозького козацтва, історична регіоналістика, усна історія.

Автор 211 наукових публікацій, з них – 19 монографій і археографічних видань, зокрема, “Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775)” (1998), “Бердянськ в дневниках титулярного советника В.К.Крыжановского. Крыжановский В.К. Дневники” (2002), “Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775-1861)” (2004), “Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття” (2004), “Православна церква на півдні України (1775-1781)” (2004), “Матеріали з історії БДПУ” (томи 1-4) (2006-2009), “Вольный Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки)” (2007), “Бердянський літописець” Василь Крижанівський” (2007), “Юне місто”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1827-1860 рр.)” (2007), “Кращий порт Азовського моря”.

Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1861-1875 рр.)” (2007), “Повітова столиця”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1876-1893 рр.)” (2007), “Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов’ї. Бердянський вимір” (2009), та ін.

Брав очну участь у 62 конференціях, конгресах, наукових читаннях, круглих столах в Україні, Росії, Румунії, Польщі, Угорщині, Мексиці.

Читав лекції та семінари в Університеті Пуебла (Мексика), Центрально-Європейському Університеті (Угорщина), Санкт-Петербурзькому державному університеті, Нижегородському державному університеті, Інституті історії України НАН України, Інституті історії Церкви Українського католицького університету (Львів), Херсонському державному університеті тощо.

Є науковим керівником п’ятьох аспірантів. Має досвід наукового керівництва дисертаціями, які пройшли успішний захист.

Сторінки в Internet:

http://www.bdpu.org/socially_humanitarian/Chair_history_Ukraine/Lyman

<http://www.i-lyman.name/>

E-mail: Lyman@ukr.net

Статті про І.І. Лимана

та рецензії на публікації І.І. Лимана:

- Лиман Ігор Ігорович // Українські історики ХХ століття. Біобібліографічний довідник. Серія “Українські історики”. – Випуск 2, частина 1. – Київ; Львів, 2003. – С. 187.
- Лиман Ігор Ігорович // Запорізький національний університет. Історія і сучасність (1930-2005). Ювілейна книга. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006. – С. 214-215.
- Ігор Лиман // Обо всем начистоту. Открытая трибуна “Південної зорі”. Випуск второй. – Бердянск: Південна зоря, 2010. – С. 389-394.
- *Константінова В.М.* Лиман Ігор Ігорович [Електронний ресурс] / Константінова Вікторія // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6394&lang=ukr
- Лиман Ігор Ігорович // Соціально-гуманітарний факультет Бердянського державного педагогічного університету: біобібліографія. – Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2011. – С. 37-58.

- *Войцехівський Ю.В. [Рец.]* І.І. Лиман. Церква в духовному світі запорозького козацтва // Український Історичний Журнал. – 1999. – № 6 – С. 136-137.
- *Шандра В. [Рец.]* Баханов К.А., Лыман И.И. Бердянск в дневниках титулярного советника В.К.Крыжановского. Крыжановский В.К. Дневники. – Запорожье: Просвіта, 2002. – 218 с., ил. // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Вип. 8/9. – Т. 11/12. – К.-Нью-Йорк, 2004. – С. 755-758.
- *Андрєєв В.М. [Рец.]* Сучасні дослідження історії російської православної церкви на півдні України: Лиман І.І. Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с. // Південний архів. Історичні науки. – Вип. 19. – Херсон, 2005. – С. 220-222.
- *Мільчев В. [Рец.]* Лиман І.І. Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775-1861). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 400 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 420-421.
- *Діанова Н. [Рец.]* Дослідження розвитку православної церкви на півдні України [Рец.: Православна церква на півдні України (1775-1781) / Упорядник: І.Лиман // Джерела з історії Південної України. Том 4. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 560 с.] // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: Зб. наук. пр. – Вип. 1. – Одеса, 2006. – С. 131-134.
- *Лемяко С.А. [Рец.]* Лиман І.І. Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2006. – Вип. XX. – С. 471-473.
- *Мільчев В. [Рец.]* Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 265-266.

- *Андрєєв В.М., Михайленко Г.М. [Рец.]* Фундаментальне дослідження з історії російської православної церкви на півдні України: Рецензія на монографію І.І. Лимана “Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття” // Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Вип. 27. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. – С. 222-227.
- *Войцехівський Ю., Руда Ю., Балута В. [Рец.]* Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 13. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2008. – С. 304-305.
- *Дерман И.П. [Рец.]* Комплексное исследование истории высшего учебного заведения // Актуальные проблемы и перспективы современного гуманитарного знания: материалы международной научно-практической конференции (Невинномысск, 26 марта 2009 года) / отв. ред. С.Н. Артемов, О.Н. Палиева; НГГТИ. – Ставрополь: Литера, 2009. – С. 132-135.
- *Михайлюк В.П.* Рецензія на книги: Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.; Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.; Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: Освіта України, 2008. – 569 с. // Історичні записки: Збірник наукових праць. Вип. 23. Ч. 1. – Луганськ, 2009. – С. 224-225.
- *Макаренко Т.П. [Рец.]* Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Ред. кол. Л. Тимошенко

(голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Я. Ісаєвич та ін. – Вип. XIII. – Дрогобич: Коло, 2009. – С. 397-399.

- *Кривошея І. [Рец.]* Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман // *Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету*. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с. // *Історико-педагогічний альманах*. – Вип. 2. – Умань, 2009. – С. 95.

- *Золотар Л.* Рецензія на археографічне видання “Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету” / *Zolotar L. Recenzja publikacji “Materialy z historii Berdianskiego Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu” // Zeszyty Historyczne Semper Fidelis*. – 1(3)2010. – Rzeszów. – S. 241-246.

- *Кочергин І.О.* Історія Бердянського державного педагогічного університету в документах (Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. В 3-х томах. К., 2006, т. 1; 2007, т. 2; 2008, т. 3) // *Історія і культура Придніпров'я*. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 7. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – С. 225-230.

- *Грибовський В.В. [Рец.]* Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К.: Освіта України, 2006-2008 // *Музейний вісник*. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 247-251.

- *Полторак В.* Від гімназії до університету: історія одного навчального закладу... [Рец.: Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К., 2006-2008] / *В. Полторак // Чорноморська минувшина: Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва при Інституті історії України НАН України*. – Вип. 5. – Одеса, 2010. – С. 164-165.

- *Мартиненко Ю.* Рецензія на археографічні видання “Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” // *Zeszyty Historyczne Semper Fidelis*. – 2(4)2010. – Rzeszów. – S. 211-218.

Перелік публікацій І.І. Лимана

1992

1. Релігійний синкретизм та господарський розвиток півдня України // *Республіканська студентська науково-методична конференція “Історія державності України (проблеми вивчення у*

ВУЗі)”. 15-17 квітня 1992 року. Тези доповідей. – Ч. I. – К., 1992. – С. 142-143.

1993

2. **Південна Україна в міжнародних торговельних зв'язках другої половини XVIII століття (огляд архівних джерел)** // Международные отношения и государственные структуры в Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европе в IV-XVIII вв.: Материалы научной конференции. – Запорожье, 1993. – С. 52-56 (у співавторстві з А.В. Бойком).

3. **Церковне будівництво на Запорозьких Вольностях** // Проблеми історіографії та джерелознавства історії запорозького козацтва. Матеріали наукових читань Д.І. Яворницького. – Запоріжжя, 1993. – С. 72-75.

1995

4. **Запорозьке козацтво і ставропігійний Києво-Межигірський монастир** // Сторінки історії. – № 7. – К., 1995. – С. 138-139.

1996

5. **Запорозьке козацтво в ставленні до церков і духовенства** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 57-68.

6. **Збирання милостині на Запорожжі** // Історичний Агропром: Тези доповідей аспірантів і студентів кафедри історії України ЗДУ. – Запоріжжя, 1996. – С. 11-13.

7. **Особливості релігійності запорозьких козаків** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 78-86.

8. **Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775 рр.): Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – Історія України.** – Запоріжжя, 1996. – 17 с.

1997

9. **До питання про зв'язок вірувань та обрядовості духоборів та запорозького козацтва** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Секція III, IV, V. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 47-52.

10. **Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні.** Методичні рекомендації. – Бердянськ, 1997. – 18 с.

11. **Методичні рекомендації до планів семінарських занять з курсу Основ конституційного права України.** – Бердянськ, 1997. – 18 с.

12. **Права, свободи та обов'язки людини і громадянина.** Методичні рекомендації. – Бердянськ, 1997. – 17 с.

13. **Старокодацьке духовне намісне правління** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Вип. II. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 6-8.

14. **Стосунки Коша Війська Запорозького і київських митрополитів з церковних питань в період Нової Січі** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Вип. II. – Дніпропетровськ: МП “Промінь”, 1997. – С. 50-61.

15. **Церква в духовному світі запорозького козацтва.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 61 с.

1998

16. **До питання про релігійну належність населення півдня України в XIX ст.** // Етнокультурні процеси на півдні України в другій половині XIX ст. Збірка наукових праць II Регіональної наукової конференції 4-5 червня 1998 р. – Запоріжжя: ЗДГУ, 1998. – С. 29-31 (у співавторстві з В.М. Чопом).

17. **Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734-1775).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 180 с.

1999

18. **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з А. Бойком, Т. Грушовою, О. Ігнатушею, В. Мільчевим, Л. Рощиною (Маленко), Р. Шияном).

19. **Статус церковних старост на початку XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VII. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – С. 139-146.

2000

20. **Релігійний аспект діяльності Задунайського козацтва і Азовського козачого війська** // Украинское (Азовское) отделение Академии Экономических наук и предпринимательской деятельности. Бюллетень № 5. – Мариуполь, 2000. – С. 9-10.

21. **Система управління церковною справою на півдні України 1750-1787 рр.** // Мови й культура народів Приазов'я: Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту (Філологічні науки). Вип. 2. – Ч. II. – Бердянськ, 2000. – С. 83-91.

22. **Організація збирання пожертв на півдні України у першій третині XIX століття** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту. Історія. – Бердянськ, 2000. – С. 182-191.

23. **Духовний суд у справах про перелюб (кінець XVIII – перша пол. XIX ст.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 242-248.

2001

24. **Всеукраїнська наукова конференція “Культурологічні та етносоціальні процеси на півдні України XVIII-XX ст.”** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – С. 315-318.

25. **Метричні книги як джерело з церковного устрою Південної України другої половини XVIII – першої половини XIX ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 7. – К., 2001. – С. 197-211.

26. **Парафіяльне духовенство і спархіальне керівництво півдня України в ставленні до старообрядців (остання чверть XVIII – перша чверть XIX століття)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 247-254.

27. **Переселенці з Польської області в релігійному житті Південної України останньої чверті XVIII ст.** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 5. – Херсон: Айлант, 2001. – С. 69-75.

28. **Прийняття у православ'я представників інших конфесій на півдні України наприкінці XVIII – в першій половині XIX століття** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах півдня України. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 жовтня 2001 року. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2001. – С. 45-48.

29. **Проблеми освіти дітей священно- та церковнослужителів на півдні України наприкінці XVIII – на початку XIX ст.** // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Історико-філософська серія. – Вип. 1. – Мелітополь, 2001. – С. 69-75.

2002

30. **Архівні матеріали з релігійної історії Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX ст. в спадщині**

Я.П. Новицького // Матеріали Перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 53-62.

31. **Бердянск в дневниках титулярного советника В.К. Крыжановского. Крыжановский В.К. Дневники.** – Запорожье: Просвіта, 2002. – 218 с., ил. (в соавторстве с К.А. Бахановым).

32. **Дорош** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 139.

33. **Духовенство Південної України (II половина XVIII – I половина XIX ст.)** // Наукові записки. Історичні науки: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Київ-Бердянськ, 2002. – Вип. 46. – С. 23-29.

34. **Духовна та світська влада в ставленні до хрещення євреїв (на матеріалах Херсонського духовного правління кінця XVIII – першої половини XIX ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. XIV. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – С. 29-36.

35. **Євреї в ставленні до хрещення (за матеріалами Херсонського духовного правління першої половини XIX ст.)** // Шестые запорожские еврейские чтения. – Запоріжжя, 2002.– С. 133-140.

36. **Зведення церков на Півдні в 1775-1825 роках** // Історія релігій в Україні. Праці XII-ї Міжнародної наукової конференції (Львів, 20-24 травня 2002 року). – Книга I. – Львів: “Логос”, 2002. – С. 232-241.

37. **Конфлікти з приводу відмежування підцерковних земель на півдні України в останній чверті XVIII – першій половині XIX ст. (на матеріалах державних архівів Дніпропетровської та Херсонської областей)** // Вісник Дніпропетровського університету. Історія та археологія. – Вип. 10. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 32-38.

38. **Ктитор** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 277.

39. **Мелес Анатолій** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 312.

40. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: Тандем-У, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), В. Мільчевим, А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівненком,

С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

41. **Начала історії Бердянська.** – Запорозьке, б.и., 2002. – 132 с. (в соавторстві з І. Бастрьгою).

42. **Новокодацька ікона Божої Матері** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 351.

43. **Постать начальника запорозьких церков Володимира Сокальського в історіографії та джерелах** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 7. – Херсон: ХДПУ, 2002. – С. 71-75.

44. **Регламентация діяльності парафіяльного духовенства Південної України в 30-і роки ХІХ ст.** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 98-105.

45. **Регулювання відмежування підцерковної землі на півдні України в останній чверті ХVІІІ – 1-й пол. ХІХ ст.** // Історична наука: проблеми розвитку: Матеріали Міжнародної конференції. Давня та нова історія України. – Луганськ: СХУ, 2002. – С. 61-66.

46. **Самарський Пустинно-Миколаївський монастир** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 439-440.

47. **Скит** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 450.

48. **Спасо-Преображенський Києво-Межигірський ставропігійний монастир** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 462.

49. **Старокодацьке духовне намісне правління** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 467.

50. **Тарловський Кирило** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 477.

51. **Церковний устрій Запорозьких Вольностей** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 528-530.

52. **Шияни Яків та Іван** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 557-558.

53. **Щоденники В. Крижанівського як джерело з церковної історії Південної України ХІХ ст.** // Наукові праці історичного

факультету Запорізького державного університету. – Вип. XV. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – С. 111-116.

2003

54. **Запорожский перей Анатолий Мелес** // Культурная жизнь юга России. – 2003. – № 1. – С. 34-36.

55. **Матеріали Херсонського духовного правління про флотське та армійське духовенство регіону наприкінці XVIII – на початку XIX ст.** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 12. – Херсон: ХДУ, 2003. – С. 147-154.

56. **Мотивація дій органів влади в питанні облаштування православних релігійних споруд** // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 10. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – С. 10-14.

57. **Православна церква на півдні України 1775-1861 рр. в публікаціях Василя Біднова** // Південний архів. Філологічні науки: Збірник наукових праць. – Вип. XXII. – Херсон: ХДУ, 2003. – С. 12-18.

58. **Призначення священно- і церковнослужителів до храмів півдня України наприкінці XVIII – в першій половині XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 223-229.

59. **Проблеми історії православного духовенства Південної України в роботах Грегорі Л. Фріза** // Наука. Релігія. Суспільство. – 2003. – № 1. – Донецьк: ІПШ “Наука і освіта”. – С. 156-160.

60. **Проблеми церковного землеволодіння на півдні України в середині XIX ст.** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 48-52.

61. **Регулювання взаємин іудеїв та православних в документах центральних органів влади початку – середини XIX століття (за матеріалами Повного зібрання законів Російської імперії)** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах півдня України. Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 р. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНГУ; Сімферополь: Доля, 2003. – С. 65-71.

62. **Сільські парафіяльні училища Південної України в середині XIX ст.** // Історія релігій в Україні. Праці XII-ї Міжнародної наукової конференції. (Львів, 20-22 травня 2003 року). – Книга I. – Львів: “Логос”, 2003. – С. 320-326.

63. Суміщення обов'язків духовними особами Південної України (на прикладі завідуючого кафедрою богослов'я Рішельєвського ліцею професора М.К. Павловського) // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Історико-філософська серія. – Вип. 2. – Мелітополь, 2003. – С. 92-99.

64. Церква приазовських греків на зламі XVIII-XIX ст. // Україна вчора, сьогодні, завтра: Збірник наукових праць. – Запоріжжя, 2003. – С. 142-147.

2004

65. Вклад южнорусских епархиальных архиереев в развитие православного богословия (1775-1861 гг.) // История науки и техники. Сборник трудов. – Т. 3. – СПб., 2004. – С. 177-180.

66. Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775-1861). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 400 с.

67. Документи з історії православної церкви на півдні України XVIII– середини XIX ст., втрачені під час окупації Дніпропетровська нацистськими військами // Україна в другій світовій війні: бачення через роки. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – С. 82-88.

68. Імперська влада і розвиток системи освіти на території Катеринославської єпархії (перша чверть XIX ст.) // Україна модерна і сучасна (історія, історіографія та джерелознавство). – Дніпропетровськ, 2004. – С. 63-68.

69. Іов (Потьомкін), архієпископ Катеринославський, Херсонський і Таврійський, як організатор духовної освіти // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: НГУ, 2004. – С. 17-23.

70. Матеріали з історії Слов'янської та Херсонської єпархії за архієпископа Євгенія (Булгаріса) // Полтавські єпархіяльні відомості. – 2004. – Ч. 10. – С. 102-138.

71. Матеріали фондів Державного архіву міста Севастополя з історії православної церкви на півдні України 1775-1861 рр. // Український історичний збірник. – Вип. 6. – К.: Інститут історії України НАН України, 2004. – С. 297-307.

72. Монархи і Синод у питаннях керівництва православною церквою на півдні України (остання чверть XVIII– середина XIX ст.) // Національна перлина Запоріжжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця. Перший Міжнародний конгрес: Збірник тез доповідей. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – С. 53-55.

73. **Православна церква на півдні України (1775-1781) /** Упорядник: І. Лиман // Джерела з історії Південної України. Том 4. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 560 с.

74. **Регулювання взаємин адептів офіційної церкви зі старообрядцями та сектантами на півдні України (остання чверть XVIII – середина XIX ст.) //** Література та культура Полісся. – Вип. 27. Регіональна історія та культура в українському та східноєвропейському контексті. – Ніжин: НДПУ, 2004. – С. 52-58.

75. **Регулювання законодавчими документами питань задоволення релігійних потреб військових на півдні України в 1843-1853 рр. (на матеріалах Повного зібрання законів Російської імперії) //** Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Вип. 12. – Запоріжжя, 2004. – С. 3-11.

76. **Рецензія:** Майоров А.В. Галицко-Волынская Русь. Очерки социально-политических отношений в домонгольский период. Князь, бояре и городская община. – СПб.: Университетская книга, 2001. – 640 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XVIII. – С. 397-398.

77. **Розвиток мережі сільських парафіяльних училищ у південноукраїнському регіоні (1800-1861 роки) //** Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. XVIII. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – С. 40-46.

78. **Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с.

79. **Славенский и Херсонский архиепископ Евгений (Булгарис): “славено-болгарин по происхождению, грек по рождению и русский по предрасположению” //** Православные храмы в болгарских и гагаузских селениях юга Украины и Молдовы. – Вып. I. – Болград, 2004. – С. 194-200.

80. **Упорядкування Анотованого тематичного покажчика актів Повного зібрання законів Російської імперії в контексті вивчення політики центральної світської та духовної влади щодо церкви на півдні України //** Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Історико-філософська серія. – Вип. 3. – Мелітополь, 2004. – С. 232-241.

2005

81. **Вибірне начало при заповненні вакансій у причтах храмів Південної України в період Нової Січі і за часів існування Слов’янської та Херсонської єпархії //** Українське козацтво у

вітчизняній та загальноєвропейській історії. Міжнародна наукова конференція: Тези доповідей. – Одеса, 2005. – С. 20-21.

82. **Державне регулювання та практика храмового будівництва на півдні України (1800-1860 рр.)** // Український історичний збірник – 2005. – Вип. 8. – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – С. 173-182.

83. **Духовна освіта на півдні України в період правління Олександра I за документами Повного Зібрання законів Російської імперії** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 10. – К., 2005. – С. 427-445.

84. **Запорозький Самарський Пустинно-Миколаївський монастир у перші роки після ліквідації Нової Січі** // Запорозька старовина. – Вип. 3. – Запоріжжя: [Мотор-Січ], 2005. – С. 99-104.

85. **Іменування храмів півдня України за часів Нової Січі та в перші роки існування Слов'янської та Херсонської єпархії** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 100-102.

86. **Коментарі** // Дмитро Яворницький. Твори у 20 томах. Т. 2. – Київ-Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – С. 271–320 (у співавторстві з А. Бойком, Ю. Князьковим, Ю. Мициком, В. Мільчевим).

87. **Питання чисельності храмів Слов'янської та Херсонської єпархії в історіографії та джерелах** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. ХІХ. – С. 354-358.

88. **Православна церква на півдні України (1775-1861 рр.): Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – Історія України.** – Харків, 2005. – 33 с.

89. **Регулювання порядку формування лав чернецтва південноукраїнських монастирів (1775-1861)** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 15. – Запоріжжя, 2005. – С. 12-18.

90. **Регулювання шлюбних відносин на півдні України в перші роки існування Слов'янської та Херсонської єпархії** // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 14. – Запоріжжя: Прем'єр, 2005. – С. 10-17.

91. **Світська та духовна влада в справі навернення південноукраїнських дубоборів на православ'я** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 2. – Дніпропетровськ: НГУ, 2005. – С. 90-100.

92. Січова Покровська церква і проблемні питання реалізації проекту її реконструкції у історико-етнографічному комплексі “Запорозька Січ” // Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва”, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. – Запоріжжя, 2005. – С. 32-37.

93. Тенденції в трансформаціях церковно-територіального устрою Південної України (остання чверть XVIII – середина XIX ст.) // Гуманітарний журнал. – № 21-22. – С. 92-95.

2006

94. Археографічне видання “Джерела з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I: Бердянська чоловіча гімназія (1872-1897)” // Рідна школа. – 2006, червень. – С. 77-80 (у співавторстві з В. Константіною).

95. Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: “Освіта України”, 2006. – 528 с.

96. Вибірне начало при заповненні вакансій у причтах храмів Південної України в період Нової Січі і за часів існування Слов’янської та Херсонської єпархії // Записки історичного факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2006. – Вип. 17. – С. 155-161.

97. Готфійська та Кафійська єпархія // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 166-184.

98. Джерела з історії православ’я на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX ст. у фондах російських архівних установ // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Випуск 22. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – С. 163-167.

99. Документы о судьбе имущества Сечевой Покровской церкви после ликвидации Вольностей Войска Запорожского // Гуманитарная мысль Юга России. – 2006. – № 1. – С. 79-93.

100. Дорош // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2006. – С. 164.

101. Зведення Покровської церкви комплексу “Запорозька Січ” на Хортиці: безсилість аргументів науковців перед чиновничою бюрократією [Електронний ресурс] // Нова Січ. – Режим доступу до статті: www.novasich.org.ua/index.php?go=News&in=view&id=839

102. **Історіографія Церкви: відомча наука чи респектабельна дисципліна на порозі модернізації?** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 2. – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – Ч. 1. – С. 485-496.

103. **Кадрова політика стосовно південноукраїнських єпархіальних архієреїв в останній чверті XVIII–середи́ні XIX ст.** // Чорноморська минувшина. Записки Відділу історії козацтва на Півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: Зб. наук. пр. – Вип. 1. – Одеса, 2006. – С. 23-33.

104. **Кгитор** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 322.

105. **Культ Покрови і тенденції в іменуванні храмів Південної України (1734-1837 рр.)** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці. – Запоріжжя: Просвіта, 2006. – Вип. 16. – С. 7-11.

106. **Мелес Анатолій** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 368.

107. **Методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи з курсу “Методологія та методи науково-педагогічних досліджень”** для підготовки магістрантів зі спеціальності 8.010103 – Педагогіка і методика середньої освіти. Історія і 8.000009 – Управління навчальним закладом / Укладач І.І. Лиман. – Бердянськ, 2006. – 25 с.

108. **Методичні рекомендації щодо семінарських та практичних занять з курсу “Методологія та методи науково-педагогічних досліджень”** для підготовки магістрантів зі спеціальності 8.010103 – Педагогіка і методика середньої освіти. Історія і 8.000009 – Управління навчальним закладом. / Укладач І.І. Лиман. – Бердянськ, 2006. – 25 с.

109. **Новокодацька ікона Божої Матері** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 414.

110. **Південна Україна: місіонерська діяльність православної церкви в контексті загальноімперської конфесійної політики і заходів щодо “залюднення Південного краю” (1775-1861 рр.)** // Наддніпрянська Україна. Історичні процеси, події, постаті. Збірник

наукових праць. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: вид-во ДНУ, 2006. – С. 130-137.

111. **Проблеми землеволодіння монастирів і архієрейських будинків Південної України останньої чверті XVIII–середины XIX ст.** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: Просвіта, 2006. – Вип. 17. – С. 6-9.

112. **Програма та методичні рекомендації з архівно-музейної практики** / Укладачі: В.М. Константінова, І.І. Лиман. – Бердянськ, 2006. – 15 с.

113. **Розбудова мережі духовних правлінь Слов'янської та Херсонської єпархії за архієпископа Євгенія (Булгаріса)** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 21. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – С. 138-144.

114. **Самарський Пустинно-Миколаївський монастир** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 520.

115. **Скит** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 533.

116. **Спасо-Преображенський Кисво-Межигірський ставропігійний монастир** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 546-547.

117. **Старокодацьке духовне намісне правління** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 552.

118. **Тарловський Кирило** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 561.

119. **Церковний устрій Запорозьких Вольностей** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 624-626.

120. **Церковно-адміністративний поділ Південної України часів кошового отамана Петра Калнишевського** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ

козацтва при інституті історії України НАНУ. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – С. 255-258.

121. **Шияни Яків та Іван** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 659.

2007

122. **Азовське козацьке військо в публікаціях “Одеського Вісника”** // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні проблеми в дослідженні історії Запорозького козацтва”, м. Запоріжжя, 11-12 жовтня 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – С. 74-78 (у співавторстві з В. Константиною).

123. **Альтернатива комунізму** // Содружество. – № 1 (49). – 2007. – С. 11.

124. **Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки)** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с.

125. **“Бердянський літописець” Василь Крижанівський** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-К.-Едмонтон: РА “Тандем-У”, 2007. – 300 с.

126. **Войсковой собор в Екатеринодаре – потенциальный образец для воссоздания сечевой Покровской церкви** // Федор Андреевич Щербина, казачество и народы Юга России: история и современность: Сборник материалов VI международной научно-практической конференции “Федор Андреевич Щербина, казачество и народы Юга России: история и современность” (Россия, г. Краснодар, 22 февраля 2007 г.). – Краснодар: ИМСИТ, 2007. – С. 257-260.

127. **“Вольный Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 478 с. (у співавторстві з В. Чопом).

128. **“Кращий порт Азовського моря”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1861-1875 рр.)** // Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Таганрог: РА “Тандем-У”, 2007. – 402 с.

129. **Особливості процедури влаштування храмів у населених пунктах Слов'янської та Херсонської єпархії** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 4. – Дніпропетровськ: НГУ, 2007. – С. 114-120.

130. **“Повітова столиця”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1876-1893 рр.)** //

Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Бердянськ-Невинномиськ: РА “Тандем-У”, 2007. – 380 с.

131. **“Російське” та іноземне чернецтво на півдні України в перші роки після ліквідації Вольностей Війська Запорозького** // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – К.: Інститут історії України НАН України, 2007. – № 7. – С. 239-258.

132. **Создание Готфийской и Кафийской епархии в Северном Приазовье** // Вестник Таганрогского государственного педагогического института. Гуманитарные науки. – Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2007. – № 2. – С. 249-252.

133. **Становлення Слов'янської та Херсонської єпархії за архієпископа Євгенія (Булгаріса)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2007. – С. 183-208.

134. **Сучасний стан і перспективи досліджень з історії православ'я в Україні** // Історіографічні дослідження в Україні. – К., 2007. – Вип. 17. – С. 250-259.

135. **“Юне місто”. Літопис історії Бердянська очима кореспондентів “Одеського Вісника” (1827-1860 рр.)** // Упорядники: І.І. Лиман, А.М. Піменов. – Бердянськ-Ростов-на-Дону: РА “Тандем-У”, 2007. – 358 с.

2008

136. **Азовська операція Революційної Повстанської Армії України (махновців)** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 5. – Дніпропетровськ, Національний гірничий університет, 2008. – С. 169-173 (у співавторстві з В. Чопом).

137. **Бердянск и его уезд последней четверти XIX века в публикациях “Одесского Вестника”** // Вестник Таганрогского государственного педагогического института. Гуманитарные науки. – Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2008. – Специальный выпуск № 2. – С. 108-112 (в соавторстве с В. Константиновой).

138. **Бердянські педагогічні курси та педагогічний технікум (1920-1935 роки)** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том III. – К.: “Освіта України”, 2008. – 569 с.

139. **Використання усних свідчень для дослідження історії православної Церкви на півдні України** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 34-41.

140. **Документи канцелярії Синоду щодо “чудодійної” Новокодацької ікони Божої Матері** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 12-16.
141. **Духовний світ запорозького козацтва** // Запорозька спадщина. – Вип. 5. – Запоріжжя, 2008. – С. 67-72.
142. **Історія Північного Приазов'я як складова історичної регіоналістики** // Північне Приазов'я / За ред. В.В. Крижка, В.А. Папанової та ін. – Донецьк-Бердянськ: Норд-Прес, БДПУ, 2008. – С. 68-73.
143. **Козацький рід Черняків в історії України, Росії, США** // Чорноморська минувщина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України: Зб. наук. пр. – Вип. 3. – О.: Фенікс, 2008. – С. 35-45.
144. **Ктигор** // Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2008. – Т. 5: Кон – Кю. – С. 432-433.
145. **Матеріали про Азовське козацьке військо в щоденниках “бердянського літописця” В. Крижанівського** // Козацька спадщина: Альманах Інституту суспільних досліджень. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: Пороги, 2008. – С. 124-128 (у співавторстві з В. Константиною).
146. **Организация музейно-архивной практики со студентами-историками педагогического университета** // Национальная идентичность высшего образования в России: вызовы и перспективы модернизации / Материалы международной научно-практической конференции НГГТИ (Невинномыск, 25 сентября 2008). – Невинномыск: НГГТИ, 2008. – С. 319-325 (в соавторстве с В. Константиновой).
147. **Релігійний аспект суспільно-політичних процесів у Російській імперії останньої чверті XVIII – середини XIX ст.: впливи на церковне життя Південної України** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXIV: Соціальні та національні чинники революцій і реформ в Україні: проблеми взаємовпливів. – С. 54-61.
148. **Рецензія:** Мільчев В.І. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII – XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА “Тандем”, 2008. – 369 с. // Наукові праці історичного

факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 263-265.

149. **“Сечь” на Хортиці: фальсифікація или реставрація** // Експедиція XXI. – 2008. – № 7. – С. 7.

150. **Становлення мережі духовних навчальних закладів і проблеми освіти священно- та церковнослужителів і їхніх дітей на півдні України (остання чверть XVIII – середина XIX ст.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 148-161.

2009

151. **Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учительський інститут (1932-1953 роки)** / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том IV. – К.: Освіта України, 2009. – 782 с.

152. **Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Запорізька обл.** / Ред. рада вид.: В.Г. Кремень (гол.) [та ін.]; Редкол. тому: І.П. Аносов (гол.) [та ін.]. – К.: Знання України, 2009. – 431 с. (у складі авторського колективу).

153. **Газетні публікації як джерела локальної історії: досвід підготовки тритомного археографічного видання “Бердянськ очима кореспондентів “Одеського Вісника”** // Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – Вип. XXX. – С. 148-154.

154. **Макаревський Олександр** // Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2009. – Т. 6: Ла-Мі. – С. 438.

155. **Мелес Анатолій** // Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2009. – Т. 6: Ла-Мі. – С. 595.

156. **Навернення південноукраїнських духоборів на православ'я** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 6. – Дніпропетровськ: НГУ, 2009. – С. 80-89.

157. **“Начальник запорозьких церков” Володимир Сокальський** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 23-27.

158. **Релігійні традиції запорожців у задунайського козацтва** // Чорноморська минувщина. Записки Відділу історії козацтва на півдні України Науково-дослідного інституту козацтва Інституту Історії України НАН України: Зб. наук. пр. – Вип. 4. – О.: Фенікс, 2009. – С. 96-104 (у співавторстві з В. Константиною).

159. **Состояние и проблемы изучения истории православной церкви в Украине** // Актуальные проблемы и перспективы современного гуманитарного знания: материалы международной научно-практической конференции (Невинномысск, 26 марта 2009 года) / отв. ред. С.Н. Артемов, О.Н. Палиева; НГГТИ. – Ставрополь: Литера, 2009. – С. 154-158.

160. **Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї. Бердянський вимір** / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова. – Запоріжжя: “АА Тандем”, 2009. – 302 с.

161. **Усноісторичне дослідження трансформації релігійності населення Північного Приазов'я** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о.Юрія Мицика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – С. 514-524.

162. **Устноисторическое исследование духовной истории Северного Приазовья** // Вестник Таганрогского государственного педагогического института. Гуманитарные науки. – Таганрог: Изд. центр Таганрог. гос. пед. ин-та, 2009. – № 2. – С. 367-372.

163. **Феномен співавторства: погляд на створення колективного “наукового продукту”** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 4. – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – С. 310-329.

2010

164. **Анатолій Мелес и попытка казаков учредить на Запорожье собственную архиерейскую кафедру** // Заповідна Хортиця. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Історія запорозького козацтва в пам'ятках та музейній практиці”. – Спеціальний випуск. – Запоріжжя: А&V.Art GROUP, 2010. – С. 115-117.

165. **Бичихін Сергій Сергійович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5361&lang=ukr

166. **Бронницький Микола Іванович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5440&lang=ukr

167. **Бурксер Євген Самійлович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5453&lang=ukr

168. **Геккер Нахім (Наум) Леонтійович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5614&lang=ukr

169. **Гільденштедт Антон Іоганн** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5624&lang=ukr

170. **Гончаренко Пилип Іванович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5669&lang=ukr

171. **Данилевський Григорій Петрович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5744&lang=ukr

172. **Дерменжі Петро** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5775&lang=ukr

173. **Джурасович Микола Васильович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5780&lang=ukr

174. **Дибець Степан Семенович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5781&lang=ukr

175. **Для історика не має бути авторитетів?** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 92-94.

176. **Духовно-нравственное воспитание в светских учебных заведениях Российской империи последней четверти XVIII – середины XIX века** // Духовно-нравственное воспитание и развитие: традиции и современность: Сборник материалов Международной научно-практической конференции. – Иваново: АУ “Институт развития образования Ивановской области”, 2010. – С. 86-87.

177. **Історія вищого навчального закладу в Бердянську 1932-1953 рр.: досвід дослідження** // Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – Вип. 31-32. – С. 76-85.

178. **Калашников Олександр** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6043&lang=ukr
179. **Карапочинський Семен Федорович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6068&lang=ukr
180. **Кіранов Віктор Михайлович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6111&lang=ukr
181. **Колишній студент Дніпропетровського гірничого інституту Є.С. Березняк: інтерв'ю про роки навчання в Бердянську** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 7. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – С. 179-186.
182. **Коморний Олександр Володимирович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6178&lang=ukr
183. **Конфессиональная история южной Украины XVIII – первой трети XX в. в контексте европейских религиозных традиций** // Сравнительное изучение религиозных традиций: Россия, Восточная Европа, постсоветское пространство: сб. авторских программ и материалов учебных курсов / сост. К.Г. Кацадзе, И.Н. Козина. – Иваново: Иван. гос. ун-т, 2010. – С. 71-80.
184. **Кравченко Опанас Опанасович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6249&lang=ukr
185. **Лукін Олександр Васильович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6433&lang=ukr
186. **Матросенко Антон** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6528&lang=ukr
187. **Міхелович Тевій (Тев'є) Мойсейович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6599&lang=ukr
188. **Мухін Дмитро Миколайович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6638&lang=ukr
189. **Организация устноисторических экспедиций с целью изучения конфессиональной жизни Южной Украины** // Сравнительное изучение религиозных традиций: Россия, Восточная

Европа, постсоветское пространство: сб. авторских программ и материалов учебных курсов / сост. К.Г. Кацадзе, И.Н. Кодина. – Иваново: Иван. гос. ун-т, 2010. – С. 307-319.

190. **Осипенко Поліна Денисівна** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6764&lang=ukr

191. **Південний казан** // Український тиждень. – № 50. – 2010, грудень. – С. 46-47.

192. **Покровський Сергій Федорович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6884&lang=ukr

193. **Полеміка щодо з'єднання залізницею Бердянська з Дніпровським Надпоріжжям та іншими місцевостями Катеринославщини в публікаціях “Одеського Вісника” 1847 року** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук. пр. / редкол.: С.І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-т, 2010. – Вип. 8. – С. 111-121.

194. **Раюнець Антоній** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7211&lang=ukr

195. **Рецензия. Слово ученых** // Михайличенко В., Денисов Е., Тишаков Н. Бердянск. Взгляд через столетия. – Бердянск: Південна зоря; Запорожье: Дикое Поле, 2010. – С. 420-422 (в соавторстве с В. Константиновой).

196. **Решетілов Костянтин Федорович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7224&lang=ukr

197. **Рєвішин Олександр Петрович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7226&lang=ukr

198. **Свято Покрови Пресвятої Богородиці** [електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Українського інституту національної пам'яті. – Режим доступу до статті: <http://www.memory.gov.ua/publication/print/1477.htm> (у співавторстві з В. Мільчевим).

199. **Собецький Володимир Іванович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7109&lang=ukr

200. **Тихвінський Павло** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7316&lang=ukr

201. **Удовиченко Трохим Якович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7382&lang=ukr
202. **Уралов Михайло** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7385&lang=ukr
203. **Черняк Макс** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7509&lang=ukr
204. **Чубар Дмитро** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7522&lang=ukr
205. **Чубар Дмитро Григорович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7521&lang=ukr
206. **Чубенко Олексій Васильович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7525&lang=ukr
207. **Щербakov Олександр Аполлонович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7625&lang=ukr
208. **Яндієв Заам Ісламович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7662&lang=ukr

2011

209. **История церкви в Украине: специфика современной историографической ситуации** // Религиозные традиции Европы и современность: изучение и преподавание в российских и зарубежных университетах: Сборник научных и научно-методических статей / под ред. Д.И. Польшянского. – Иваново: Иван. гос. ун-т, 2011. – С. 190-198.
210. **Рецензія на підручник: Довжук І.В. Нова історія України (середина XVII – початок XX ст.): Підручник** / Довжук І.В. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2010. – 732 с. // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2011. – Випуск 44 (у співавторстві з Ю.В. Барабаш).
211. **Wealth, Poverty and Life Satisfaction in Transition Societies** // Wealth, Poverty and Life Satisfaction in Transition Societies. Collection of the Participants' Materials. Part 1. – Odessa, 2011. – P. 60-62.

МІЛЬЧЕВ Володимир Іванович (22.04.1972, м. Запоріжжя) – доктор історичних наук (2011 р.), доцент (2004 р.), в.о. завідувача і професор кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 1994 закінчив ЗДУ за спеціальністю “Історія”. У 1996-1999 рр. – аспірант кафедри історії України Запорізького державного університету. З 1999 р. – асистент кафедри історії України ЗДУ. З 2000 р. – старший викладач, а з 2001 р. – доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗДУ. Після навчання в докторантурі ЗДУ (2002-2005 рр.) повернувся на попереднє місце роботи. З 10 січня 2011 р., у зв’язку зі смертю А.В. Бойка, виконує обов’язки завідувача кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ.

Кандидатську дисертацію “Болгарське населення Південної України у XVIII столітті” захистив у 2000 р.

Докторську дисертацію “Джерела з соціальної історії запорозького козацтва XVIII століття” захистив 28 квітня 2011 р.

Старший науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України (Запорізьке відділення), член правління Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія парамілітарних спільнот Східної та Центральної Європи (козаки, гайдуки, граничари та ін.) у XVII-XVIII ст.

Автор і упорядник близько 140 наукових публікацій, з них – 9 монографій і археографічних видань, зокрема, “Болгарські переселенці на півдні України. 1724-1800 рр.” (2001), “Канцелярія Новосербського корпусу” (2005), “Запорожці на Військовому Кордоні Австрійської імперії. 1785-1790 рр.” (2007), “Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII-XVIII ст. (джерелознавчий аналіз)” (2008), “Нариси з історії запорозького козацтва XVIII століття” (2009) та ін.

Під науковим керівництвом В.І. Мільчева упродовж 2007-2010 рр. успішно захищено 3 кандидатські дисертації (Р.Л. Молдавський (2007); Ю.О. Іріюглу (2009), О.П. Мірущенко (2010)). Нині є науковим керівником п’ятьох аспірантів і пошукачів.

E-mail: vladmilchev@ukr.net

**Статті про В.І. Мільчева
та рецензії на публікації В.І. Мільчева:**

- Милчев Владимир Иванов // Български историци: биографично-библиографски справочник. 3-о издание. Съст. Петър Чолов. – София: Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2010. – С. 198.
- [Без автора]. Ново за българските преселници в Украйна [Рец.: Болгарські переселенці на півдні України. 1724 – 1800 рр. – Київ-Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 2001. – 198 с.] // Български хоризонти. Списание на научно дружество на българистите в Република Молдова. – № 1. – Кишинев, 2001. – С. 18.
- *Лалић Средоје*. Рец.: Канцелярія Новосербського корпусу / Упорядники: В. Мільчев, О. Посунько / Передмови: С. Гаврилович, С. Лалич, В. Мільчев, О. Посунько // Джерела з історії Південної України. Том 7. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 442 с. // Зборник Матице српске за историју. – Бр. 75-76. – Нови Сад, 2007. – С. 237-238.
- *Лиман І*. Рец. на кн.: Мільчев В. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII – XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 369 с., іл. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 263-265.
- *Прігарін О*. Соціальний потенціал джерел динамічної меншини [Рец.: Мільчев В. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII – XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 369 с., іл.] // Записки історичного факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова. – Одеса: ОНУ, 2009. – Вип. 20. – С. 400-402.
- *Васильчук Г.М.* Рец. на монографію: Мільчев В.І. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII-XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА “Тандем”, 2008. – 369 с., іл. 400 прим. // Історія української науки на межі тисячоліть: 36. наук праць / Відп. редактор О.Я. Пилипчук. Вип. 46. – К., 2010. – С. 249-252.
- *Івченко Богдан*. Рец.: Запорожці на Військовому Кордоні Австрійської імперії. 1785 – 1790 рр. (дослідження та матеріали). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 172 с., іл. // Критика. – № 9-10. – 2010.
- *Сень Д.В.* Новое исследование по истории казачества. [Рец. Мільчев В. Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII – XVIII століття: джерелознавчий аналіз. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 369 с., іл. – Тираж 400 екз.] // Культурная жизнь Юга России. – 2011. – № 1. – С. 112-113.

Перелік публікацій В.І. Мільчева**1996**

1. **Етапи болгарської колонізації на півдні України другої половини XVIII–XIX ст.** // Міжнародні зв'язки народів Європи. Матеріали наукової конференції 1-2 листопада 1996 р. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1996. – Секція III, IV. – С. 99-101.

2. **Етнічний склад населення болгарських колоній Південної України наприкінці XVIII – у XIX ст.** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1996. – Вип. 1. – С. 22-24.

1997

3. **Болгарські колонії на півдні України 1752-1806 рр.** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1997. – Вип. 2. – С. 21-22.

4. **Запорозька Січ як транзитний пункт на шляху болгарських емігрантів до Слов'яносербії** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. м. Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1997. – Секція III, IV, V. – С. 66-68.

1998

5. **Болгарська еміграція до України у XVIII столітті** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. Південна Україна XVIII–XIX століття. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1998. – Вип. 3. – С. 114-122.

6. **Болгарський народ у політиці Австрійської імперії наприкінці XVII – на початку XVIII століття: про причини початку переселення болгар на Україну** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя, Просвіта, 1998. – Вип. IV. – С. 9-16.

7. **Джерела з історії болгарського населення Південної України останньої чверті XVIII століття в Державному архіві Херсонської області** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1998. – Вип. 4. – С. 27-32.

8. **Проблема ідентифікації болгар у загальнобалканській імміграційній хвилі до Південної України у XVIII ст.** // Південна Україна: проблеми історичних досліджень. Збірник наукових праць. Частина I. – Миколаїв, 1998. – С. 140-144.

1999

9. **Болгарський і Македонський гусарські полки в системі урядової військової колонізації на півдні України (1759-**

1762/63 рр.) // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 45-57.

10. **Каким образом сады дыни и арбузы в крепости Святыя Елисаветы и как к тому места избирают** // Огородник. – 1999. – № 8. – С. 6.

11. **Матеріали до історії болгарського населення України XVIII століття.** – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1999. – 236 с.

12. **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з А. Бойком, Т. Грушовою, І. Лиманом, О. Ігнатушею, Л. Роциною (Маленко), Р. Шияном).

13. **Нікола Велічков – представник дворянства болгарського походження на півдні України у XVIII столітті** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 237-240.

14. **Початок переселення болгар на Україну: діяльність комісії І. Албанеза та створення Сербського гусарського полку (1723-1730 рр.)** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя, 1999. – Вип. VI. – С. 26-38.

15. **Рецензія:** Посунько О.М. Історія Нової Сербії та Слов'яносербії. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1998. – 80 с. // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 262-264.

16. **Формування соціально-спеціалізованих груп та структуризація устрою громад військових поселенців на півдні України (1752-1783 рр.): до питання про фаміліатів** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. VII. – С. 49-53.

2000

17. **Болгарське населення Південної України у XVIII столітті:** Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – Історія України. – Запоріжжя, 2000. – 20 с.

18. **“Nova Serbia constituta”: з історії медалі** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 212-215.

19. **Практика вільного волевиявлення у традиціях балканських переселенських спільнот на півдні України у XVIII**

столітті // Народне волевиявлення в Україні: історія і сучасність. Тези доповідей науково-практичної конференції. 5 квітня 2000 р. м. Запоріжжя. – Запоріжжя, 2000. – С. 53-55.

2001

20. **Болгарські переселенці на півдні України. 1724-1800 рр.** – Київ-Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 2001. – 198 с. + V карт.

21. **Боротьба Запорозжя проти впровадження російським урядом форпостів, карантинів та митниць по ріках Південний Буг та Синюха у часи Нової Січі** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 84-87.

22. **Джерела з історії формування балканських діаспор в Україні XVIII століття у фонді Київської губернської канцелярії ЦДІА України (м. Київ)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 7. – К., 2001. – С. 122-141.

23. **Епізод з історії піратства на Чорному морі на початку XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 2001. – Вип. 6. – С. 241-243.

24. **Запорожці у Банаті та Бачці: стан та перспективи дослідження проблеми** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 86-95.

25. **Проблеми викладання історії зарубіжних слов'янських народів у вищій школі** // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Історико-філософська серія. – Випуск 1. – Мелітополь, 2001. – С. 87-90. (У співавторстві з С.І. Пачевим та О.О. Мельник).

26. **Рецензія:** До історії сербських поселень на півдні України: *Мита Костић. Нова Србија и Славеносрбија.* – Нови Сад: Стојков, 2001. – 192 с.: илустр., мапе. // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 2001. – Вип. 6. – С. 310-311.

2002

27. **Бахмутський козацький полк** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 31.

28. **Буджацька орда** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 50-51.

29. **Два хусарски полка с българско участие в системата на държавната военна колонизация в Южна Украйна (1759-1762/63 г.)** // Исторически преглед. – № 5-6. – София, 2002. – С. 154-165.

30. **Джамбуйлуцька орда** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 127.
31. **Джерела до історії запорозького козацтва часів перебування під кримською протекцією (1730-1733 рр.)** // Запорозька старовина. – Вип. 2. – К.-Запоріжжя: Науково-дослідний інститут козацтва Інституту історії України НАН України, 2002. – С. 384-399.
32. **Дніпровська укріплена лінія** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 134. (У співавторстві з В.О. Пірком).
33. **Єдисанська орда** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 147.
34. **Єдичкульська орда** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 147.
35. **Єлисавети Святої фортеця** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 147-148.
36. **Запорожці та некрасівці у пониззі Дунаю. 1780 р. (за матеріалами Російського державного архіву давніх актів)** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 167-173.
37. **Кафа** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 202.
38. **Кінбурн** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 208.
39. **Мишурич Ріг** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 317.
40. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп'явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головко, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).
41. **Нова Сербія** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 347-348.
42. **Новослобідський козацький полк** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 351-352. (У співавторстві з В.О. Пірком).

43. **Ногайські орди** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 353.

44. **Очаків** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 365.

45. **Слов'яносербія** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 457-458. (У співавторстві з В.О. Пірком).

46. **Українська укріплена лінія** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 491-492. (У співавторстві з В.О. Пірком).

47. **Фаміліати** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 504.

2003

48. **Болгари в системі іноземної цивільної колонізації в Україні (1762-1768 рр.)** // Българска Бесарабия (страници от историята на българите в Бесарабия и Приазовието): сборник посветен на 140-годишнина от преселването на бесарабски българи в Приазовието. – Випуск 2. – Болград: ООЦБК, 2003. – С. 30-42.

49. **Запорожці на Військовому Кордоні Австрійської імперії наприкінці XVIII ст.** // Пам'ять століть. – № 2. – К., 2003. – С. 50-56.

50. **Матеріали Секретної експедиції Сенату Російської імперії до історії Запорозької Січі у останні роки її існування** // Україна: вчора, сьогодні, завтра. Збірник наукових праць / Ред. колегія: Вашкевич В.М. та ін. – Запоріжжя, 2003. – С. 62-68.

51. **Поселення запорожців у Бачці та Банаті 1785-1791 рр. (за матеріалами архівосховищ Сербії та Хорватії)** // Матеріали V Конгресу Міжнародної асоціації українців. Історія: Збірник наукових статей. Частина 1. – Чернівці: Рута, 2003. – С. 350-357.

52. **Проект реформування устрою Запорозжя генерал-майора Карла Штофельна (1765 р.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 2003. – Вип. 7. – С. 35-55 (у співавторстві з Ю.П. Князьковим).

53. **Світоглядні імперативи військових поселенців Нової Сербії (згідно матеріалів епістолярної спадщини)** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 53-59.

2004

54. **Джерела до історії запорозького козацтва у фонді “Славонська генералкоманда” Хорватського державного архіву** // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Вип. 8/9. – К.-Нью-Йорк: Видавництво М.П. Коць, 2004. – С. 88-98.

55. **Коментарі** // Збірник матеріалів до історії запорозьких козаків (Сборник материалов для истории запорожских козаків) // Дмитро Яворницький. Твори у 20 томах / Ред. кол. П. Сохань та ін. – Т. 1. – К.-Запоріжжя: Тандем-У, 2004. – С. 445-460.

56. **Кордони Війська Запорозького та діяльність російсько-турецької межової комісії 1705 р.** – Запоріжжя: ВАТ “Мотор-Січ”, 2004. – 80 с.

57. **Листування кошового отамана Костя Гордієнка – джерело з історії Запорозжя початку XVIII ст.** // Перший Міжнародний конгрес “Національна перлина Запорозжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця”. 26-28 вересня 2004 р. Тези доповідей. – Запоріжжя, 2004. – С. 63-66.

58. **Протоиерей от. Виктор Киранов: праведная жизнь и мученическая смерть во имя веры** // Православные храмы в болгарских и гагаузских селениях юга Украины и Молдовы: Юбилейный сборник по случаю 170-летия со дня заложения и 165-летия со дня освящения болгарского Спасо-Преображенского собора, 160-летия со дня постройки кладбищенской церкви во имя святителя Митрофана епископа воронежского в городе Болграде / Сост. И.М. Пушков. – Вып. 1. – Болград: ООЦБК, 2004. – С. 237-245.

2005

59. **Адміністративний устрій Південної України (середина XVIII – перша половина XIX століття)** / Упорядники: А. Бойко, В. Козирев, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко // Джерела з історії Південної України. Том 1. Видання 2-е, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 528 с. + XLI с.

60. **Гайдамацтво на Нижньому Побужжі у 1750-х – на початку 1760-х років** // Запорозька старовина. – Вип. 3. – Запоріжжя: [Мотор-Січ], 2005. – С. 48-56.

61. **Дискуссія о времени появления некрасовцев в Северо-Западном Причерноморье в свете документов Российского государственного архива древних актов** // Липоване. История и культура русских старообрядцев. – Вип. II. – Одесса, 2005. – С. 25-30.

62. **Запорозький гарнізон Новосергіївської фортеці: сторінка кампанії 1711 року** // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – Вип. 5. – К.: Інститут історії України НАНУ, 2005. – С. 462-470.

63. **Запорозький елемент у матеріальній та духовній культурі населення Нижнього Подніпров'я в XX столітті: проблеми**

виокремлення та фіксації // Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва”, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. – Запоріжжя: ВАТ “Мотор-Січ”, 2005. – С. 37-39.

64. Заснування, організаційне оформлення та перші кроки Сербського гусарського полку (1724-1734 рр.) // Сеоба срба у Руско царство половином 18 века. Зборник радова са међународног научног скупа у Новом Саду 7-9 маја 2003 године. – Нови Сад: ПАН-ПАПИР, 2005. – С. 164-182.

65. Канцелярія Новосербського корпусу / Упорядники: В. Мільчев, О. Посунько / Передмови: С. Гаврилович, С. Лалич, В. Мільчев, О. Посунько // Джерела з історії Південної України. Том 7. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 442 с.

66. Козацько-шведське військо у Бендерах очима сучасника (джерело з рукописного зібрання Російської національної бібліотеки) // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 6-7.

67. Коментарі // Вільності запорізьких козаків: історико-топографічний нарис // Дмитро Яворницький. Твори у 20 томах / Ред. кол. П. Сохань та ін. – Т. 2. – К.-Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – С. 271-320 (у співавторстві з А.В. Бойком, Ю.П. Князьковим, І.І. Лиманом, Ю.А. Мициком).

68. Матеріали приватного листування поселенців Нової Сербії // Сеоба срба у Руско царство половином 18 века. Зборник радова са међународног научног скупа у Новом Саду 7-9 маја 2003 године. – Нови Сад: ПАН-ПАПИР, 2005. – С. 243-253.

69. Мемуари та щоденники селян Південної України в археографічному вимірі // Мемуари та щоденники. Частина 1. / Упорядники: А. Бойко, С. Плохій / Передмови: С. Плохій, А. Бойко, В. Чоп, В. Мільчев // Джерела з історії Південної України. Том 5. Книга 1. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – С. 74-96.

70. Огляд кордону Запорозьких Вольностей з Новоросійською губернією 1765 р. (джерело з фондів Російського державного архіву давніх актів) // Козацька спадщина. Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України. – Вип. 1. – Нікополь-Запоріжжя, 2005. – С. 59-67.

71. Олешківська чи Кам'янська: про черговість виникнення запорозьких січей у межах Кримського ханства (1709-1734 рр.) // Українське козацтво у вітчизняній та загальноєвропейській історії.

Міжнародна наукова конференція: Тези доповідей. – Одеса, 2005. – С. 24-26.

72. **Петро Текелія: ескіз портрету “злого генія” Запорозької Січі** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 11. – К., 2005. – С. 80-96.

73. **Рецензія:** Лиман І.І. Державна церква і державна влада: Південна Україна (1775-1861). – Запоріжжя: “Тандем-У”, 2004. – 400 с. // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 420-421.

74. **Сербські граничари на півдні України у 1709-1734 роках, як альтернатива запорозькому козацтву** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 29-39.

75. **У пошуках “Антисічі”: запорозькі осередки за межами Вольностей (1740-1760-і рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 10. – К., 2005. – С. 231-250.

2006

76. **Болгарські переселенці на землях запорозьких козаків під час російсько-турецької війни 1768-1774 років: між антипатією та компліментарністю** // Българите в Северното Причерноморие. Изследования и материали. – Т. 9. – Одеса: Друк, 2006. – С. 77-84.

77. **Військо Запорозьке Низове під кримською протекцією** // Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т. / Редкол.: В.А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – Т. 1. – С. 587-603.

78. **Джерела з історії заснування у 1688 році на запорозьких землях Сергіївської фортеці (в контексті перевидання археографічного доробку Д. Яворницького)** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: НГУ, 2006. – С. 5-16.

79. **Джерела з історії Південної України. Том 9** // Мемуари та щоденники. Частина 2 / Упорядники: А. Бойко, В. Мільчев. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – 632 с.

80. **Документи та матеріали до історії призовських албанців** // Старожитності Південної України. Випуск 18 / Упорядники: А. Бойко, Л. Брацило, І. Козлова, В. Мільчев, О. Тедеєв. – Запоріжжя, 2006. – 168 с.; іл.

81. **Екстракт про козацькі війська Російської імперії. 1765 рік** // Козацька спадщина. Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії

України НАН України. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – С. 135-138.

82. **Запорожці-засланці на Прісногорьківській укріпленій лінії в Сибіру 1770 року** // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Вип. 10/11. – К., 2006. – С. 835-838.

83. **Запорожці поза межами Запорозьких Вольностей** // Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т. / Редкол.: В.А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – Т. 1. – С. 618-630.

84. **Конфігурація та устрій Вольностей Війська Запорозького Низового за часів Нової Січі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – Вип. XX. – С. 29-35.

85. **Олешківська чи Кам'янська: про черговість виникнення запорозьких Січей у межах Кримського ханства (1709-1734)** // Записки історичного факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2006. – Вип. 17. – С. 128-132.

86. **Основні зібрання джерел з соціальної історії запорозького козацтва XVIII століття в архівосховищах Російської Федерації** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 148-182.

87. **Останні із запорожців: рибалки Нижнього Подніпров'я – хранителі традицій низового козацтва** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 376-389.

88. **Петро Текелія: ескіз портрету** // УКРАС. Українсько-сербський збірник: історія, культура, мистецтво. – Випуск 1 (1). – Рік 2006. – К.: Темпора, 2006. – С. 95-112.

89. **Повернення Війська Запорозького Низового під царський скіпетр** // Історія українського козацтва: Нариси: У 2 т. / Редкол.: В.А. Смолій (відп. ред.) та ін. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – Т. 1. – С. 604-617.

90. **Поглинення Вольностей Війська Запорозького Низового у 1775 р.: проекти, плани, реалізація** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Випуск 21. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – С. 47-53.

2007

91. **Запорожці на Військовому Кордоні Австрійської імперії. 1785-1790 рр. (дослідження та матеріали).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 172 с., іл.

92. **Основні зібрання джерел з соціальної історії запорозького козацтва XVIII століття в архівосховищах України** // Наукові

праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 339-345.

2008

93. **Запорозьке гайдамацтво XVIII століття як традиційний здобичницький промисел козацтва** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXIV. – С. 40-50.

94. **Запорозький “анекдот” XVIII століття: специфіка, тематика, жанр** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 16-23.

95. **Запорозькі осередки в турецьких володіннях у перше десятиріччя по ліквідації Січі** // Козацька спадщина. Альманах Інституту суспільних досліджень. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: Пороги, 2008. – С. 92-101.

96. **Коментарі** // Джерела до історії запорозьких козаків. // Дмитро Яворницький. Твори у 20 томах / Ред. кол. П.Сохань та ін. – Т. 3 (Книга 1). – К.-Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 372-438.

97. **Опитування. Гапон Софія Петрівна**, 1929 р. н., с. Тернувате Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 102-107 (проведено разом із А.О. Мільчевою).

98. **Опитування. Карнаух Надія Яківна**, 1917 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 52-59 (проведено разом із А.О. Мільчевою).

99. **Опитування. Мироненко Григорій Гаврилович**, 1928 р. н., с. Грозове Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 133-135 (проведено разом із А.О. Мільчевою).

100. **Опитування. Міщенко Григорій Степанович**, 1921 р. н., с. Червоноармійське Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 147-152 (проведено разом із А.О. Мільчевою).

101. **Опитування. Ушакова Катерина Марківна**, 1923 р. н., с. Грозове Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. –

Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 161-169 (проведено разом із А.О. Мільчевою).

102. **Опитування. Щербак Анастасія Тимофіївна**, 1911 р. н., Щербак (Карнаух, Козирева) Марія Тимофіївна, 1912 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (26-29 липня 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 175-217 (проведено разом із А.О. Мільчевою).

103. **Особливості виникнення/створення та побутування усних наративів у середовищі запорозького козацтва XVIII століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 187-195.

104. **Рецензія: Бердянська чоловіча гімназія (остання третина XIX століття) / Упорядники: В.М. Константінова, І.І. Лиман** // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том I. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.; Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – 631 с. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 265-266.

105. **Соціальна історія запорозького козацтва кінця XVII-XVIII ст. (джерелознавчий аналіз)**. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 369 с.

106. **“Усні історії” таврійських болгар як джерело дослідження голодоморів 1932-1933 та 1946-1947 років** // Зб.: Голодомор 1932-1933: запорізький вимір. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – С. 208-230 (у співавторстві з Ю.О. Іріоглу).

2009

107. **Запорозьке козацтво у підданстві Гіреїв (1709/11-1734)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 217-223.

108. **Запорозьке рибальське арго – маркер соціальної групи** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 160-172.

109. **Нариси з історії запорозького козацтва XVIII століття (спроба історичної реконструкції на основі писемних джерел)**. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2009. – 108 с.

110. **Огляд джерел до історії запорозького гайдамацтва XVIII століття в архівосховищах Польщі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXV. – С. 207-214.

111. **Опитування. Ганєва Ірина Опанасівна**, 1913 р. н., Єнчева Валентина Петрівна (дочка), 1940 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (29 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 73-78 (проведено разом із О.В. Старухом).

112. **Опитування. Гешева Олена Георгіївна**, 1923 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (31 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 122-126.

113. **Опитування. Григорова Олександра Андріївна**, 1922 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (30 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 87-90.

114. **Опитування. Дорохін Анатолій Андрійович**, 1925 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (20 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 151-185.

115. **Опитування. Лютиков Віктор Олексійович**, 1928 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (29 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 307-311 (проведено разом із Р.Л. Молдавським).

116. **Опитування. Малєв Олексій Федорович**, 1922 р. н., Гінова Марія Іванівна, 1924 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (28 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 91-106 (проведено разом із О.В. Старухом).

117. **Опитування. Мілєв Василь Гнатович**, 1926 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (2 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 220-226.

118. **Опитування. Попов Василь Петрович**, 1928 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (31 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 312-315.

119. **Опитування. Соломонова Валентина Гаврилівна**, 1930 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (2 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 381-385.

120. **Опитування. Стояновська Раїса Охримівна**, 1912 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (27 липня –

3 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 24-73 (проведено разом із О.В. Старухом).

121. **Петро Калнишевський та його доба. Документи та матеріали** / Упорядники: В. Грибовський, В. Мільчев, І. Синяк. – К., 2009. – 432 с.

122. **Специфіка побутування запорозького фольклору часів Нової Січі** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брежуненко та ін. – К., 2009. – С. 331-342.

123. **Характерні риси запорозького етосу XVIII століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – Вип. XXVII. – С. 21-28.

2010

124. **Заради того, щоб ми жили...** // Шматов Николай. Это было под Большой Лепетихой (декабрь 1943 – январь 1944 гг.) / Упорядник В. Мільчев / Серія “Забутые дневники”. Випуск 2. – Запоріжжя, 2010. – С. 9-17.

125. **Матеріали фіскального, поліційного та церковного обліку як джерело з соціальної історії запорозького козацтва XVIII століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 20. – К., 2010. – С. 68-82.

126. **Опитування. Боженко Надія Іванівна, 1925 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (1 серпня 2001 р.)** // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 242-243.

127. **Опитування. Грінченко Іван Омелянович, 1913 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.)** // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 81-92.

128. **Опитування. Кальченко Андрій Олексійович, 1924 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (1 серпня 2001 р.)** // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 220-232.

129. **Опитування. Нечет Марія Михайлівна, 1908 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (1- 2 серпня 2001 р.)** // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 39-80.

130. **Опитування. Райна Василь Федорович, 1925 р. н., Райна Марія Максимівна, 1927 р. н., с. Скельки Василівського району**

Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 257-260.

131. **Опитування. Сірий Григорій Пимонович**, 1918 р. н., с.Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 99-121.

132. **Повсякденність запорозьких гайдамаків-здобичників за Нової Січі** // “Історія повсякденності: теорія та практика”: матеріали Всеукр. наук, конф., Переяслав-Хмельницький, 14-15 трав. 2010 р. / Упоряд.: Лукашевич О.М., Нагайко Т.Ю. Міністерство освіти і науки України; НАН України. Інститут історії України; ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”; Кафедра історії та культури України; Навчально-науковий центр усної історії. – Переяслав-Хмельницький, 2010. – С. 107-108.

133. **Развитие на българистиката в научните центрове на Запорожкия край в края на ХХ – началото на ХІХ в.** // Списание на българската академия на науките. – София: Печатница на Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2010. – Кн. 6. – С. 20-25 (в съавторството на С. Пачев и В. Пачева).

134. **Ролята на австро-турското съперничество на Балканите за преселването на българи в Руската империя през първата половина на ХVІІІ в.** // Списание на българската академия на науките. – София: Печатница на Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2010. – Кн. 6. – С. 26-33.

135. **Соціальна історія запорозького козацтва в спадщині польських мемуаристів ХVІІІ століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 21. – К., 2010. – С. 146-158.

136. **Співвідношення наративного та документального текстів у “допитах” запорозьких козаків ХVІІІ століття** // Наукові записки з української історії: Збірник наукових статей. – Вип. 25. – Переяслав-Хмельницький, 2010 – С. 272-276.

137. **У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка)** / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128 с., іл.

2011

138. **Случай Родиона Решетникова: жизнь казака-некрасовца в конце ХVІІІ в.** // Казачья государственность: исторические, правовые и культурные аспекты: Мат-лы межд. науч. конф. Сб. науч. статей / Под ред. д.и.н. А.В. Венкова. – Краснодар: Изд-во ЮИМ, 2011. – С. 37-45 (в соавторстве с Д.В. Сенем).

ШИЯН Роман Ігорович (09.09.1971, м. Запоріжжя) – доктор філософії (Ph.D.) (2006 р.), координатор Програми дослідження Східної України імені Ковальських при Канадському інституті українських студій (University of Alberta, Canada).

У 1995 році закінчив магістерську програму (MA) з історії в Арканзаському університеті (Arkansas State University, USA). У 1996 закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 1996 до 1999 рр. навчався в аспірантурі ЗДУ. З 2000 до 2006 рр. – докторант у програмі з українського фольклору Альбертського університету (Канада). Дисертацію “Козацькі мотиви в українських народних легендах” (англ. “Cossack Motifs in Ukrainian Folk Legends”) захистив у 2006 р.

Член Канадської славистичної асоціації (CAS) і Асоціації дослідників слов'янського та східноєвропейського фольклору (SEEFA).

Сфера наукових інтересів: історія; фольклор; письмова історія та усна традиція; джерелознавство; історія запорозького козацтва; ідентичність; ментальність.

Автор близько 40 наукових публікацій, зокрема трьох монографій з історії та фольклору, статей та рецензій, які побачили світ в Україні, Німеччині, США, Канаді та Польщі. Найновішою з монографічних праць дослідника є книга “Cossack Motifs in Ukrainian Folk Legends” (2008 р.).

E-mail: rshiyana@ualberta.ca

Перелік публікацій Р.І. Шияна

1996

1. **Військовий суддя Антон Головатий (1745?-1797)** // Історичний Агропром: Тези доповідей аспірантів і студентів кафедри історії України ЗДУ. – Запоріжжя, 1996. – С. 15-16.

2. **Чорноморське військо вірних козаків в останній чверті XVIII століття.** – Запоріжжя: Тандем-У, 1996. – 28 с.

1997

3. **Запорозькі козаки після зруйнування Запорозької Січі (1775-1787 рр.)** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 142-151.

1998

4. **Катеринославське козацьке військо (1787-1796 рр.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 3. – Запоріжжя: Тандем-У, 1998. – С. 106-115.

5. **Козацтво Південної України останньої чверті XVIII століття** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 98 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 7).

6. **Рецензія:** Мицик Ю.А. Козацький край: нариси з історії Дніпропетровщини XV-XVII ст. – Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського державного університету, 1997. – 176 с. // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 3. – Запоріжжя: Тандем-У, 1998. – С. 280-281.

7. **Ще раз про ситуацію на території колишніх Вольностей після ліквідації Запорозької Січі (1775 р.): чутки як історичне джерело** // Наукові доповіді аспірантів і студентів кафедри історії України на звітній конференції ЗДУ. – № 4. – Запоріжжя: Тандем-У, 1998. – С. 39-44.

1999

8. **Діяльність Земських комісарів на території колишніх Запорозьких Вольностей у перші роки після ліквідації запорозького устрою** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 1999. – Вип. VI. – С. 3-5.

9. **Кримсько-татарське козацьке військо 1784-1796 рр.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – С. 215-219.

10. **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з А. Бойком, Т. Грушовою, І. Лиманом, О. Ігнатушею, В. Мільчевим, Л. Рощиною (Маленко)).

11. **Місце козацтва в українській фольклорній традиції** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 97-109.

2000

12. **Козацтво Південної України: кінець XVIII-XIX ст.** / Ред. В.А. Смолій. – Одеса: Друк, 2000. – 281 с. (у співавторстві з О. Бачинською, Л. Маленко та О. Пригаріним).

2002

13. **Білий Сидір Гнатович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 40-41.

14. **Бузьке козацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 51.
15. **Вінниця** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 79.
16. **Галаган Гнат Гнатович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 122.
17. **Галагани** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 122.
18. **Гамалії** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 90.
19. **Головатий Антін Андрійович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 108-109.
20. **Голуби** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 109.
21. **Забіли** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 154.
22. **Кам'янка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 193.
23. **Катеринославське козацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 201.
24. **Кубань (річка)** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 280.
25. **Переяслав (місто)** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 371.
26. **Петриківка (село)** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 374.
27. **Чепіга Захарій Олексійович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 533.
28. **Чорноморське козацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 543-544.
29. **Review:** Lubomyr Luciuk, Searching for a Place: Ukrainian Displaced Persons, Canada, and the Migration of Memory, Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press, 2000 (576 pages, photographs, notes, sources, index) // *Ethnologies*, vol. 24-1 (Space), 2002, pp. 308-310.

2004

30. **Ukrainian Folk Prose on the Origins of Ukrainian Cossacks** // Language, Politics, Culture, ed. by Waclaw Osadnik and Piotr Fast (Częstochowa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Lingwistycznej, 2004), pp. 101-122.

2005

31. **Review:** Sabina Magliocco, *Witching Culture: Folklore and Neo-Paganism in America*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004 (280 pages, notes, sources, index) // *Ethnologies*, vol. 27-2 (Contested Geographies), 2005, pp. 264-266.

2006

32. **Nineteenth-Century Collectors of Ukrainian Folk Legends: Their Views, Objectives, Methods and Their Informants** // *Folklorica. Journal of the Slavic and East European Folklore Association*, vol. XI (2006), pp. 1-15.

2007

33. **“Історії” Південної України** // “Бердянський літописець” Василь Крижанівський / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова. – Бердянськ: ПА “Тандем-У”, 2007. – С. 13-21.

34. **Review:** Giovanna Brogi Bercoff and Giulia Lami, eds. *Ukraine's Reintegration into Europe: A Historical, Historiographical and Politically Urgent Issue*. Conference in Gargnano, 18-20 November 2004. Alessandria: Edizioni dell' Orso, 2005 (338 p.) // *Journal of Ukrainian Studies*, vol. 32, number 1 (Summer 2007), pp. 113-117.

2008

35. **Cossack Motifs in Ukrainian Folk Legends**. Saarsbrücken: VDM Verlag Dr. Müller Aktiengesellschaft & Co. KG. 2008. 388 p.

36. **Cossack Treasure in Ukrainian Folk Legends** // *Folklorica. Journal of the Slavic and East European Folklore Association*, vol. XIII (2008), pp. 75-96.

2009

37. **Biblical Parallels in Political Rhetoric: A Case Study of Writings by Ukrainian Hetmans, Their Entourages, and Contemporaries (1640s-1670s)** // *Canadian Journal of History*, vol. 44, number 2 (Autumn 2009), pp. 199-213.

38. **Preaching Politics: Anti-Muslim and Pro-Muscovite Rhetoric in the Sermons of the Ukrainian Orthodox Clergy (1660s-1670s)** // *The Historian*, vol. 71, issue 2 (Summer 2009), pp. 318-338.

39. **Review:** Лариса Фіялкова. Коли гори сходяться. Нариси українсько-ізраїльських фольклорних взаємин. – Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського

НАН України, 2007 // Canadian Slavonic Papers, vol. 51, № 2-3 (June-September 2009), pp. 395-396.

2010

40. **“Підручник з історії Південної України” та інші рефлексії** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 99-100.

41. **Between Faith and Country: The Predicament of Metropolitan Iosyf Neliubovych-Tukal's'kyi** // Canadian Slavonic Papers, vol. 52, № 3-4 (September-December 2010), pp. 373-390.

АНДРЕЄВ Віталій Миколайович (27.04.1967, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (1998), доцент (2002), завідувач кафедри всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету.

У 1992 р. закінчив ЗДУ за спеціальністю “Історія”. З 1992 р. – науковий співробітник Археологічної експедиції Запорізького обласного краєзнавчого музею. 1993-1997 рр. – навчався в аспірантурі Дніпропетровського державного університету, на кафедрі історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін (науковий керівник д. і. н., проф. І.І. Колесник). У 1996-1998 рр. працював учителем історії та географії ЗОШ № 89 м. Запоріжжя. З 1998 р. – старший викладач кафедри історії України Херсонського державного педагогічного університету. 2000 р. обраний за конкурсом завідувачем кафедри історіографії та спеціальних історичних дисциплін Херсонського державного університету. З 2002 р. завідувач кафедри всесвітньої історії та історіографії.

Кандидатську дисертацію “Д.І. Дорошенко як дослідник української історіографії” захистив у 1998 р. Працює над докторською дисертацією.

Сфера наукових інтересів: інтелектуальна історія, біоісторіографія, українська історіографія XIX-XX ст.

Автор близько 100 наукових публікацій, з них – 5 монографій та археографічних видань.

Є науковим керівником 7 аспірантів та пошукачів. Підготував трьох кандидатів наук.

Позиціонує себе як представника наукової школи І.І. Колесник. Утім, під впливом дружби та тривалого наукового співробітництва з А.В. Бойком розпочав студії в галузі історіографії, джерелознавства та історії Південної України, що відбилося на його власних дослідженнях, дисертаційних темах аспірантів та пошукачів й, загалом, напрямках наукової роботи кафедри всесвітньої історії та історіографії ХДУ.

Перелік публікацій В.М. Андрєєва

1990

1. К интерпретации некоторых жертвоприношений в скифском погребальном обряде (на материалах могильника **Мамай-гора**) // Вестник краеведа. Тезисы докладов и сообщений. – Запорожье, 1990. – № 2. – С.11-13.

1991

2. **Интерпретация орнамента на сосуде срубной культуры из погребения близ города Васильевка Запорожской области** // Древности степного Причерноморья и Крыма. – Запорожье, 1991. – Вып. 2. – С. 24-28 (в соавторстве с О. Тубольцевым).

3. **К вопросу о семантике стрел в скифском погребальном обряде** // Вестник краеведа. Тезисы докладов и сообщений. – Запорожье, 1991. – № 4. – С. 4-6 (в соавторстве с В. Саенко).

1992

4. **К вопросу о скифских оселках** // Международные отношения в бассейне Черного моря в древности и средние века. Тезисы докладов научной конференции. – Ростов-на-Дону, 1992. – С. 22-23.

5. **Курган эпохи бронзы в Крыму** // Древности степного Причерноморья и Крыма. – Запорожье, 1992. – Вып. 3. – С. 68-71.

6. **О семантике стрел в скифском погребальном обряде** // Древности степного Причерноморья и Крыма. – Запорожье, 1992. – Вып. 3. – С. 157-162 (в соавторстве с В. Саенко).

7. **Об одной индоиранской традиции в скифской культовой практике** // Киммерийцы и скифы. Тезисы докладов Международной научной конференции, посвященной памяти А.И. Тереножкина. – Мелитополь, 1992. – 1992. – С. 44-47 (в соавторстве с В. Саенко).

1993

8. **Два кургана из группы Лелиховой могилы** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Вип. 1. – Запоріжжя, 1993. – С. 9-11 (в соавторстве с В. Саенко).

9. **К вопросу о функционировании вещей в погребальном обряде древних обществ (эпоха бронзы-железа в Северном Причерноморье)** // Культы и ритуалы в древнем обществе. Сборник научных трудов. – М., 1993. – С. 31-33.

1994

10. **О культе черепахи у скифов** // Проблемы скифо-сарматской археологии Северного Причерноморья. Тезисы докладов конференции, посвященной 95-летию со дня рождения проф. Б.Н. Гракова. – Запорожье, 1994. – С. 9-11.

11. **“Спомини” як джерело до вивчення історико-наукової спадщини Д.І. Дорошенка** // Історія науки і техніки: проблеми дослідження, викладання, гуманізації освіти. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 1994. – С. 260.

1996

12. **З історії наукової свідомості української інтелігенції: історіографічна спадщина Д.І. Дорошенка в оцінці Л. Винара** // Інтелігенція: суть, історичні долі, перспективи. Тези доповідей (червень, 1996). – Дніпропетровськ, 1996. – С. 150-152.

1997

13. **Дмитро Дорошенко та російська історіографія** // Нива знань. Інформаційно-педагогічний альманах. Україна і Росія: досвід історичних зв'язків та перспективи співробітництва. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – № 4. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 170-172.

14. **“Дмитро М. Бантиш-Каменський і його “Історія Малої Росії” Д.І. Дорошенка** // Нова парадигма. – Запоріжжя, 1997. – Вип. 5. – С. 70-74.

15. **Запорозьке козацтво у творчості Д.І. Дорошенка** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 95-99.

16. **Проблема історіографічного синтезу у творчій спадщині Д. Дорошенка.** – Запоріжжя, 1997. – 120 с.

1998

17. **“Німецький період” в діяльності Д.І. Дорошенка** // Україна – Німеччина: економічне та інтелектуальне співробітництво (19-20 ст.). Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 1998. – С. 44-47.

1999

18. **Д.І. Дорошенко та його роль у формуванні історіографії як окремої історичної дисципліни** // Південний архів (історичні науки). – Херсон, 1999. – С. 62-73.

19. **До питання про скіфських сліпих рабів Геродота** // Проблеми скіфо-сарматської археології Північного Причорномор'я (до сторіччя народження Б.М. Гракова). – Запоріжжя, 1999. – С. 16-19.

20. **До питання про форму устрою української держави середини XVII-XVIII ст. (історіографія питання та історичний досвід)** // Відродження української держави: актуальні проблеми державотворення та права. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (3-5 вересня 1999 року). – Херсон, 1999. – С. 142-146.

21. **З історії державницької школи в українській історичній науці (про походження історіографічних зацікавлень Дмитра**

Дорошенка) // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Вип. 5. – Запоріжжя, 1999. – С. 158-172.

2000

22. **Методичні рекомендації та плани семінарських занять з курсу “Історіографія історії України”.** – Херсон, 2000. – 20 с.

23. **Методичні рекомендації та плани семінарських занять з курсу “Спеціальні історичні дисципліни”.** – Херсон, 2000. – 20 с. (у співавторстві з Д. Бравцевим).

24. **Південна Україна у науковій творчості Д. Дорошенка (праця “Д.М. Бантиш-Каменський та його “Історія Малої Росії”)** // Південна Україна XVIII-XIX ст. Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. – Вип. 6. – Запоріжжя, 2000. – С. 272-285.

2001

25. **В’ячеслав Липинський: образ історика у творчості Дмитра Дорошенка** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 5. – Херсон: Айлант, 2001. – С. 25-30.

26. **М. Тищенко як дослідник економічної історії України** // Збірник наукових праць Кам’янець-Подільського державного університету. – Кам’янець-Подільський, 2001. – С. 58-66 (співавтор Л. Немченко).

27. **О.Г. Лотоцький як історик церкви** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 4. – Херсон: Айлант, 2001. – С. 129-134 (у співавторстві з Г. Михайленко).

28. **О.О. Рябінін-Скляревський як історик запорозького козацтва** // Збірник наукових праць Бердянського педагогічного інституту. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 15-20 (у співавторстві з С. Батуриною).

29. **П. Куліш як історик козацтва у творчості Д. Дорошенка** // “Наукові записки” Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. – Т. 6. – Київ, 2001. – С. 286-291.

2002

30. **До річниці існування студентської наукової проблемної групи “Нетрадиційні теми та методи в історичних дослідженнях”** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 7. – Херсон: Айлант, 2002. – С. 214-217 (у співавторстві з В. Ржеутським, С. Белім).

31. **До читача** // Таврійський степ. Мій край. – Випуск 4. – Каховка-Херсон-Київ: Айлант, 2002. – С. 3-4.

32. **Историческая альтернативистика или сослагательное наклонение в истории: историографический аспект** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 7. – Херсон: Айлант, 2002. – С. 128-134.

33. **Методичні рекомендації та плани семінарських занять з курсу “Українська історіографія”**. – Херсон: Айлант, 2002. – 50 с.

34. **М. Тищенко: нові матеріали до біографії** // Південна Україна ХУІІІ-ХІХ ст. Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. – Вип. 7. – Запоріжжя, 2002. – С. 206-210.

35. **Олександр Лотоцький у боротьбі за автокефалію Української Православної Церкви** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 7. – Херсон: Айлант, 2002. – С. 51-54 (у співавторстві з Г. Михайленко).

36. **Рябінін-Скляревський Олександр Олександрович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 434-435.

37. **С.Я. Боровий: козацька тематика в творчості вченого (до 100-річчя від дня народження)** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 26-38.

2003

38. **Біоісторіографічний підхід у науковій спадщині В.Г. Сарбея** // Сарбеївські читання. Перше засідання Всеукраїнського “Круглого столу”. 30 січня 2003 року. – Київ: Інститут історії України, 2003. – С. 35-38.

39. **Від Суматри до Таврії: досвід вивчення однієї біографії** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 12. – Херсон, 2003. – С. 207-212 (у співавторстві з С. Андреевою).

40. **Дослідження соціокультурних процесів Півдня України (До виходу в світ книги: Шушлянінкова Н.В. Історія міст Херсонського краю кінця ХVІІІ – початку ХХ ст. за наративними джерелами)** // Печатное слово (Информационно-методический журнал Издательства ХГУ). – 2003. – Вип. 1. – С. 20.

41. **О.О. Рябінін-Скляревський та його праця “Херсонський гурток Русова. 1885-1889)”** // Рябінін-Скляревський О.О. Херсонський гурток Русова. 1885-1889. – РА “Тандем-У”, Запоріжжя, 2003. – С. 3-13 (у співавторстві з О. Макієнком, С. Батуриною).

42. **Релігійне життя Запорозжя: погляд єврейського історика** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 11. – Херсон, 2003. – С. 94-98 (у співавторстві з Н. Чермошенцевою).

43. **Рябінін-Склярєвський О.О. Херсонський гурток Русова. 1885-1889** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Кафедра всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 72 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 15).

44. **С.Я. Боровий: матеріали до біографії та бібліографії** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 10. – Херсон, 2003. – С. 62-76 (у співавторстві з Н. Чермошенцевою).

45. **“Цивілізаційний підхід” в історіософії XIX-XX ст.: народження теорії локальних цивілізацій** // Печатное слово (Информационно-методический журнал Издательства ХГУ). – 2003. – Вип. 1. – С. 70-76.

2004

46. **Дослідження історії української церкви: візія сучасного історика. О. Ігнатуша Інституційний розкол православної церкви в Україні: генеза і характер (XIX – 30-ті рр. XX ст.). – Запоріжжя: Поліграф, 2004. – 440 с.** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 17. – Херсон, 2004. – С. 118-121.

47. **Інтелектуальна історія (маргінальні замітки)** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 17. – Херсон, 2004. – С. 90-94 (у співавторстві з С. Андрєєвою).

48. **“Нова сімейна історія” на вітчизняному ґрунті. Г.Д. Голубчик “Рід Марковичів-Маркевичів у культурно-громадському житті України: “нова сімейна історія”. – Дніпропетровськ, 2003** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 14. – Херсон, 2004. – С. 168-173.

49. **“Православна безодня” XVII ст. в історичній свідомості єврейського народу: історіографічний аспект** // Християнство і література: проблема взаємодії у загальнокультурному контексті. Матеріали Міжнародної конференції. – Херсон, 2004. – С. 90-94.

50. **“Православная бездна” XVII ст. в историческом сознании еврейского народа: историографический аспект** // История евреев в Центральной и Восточной Европе. Региональные исследования.

История еврейских общин. Одиннадцатая ежегодная международная конференция по иудаике. 3-5 февраля 2004 г. – Тезисы докладов. – М., 2004.

51. **“Православная бездна” XVII ст. в историческом сознании еврейского народа: историографический аспект** // Материалы Одиннадцатой Ежегодной Международной Междисциплинарной конференции по иудаике. – Часть 1. – М.: Пробел, 2004. – С. 141-153.

52. **Українсько-польські стосунки XVII ст. з єврейської перспективи: події Хмельниччини у висвітленні С.Я. Борового** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 16. – Херсон, 2004. – С. 180-187.

2005

53. **И. Векслер. “Херсон и его жители”**. – Старожитності Південної України / Упорядники: В. Андреев, С. Андреева, Т. Братченко, С. Дяченко / Відповідальний редактор випуску В. Андреев. – Запоріжжя, 2005. – 120 с.

54. **“Індивідуальна історія” як шлях до саморефлексії в постмодерністських практиках історичної науки** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 1.– К.: Інститут історії НАН України, 2005. – С. 206-223.

55. **Інтегральний напрямок сучасної історіографії: інтелектуальна історія** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 1.– К.: Інститут історії НАН України, 2005. – С. 17-23.

56. **“Мала енциклопедія херсонського єврейства”**. **Непомнящий Б.З. Херсон еврейский. Трагедии и судьбы**. – Херсон: Олди-плюс, 2004. – 340 с. // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 21. – Херсон, 2005. – С. 188-190.

57. **Мемуари Й.Н. Векслера “Херсон и его жители”** // И. Векслер “Херсон и его жители”. – Старожитності Південної України / Відповідальний редактор випуску В. Андреев. – Запоріжжя, 2005. – С. 3-7.

58. **Мемуары провинциального еврейского интеллигента И.Н. Векслера “Херсон и его жители”: “история из первых рук”** // История евреев в Центральной и Восточной Европе. Региональные исследования. История еврейских общин. Двенадцатая ежегодная международная конференция по иудаике. 1-3 февраля 2005 г. – Тезисы докладов. – М., 2005.

59. **“Нова сімейна історія”**: перспективи дослідження історії українського козацтва // Проблеми та перспективи дослідження українського козацтва. – Матеріали науково-практичного семінару. 2-3 квітня 2005 р. – Запоріжжя, 2005. – С. 65-67.

60. **Сучасні дослідження історії Російської православної церкви на півдні України** (Лиман І.І. **Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 488 с.) // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 19. – Херсон, 2005. – С. 220-223.

61. **С.Я.Боровий: Південна Україна в працях історика** // Наукові записки Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського. – Том 11. – К., 2005. – С. 350-365.

62. **Танці з Чугайстром: український історик та “постмодерністський виклик історії”** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 15. – Херсон, 2004. – С. 14-19 (у співавторстві з С. Андреевою).

63. **Хмельниччина в історичній свідомості єврейського народу** // Козацька спадщина. – Вип. 1. – Нікополь-Запоріжжя, 2005. – С. 80-87.

2006

64. **Дорошенко Дмитро. “Дмитро М. Бантиш-Каменський і його “Історія Малої Росії”**) // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник / Упорядник В. Андреев. – Вип. 2. Частина 2 (appendix). – К.: Інститут історії НАН України, 2006. – 73 с.

65. **Естетика творчості історика** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 1. – К.: Інститут історії НАН України, 2006. – С. 319-330.

66. **Історія однієї зниклої праці або про те, що відбувається зі знищеними рукописами (робота Д. Дорошенка “Дмитро М. Бантиш-Каменський і його “Історія Малої Росії”) / Дорошенко Дмитро. “Дмитро М. Бантиш-Каменський і його “Історія Малої Росії”**) // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 2. Частина 2 (appendix). – К.: Інститут історії НАН України, 2006. – С. 3-20.

67. **Й.Н.Векслер та його мемуари “Херсон и его жители”** // Джерела з історії Південної України. Том 9 // Мемуари та щоденники.

Частина 2 / Упорядники: А. Бойко, В. Мільчев. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – С. 15-17.

68. **Мемуари єврейського інтеллігента Б.З. Непомнящего: “история из первых рук”** // История евреев в Центральной и Восточной Европе. История еврейских общин. Тринадцатая ежегодная международная конференция по иудаике. 1-3 февраля 2006 г. – Тезисы докладов. – М., 2006. – С. 15-18.

69. **Навчально-методичні рекомендації до написання курсових та випускних робіт освітньо-кваліфікаційних рівнів “Спеціаліст” і “Магістр”.** – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – 76 с. (у співавторстві з С. Андреевою, В. Павленком, О. Макієнком).

70. **“Свій-чужий” в єврейській культурі півдня України: самоідентифікація та подвійна лояльність** // Джерела з історії Південної України. Том 9 // Мемуари та щоденники. Частина 2 / Упорядники: А. Бойко, В. Мільчев. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – С. 82-95.

71. **Творча біографія Д.І. Дорошенка (1882-1951): еволюція історіографічних зацікавлень і поглядів** // Вісник Таврійської фундації (Осередку вивчення української діаспори): Літературно-науковий збірник. – Вип. 2. – К.-Херсон: Просвіта, 2006. – С. 123-145.

2007

72. **Дискретність історичного часу та теорія епох В. Петрова: літературні твори як джерело до вивчення наукового спадку історика** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 26. – Херсон, 2007. – С. 32-38.

73. **Дмитро Дорошенко: “перший” чи “другий” в українській історіографії першої половини ХХ ст.? (досвід вивчення інтелектуальної біографії історика)** // Український історичний журнал. – 2007. – № 4. – С. 102-122.

74. **Проблеми етногенезу у концепції історичного часу Віктора Петрова** // Наукові записки / Херсонський краєзнавчий музей. – Херсон: Айлант, 2007. – С. 7-13.

75. **Світлій пам’яті видатного українського історика Миколи Павловича Ковальського (19.03.1929-6.10.2006)** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 23. Херсон: Вид-во ХДУ. – 2007. – С. 263-264.

76. **Творча біографія Д.І. Дорошенка (1882-1951): еволюція історіографічних зацікавлень і поглядів (закінчення)** // Вісник Таврійської фундації (Осередку вивчення української діаспори): Літературно-науковий збірник. – Вип. 3. – К.-Херсон: Просвіта, 2007. – С. 64-108.

2008

77. Д.И. Дорошенко: **Екатеринославские грани творчества** // Экспедиция XXI. – № 3 (70). – 2008. – С. 5.

78. **Колівщина в історіографії: С. Боровий в контексті радянської історичної науки** // Наукові записки Уманського державного педагогічного університету. – Умань, 2008. – С. 68-79.

79. **“Мала енциклопедія херсонського єврейства”. Непомнящий Б.З. Херсон єврейский. Трагедии и судьбы.** – Херсон: Олди-плюс, 2004. – 340 с. // Південна Україна XVIII-XIX ст. Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2008. – С. 294-296.

80. **Український метанаратив: нелінійність та дискретність історії** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 3. – К.: Інститут історії НАН України, 2008. – С. 319-329.

81. **Фундаментальне дослідження з історії православної церкви на Півдні України: Рецензія на монографію І.І. Лимана “Російська православна церква на півдні України останньої чверті XVIII – середини XIX століття”** // Південний архів: збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 27. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. – С. 222-227 (у співавторстві з Г.М. Михайленко).

2009

82. **Історик “другого плану” в персональній ієрархії українського історичного співтовариства XIX – початку XX ст.** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 4. – К.: Інститут історії НАН України, 2009. – С. 295-302.

83. **Саул Боровий: життя заради науки** // Український історичний журнал. – 2009. – № 4. – 2009. – № 4. – С. 143-163 (у співавторстві з Н.М. Чермошенцевою).

84. **Скіфська генеалогічна легенда в інтерпретаціях Віктора Петрова** // Південний архів: збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 31-32. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С. 3-21.

85. **Скіфські студії Віктора Петрова** // Південний архів: збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 30. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С. 148-155.

2010

86. **А. Бойко: трошки слів та міркувань про мого Анатолія Васильовича** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 103-105.

87. **Віктор Петров: вирішення проблеми скіфської мови у науковому спадку вченого** // Гуманітарний журнал. – Вип. 3-4 (літо-осінь). – Дніпропетровськ, 2010. – С. 30-38.
88. **Віктор Петров: “скіфський сюжет” інтелектуальної біографії** // Український історичний журнал. – 2010. – № 2. – С 190-202.
89. **Зачарований Україною** // Український тиждень. – № 22 (135), 4-10 червня 2010. – С. 52-54.
90. **Інтелектуальна біографія: експлікація поняття** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор І. Колесник. – Вип. 5. – К.: Інститут історії НАН України, 2010. – С. 67-79.
91. **Історичні альтернативи: історіографічні міркування одного реципієнта** // Наукові записки Інституту політичних і етносоціальних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – Вип. 4 (48). – К., 2010. – С. 191-200.
92. **Саул Боровий: єврейський вектор історії України.** – Херсон-Нікополь: РПЦ Січ, 2010. – 191 с. (у співавторстві з Н.М. Чермошенцевою).

АНДРЕЄВА Світлана Серафимівна (31.03.1970, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2007 р.), доцент кафедри всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету.

У 1992 р. закінчила Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. 1996-1999 рр. – навчалася в аспірантурі Запорізького державного університету, на кафедрі всесвітньої історії та міжнародних відносин.

У 1996-1997 рр. працювала учителем історії та географії ЗОШ № 89 м. Запоріжжя.

1997-1998 рр. – науковий співробітник Науково-дослідного інституту козацтва при Запорізькому державному університеті.

З 1998 р. – викладач кафедри всесвітньої історії та соціальних наук Херсонського державного педагогічного університету, з 2001 р. – старший викладач кафедри всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету. З 2007 р. – доцент кафедри всесвітньої історії та історіографії ХДУ.

Кандидатську дисертацію на тему “Взаємини Запорожжя і Кримського ханства періоду Нової Січі (1734-1775 рр.)” захистила в спеціалізованій вченій раді К 17.051.01 в Запорізькому національному університеті у 2006 р. за спеціальністю 07.00.01 – історія України. Працює над докторською дисертацією.

Сфера наукових інтересів: історія Південної України XVIII ст., історія запорозького козацтва, історія Кримського ханства, історія міжнародних відносин Центрально-Східної Європи XVIII ст.

Автор більше 40 наукових публікацій.

Перелік публікацій С.С. Андрєвої

1991

1. **Деятельность царской администрации по урегулированию козацко-татарских пограничных конфликтов (Комиссия 1749 г.)** // 350-летие Азовского осадного сидения. Тезисы докладов научной конференции (г. Азов Ростовской обл. РФ, 1991 г.) / Азовский краеведческий музей. – Азов, 1991. – С. 4-6.

1996

2. **Запорозько-татарські взаємини у висвітленні Д.І. Яворницького** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України Запорізького державного університету. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 8-10.

3. **Комісії для вирішення взаємних претензій татар і запорожців періоду Нової Січі** // Записки науково-дослідницької лабораторії історії Південної України Запорізького державного

університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 40-47.

4. **Комісії для вирішення взаємних претензій татар і запорожців у системі міжнародних зв'язків середини XVIII ст.** // Міжнародні зв'язки народів Європи: Матеріали наукової конференції (м. Запоріжжя, 1-2 листопада 1996 р.). – Секції III-IV. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 89-90.

1997

5. **Втручання гетьманського уряду у запорозько-татарські взаємини за часів К. Розумовського** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України Запорізького державного університету. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 10-12.

6. **Запорозько-татарські взаємини в народних піснях та переказах** // Українське козацтво у пам'ятках історії та культури: Матеріали Міжнародної конференції. (м. Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Секції I-II. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 91-94.

1998

7. **До питання про запорозько-татарські взаємини періоду Нової Січі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. IV. – Запоріжжя: Просвіта, 1998. – С. 100-109.

8. **Запорозько-татарські взаємини у висвітленні А.О. Скальковського** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України Запорізького державного університету. – Вип. 4. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – С. 11-16.

9. **Проблема запорозько-татарських прикордонних конфліктів у зовнішній політиці Російської імперії (1739-1768 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. III. Міжнародні відносини і проблеми державного будівництва в країнах Європи і Америки. – Бердянськ-Запоріжжя, 1998. – С. 10-18.

1999

10. **До питання про етнокультурні аспекти запорозько-татарських взаємин часів Нової Січі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VI. – Запоріжжя: Просвіта, 1999. – С. 10-18.

11. **До питання про міжнародний статус Запорозької (Нової) Січі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VII. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – С. 73-81.

12. **Організація боротьби з чумою на запорозько-татарському кордоні за часів Нової Січі** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – С. 143-152.

13. **Проблема запорозько-татарських взаємин періоду Нової Січі в українській історіографії 1920-30-х рр.** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 2. – Херсон: Айлант, 1999. – С. 140-144.

2000

14. **Впровадження карантинів на запорозько-татарському кордоні за часів Нової Січі** // Вісник Академії митної служби України. – Дніпропетровськ: Видавництво Академії митної служби України, 2000. – № 1(5). – С. 82-85.

15. **Документи про нагородження медалями купців Південної України** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 215-220 (у співавторстві з А.В. Бойком).

2001

16. **Обіг робочої сили між Запорожжям і Кримом у період Нової Січі** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 78-83.

2003

17. **Від Суматри до Таврії: досвід вивчення однієї біографії** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 12. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2003. – С. 207-212 (у співавторстві з В.М. Андреевим).

18. **Матеріали з історії Південної України XVIII ст. у фондах Архіву зовнішньої політики Російської імперії** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 7-12 [Передмова]; С. 13-34 [публікація документів].

19. **Національний розвиток єврейського населення міста Херсона (кінець XVIII – початок XX ст.)** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 13. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2003. – С. 46-54 (у співавторстві з О.К. Шкворець).

2004

20. **Інтелектуальна історія (маргінальні замітки)** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 17. – Херсон:

Видавництво ХДУ, 2004. – С. 90-94 (у співавторстві з В.М. Андрєєвим).

21. **Російські перекладачі в Микитиному в часи Нової Запорозької Січі** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 1. – Нікополь-Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – С. 134-138.

22. **Танці з Чугайстром: український історик та “постмодерністський виклик історії”** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 15. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. – С. 14-19 (у співавторстві з В.М. Андрєєвим).

23. **Французькі дипломатичні представники в Криму та запорозько-татарські відносини часів Нової Січі** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. XVIII. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – С. 17-24.

2005

24. **До питання про перебування козаків-некрасівців під владою Кримського ханства** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 81-84.

25. **Журнали подорожей до Криму Олександра Никифорова 1744 р. та 1763 р. як джерело до вивчення історії Півдня України** // Наукові записки. Зб. пр. молодих вчених та аспірантів / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАНУ. – Т. 10. – К., 2005. – С. 385-397.

26. **Матеріали до історії Нової Запорозької Січі з фонду Секретної експедиції Військової колегії (Ф. 20 РДВІА)** // Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва”, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. – Запоріжжя, 2005. – С. 43-46.

27. **Національний розвиток єврейського населення міста Херсона (кінець XVIII – початок XX ст.)** // И. Векслер. “Херсон и его жители”. – Старожитності Південної України / Упорядники: В. Андрєєв, С. Андрєєва, Т. Братченко, С. Дяченко / Відповідальний редактор випуску В. Андрєєв. – Запоріжжя, 2005. – С. 7-18 (у співавторстві з О.К. Шкворець).

2006

28. **Дипломатичне представництво запорозького старшини Григорія Якимова в Очакові (1752 р.)** // Проблеми і перспективи розвитку козацтва в сучасних умовах. Матеріали Міжнародної

науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 21-22 жовтня 2005 р.) / Науково-дослідний інститут козацтва Інституту історії України НАНУ. – Запоріжжя: Вид. ВАТ “Мотор-Січ”, 2006. – С. 5-11.

29. **Зв’язки емігрантів-мазепинців в Криму (1738-1758 рр.) з запорожцями** // Наукові записки. Зб. пр. молодих вчених та аспірантів / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАНУ. – Т. 12. – К., 2006. – С. 77-91.

30. **“Кримський вектор” зовнішньої політики П. Калнишевського (штрихи до біографії останнього кошового отамана Нової Запорозької Січі, 1756-1764 роки)** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 3. – Нікополь-Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – С. 166-169.

31. **Навчально-методичні рекомендації до написання курсових та випускних робіт освітньо-кваліфікаційних рівнів “Спеціаліст” і “Магістр”.** – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – 76 с. (у співавторстві з В.М. Андреевим, В.Я. Павленком, О.А. Макієнком).

2007

32. **Грошовий обіг між Кримським ханством та Запорозькою Новою Січчю** // Наукові записки. – Херсон: Херсонський краєзнавчий музей, 2007. – С. 20-27.

2008

33. **Варфоломійвська ніч в художніх творах, навчальній і науковій літературі: проблема співвідношення образів** // Південний архів: збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 28-29. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. – С. 332-336.

2009

34. **Дипломатичні зносини Запорозької Нової Січі з Кримським ханством** // Наукові праці історичного факультету ХДУ. – Вип. XXVI. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – С. 104-108.

35. **Монетарна політика Кримського ханства та Запорозького Коша в часи Нової Січі (1734-1775 рр.)** // Наукові записки. Зб. пр. молодих вчених та аспірантів / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАНУ. – Т. 18. – К., 2009. – С. 23-29.

36. **Українські землі та Кримське ханство: деякі аспекти взаємовідносин** // Матеріали міждисциплінарної науково-практичної конференції молодих науковців / Херсонський державний аграрний університет. – Херсон: Вид-во РВВ “Колос”, 2009. – Ч. 1. – С. 4-11 (у співавторстві з І.В. Черноіваненко).

2010

37. **Впровадження карантинів на південних кордонах Вольностей в часи Нової Січі (1734-1775 рр.)** // Україна крізь віки: Зб. наук. праць на пошану академіка НАН України проф. В. Смолія . – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2010. – С. 608-623.
38. **Дипломатичні зносини Запорозької Нової Січі з Очаковом** // Південний архів. Історичні науки. – Вип. 30. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – С. 6-13.
39. **Діяльність перекладачів Колегії іноземних справ Російської імперії на південних кордонах Запорозьких Вольностей в часи Нової Січі** // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.): Зб. наук. праць. – Вип. 9-10. – К.: Інститут історії України НАНУ, 2010. – С. 227-238.
40. **Запоріжжя-Херсон транзит** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – С. 105-106.
41. **Запорозькі перевози на південних кордонах Запорозьких Вольностей в часи Нової Січі (1734-1775 рр.)** // Наукові записки. – Херсон: Херсонський краєзнавчий музей, 2010. – С. 31-39.
42. **Кримське ханство років “незалежності” (1772-1783 рр.) в системі міжнародних відносин** // Матеріали міждисциплінарної науково-практичної конференції молодих науковців / Херсонський державний аграрний університет. – Херсон: Вид-во РВВ “Колос”, 2010. – С. 85-95 (у співавторстві з І.В. Черноіваненко).
43. **“Кримський вектор” зовнішньої політики Коша Нової Запорозької Січі в період між російсько-турецькими війнами 1734-1739 рр. та 1768-1774 рр.** // Український історичний збірник. – Вип. 13. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2010. – С. 98-106.
44. **Лихварство, обіг капіталів та робочої сили між Запорожжям та Кримом у період Нової Січі (1734-1775 рр.)** // Південний архів. Історичні науки. – Вип. 31-32. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – С. 130-138.
45. **Рецензія:** Сень Д.В. Казачество Дона и Северо-Западного Кавказа в отношениях с мусульманскими государствами Причерноморья (вторая половина XVII – начало XVIII в.): монография / Д.В. Сень. – Ростов н/Д: Изд-во ЮФУ, 2009. – 280 с. // Південний архів. Історичні науки. – Вип. 31-32. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – С. 338-340.

БЛІВНЕНКО Сергій Миколайович (26.06.1979, с. Привільне Баштанського р-ну Миколаївської обл.) – кандидат історичних наук (2008), старший викладач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Закінчив у 2001 р. Запорізький державний університет за спеціальністю “Історик, магістр історії”.

З липня по листопад 2001 – архівіст архівного відділу Баштанської райдержадміністрації, Миколаївська обл.

З 2001 по 2004 р. – аспірант денної цільової аспірантури Запорізького державного університету (кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін). З 2003 р. – викладач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін. З 2003 по 2009 р. – співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України (Запорізьке відділення).

З 2003 р. – керівник етнографічних експедицій Запорізького національного університету.

Кандидат історичних наук зі спеціальності: 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

Тема дисертації: “Джерела з історії відкупів півдня України останньої чверті XVIII – початку XIX століття”.

З 2000 р. – член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького. З 2011 р. – голова правління товариства.

З 2000 р. – учасник археографічно-етнографічних експедицій Запорізького наукового товариства ім. Я.П. Новицького.

Коло наукових інтересів: джерелознавство історії України, етнологія України, побут населення Степової України, історія повсякдення.

E-mail: bilivnenko@ukr.net

Перелік публікацій С.М. Білівненка

2000

1. **До історії становлення винної відкупної торгівлі на півдні України останньої третини XVIII століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Том 5. – Київ, 2000. – С. 151-157.

2002

2. **Законодавчі акти з історії відкупної торгівлі вином Півдня України останньої чверті XVIII століття** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара)

Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 142-153.

3. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головка, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

4. **Справа про кримський соляний відкуп наприкінці 70-х років ХVIII століття.** // Матеріали Перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 128-132.

2003

5. **Відкупники півдня України останньої чверті ХVIII ст. (етносоціальний аспект)** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах півдня України. Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 р. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2003. – С. 107-108.

6. **Контракти як джерело з історії відкупної торгівлі вином на Півдні України останньої чверті ХVIII століття** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 21-24.

7. **План облаштування соляних промислів на Півдні України після Кючук-Кайнарджийського мирного договору 1774 р.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна ХVIII-ХІХ ст. – Вип. 7. – Запоріжжя, 2003. – С. 254-256.

2004

8. **Участь козацтва у підрядно-відкупній торгівлі на Півдні України останньої чверті ХVIII ст.** // Національна перлина Запоріжжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця. Перший Міжнародний конгрес: Збірник тез доповідей. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – С. 23-26.

2005

9. **Історіографія відкупної системи Південної України** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 10. – К., 2005. – С. 468-478.

10. **Усна історія у дослідженнях багатонаціонального регіону (кримська експедиція запорізького наукового товариства ім. Я.П. Новицького)** // Державна етнонаціональна політика:

правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України: зб. наук. праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6-8 жовтня 2005 р.) / Під заг. ред. М.В. Дежкова. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ, 2005. – С. 96-98 (у співавторстві з Н.І. Швайбою).

11. Участь козацтва у відкупах та підрядах на Півдні України // Козацька спадщина. Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії НАН України. – Випуск. 1. – Нікополь-Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – С. 138-142.

2006

12. Винний та соляний статуту як джерела з історії відкупної торгівлі Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX ст. // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 111-119.

13. Міські відкупи південноукраїнського регіону другої половини XVIII – початку XIX століть // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Випуск XX. – Запоріжжя, 2006. – С. 53-56.

14. Система управління та регулювання відкупів Степової України останньої чверті XVIII ст. // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 209-237.

2007

15. Історико-краєзнавчі дослідження // Краєзнавчі дослідження. Методичні рекомендації / ред. С.А. Корзун. – Запоріжжя, 2007. – С. 6-34.

2008

16. Діяльність М.Л. Фалєєва як відкупника і підрядника на Півдні України // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 8. – Запоріжжя, 2008. – С. 176-186.

17. Методика збирання усних свідчень з історії голодомору 1932-1933 років // Голодомор 1932-1933: Запорізький вимір. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – С. 189-196.

18. Опитування. Амєлькіна Надія Гаврилівна, 1925 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 5-15 (проведено разом із Ю.І. Головка).

19. Опитування. Бабаченко Олександра Миколаївна, 1923 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. –

Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 15-23 (проведено разом із Ю.І. Головка).

20. **Опитування. Вієнко Григорій Федосійович**, [] р. н., Вієнко Катерина Григорівна, 1929 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 168-170 (проведено разом із В.Г. Стельмаченко).

21. **Опитування. Волкова Клавдія Федорівна**, 1918 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 161-167 (проведено разом із В.Г. Стельмаченко).

22. **Опитування. Демченко Григорій Харлампійович**, 1922 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (28 червня 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 26-37 (проведено разом із Ю.І. Головка).

23. **Опитування. Детюк Ніна Олексіївна**, 1929 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 38-42 (проведено разом із Ю.І. Головка).

24. **Опитування. Замрій Петро Іванович**, 1917 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 220-227 (проведено разом із Б.А. Бровком).

25. **Опитування. Кобилко Іван Леонтійович**, 1919 р. н., Дяченко Євдокія Петрівна, 1925 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 170-193 (проведено разом із В.Г. Стельмаченко).

26. **Опитування. Кононенко Олександра Гаврилівна**, 1919 р. н., с. Коновалове Василівського району Запорізької області (2 липня 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 59-64 (проведено разом із Ю.І. Головка).

27. **Опитування. Кононенко Федір Семенович**, 1925 р. н., с. Коновалове Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 119-129 (проведено разом із Ю.І. Головка).

28. **Опитування. Коцило Євгенія Яківна**, 1930 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 129-133 (проведено разом із Ю.І. Головко).

29. **Опитування. Крохмалюк Уляна Кузьмівна**, 1931 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 65-70 (проведено разом із Ю.І. Головко).

30. **Опитування. Куцело Петро Васильович**, 1929 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 227-234 (проведено разом із Б.А. Бровком).

31. **Опитування. Набіюліна Ганна Омелянівна**, 1919 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (1 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 136-149 (проведено разом із В.Г. Стельмаченко).

32. **Опитування. Недорусь Омелян Йосипович**, 1919 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (1 липня 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 77-83 (проведено разом із Ю.І. Головко).

33. **Опитування. Недорусь Віра Платонівна**, 1924 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 70-77 (проведено разом із Ю.І. Головко).

34. **Опитування. Олефіренко Любов Андріївна**, 1937 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (2 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 194-204 (проведено разом із Б.А. Бровком).

35. **Опитування. Олійник Петро Євдокимович**, 1920 р. н., с. Червоноармійське Василівського району Запорізької області (5.07. 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 152-155 (проведено разом із Ю.І. Головко).

36. **Опитування. Сердюк Ганна Данилівна**, 1916 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (1-2 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. –

Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 149-161 (проведено разом із В.Г. Стельмаченко).

37. **Усна історія: теорія та практика** / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 100 с.

2009

38. **Опитування. Петриченко Любов Лук'янівна**, 1929 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (6 червня 2009 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 7. – С. 179-237 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

39. **Опитування. Різник Ніна Федорівна**, 1928 р. н., Різник Микола Семенович, 1923 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (7-8 червня 2009 р.) [продовження] // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 7. – С. 287-328 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

40. **Опитування. Суховий Григорій Григорович**, 1923 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (4 червня 2009 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 7. – С. 130-148.

41. **Основні архівні зібрання документальних джерел з історії Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – С. 416-436.

42. **Традиції козацького рибальського промислу на Півдні України** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Випуск XXVI. – Запоріжжя, 2009. – С. 191-196.

2010

43. **Насамперед – людина** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 118-120.

44. **Образ козака в селянському наративі Степової України** // Збірник наукових праць. Заповідна Хортиця. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Історія запорозького козацтва в пам’ятках та музейній практиці”. – Спеціальний випуск. – Запоріжжя: А&V.Art GROUP, 2010. – С. 20-23.

45. **Опитування. Григоренко Любов Аксентівна**, 1928 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 8. – С. 126-130.

46. **Опитування. Танцюра Микола Кирилович**, 1934 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 8. – С. 130-156 (проведено разом із Н.І. Швайбою, І.Г. Довгалюк).

47. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), О. Лазько, Н. Швайба та ін. – Т. 8. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2010. – 362 с.

48. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 9. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 412 с.

ГОЛОВКО Юлія Іванівна (17.01.1975, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2004 р.), доцент (2007 р.), доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 1997 році закінчила Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія України”. У 1995-1999 рр. працювала вчителем історії в СЗШОП № 19, у 1999-2002 рр. навчалася в аспірантурі Запорізького державного університету, у 2002-2004 рр. – асистент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету, у 2007-2010 рр. – докторант Запорізького національного університету.

Кандидатську дисертацію “Джерела з історії митниць Південної України (1775-1819 рр.)” захистила в 2004 р. (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни). Працює над докторською дисертацією “Джерела з історії зовнішньої торгівлі Південної України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія торгівлі, митної та карантинної справи, джерела з історії Південної України, документознавство, архівознавство, усна історія.

Автор і упорядник близько 90 наукових публікацій, у тому числі двох археографічних видань.

Є науковим керівником трьох аспірантів.

E-mail: golovko@mail.ua

Перелік публікацій Ю.І. Головки

1996

1. **Деякі питання історії Азовського козачого війська (До 130-річчя ліквідації Азовського козацтва)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна. XVIII-XIX століття. – Випуск 1. – Запоріжжя, 1996. – С. 115-117.

2. **Кубань в інтересах азовців та уряду** // Історичний агропром. – № 1. – Запоріжжя, 1996. – С. 20-22.

1997

3. **База даних “Бібліографія українського козацтва (1775-1917)”** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Випуск 3. – Запоріжжя, 1997. – С. 18-20.

4. **Соціальний склад Азовського козачого війська (1832-1865)** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Випуск 2. – Запоріжжя, 1997. – С. 23-26.

1998

5. **Рапорти начальника Дубоссарського сухопутного карантину як джерело до історії митниць Південної України останньої чверті XVIII століття** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Випуск 4. – Запоріжжя, 1998. – С. 47-50.

1999

6. **Впровадження митної системи на Півдні України** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Випуск 4 (5). – Запоріжжя, 1999. – С. 205-208.

7. **Словник митної термінології XVIII століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 143-151.

2001

8. **Відомості митних установ як джерело до історії митниць Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 7. – К., 2001. – С. 182-196.

9. **“К истории управления Новороссии князем Г.А. Потемкиным” Олександра Богуміла як джерело до історії південноукраїнських митниць другої половини XVIII століття** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 20-27.

10. **Микитинська прикордонна митниця (1776-1778)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 219-221.

11. **Особливості створення та різновиди документів митних установ Південної України другої половини XVIII – першої половини XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Випуск 6. – Запоріжжя, 2001. – С. 139-150.

2002

12. **Інструкція Новоросійського губернатора генерал-майора В.М. Муромцева для підпорядкованих йому митних установ** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 191-198.

13. **Митниця та карантин Олександрівської фортеці в “Історії міста Олександрівська (Катеринославської губернії) у зв’язку з**

історією виникнення фортець Дніпровської лінії (1770-1806)” Я.П. Новицького // Матеріали перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 89-91.

14. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константиною (Циберт), А. Бойком, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

15. **Огляд історії митної справи на півдні України в останній чверті ХVІІІ – першій половині ХІХ ст.** // Впровадження та розвиток митної мережі на півдні України (остання чверть ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.). – Дніпропетровськ, 2002. – С. 19-52.

2003

16. **Зберігання службової документації в архівах митних установ Південної України (1776-1819 рр.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна ХVІІІ-ХІХ ст. – Випуск 7. – Запоріжжя, 2003. – С. 209-215.

17. **Класифікація документальних джерел з історії становлення південноукраїнських митниць (1776-1819 рр.)** // Україна: вчора, сьогодні, завтра: Збірник наукових праць / Ред. колегія: Вашкевич В.М. та ін. – Запоріжжя, 2003. – С. 112-133.

18. **Становлення митної мережі на півдні України (1776-1819 рр.)** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 42-47.

2004

19. **Митні та карантинні установи Олександрівської фортеці** // Національна перлина Запоріжжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця. Перший Міжнародний конгрес: Збірник тез та доповідей. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2004. – С. 30-32.

2005

20. **Кадрова політика на митних установах Південної України в останній чверті ХVІІІ – першому двадцятиріччі ХІХ ст.** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. 19. – С. 66-72.

21. **Створення службової документації митними установами Південної України (1776-1783 рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 10. – К., 2005. – С. 282-291.

2006

22. **Документознавство: Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для студентів історичного факультету спеціальності “Архівознавство”.** – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – 32 с. / Затверджено вченою радою ЗНУ, протокол № 11 від 30.06.2006 р.

23. **Документознавство: Методичні вказівки та тематика курсових робіт для студентів історичного факультету спеціальності “Архівознавство”.** – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – 36 с. / Затверджено вченою радою ЗНУ, протокол № 11 від 30.06.2006 р.

24. **Записка о развитии внешней торговли и организации борьбы с контрабандой в Азовской губернии (1775-1776 гг.)** // Гуманитарная мысль Юга России. – 2006. – № 1. – С. 79-87.

25. **Організація та діяльність кримських митних установ за умов порто-франко (1798-1799 рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 275-284.

26. **Основні напрямки службового листування митних установ Південної України (1774-1819 рр.)** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2006. – Вип. 20. – С. 49-53.

2007

27. **Джерела до історії організації зовнішньої торгівлі в Херсоні в останньому двадцятиріччі XVIII ст.** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Випуск XXV. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2007. – С. 37-41.

28. **Митні установи Південної України в системі зовнішньої (азовсько-чорноморської) торгівлі в 1775-1819 рр.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 38-44.

29. **Формування митної мережі Південної України (1775-1819)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Ю. Головка / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2007. – 608 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 8).

2008

30. **Азовські порти в зовнішній торгівлі 1777–1782 рр. (рапорти азовського губернатора В. Чергкова)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упоряд. Ю. Головка / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г.,

Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 20).

31. **Боротьба з контрабандною торгівлею на півдні України в останній чверті XVIII – на початку XX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 9-13.

32. **Відомості Дубоссарського сухопутного карантину другої половини 1799 року** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Випуск 9. – Запоріжжя, 2008. – С. 51-90.

33. **Опитування. Амелькіна Надія Гаврилівна**, 1925 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 5-15 (проведено разом із С.М. Білівненком).

34. **Опитування. Бабаченко Олександра Миколаївна**, 1923 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 15-23 (проведено разом із С.М. Білівненком).

35. **Опитування. Бобровна Марія Яківна**, 1909 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 273-278 (проведено разом із В.В. Поляковою).

36. **Опитування. Бородай Василь Іванович**, 1921 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 316-323 (проведено разом із В.В. Поляковою).

37. **Опитування. Горбенко Єфросинія Кирилівна**, 1922 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (6 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 304-310 (проведено разом із В.В. Поляковою).

38. **Опитування. Демченко Григорій Харлампійович**, 1922 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (28 червня 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 26-37 (проведено разом із С.М. Білівненком).

39. **Опитування. Денисенко Прасковія Дмитрівна**, 1906 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень,

2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 252-258 (проведено разом із В.В. Поляковою).

40. **Опитування. Дітюк Ніна Олексіївна**, 1929 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 38-42 (проведено разом із С.М. Білівненком).

41. **Опитування. Джеміла Євдокія Андріївна**, 1919 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 258-260 (проведено разом із В.В. Поляковою).

42. **Опитування. Задорожня Єфросинія Михайлівна**, 1920 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (6 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 263-273 (проведено разом із В.В. Поляковою).

43. **Опитування. Ісасва Ольга Яківна**, 1927 р. н., Лютий Дмитро Іванович, 1927 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 234-241 (проведено разом із В.В. Поляковою).

44. **Опитування. Карпенко Олександра Федорівна**, 1912 р. н., невістка Карпенко Валентина Іванівна, 1935 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 279-298.

45. **Опитування. Кононенко Олександра Гаврилівна**, 1919 р. н., с. Коновалове Василівського району Запорізької області (2 липня 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 59-64 (проведено разом із С.М. Білівненком).

46. **Опитування. Кононенко Федір Семенович**, 1925 р. н., с. Коновалове Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 119-129 (проведено разом із С.М. Білівненком).

47. **Опитування. Коцило Євгенія Яківна**, 1930 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА

Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 129-133 (проведено разом із С.М. Білівненком).

48. **Опитування. Крохмалюк Уляна Кузьмівна**, 1931 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 65-70 (проведено разом із С.М. Білівненком).

49. **Опитування. Лютий Дмитро Іванович**, 1927 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 241-251 (проведено разом із В.В. Поляковою).

50. **Опитування. Недорусь Омелян Йосипович**, 1919 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (1 липня 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 77-83 (проведено разом із С.М. Білівненком).

51. **Опитування. Недорусь Віра Платонівна**, 1924 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 70-77 (проведено разом із С.М. Білівненком).

52. **Опитування. Олійник Петро Євдокимович**, 1920 р. н., с. Червоноармійське Василівського району Запорізької області (5.07. 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 152-155 (проведено разом із С.М. Білівненком).

53. **Опитування. Рубан Степанида Семенівна**, 1909 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (4 липня 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 260-263 (проведено разом із В.В. Поляковою).

54. **Опитування. Сердюк Євдокія Миронівна**, 1925 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (6 липня, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 298-304 (проведено разом із В.В. Поляковою).

55. **Опитування. Шевченко Прасковія Єфимівна**, 1911 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. –

Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 2. – С. 310-315 (проведено разом із В.В. Поляковою).

56. **Проект організації на півдні України транзитної польської торгівлі (80-ті рр. XVIII ст.)** // Причорноморський регіон у контексті європейської політики. Region nadczarnomorski w polityce europejskiej. – Одеса-Ополе-Вроцлав, 2008. – С. 103-105.

57. **Свідчення про зловживання на Феодосійській митниці (1797 р.) як джерело до історії зовнішньої торгівлі на Півдні України** // Волинські історичні записки: Збірник наукових праць. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – Т. 1. – С. 22-28.

58. **Сприйняття закордоння та іноземців в усній традиції південноукраїнського села XX століття** // Усна історія: теорія та практика / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 23-28.

2009

59. **Доповідь про торгівлю та судноплавство на Чорному морі (1805 р.) як джерело з історії чорноморських портів Південної України** // Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – Випуск 30. – С. 184-189.

60. **Запорозька Січ та запорозьке козацтво у російсько-турецькій торгівлі 60-х рр. XVIII ст. (за матеріалами записки курського купця М. Однорядкіна)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Випуск XXVI. – С. 187-191.

61. **Купецтво на митній службі на півдні України (остання чверть XVIII – початок XIX ст.)** // Волинські історичні записки: Збірник наукових праць. – Житомир: Полісся, 2009. – Т. 2. – С. 17-24.

62. **Матеріали фонду Новоросійської губернської креслярні Державного архіву Херсонської області як джерело до історії зовнішньої торгівлі та боротьби з контрабандою на півдні України наприкінці XVIII – на початку XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – Вип. XXVII. – С. 319-323.

63. **Митні та карантинні відомості про прибуття до Російської імперії суден, сухопутного транспорту, іноземних та російських підданих як джерело з історії зовнішньої торгівлі на півдні України наприкінці XVIII ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 213-223.

64. **Описание торговли с Турцией, составленное курским купцом Михаилом Однорядкиным (1765 г.)** // Торговля, купечество и таможенное дело в России в XVII-XIX вв.: Сб. материалов Второй

международной научной конференции (Курск, 2009). – Курск, 2009. – С. 147-151.

65. **Опитування. Василенко Андрій Михайлович**, 1923 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 42-56 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

66. **Опитування. Голобородько Євдокія Онисимівна**, 1925 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (21 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 66-83 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

67. **Опитування. Єрмакова Анісія Наумівна**, 1921 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 83-87 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

68. **Опитування. Іванова Віра Данилівна**, 1922 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 87-101 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

69. **Опитування. Кулап Марія Яківна**, 1922 р. н., Кулап Василь Опанасович, 1923 р. н., Козиряцька Галина Василівна, 1948 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 129-151 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

70. **Опитування. Куліш Віра Іванівна**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 152-161 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

71. **Опитування. Куліш Марія Олексіївна**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 162-178 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

72. **Опитування. Куліш Тетяна Трохимівна**, 1923 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 179-183 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

73. **Опитування. Макаюк Галина Василівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 184-207 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

74. **Опитування. Моторний Микола Харитонович**, 1925 р. н., Моторна Ніна Матвіївна, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 208-215 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

75. **Опитування. Назаретян Поліна Пилипівна**, 1910 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (21 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 215-228 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

76. **Опитування. Нечет Лідія Андріївна**, 1931 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 232-245 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

77. **Опитування. Первухіна Варвара Григорівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 265-284 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

78. **Опитування. Філоненко Віра Дмитрівна**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 311-322 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

79. **Опитування. Хижняк Анісія Петрівна**, 1911 р. н., Важненко Тетяна Опанасівна, 1931 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 325-338 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

80. **Опитування. Чумак Антоніна Никифорівна**, 1922 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 355-366 (проведено разом із В.М. Константиною (Циберт)).

81. **Опитування. Шкуропат Фекла Тимофіївна**, 1914 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (21 червня

2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 366-376 (проведено разом із В.М. Константіною (Циберт)).

82. **Опитування. Щербак Лідія Полікарпівна**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 376-387 (проведено разом із В.М. Константіною (Циберт)).

2010

83. **Континентальна блокада в азовсько-чорноморських портах за матеріалами археографічного видання “Внешняя политика России XIX и начала XX века”** // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2010. – Випуск 32. – С. 114-121.

84. **Олександрівська прикордонна митниця (1776-1784)** // Історія торгівлі, мита та податків: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2010. – № 1 (1). – С. 133-139.

85. **Олександрівська прикордонна митниця (1776-1784): особливості реконструкції джерельної бази** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 121-128.

86. **Особливості зовнішньої торгівлі Криму в умовах запровадження “Положення про нейтральну торгівлю на 1811 рік в портах Білого, Балтійського, Чорного та Азовського морів та по всьому західному сухопутному кордону”** // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2010. – Випуск 33. – С. 21-27.

87. **У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка)** / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128 с., іл.

ГРИБОВСЬКИЙ Владислав Володимирович (14.02.1975, с. Кам'янське Нікопольського району Дніпропетровської області) – кандидат історичних наук (2006 р.), виконавчий директор ГО “Інститут суспільних досліджень”, м. Дніпропетровськ.

У 1998 закінчив історичний факультет Запорізького державного університету. У 1998-2001 рр. – вчитель історії Придніпровської СЗОШ (Нікопольський район Дніпропетровської області); 2001-2002, 2003-2007 рр. – начальник відділу з питань внутрішньої політики Нікопольської райдержадміністрації; 2002-2003 рр. – асистент кафедри всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету; з 2007 р. – виконавчий директор ГО “Інститут суспільних досліджень”, м. Дніпропетровськ.

Кандидатську дисертацію “Ногайські орди Північного Причорномор'я у XVIII – на початку XIX ст.” захистив у 2006 р. в Запорізькому національному університеті.

З 2002 року – директор Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва при Інституті історії України Національної Академії наук України. Редактор Альманаху цього відділення: “Козацька спадщина” (2004-2008 рр., чотири випуски).

Організатор міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій: “Історико-культурна спадщина Нікопольського району та проблеми історії запорозького козацтва” (Нікополь, жовтень 2001 р.), “Чортотлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району” (Нікополь, жовтень 2002 р.), “Іван Сірко в контексті дослідження феномену українського степового порубіжжя XVI-XVIII ст.” (Нікополь, листопад 2005 р.), “Постать Петра Калнишевського та історична спадщина запорозького козацтва” (Нікополь, жовтень 2006 р.), “Україна-Кубань: ретроспектива етнокультурних взаємин”: до 220-ї річниці створення Чорноморського козацького війська (Дніпропетровськ, серпень 2008 р.), “Спільне в історії українців, кримських татар і поляків”: до 363-ї річниці битви під Жовтими Водами (Дніпропетровськ, травень 2011 р.).

Член Національної спілки журналістів України, Національної спілки краєзнавців України, Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія причорноморських ногайців, українське степове порубіжжя XVI-XVIII ст., П.І. Калнишевський.

Автор близько 70 наукових публікацій, з них – 1 монографії (“Кошовий отаман Петро Калнишевський”, 2004), 1 колективної монографії (“Нариси з історії Нікопольського району від найдавніших часів до поч. XX ст.”, 2002) і 2 археографічних видань (зокрема:

“Петро Калнишевський та його доба”, 2009), а також більше 60 науково-популярних та публіцистичних праць.

E-mail: nuradyn@ukr.net

Рецензії на публікації В.В. Грибовського:

- *Кульова В.* Останній кошовий. Владислав Грибовський досліджує соловецьку епопею отамана Петра Калнишевського // Хрещатик: Київська муніципальна газета. – № 63 (2466). – 30 квітня 2004 р.
- *Абросимова С.В.* [Рец.] В.В. Грибовський. Кошовий отаман Петро Калнишевський. – Дніпропетровськ: Пороги, 2004 // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАН України. – Запоріжжя-Нікополь: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 125-127.
- *Голуб І.* Калнишевими шляхами // Свічадо: літературно-художній альманах. – Дніпропетровськ, 2006. – № 3-4. – С. 196-207.
- *Ченцова Н.В.* [Рец.] Шлях від Січі до Соловків: Петро Калнишевський та його доба: Збірник документів та матеріалів / Гол. упорядник В. В. Грибовський. – К., 2009 // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2010. – Вип. 7. – С. 231-234.
- *Старостін В.* Петро Калнишевський та його доба // Експедиція ХХІ. Історична, культурологічна газета. – № 1 (91). – 2010. – С. 7.

Перелік публікацій В.В. Грибовського

1995

1. **Історіографічний традиціоналізм запорозько-татарських стосунків за часів Нової Січі** // Регіональне і загальне в історії. Тези Міжнародної наукової конференції, присвяченої 140-річчю від дня народження Д.І. Яворницького та 90-річчю XIII Археологічного з'їзду (листопад 1995 р.). – Дніпропетровськ: Пороги, 1995. – С. 96-98 (у співавторстві з А.В. Бойком).

1998

2. **Напрямки господарської діяльності ногайських татар у XVIII ст.** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України Запорізького державного університету. – Вип. VII. – Запоріжжя: РА Тандем-У, 1998. – С. 16-18.

1999

3. **Ногайські орди в системі державного управління Кримського ханства** // Наукові праці історичного факультету

Запорізького державного університету. – Вип. VII. – Запоріжжя: РА Тандем-У, 1999. – С. 44-48.

4. **Стан степового порубіжжя та особливості військової діяльності причорноморських татар кінця XV – першої половини XVII ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 33-44.

2000

5. **Типологія татарських набігів у XVIII ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 206-211.

2001

6. **Питома вага землеробства у господарстві причорноморських ногайців XVI – на початку XIX ст.** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. VIII. – Херсон: Видавництво ХДПУ, 2001. – С. 75-86.

7. **Порубіжна смуга Речі Посполитої та Кримського ханства у 1699-1769 рр.** // Південний архів. Збірник наукових праць (історичні науки). – Вип. V. – Херсон: Айлант, 2001. – С. 8-15.

8. **Процес міграції ногайців до території Кримського ханства у першій половині XVIII ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 58-70.

9. **Соціальна структура призовських ногайців наприкінці XVIII – на початку XIX ст.** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 87-94.

2002

10. **До питання про походження та час зосередження ногайців у Північному Причорномор'ї** // Матеріали Перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 133-136.

11. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константиною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головка, С. Білвінцем, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

12. **Неопалима купина козацька.** До 350-ї річниці заснування Чортотлицької Запорозької Січі. 1652-2002 роки: науково-популярні нариси. – Нікополь: КП “Південна зоря”, 2002. – 26 с.

13. **Ногайське козацьке військо: передумови і процес формування** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 151-171.

14. **Соловецьке ув'язнення Петра Калнишевського** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 106-118.

15. **Стан розробки історії причорноморських ногайців у зарубіжній історіографії** // Південний архів. Збірник наукових праць (історичні науки). – Вип. IX. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2002. – С. 7-13.

2003

16. **Всеукраїнська наукова конференція “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”** // Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах – Вип. 3(29). – Дніпропетровськ, 2003. – С. 141-143.

17. **Ногайські орди Північного Причорномор'я XVIII – початку XIX століття: огляд джерел** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 36-41.

2004

18. **Кошовий отаман Петро Калнишевський**. Монографія. – Дніпропетровськ: Пороги, 2004. – 130 с.

19. **Петро Калнишевський – останній кошовий отаман Запорозької Січі** // Україна – козацька держава / Упорядник В. Недак. – К.: Емма, 2004. – С. 184-187.

20. **Формування локальної групи причорноморських ногайців** // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – Вип. 4. – К.: Інститут історії України НАНУ, 2004. – С. 279-306.

2005

21. **Запорожці і ногайці в контексті Великого Кордону** // Козацька спадщина. Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України. – Вип. 1. – Нікополь-Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 95-131.

22. **Запорозьке козацтво як проблема регіональної історії** // Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та

перспективи дослідження історії козацтва”, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. – Запоріжжя, 2005. – С. 18-22.

23. **Іван Сірка в історичній спадщині Нікопольщини** (до 400-роковин народження кошового отамана Чортомлицької Січі І.Д. Сірка). – Нікополь: ТРК “Південна зоря”, 2005. – 36 с.

24. **Ногайське козацьке військо** // Українське козацтво у вітчизняній та загальноєвропейській історії. Міжнародна наукова конференція: Тези доповідей. – Одеса, 2005. – С. 37-39.

25. **Територія розселення і характер відносин причорноморських ногайців із землеробським населенням українського степового порубіжжя у період 1739-1768 років** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 60-76.

2006

26. **Містечко Микитине і Микитин перевіз: козацька передісторія міста Нікополя** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2006. – Вип. 3. – С. 93-104.

27. **Петро Калнишевський: у вимірі політики та повсякденності** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – С. 146-165.

28. **“Последний кошевой атаман Петр Иванович Калнышевский” Д. І. Яворницького в історії вивчення постаті Петра Калнишевського** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – С. 6-15.

29. **Проблема подальшого облаштування меморіального комплексу “Могила кошового отамана Івана Сірка” у світлі громадських ініціатив відродженого козацтва** // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми і перспективи розвитку козацтва в сучасних умовах”, 21-22 жовтня 2005 р., м. Запоріжжя. – Запоріжжя, 2006. – С. 62-68.

2007

30. **“Анапские ногайцы” в помещичьем хозяйстве Южной Украины в конце XVIII – начале XIX в.** // Фелицынские чтения

(IX). Материалы региональной научно-практической конференции. – Краснодар: ООО А-Адамс, 2007. – С. 12-18.

31. **Запорозько-ногайське порубіжжя у XVI-XVIII ст.** // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні проблеми в дослідженні історії Запорозького козацтва”, м. Запоріжжя, 11-12 жовтня 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – С. 26-46.

32. **К вопросу о принятии причерноморскими ногайцами подданства России и переселении их на Кубань в 1770-1771 гг.** // Итоги фольклорно-этнографических исследований этнических культур Северного Кавказа за 2006 г. Дикаревские чтения (13). – Краснодар: ООО РИЦ “Мир Кубани”, 2007. – С. 446-473.

33. **Обставини та хід переміщення причорноморських ногайців до Північно-Західного Кавказу на початку 70-х років XVIII ст.** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: НГУ, 2007. – Вип. 4. – С. 121-131.

34. **Обставини та хід переміщення причорноморських ногайців до Північно-Західного Кавказу на початку 70-х років XVIII ст.** // Кубань-Украина: вопросы историко-культурного взаимодействия. – Вип. 2. – Краснодар: Картика, 2007. – С. 58-67.

35. **Петро Калнишевський** / Серія: Про Україну з гонором та гумором. Кошові отамани. – Київ, 2007. – 72 с.

2008

36. **Запорожці на Кубані** / Серія: Про Україну з гонором та гумором. Наша земля. – Київ, 2008. – 64 с.

37. **Землеробство у господарській системі причорноморських ногайців XVI-XVIII ст.** // Проблемы истории и археологии Украины: Материалы VI Международной научной конференции, посвященной 150-летию со дня рождения академика В.П. Бузескула (Харьков, 10-11 октября 2008 г.). – Харьков: ООО “НТМТ”, 2008. – С. 72-73.

38. **Історія вивчення та перспективи дослідження соловецького періоду життя Петра Калнишевського** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць з історії українського козацтва. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2008. – Вип. 3. – С. 45-58.

39. **Кочівницькі імперії та політичні репрезентації ногайців в “Історії Ногайської Орди” В.В. Трепавлова** // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. – Вип. 3. Ч. I. – К., 2008. – С. 477-488.

40. **“Кубанский вектор” во взаимоотношениях калмыков и ногайцев в первой трети XVIII в.** // Востокведные исследования в

Калмыкии. Сборник научных трудов. – Элиста: АПП Джангар, 2008. – Вып. 4. – С. 168-192 (у співавторстві з Д.В. Сенем).

41. **Містечко Микитин і Микитин перевіз: козацька передісторія міста Нікополя** // Датування міста як проблема історичної урбаністики: європейський та український досвід: Матеріали круглого столу (Київ, 24 вересня 2008 р.) / За заг. ред. В. Панченка. – Дніпропетровськ: Герда, 2008. – С. 34-42.

42. **“Ногайський вопрос” в период “независимости” Крымского ханства. 1774-1783 гг.** // Кавказский сборник. – Т. 5 (37) / Под ред. В.В. Дегоева. – Москва: Русская панорама, 2008. – С. 25-38.

43. **Ногайські орди в політичній системі Кримського ханства** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 113-129.

44. **Ногайські орди у політичній системі Кримського ханства** // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – Вип. 8. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008. – С. 139-171.

45. **Соловецьке ув'язнення Петра Калнишевського у документах Державного архіву Архангельської області** // Козацька спадщина: Альманах Інституту суспільних досліджень. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: Пороги, 2008. – С. 30-58.

46. **Тенденції трансформації потестарних структур запорозького козацтва в останні десятиліття існування Запорозької Січі** // Кубань-Україна: питання історико-культурної взаємодії. – Вип. 3. – Краснодар: “Картика”, 2008. – С. 194-213.

47. **Традиційна економіка причорноморських ногайців та її трансформації у XVIII ст.** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2008. – Вип. 5. – С. 81-98.

2009

48. **Використання російським урядом Війська Запорозького для відокремлення ногайських орд від Кримського ханства (1770-1771 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 153-158.

49. **Донос Павла Савицького на Петра Калнишевського: спроба верифікації** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць з історії українського козацтва. – Дніпропетровськ: НГУ, 2009. – Вип. 4. – С. 108-115.

50. **Нівеляція традиційних потестарних і егалітарних структур запорозького козацтва в останні десятиліття існування Січі** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук. праць / редколегія С.І. Світленко та ін. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2009. – С. 18-36.

51. **Пейссонель Ш., де. Записка про Малу Татарію** / Пер. з фр. В. Лотошикової; вступ. ст., прим. і коментарі В. Грибовського. – Дніпропетровськ: “Герда”, 2009. – 80 с.

52. **Петро Калнишевський та його доба: Збірник документів та матеріалів** / Гол. упорядник, вст. ст., ком. В.В. Грибовський. – К., 2009. – 432 с. (за участі В.І. Мільчева та І.Л. Синяка).

53. **Стабілізація польсько-кримського кордону як умова розгортання української колонізації степового порубіжжя XVIII ст.** // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті. Збірник наукових праць. – Вип. 7. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 203-215.

54. **Управление ногайцами Северного Причерноморья в Крымском ханстве (40-60-е годы XVIII в.)** // Тюркологический сборник. 2007-2008. История и культура тюркских народов России и сопредельных стран / Институт восточных рукописей РАН. – М.: Изд. фирма “Восточная литература” РАН, 2009. – С. 67-97.

55. **Ханська Україна** // Український тиждень. – № 32 (93). – 07.08.2009. – С. 42-44.

2010

56. **Буджак у системі політичної адміністрації Кримського ханства в 1739-1769 роках** // Гуманітарний журнал. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – № . 3-4. – С. 39-45.

57. **Історія Нікополя на перехресті історіографічних традицій** // Придніпров'я: історико-краєзнавчі дослідження: зб. наук. праць / редколегія С.І. Світленко та ін. – Вип. 8. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2010. – С. 77-95.

58. **“Кочівницький феодалізм”: межі теорії і обмеження практики** // Україна крізь віки: Збірник наукових праць на пошану академіка НАН України професора Валерія Смоля / За ред. О. Онищенко. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 65-86.

59. **Мережа особистих зв'язків Петра Калнишевського** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – Вип. 7. – С. 41-60.

60. **Перемога в поразці** // Український тиждень. – № 31 (144). – 29.07.2010. – С. 50-53.

61. **Проблема стабилизации российско-турецкого порубежья первой трети XVIII в. и роль элит Крымского ханства: кубанский султан Бахты-Гирей** // Востокведные исследования в Калмыкии: Сб. науч. трудов / Отв. ред. С.М. Мугаев. – Элиста: Изд-во Калм. ун-та, 2010. – Вып. 4. – С. 68-94 (у співавторстві з Д.В. Сенем).

62. **Рецензія:** Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету / Упорядники: В.М. Константинова, І.І. Лиман. – Т. 1-3. – К.: Освіта України, 2006-2008 // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – С. 247-251.

63. **Рецензія:** Зорин А.Л. Кормя двуглавого орла... Литература и государственная идеология в России в последней трети XVIII – первой трети XIX века – М.: НЛО, 2001. – 416 с. // Київська старовина. – № 2 (342). – 2010. – С. 157-172.

64. **Риболовецькі промисли запорожців у Східному Приазов'ї** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць з історії українського козацтва. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – Вип. 5. – С. 93-106.

65. **Сила, врівноважена інтелігентністю** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – С. 121-123.

66. **Фронтирний вимір межиріччя Дону й Кубані у візії Дмитра Сеня** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць з історії українського козацтва. – Дніпропетровськ: НГУ, 2010. – Вип. 5. – С. 121-132.

67. **Фронтирные элиты и проблема стабилизации границ Российской и Османской империй в первой трети XVIII в.: деятельность кубанского сараскера Бахты-Гирея** // Україна в Центрально-Східній Європі. – Вип. 9-10. – Київ: Інститут історії України НАНУ, 2010. – С. 193-226 (у співавторстві з Д.В. Сенем).

68. **Храмове будівництво Петра Калнишевського** // Народне мистецтво. – 2010. – № 1/2. – С. 54-60.

2011

69. **О возможности рассмотрения институтов власти Запорожской Сечи как постстарных структур государства-чифдом** // Казачья государственность: исторические, правовые и культурные аспекты: Мат-лы межд. науч. конф. Сб. науч. статей / Под ред. А.В. Венкова. – Краснодар: Изд-во ЮИМ, 2011. – С. 53-60.

ІРІОГЛУ Юрій Олександрович (06.09.1982, м. Пологи Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2009 р.), старший викладач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2004 закінчив ЗНУ за спеціальністю “Історія”. З 2007 р. – асистент, а з 2010 року – старший викладач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Кандидатську дисертацію “Усні наративи як джерело з історії болгарського населення Північного Приазов’я ХХ століття” захистив у 2009 р.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького, Української Асоціації Усної Історії.

Сфера наукових інтересів: джерелознавство, історіографія, історична регіоналістика, усна історія.

Науковий редактор шостого тому археографічного видання “Усна історія Степової України” (2009).

E-mail: irioglu-2006@yandex.ru

Перелік публікацій Ю.О. Іріоглу

2003

1. **Трансформації у традиційній культурі болгарського населення Північного Приазов’я другої половини ХІХ ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 264-265.

2005

2. **Модернізаційні процеси в середовищі болгарського населення Північного Приазов’я у 20-30-ті роки ХХ століття за матеріалами усної історії** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України: зб. наук. праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6-8 жовтня 2005 р.) / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ, 2005. – С. 95-99.

2006

3. **Світоглядні імперативи старшої вікової групи болгарського населення Буджаку та Таврії за усними історіями** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 476-483.

4. **Соціально-психологічні аспекти усної історії** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 339-350.

5. **Усні історії як джерело дослідження соціальної та гендерної історії болгар Північного Приазов'я першої половини ХХ століття** // Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. – Великотърнавський университет “Св. Кирил и Методий”, 2006. – Т. 9. – С. 321-327.

2008

6. **Друга світова війна в усних історіях болгар Північного Приазов'я** // Схід/Захід: Іст.-культ. зб. / Схід. Ін-т українознавства ім. Ковальських та ін.; Редкол.: В.В. Кравченко та ін. – Х.: Майдан, 1998. – Вип. 11-12: Спец. Вид.: Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За ред. В. Кравченка, Г. Грінченко. – Х.: ТОВ “НТМТ”, 2008. – С. 224-235.

7. **Організація усної історичної інтерв'ю** // Усна історія: теорія та практика / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 8-15.

8. **Усна історія: становлення, проблеми, концепції** // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 74-94.

9. **“Усні історії” таврійських болгар як джерело дослідження голодоморів 1932-1933 та 1946-1947 років** // Голодомор 1932-1933: запорізький вимір. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – С. 208-230 (у співавторстві з В.І. Мільчевим).

2009

10. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Ю. Іріюглу, В. Козирев та ін. – Т. 6. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 464 с.

2010

11. **Формування комплексу усних наративів у середовищі болгар Північного Приазов'я** // Матеріали XI Міжнародної наукової конференції “Болгарии Північного Причорномор'я”, 15-16 жовтня 2010 р. – Мелітополь-Велико Тирново: Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Богдана Хмельницького, Велико-тирнівський університет імені Св. Кирила і Мефодія, 2010. – С. 41-60.

КОЗИРСЬВ Валерій Кирилович (5.02.1952, м. Барнаул Алтайського краю РРФСР) – кандидат історичних наук (2002 р.), голова Запорізької обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, директор культурного центру “Хортиця”.

З 1972 по 1976 р. навчався на історичному факультеті Запорізького державного педагогічного інституту, після закінчення якого отримав спеціальність “Вчитель історії та суспільствознавства”.

З 1976 по 1990 р. працював на комсомольській та партійній роботі – секретар райкому, секретар міськкому комсомолу, інструктор обкому компартії України, заввідділом пропаганди Запорізького міськкому компартії України.

З грудня 1990 р. очолює культурний центр “Хортиця”. Організує проекти, що сприяють відродженню історичних, патріотичних, культурних традицій запорозького козацтва, затвердження в суспільстві пріоритету загальнолюдських цінностей, розширення сфери духовного спілкування між людьми, затвердження здорового образу життя і задоволення культурних потреб громадян. Зокрема, йому належать організація в 1991 р. фольклорно-етнографічного кінного театру “Запорозькі козаки”, в 1994 р. – благодійного фонду підтримки працівників карного розшуку; в 1997 р. – благодійного фонду “Допомога”; благодійного фонду “Сподівання”.

Один із ініціаторів створення Запорізького наукового товариства імені Я. Новицького.

Ініціатор реалізації Національних проектів “Запорозька чайка” та “Бригантина” (головною метою яких є підняття та збереження історичних реліквій – стародавніх козацьких суден першої половини XVIII століття). У 2000 р. – один з ініціаторів та спонсор встановлення пам'ятника О.С. Пушкіну у м. Запоріжжі. У жовтні 2000 р. стає засновником та головою громадської організації випускників ЗНУ “Інтелект”. У 2001 р. – спонсор встановлення на будівлі Запорізького державного університету меморіальної дошки громадському і політичному діячеві, герою соціалістичної праці, ініціатору створення університету в Запоріжжі М.М. Всеволозьському.

У 2003 р. створив у рідному селі Широке Василевського району народний музей; у 2004 р. відтворив у с. Широке народну бібліотеку.

З 2011 р. – телеведучий програми “Так склалося історично?” Запорізької обласної державної телерадіокомпанії.

Кандидатську дисертацію “Запорозька спадщина на півдні України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.” захистив у 2002 р.

Почесний доктор Запорізького національного університету.

Заступник голови правління Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького. Член Вченої ради Українського інституту національної пам'яті. Член Запорізького обласного відділення Всеукраїнської громадської організації “Спілка археологів України”.

Член редакційних колегій серійних видань “Запорозька спадщина”, “Старожитності Південної України”, “Забуті щоденники”, “Вознесенські старожитності”, багатотомників “Новицький Я. Твори у 5-ти томах”, “Усна історія Степової України”.

Перелік публікацій В.К. Козирєва

1997

1. **Проблеми дослідження запорозької спадщини на півдні України** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 5-6.

1998

2. **Запорозька традиція в історичному розвитку Південної України останньої чверті XVIII століття** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Вип. 4. – Запоріжжя, 1998. – С. 33-35.

3. **Очерки истории Васильевки.** – Запорожье: РА “Тандем-У”, 1998. – 170 с. (в соавторстве с А. Кучеренко).

1999

4. **Запорозька спадщина в адміністративному устрої Південної України кінця XVIII століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Випуск VII. – Запоріжжя, 1999. – С. 116-119.

5. **Матеріали до історії адміністративного устрою Південної України (друга половина XVIII – перша половина XIX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 1999. – 529 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 1).

2000

6. **Запорожская верфь** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 202-205 (співавтор – В. Шовкун).

2001

7. **Записки В. Зуєва про рибні промисли запорозьких козаків** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України

ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Випуск 6. – Запоріжжя, 2001. – С. 172-185.

8. **Запорозька спадщина на півдні України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.:** Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – Історія України. – Запоріжжя, 2001. – 20 с.

9. **Традиції рибальства запорозького козацтва на півдні України в останній чверті XVIII століття** // Наукові записки аспірантів та молодих вчених. – Том 7. – Київ, 2001. – С. 102-107.

2002

10. **Південна Україна у внутрішній політиці Російської імперії та СРСР (XVIII-XX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізька філія / Ред.: А.В. Бойко (голов. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2002. – 372 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 2).

2005

11. **Адміністративний устрій Південної України (середина XVIII – перша половина XIX століття)** / Упорядники: А. Бойко, В. Козирєв, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко // Джерела з історії Південної України. Том 1. Видання 2-е, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 528 с. + XLI с.

2006

12. **Запорізька спадщина Південної України останньої чверті XVIII – початку XIX століття** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія; Культурний центр “Хортиця” / Відповідальний редактор Бойко А.В. – Запоріжжя, 2006. – 417 с.

2008

13. **Без минулого немає майбутнього, а сьогодні виглядає безглуздим фарсом** // Усна історія Степової України / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов,

Д. Швець, Н. Швайба та ін. – Т. 1: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – С. XXIX-XXXI.

2010

14. **“Есть только миг между прошлым и будущим”: радость общения с умным и порядочным сыном своей земли // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головко Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 85-87.**

КРИЛОВА Алла Миколаївна (09.10.1983, м. Мелітополь) – кандидат історичних наук (2011 р.), асистент кафедри історії та правознавства Мелітопольського державного педагогічного університету.

У 2005 р. закінчила природничо-географічний факультет МДПУ за спеціальністю “Географія-історія”, у 2006 р. – магістратуру за спеціальністю “Географія”. 2005-2006 рр. – асистент кафедри соціології МДПУ. З 1 листопада 2009 р. – асистент кафедри історії та правознавства.

З 2006 по 2009 р. – аспірант Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України.

Кандидатську дисертацію “Описово-статистичні джерела дослідження землеволодіння та землекористування в Північному Приазов’ї (друга пол. ХІХ – поч. ХХ ст.)” захистила у 2011 р.

Співробітник Лабораторії комплексного краєзнавства МДПУ.

Сфера наукових інтересів: краєзнавство, джерелознавство, регіоналістика, аграрна історія Південної України.

Автор 36 наукових публікацій.

E-mail: allakr2006@yandex.ru

Перелік публікацій А.М. Крилової

1999

1. **Етнополітика царського уряду по відношенню до західноєвропейських переселенців (на прикладі Запорізької області)** // Теоретичні та практичні питання культурології. Збірник наукових статей. – Вип. II. – Запоріжжя: ЗДУ, 1999. – С. 127-137.

2000

2. **До питання вивчення природної та культурної спадщини у межах Запорізької області** // Матеріали студентсько-аспірантської наукової конференції [“Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку досліджень з географічних дисциплін та картографії в Україні”] (Тернопіль, листопад 2000 р.). – Тернопіль, 2000. – С. 51-54.

3. **Мелітопольский район: прошлое и настоящее. 70 лет.** – Мелітополь: Изд-во “Мелітополь”, 2000. – 39 с. (в соавторстве с С.В. Воловником, Н.В. Крыловым).

2001

4. **До питання про відображення культурної спадщини менонітів і німців на Запоріжжі в “Історії міст і сіл Української РСР”** // Історія України. Маловідомі імена, події, факти (збірник статей). – Київ-Донецьк: Рідний край, 2001. – Вип. 16. – С. 314-319.

5. **Реалізація ліквідаційних законів російського уряду 1915-1917 років на Запоріжжі** // Матеріали I Всеукраїнської наукової

конференції [“Актуальні проблеми вітчизняної і всесвітньої історії”] (Луганськ, 2001 р.). – Луганськ: СЛУ, 2001. – С. 89-91.

2002

6. **К вопросу трансформации ойконимов Запорожской области как элемента культурного наследия** // Друга Міжнародна студентська практична конференція [“Світ молоді – молодь світу”] (Вінниця, 4-6 квітня 2002 р.). – Вінниця, 2002. – Ч. 1. – С. 263-265.

7. **Развитие промышленности в Молочанских меннонитских колониях в дореволюционный период** // Матеріали Міжнародної наукової конференції [“Історична наука: проблеми розвитку”.] (Луганськ, 17-18 травня 2002 р.). – Луганськ: Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2002. – С. 55-58 (у співавторстві із М.В. Криловим).

8. **Черты рациональности в хозяйстве меннонитов реки Молочной** // Материалы II Международной научной конференции [“Историческая геоэкология, география и природопользование: Новые направления и методы исследования”] (Санкт-Петербург, 15-18 апреля 2002 г.). – СПб, 2002. – С. 156-157.

2003

9. **Етнокультурні взаємовідносини у басейні р. Молочної (до 200-річчя іноземної колонізації)** // Південний архів. – Вип. XII. – Херсон: ХДУ, 2003. – С. 173-179.

10. **К вопросу создания банка землевладельцев** // Материалы общественно-научной конференции с международным участием [“Северо-Западная Россия и Белоруссия: вопросы экологической, исторической и общественной географии”] (Псков, 27-28 ноября 2003 г.). – Псков: Издательство ПГПИ при содействии издательства ОЦНТ, 2003. – С. 244-246.

11. **Постановления уездных земских собраний как источник для изучения динамики землевладения** // Тези доповідей Міжнародної науково-теоретичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених [“Соціально-економічні, політичні та культурні оцінки і прогнози на рубежі тисячоліть”] (Тернопіль, 20 лютого 2003 р.). – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. – С. 82.

12. **Развитие малоселенных форм расселения меннонитов на территории Бердянского и Мелитопольского уездов** // Материалы международной научной конференции, посвященной 200-летию переселения немцев в Приазовье и Причерноморье [“Немцы Приазовья и Причерноморья: история и современность”] (Донецк, 27-28 сентября 2003 г.) / под ред. Н.Е. Беспалова и др. – Донецк: ДонГУ, 2003. – С. 31-35 (в соавторстве с Н.В. Крыловым).

2004

13. **Архитектурные сооружения как культурное наследие Запорожского Приазовья** // Четверта Міжнародна студентська науково-практична конференція [“Світ молоді – молодь світу”] (Вінниця, 4-6 квітня 2002 р.). – Вінниця, 2004. – Ч. 2. – С. 251-255.

14. **Демографические особенности развития немецких колоний Мелитопольского уезда** // Материалы региональной общественно-научной конференции с международным участием [“Северо-Западная Россия: проблемы экологии и социально-экономического развития”] (Псков, ноябрь 2004 г.). – Псков: Издательство Центр “Возрождение” при содействии издательства ОЦНТ, 2004. – С. 264-266.

15. **Меннониты-землевладельцы Мелитопольского уезда** // Міжнародна наукова конференція. [Молочна-2004: Меноніти і їх сусіди (1804-2004)] (Запоріжжя, 2-5 червня 2004 р.). – Запоріжжя: РА Тандем-У, 2004. – С. 53-55, (142-144 англ. мов.)

16. **Менонітські будівельні споруди споруди Молочанська: історія та сучасний стан** // Немцы Приазов'я. История и судьбы. – Симферополь: Доля, 2004. – С. 116-145.

17. **Повсякденний світ народів та феномен національного в ньому** // Етнокультурний ландшафт Північного Приазов'я. Монографія. – Симферополь: Таврія, 2004. – С. 76-125 (у співавторстві із І.В. Букреєвою, Л.Ф. Глинською, В.В. Гудзьом, В.М. Пачевою, С.І. Пачевим).

2005

18. **Законодательная и нормативная база распределения земель Мелитопольского уезда** // Всероссийская научно-практическая конференция [“IX Царскосельские чтения”] (8-9 апреля 2005 г.) / под общ. ред. проф. В.Н. Скворцова. – СПб, 2005. – Т. III. – С. 104-106.

19. **Особливості общинного землеволодіння у Мелітопольському повіті (друга частина 19 – початок 20 ст.)** // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. праць. – Херсон: ПП Вишемирський, 2005. – С. 188-192.

2007

20. **К вопросу об источниках изучения землевладения в Северном Приазовье (1861-1917)** // Материалы III международной конференции [Теория, методы и инновации в исторической географии] (Санкт-Петербург, 2007 г.). – СПб., 2007. – С. 294-296.

21. **Немецкое землевладение Мелитопольского уезда** // Материалы Международной научной конференции, посвященной 200-летию переселения немцев в Крым (6-10 июня 2004 г.). История

немецкой колонизации в Крыму и на юге Украины в XIX-XX вв. / Сост. Ю.Н. Лаптев. – Симферополь: АнтикВА, 2007. – С. 162-170.

22. **Молочанские немцы, меннониты и окружающий социум: особенности земельных отношений** // Материалы XI международной научной конференции [“Российское государство, общество и этнические немцы: основные этапы и характер взаимоотношений (XVII-XXI вв.)”] (Москва, 1-3 ноября 2006 г.) / под ред. А.А. Германа. – М.: “МСНК-пресс”, 2007. – С. 72-79.

2008

23. **Земельне питання у фольклорній спадщині Якова Новицького** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 210-216.

24. **Описово-статистичні джерела Спеціального межування для дослідження землеволодіння Північного Приазов'я** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – С. 7-15.

25. **Поземельні переписи 1877, 1887 та 1905 років: історія проведення та первинні описово-статистичні документи** // Культура народів Причорномор'я. – Симферополь, 2008. – № 145. – С. 69-75.

2009

26. **До питання про вірогідність статистики землеволодіння у “Матеріалах до оцінки земель Олександрівського повіту Катеринославської губернії”** // Історіографічні та джерелознавчі проблеми історії України. Теорія. Методика. Практика: Міжвуз. зб. наук. праць / Відп. ред. А.Г. Болебрух. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2009. – С. 88-103. [Об'єднаний випуск 2009-2010 рр.]

27. **Документи Таврійської губернської креслярні: звітність про польову роботу землемірів Спеціального межування (1861-1917)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19 Тематичний випуск: “Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація”. – Кн. 2. – К., 2009. – С. 168-180.

28. **Земські описово-статистичні видання як джерело дослідження землеволодіння та землекористування етнічних та соціальних груп Північного Приазов'я** // Історико-філософський журнал “Університет”. – К.: Київський славистичний університет, 2009. – № 4 (30). – С. 88-97.

29. **Описово-статистичні джерела для створення Банку землеволодіння Північного Приазов'я** // Матеріали II Міжнародної

науково-практичної конференції, присвяченої 65-й річниці визволення Одеси від окупантів [“Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри”] (Одеса, 10-11 квітня 2009 р.). – Одеса: ВМВ, 2009. – С. 127-133.

30. **Описово-статистичні документи державних установ земельної позики як джерело дослідження землеволодіння та землекористування Північного Приазов'я** // Культура народів Причорномор'я. – Симферополь, 2009. – № 162. – С. 118-125.

31. **Описово-статистичні документи земських переписів як джерело дослідження землеволодіння та землекористування Північного Приазов'я** // Матеріали III та IV Міжнародної конференції молодих науковців [“Історична наука на початку XXI століття: проблеми, минуле, сучасність, перспективи”] (Херсон, 25-26 березня 2009 р.). – Херсон, 2009. – С. 153-157.

32. **Описово-статистичні документи земського обслідування Мелітопольського повіту 1912 року як джерело до вивчення землеволодіння окремих населених пунктів** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 79-90.

2010

33. **Земські статистичні публікації як джерело дослідження землеволодіння етнічних та соціальних груп Північного Приазов'я** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 446-451.

34. **Описово-статистичні джерела обстеження землевпорядкованих господарств в Бердянському повіті (1913 р.)** // Київська старовина. – 2010. – № 4. – С. 148-162.

2011

35. **До питання про вірогідність описово-статистичних джерел земських обстежень Мелітопольського та Бердянського повітів Таврійської губернії** // Каразінські читання (історичні науки): Тези 64-ї наукової конференції (м. Харків, 22 квітня 2011 р.). – Харків, 2011. – С. 345-346.

36. **Частное землевладение меннонитов Мелитопольского уезда, Таврической губернии** // Глобальные и региональные проблемы исторической географии. – СПб.: СПбГУ, ВМВ, 2011. – С. 125-129.

ЛИКОВА Вікторія Вікторівна (23.02.1984, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2010 р.), методист деканату історичного факультету Запорізького національного університету.

У 2006 р. закінчила ЗНУ за спеціальністю “Архівознавство”. З 2006 р. по 2009 р. – аспірантка кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ.

У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію “Державні селяни Південної України в першій половині ХІХ ст.”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів – соціальна історія Південної України кінця ХVІІІ – першої половини ХІХ ст., етнологія Південної України, історична регіоналістика, усна історія.

Автор і упорядник 28 наукових публікацій.

E-mail: viktorianika@list.ru

Перелік публікацій В.В. Ликової

2006

1. **Інформативні можливості письмових джерел 16-го фонду Російського державного архіву давніх актів** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 285-305.

2. **Козацька доба в експонатах Катеринославського обласного музею ім. О. Поля** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва при інституті історії України НАНУ. – Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – Вип. 3. – С. 231-234.

2007

3. **Ревізькі сказки як джерело до соціально-економічної історії Південної України першої половини ХІХ століття (1795-1835 рр.)** // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. ХХІ. – С. 345-351.

4. **Якісний склад державного селянства Південної України в першій половині ХІХ ст.** // Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції: Зб. матеріалів X Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 16-18 травня 2007 р.; У 6-ти т. / Ред. кол.: І.І. Тимошенко (відп. ред.) та ін. – К., 2007. – Т. 3. – С. 66-68.

2008

5. **Земельна відомість державних селян** // Культура народів Причорномор'я. – 2008. – № 144. – С. 85-92.

6. Ревізькі сказки державних селищ в дослідженнях регіональної та локальної історії // Культурологічний вісник. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – № 21. – С. 22-29.

7. Усні джерела в дослідженнях з гендерної історії // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 23-30.

2009

8. “Владенные записи” как источник к социально-экономической истории болгарского населения Южной Украины (на материалах записей селений Преславской волости Бердянского уезда Таврической губернии) // Българите в Северното Причерноморие. Изследования и материали. – Одеса-Велико Търново, 2009. – Т. 10. – С. 109-118.

9. Групи державних селян Південної України в першій половині XIX ст. // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2009. – Вип. XXVII. – С. 33-44.

10. Дві колонізаційні кампанії на землі Південної України в першій половині XIX ст. // Волинські історичні записки. – Житомир, 2009. – Том 2. – С. 50-59.

11. Міфологічні та релігійні мотиви у переказах селян Південної України, записаних Я.П. Новицьким // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 239-254.

12. Опитування. Червоний Василь Антонович, 1924 р. н., Червона Дарина Григоровна, 1926 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (4 червня 2009 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 7. – С. 148-179 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

13. Переселення малоросійських козаків на землі Південної України в першій половині XIX ст. // Матеріали III та IV Міжнародної конференції молодих науковців “Історична наука на початку XXI століття: проблеми, минуле, сучасність, перспективи”. – Херсон, 2009. – С. 103-105.

14. Поміщики та державні селяни: імперська традиція та місцева реальність // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19. Кн. 1. – К., 2009. – С. 532-539.

15. Представление о грехе у украинских крестьян Степной Украины в XIX веке (на материалах устного нарратива рассказов

Я.П. Новицко) // Stratum plus. 2005-2009. Nr. 6. Причерноморские эподы. – СПб.-Кишинев-Одесса-Бухарест, 2009. – С. 166-173.

2010

16. **Опитування. Горпинченко Лідія Василівна**, 1955 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 8. – С. 297-308 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

17. **Опитування. Добровольська Галина Петрівна**, 1923 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 8. – С. 86-98 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

18. **Опитування. Костенко Тетяна Іванівна**, 1935 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 8. – С. 156-184 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

19. **Опитування. Кравченко Меланія Афанасіївна**, 1920 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 8. – С. 26-43 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

20. **Опитування. Мітюніна Марія Тимофіївна**, 1939 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 8. – С. 248-267 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

21. **Опитування. Петриненко Марія Трохимівна**, 1917 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 8. – С. 7-26 (проведено разом із Н.А. Белік).

22. **Опитування. Присянкіна Раїса Федорівна**, 1938 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 8. – С. 239-248 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

23. **Опитування. Скубицька Надія Никифорівна**, 1941 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 8. – С. 268-282 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

24. **Опитування. Татар Іван Іванович**, 1926 р. н., Татарія Марія Михайлівна, 1930 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // *Усна історія Степової України*. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 8. – С. 98-117 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

25. **Опитування. Татарія Ніна Федорівна**, 1950 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // *Усна історія Степової України*. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 8. – С. 282-296 (проведено разом із Г.В. Лесніковою).

26. **Опитування. Шевченко Олександра Григорівна**, 1937 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // *Усна історія Степової України*. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 8. – С. 184-198 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

27. **Переселення малоросійських козаків на землі Чорноморського війська на початку ХІХ ст.** // *Чорноморська минувщина*. – Одеса, 2010. – Вип. 5. – С. 27-33.

28. **Чисельність державних селян Південної України в першій половині ХІХ ст.: джерелознавчий аналіз** // *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. ХХІХ. – С. 272-277 (У співавторстві з Г.М. Васильчуком).

МАЛЕНКО Людмила Михайлівна (01.02.1965 р., с. Сміле Куйбишевського району, Запорізької області) – кандидат історичних наук (1998 р.), доцент (2000 р.).

У 1989 р. закінчила історичний факультет Запорізького державного університету. З 1990 р. – асистент кафедри історії України ЗДУ. В 1995 р. вступила до аспірантури Запорізького держуніверситету, яку закінчила захистом кандидатської дисертації на тему: “Азовське козацьке військо. 1828-1866 рр.”. З 2000 р. – доцент кафедри історії України Запорізького національного університету. Нині провідний фахівець навчально-наукової лабораторії археологічних досліджень ЗНУ.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія козацьких військ у системі політичних, соціально-економічних і культурних відносин Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття.

Автор 140 наукових публікацій, з них – 3 монографій і археографічних видань, зокрема, “Матеріали до історії Азовського козачого війська” (1995 р., у співавторстві з А.В. Бойком), “Азовське козацьке військо (1828-1866 рр.)” (2000 р.), “Йосип Гладкий та Окреме Запорозьке (Азовське) козацьке військо в матеріалах і документах” (2010 р.).

Автор сайту “Козацтво XV-XXI століття” (<http://www.cossackdom.com>).

E-mail: L_malenko@ukr.net
malenko@cossackdom.com

Перелік публікацій Л.М. Маленко

1990

1. **Городище Сары-Кай** // Древности Степного Причерноморья и Крыма. Сборник научных трудов. – Запорожье, 1990. – Т. 1. – С. 145-150.

1991

2. **Могильник “Мамай-Сурка” эпохи средневековья** // Международные связи в средневековой Европе. Тезисы научных докладов и сообщений Всесоюзного научного семинара (25-27 апреля 1991 г.). – Запорожье, 1991. – С. 12-14.

1995

3. **Матеріали до історії Азовського козачого війська.** – Запоріжжя, 1995. – 220 с. (у співавторстві з А.В. Бойком).

4. **Питання господарського устрою Азовського козачого війська** // Підприємництво Південної України останньої чверті XVIII – першої чверті XX століття. – Запоріжжя, 1995. – С. 18-33.

1996

5. **Військова служба Азовського козачого війська** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – Вип. 1. – С. 118-126.

6. **До питання про складання понятійного словника з історії Азовського козачого війська** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Запоріжжя, 1996. – Вип. I. – С. 17-20.

1997

7. **Джерела з історії Азовського козацького війська** // Запорозьке козацтво в пам’ятниках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції – Секція III, IV, V. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 60-66.

8. **Переселення колишніх “некрасівців” на землі Азовського козачого війська в 30-х роках XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – Вип. 2. – С. 115-124.

1998

9. **Соціальне становище Задунайської Січі на початку XIX ст. та повернення задунайців у межі Російської держави в 1828 р.** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 1998. – Вип. IV. – С. 30-38.

1999

10. **Йосип Гладкий: людина і діяч** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 240-251.

11. **Козацтво Південної України в першій половині XIX століття: Азовське козацьке військо.** Навчальний посібник до спецкурсу: “Українське козацтво в 1775-1869 роках” для студентів I-III курсів історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: ЗДУ, 1999. – 75 с.

12. **Козацький фактор в адміністративній політиці уряду на Півдні України першої половини XIX століття** // Адміністративний устрій та самоврядування в Україні XVII-XX століття. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції м. Запоріжжя, 13-

14 жовтня 1999 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – Ч. I. – С. 146-154.

13. **Міжконфесійні взаємини на півдні України XVIII-XX століття.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 252 с. (у співавторстві з А. Бойком, Т. Грушовою, І. Лиманом, О. Ігнатушею, В. Мільчевим, Р. Шияном).

14. **Причини ліквідації Азовського козацького війська та переселення азовців на Кубань** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя, 1999. – Вип. VI. – С. 6-17.

15. **Церковні справи Азовського козацького війська** // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. (Збірник статей). – К.: Рідний край, 1999. – Вип. 7. – С. 44-50.

2000

16. **Азовське козацьке військо (1828-1866).** – Запоріжжя, 2000. – 514 с.

17. **Азовське козацьке військо. 1828-1865 рр.** // Козацтво на Півдні України. Кінець XVIII-XIX століття. – Одеса: Друк, 2000. – С. 138-172.

18. **Збройні сили України.** Навчальний посібник до спецкурсу: “Військова історія України” для студентів II курсу історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя, 2000. – 62 с. (у співавторстві з В.М. Мороко).

2001

19. **До питання про відродження козацьких традицій в Україні** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 98-105.

20. **До причин створення та ліквідації південноукраїнських козацьких військ в останній чверті XVIII-XIX століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – Вип. 6. – С. 172-185.

21. **Про причини створення та ліквідації південноукраїнських козацьких військ останньої чверті XVIII – XIX століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 222-228.

22. **Рецензія:** Дослідження спадщини О.О. Рябініна-Скляревського: Малинова Г.Л., Сапожников І.В. О.О. Рябінін-Скляревський: матеріали до біографії. – Одеса-Київ: “Елтон-2”-“Гратек”, 2000. – 222 с. // Записки науково-дослідної лабораторії

історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – Вип. 6. – С. 306-307.

2002

23. **Азовське козацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 11-13.
24. **Біла Церква** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 40.
25. **Буша** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 53.
26. **Бутколи** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 53.
27. **Військо Донське** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 71-72.
28. **Гладкий Йосип Михайлович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 103.
29. **Гонта Іван** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 109-110.
30. **Гіреї** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 122-123.
31. **Донське козацтво** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 136-138.
32. **Дунайське козацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 142-143.
33. **Задунайська Січ** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 154-156.
34. **Іррегулярні війська** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 182.
35. **Іслам-Гірей III** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 182-183.
36. **Коліїщина** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 251-252.
37. **Крим (Кримський півострів)** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 272-273.
38. **Кримське ханство** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 273-275.
39. **Кубанське козацтво** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 278-279.
40. **Кубань** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 279-280.
41. **Кухаренко Яків Герасимович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2002. – С. 284.

42. **Лісницький Григорій** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 292.

43. **Научно-исследовательский проект “Казачество XV-XXI вв.”** // Информационный бюллетень Ассоциации “История и компьютер”. – М., 2002. – № 30, июнь. – С. 31-33 (в соавторстве с А. Роциным).

44. **Некрасівські козаки** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 341.

45. **Окреме Запорозьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 356.

46. **Порта** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 406.

47. **Райя задунайська** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 417.

48. **Самойлович Іван Самійлович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 440-441.

49. **Суховій (Суховієнко) Петро** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 472.

50. **Тугай-бей** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 486.

51. **Умань** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 501.

52. **Усть-Дунайське Буджацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 502-503.

53. **Фастів** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 504.

54. **Щербина Федір Андрійович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 560.

2003

55. **Азовцы – последнее украинское пополнение Кубанского войска (по архивным материалам)** // Итоги фольклорно-этнографических исследований этнических культур Северного Кавказа за 2002 год. Дикаревские чтения (9). // Краснодар, издательство “Крайбикбо лектор”, 2003. – С. 11-20.

56. **Риси традиційно-побутової культури козацького військового населення ХІХ століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем - У”, 2003. – С. 259-264.

57. Роздуми над проблемами та завданнями сучасного козацтва (на прикладі запорізьких козацьких організацій) // Україна вчора, сьогодні, завтра: Збірник наукових праць. – Запоріжжя, 2003. – С. 297-290.

58. “Справа про некрасівців, які побажали прийняти підданство Росії з приєднанням їх після переходу з Туреччини до складу Азовського козацького війська” з Канцелярії новоросійського та бессарабського генерал-губернатора // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 13-20.

2004

59. Козацькі війська в системі політичних відносин на півдні України в останній чверті XVIII століття // Перший Міжнародний Конгрес “Національна перлина Запорозжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоєкосистеми о. Велика Хортиця”. 26-28 вересня 2004 року. Тези доповідей. – Запоріжжя, 2004. – С. 57-60.

60. Последний кошевой атаман Задунайской Сечи // Культурная жизнь Юга России. – 2004. – № 2 (8). – С. 45-49; 2004. – № 3 (9). – С. 33-36.

2005

61. Козацькі сайти у глобальній комп’ютерній мережі INTERNET: досвід та перспективи // Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва”, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. – Запоріжжя, 2005. – С. 53-59.

62. Місце південноукраїнського козацтва в політичних планах Російської імперії в останній чверті XVIII-XIX століття // Запорозька старовина. – Вип. 3. – Запоріжжя: [Мотор-Січ], 2005. – С. 81-98.

63. Південноукраїнське козацтво і Кримська війна // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 103-108.

64. Південноукраїнське козацтво XVIII-XIX століття: деякі висновки // Українське козацтво у вітчизняній та загальноєвропейській історії. Міжнародна наукова конференція: Тези доповідей. – Одеса, 2005. – С. 42-45.

65. Последний атаман // Родина. – 2005. – № 6. – С. 78-80.

2006

66. Азовське козацьке військо // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред.

С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 10-12.

67. **Біла Церква** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 45.

68. **Буша** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 64.

69. **Бутколи** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 64.

70. **Військо Донське** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 86-87.

71. **Галас** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 107 (у співавторстві з Г.Г. Шпитальовим).

72. **Гвинтівка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 112.

73. **Гіреї** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 147-148.

74. **Гладкий Йосип Михайлович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 125-126.

75. **Гонга Іван** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 133-134.

76. **Городова армата** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 137.

77. **Гусари** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 145.

78. **Джерела з історії південноукраїнських козацьких військ останньої чверті XVIII-XIX століття в архівосховищах Одеської області** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 210-236.

79. **Донське козацтво** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 162-164.
80. **Досвід козацького минулого в сьогодення** // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми і перспективи розвитку козацтва в сучасних умовах”, м. Запоріжжя, 21-22 жовтня 2005 р. – Запоріжжя, 2006. – С. 25-33.
81. **Драгуни** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 167.
82. **Дунайське й Азовське козацькі війська в Кримській кампанії (до 150-річчя закінчення Східної війни)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 62-276.
83. **Дунайське козацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 169-170.
84. **З творчого доробку Федора Андрійовича Щербини** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2006. – Вип. XX. – С. 407-413.
85. **Задунайська Січ** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 181-183.
86. **Іррегулярні війська** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 213.
87. **Іслам-Гірей III** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 214.
88. **Йосип Гладкий: штрихи до портрету** // Музеї України. – 2006. – № 2 (14). – С. 30-33.
89. **Козацькі регалії XVIII-XIX століття: яка доля їх чекає?** // Музеї України. – 2006. – № 4 (16). – С. 4-6.
90. **Коліївщина** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 292-293.
91. **Крим (Кримський півострів)** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред.

С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 316-317.

92. **Кримське ханство** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 317- 319.

93. **Кубанське козацтво** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 322-327.

94. **Кубань** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 327-328.

95. **Лісницький Григорій** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 344-345.

96. **Матеріали до історії південноукраїнських козацьких військ останньої чверті XVIII-XIX століття у краснодарському архіві** // Записки історичного факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2006. – Вип. 17. – С. 143-155.

97. **Некрасівські козаки** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 402-403.

98. **Окреме Запорозьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 319.

99. **Пластуни** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 454.

100. **Порох** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 478.

101. **Порта** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 478-479.

102. **Райя задунайська** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред.

С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 494.

103. **Ресстр** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 497.

104. **Ресстр 1581** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 497-498.

105. **Ресстр 1638** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 498.

106. **Ресстрове козацтво** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 499-500.

107. **Ресстрові козаки** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 500-501.

108. **Самойлович Іван Самійлович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 521.

109. **Суховій (Суховієнко) Петро** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 558.

110. **Тарасниця** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 561.

111. **Тріангула** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 571.

112. **Умань** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 593-594.

113. **Усть-Дунайське Буджацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – С. 595-596.

114. **Участие южноукраинских казачьих войск в Восточной войне (1853-1856)** // Мир казачества. Сборник научных трудов. – Вып. 1. – Краснодар: ООО РИЦ “Мир Кубани”, 2006. – С. 54-66.

115. **Фастів** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2006. – С. 597.

116. **Ф.А. Щербина і його “Історія Кубанського казачього війська”** // Чорноморська минувщина. Записки відділу історії козацтва на Півдні України НДІК ПУ НАНУ: Зб. наук. пр. – Вип. 1. – Одеса, 2006. – С. 77-85.

117. **Чорноморське козацьке військо** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2006. – С. 641-644 (у співавторстві з Б.Є. Фроловим).

118. **Щербина Федір Андрійович** // Українське козацтво: Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г. Турченко; Відпов. ред. С.Р. Лях. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем’єр, 2006. – С. 663.

2007

119. **Архівні джерела особового походження до історії козацьких військ Південної України останньої чверті XVIII-XIX століття** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Випуск 25. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2007. – С. 47-55.

120. **Вироблення системи військово-адміністративного управління південноукраїнськими козацькими військами в XIX столітті** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 59-68.

121. **Казачские сайты в глобальной компьютерной сети Интернет: опыт и перспективы** // Запорожская старина. – Киев-Запорожье: Изд. ОАО “Мотор-Сич”, 2007. – Вып. 4. – С. 379-383.

122. **Место южноукраинского казачества в политических планах Российской империи в последней четверти XVIII-XIX вв.** // Запорожская старина. – Киев-Запорожье: Изд. ОАО “Мотор-Сич”, 2007. – Вып. 4. – С. 99-121.

123. **Повернути національні реліквії в Україну!** // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні проблеми дослідження історії Запорозького козацтва”, м. Запоріжжя, 11-12 жовтня 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – С. 85-92.

2008

124. **Бібліотечні рукописні зібрання до історії південноукраїнських козацьких військ останньої чверті XVIII-**

XIX століття // Книжкові колекції, рідкісні видання та рукописи в сучасному науково-інформаційному просторі. Матеріали конференції, присвяченої 85-річчю Музею книги Одеської державної наукової бібліотеки ім. М. Горького. Одеса, 25-27 вересня 2007 року. – Одеса, 2008. – С. 211-229.

125. **Військово-адміністративний устрій південноукраїнських козацьких військ останньої чверті XVIII століття та система управління ними** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 130-147.

126. **Грехи и деяния казака во дворянстве** // Экспедиция XXI. – 2008. – № 7 (74). – С. 8-9.

127. **Козацькі клейноди в Україні та за її межами** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 8. – Запоріжжя: Дике поле, 2008. – С. 90-95.

128. **Козацькі станиці та хутори Південної України в XIX столітті** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва при Інституті історії України НАНУ. – Вип. 4. – Дніпропетровськ: Пороги, 2008. – С. 112-123.

129. **Південноукраїнська козащина останньої чверті 18-19 століття в документах та матеріалах краснодарського архіву** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Д.: НГУ, 2008. – Вип. 5. – С. 41-45.

130. **Рукописні зібрання до історії південноукраїнських козацьких військ останньої чверті XVIII-XIX століття в бібліотечних фондах України та Російської Федерації** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 196-204.

2009

131. **Археографічні публікації Таврійської та Катеринославської вчених архівних комісій з історії південноукраїнських козацьких формувань останньої чверті XVIII-XIX століття** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Д.: НГУ, 2009. – Вип. 6. – С. 65-75.

132. **Гідний наслідування приклад у господарюванні** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 200-204.

133. **Джерела з історії Чорноморського козацького війська в українських архівних та музейних установах** // Нові дослідження

пам'яток козацької доби в Україні: збірник наукових статей / Бібліотечка "Часи козацькі". – К., 2009. – Вип. 18. – С. 314-320.

134. **Південноукраїнське козацтво останньої чверті XVIII-XIX століття в творчому доробку Я. Новицького** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 208-215.

2010

135. **Булави та перначі козацької доби в музейних установах Запоріжжя** // Заповідна Хортиця. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції "Історія запорозького козацтва в пам'ятках та музейній практиці". – Спеціальний випуск. – Запоріжжя: Хортиця, 2010. – С. 253-258 (у співавторстві з В.Г. Шлайфером).

136. **Гладкий Йосип Михайлович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5629&lang=ukr

137. **Документи з історії дворянського роду Гладких у музеях Дніпропетровська та Запоріжжя** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Д.: НГУ, 2010. – Вип. 7. – С. 4-14.

138. **Історія козацьких формувань постсічового періоду в доробку південноукраїнських наукових осередків XIX – початку XX століття** // Київська старовина. – 2010. – № 2 (березень). – С. 103-123.

139. **Йосип Гладкий та Окреме Запорозьке (Азовське) козацьке військо в матеріалах і документах** / Автор-упорядник Людмила Маленко. – Запоріжжя: ВАТ "Мотор-Січ", 2010. – 196 с.: іл., карти.

140. **Чорноморське козацьке військо в документах і матеріалах українських архівних та музейних установ** // Кубань-Україна: вопросы историко-культурного взаимодействия. Выпуск 4 / Сост. А.М. Авраменко. – Краснодар-Киев: ЭДВИ, 2010. – С. 200-208.

МІРУЩЕНКО Олександр Павлович (22.10.1973, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2010), завідувач відділом Музею історії запорозького козацтва Національного заповідника “Хортиця”.

З 1990 р. розпочав трудову діяльність у Запорізькому обласному каретнальному музеї. Обіймав посади слюсаря, агента з постачання, інженера. З 1996 року був переведений на посаду молодшого наукового співробітника. З 1998 р. – старший науковий співробітник.

1997 р. закінчив Київський університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю “Історія”.

У 2005 р. був переведений до Національного заповідника “Хортиця” на посаду завідувача відділом Музею історії запорозького козацтва.

Кандидатську дисертацію “Економічна політика російського уряду періоду Нової Січі (1734-1775 рр.)” захистив у 2010 р.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького, член ІСОМ (міжнародної ради музеїв).

Сфера наукових інтересів: історія запорозького козацтва, музейна справа, економічна історія, усна історія.

Автор і упорядник близько 50 наукових публікацій.

E-mail: opalmira@ukr.net

Перелік публікацій О.П. Мірущенка

1997

1. Висвітлення в архіві Коша Нової Запорозької Січі російсько-кримських відносин наприкінці 50-х – на початку 60-х рр. XVIII ст. // Запорозьке козацтво в пам’ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Секція I, II. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 196-201.

1999

2. Виплата жалування запорозьким козакам в період Нової Січі // Південна Україна XVIII-XIX століття: Записки науково-дослідної лабораторії ЗДУ. – Запоріжжя: РА Тандем-У, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 124-133.

3. Вирішення Кошем економічних питань під час відправлення запорозьких депутацій до Петербурга // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 80-97.

4. Козацькі сокири з колекції Запорізького обласного краєзнавчого музею // Нові дослідження пам’яток козацької доби в Україні. – Вип. 8. – К., 1999. – С. 98-199.

5. **Основні тенденції економічного розвитку південноукраїнських земель у другій половині XVIII ст.** // Історія Півдня України від найдавніших часів до сучасності: проблеми національного, політичного, соціального, економічного, технічного, правового, релігійного та культурного розвитку. – Одеса-Миколаїв, 1999. – С. 19-25.

6. **Регулювання російським урядом економічних відносин Гетьманщини та Нової Січі у 40-60-х рр. XVIII ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. VII. – С. 53-61.

2001

7. **“Без правди фактів нема правди часу”.** До сторіччя дня народження видатного красзнавця **В.Г. Фоменка** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2001. – С. 77-83.

8. **Земельне питання в економічному розвитку Запорозьких Вольностей** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 180-189.

9. **Козацька землянка в ур. Нова біля с. Біленьке (за матеріалами Бодяньського О.В.)** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2001. – С. 48-51

10. **Колекція козацьких речей Бодяньського О.В.** // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. – Вип. 10. – К., 2001. – С. 95-98.

2002

11. **Діяльність Я.П. Новицького з комплектування музейних колекцій** // Матеріали Перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 18-22.

12. **Рибальські речі доби козацтва в колекції ЗОКМ** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 2. – Запоріжжя, 2002. – С. 72-75.

13. **Місце південних запорозьких територій у поземельній політиці російського уряду в часи правління Єлизавети Петрівни** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 119-125.

2003

14. **Господарський інвентар з військових землянок XVIII ст. (за матеріалами ХАЕ-68)** // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. – Вип. 12. – К., 2003. – С. 89-97.

15. **Економічна політика Коша в останнє десятиліття існування Запорозьких Вольностей** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 3. – Запоріжжя, 2003. – С. 48-67.

16. **Напрямки розвитку запорозької торгівлі** // Південна Україна XVIII-XIX століття: Записки науково-дослідної лабораторії ЗДУ. – Запоріжжя: РА Тандем-У, 2003. – Вип. 7. – С. 248-251.

2004

17. **Геополітичне становище Нової Січі** // Національна перлина Запоріжжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця. Перший Міжнародний конгрес: Збірник тез доповідей. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2004. – С. 66-68.

18. **Російський уряд та територіальна політика на південних та східних кордонах Вольностей у середині XVIII ст.** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 4. – Запоріжжя, 2004. – С. 70-76.

2005

19. **Вплив геополітичного становища Нової Січі на економічний розвиток Запорозьких Вольностей** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗДУ, 2005. – Вип. XIX. – С. 44-55.

20. **Грошовий обіг на запорозьких землях у XVIII ст. в контексті розвитку транзитної та зовнішньої торгівлі Вольностей** // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. – Вип. 14. – К., 2005. – С. 134-144.

21. **Економічний розвиток Війська Запорозького в роки російсько-турецької війни 1768-1774 рр.** // Київська старовина. – 2005. – № 3. – С. 128-143.

22. **Економічні взаємини держави та козацтва: історія та сучасність** // Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва”, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. – Запоріжжя, 2005. – С. 84-89.

23. **Особливості розвитку запорозького господарства** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 5. – Запоріжжя, 2005. – С. 68-75.

2006

24. **Запорозькі імпортери на Переволоченській та Кременчуцькій митницях у 60-х рр. XVIII ст.** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 6. – Запоріжжя, 2006. – С. 74-76.

25. **Найбільший острів на Дніпрі** // Заповідна Хортиця. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006 – С. 11-33 (у співавторстві з М.А. Остапенком).

26. **Транзитна торгівля територією Вольностей** // Заповідна Хортиця. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006 – С. 190-198.

2007

27. **Цінова політика російського уряду у південноукраїнському регіоні у 40-х-60-х рр. XVIII ст.** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 7. – Запоріжжя, 2007. – С. 75-82.

28. **Экономические отношения запорожского казачества с сопредельными государствами** // Запорожская старина. – Киев-Запорожье: Изд. ОАО “Мотор-Сич”, 2007. – Вып. 4. – С. 265-269.

2008

29. **Висвітлення історії запорозького козацтва XVIII ст. на виставці “Запорозькі Вольності в часи Нової Січі та Петра Калнишевського”** // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції “Запорозьке козацтво в пам’ятках та музейній практиці”. – Запоріжжя, 2008. – С. 254-261.

30. **Сволоки з колекції Національного заповідника “Хортиця”** // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції “Запорозьке козацтво: в пам’ятках та музейній практиці” – Запоріжжя, 2008. – С. 245-249 (у співавторстві з А.А. Клименко).

2009

31. **Програма для слухачів курсів підвищення кваліфікації Інституту післядипломної освіти м. Запоріжжя: “Музейна педагогіка”** // Роль музеїв у культурному просторі України й світу. Збірник матеріалів загальноукраїнської наукової конференції з проблем музеєзнавства, присвяченої 160-річчю заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д. Яворницького. – Вип. 11. – Дніпропетровськ, АРТ-ПРЕС, 2009. – С. 523-528 (у співавторстві з О.Л. Пачковською, Т.М. Лисенко).

2010

32. **Опитування. Божич Дмитро Олександрович, [1925] р. н., Дружина [], [] р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (6 серпня 2001 р.)** // Усна історія Степової України. –

Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 232-236 (проведено разом із Н.В. Суревою).

33. **Опитування. Брик Володимир Михайлович**, 1926 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 268-281 (проведено разом із Н.В. Суревою).

34. **Опитування. Брик Клавдія Митрофанівна**, 1921 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 172-178.

35. **Опитування. Івченко Марія Федорівна**, 1919 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 141-159 (проведено разом із Г.І. Шахровим).

36. **Опитування. Кириченко Галина**, 1925 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 240-241 (проведено разом із Н.В. Суревою).

37. **Опитування. [Нечет] Катерина Федорівна**, 1929 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 336-343 (проведено разом із Н.В. Суревою).

38. **Опитування. Нечет Катерина Федотівна**, 1929 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 343-356 (проведено разом із Н.В. Суревою).

39. **Опитування. Нуревська Варвара Павлівна**, 1921 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 178-184.

40. **Опитування. Прінь Микола Єфремович**, 1926 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 261-263.

41. **Опитування. Прокопенко Катерина Карпівна**, 1924 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 214-220 (проведено разом із Н.В. Суревою).

42. **Опитування. Сергієва Палашка Афанасіївна**, 1924 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень,

2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 212-114.

43. **Опитування. Сидоренко Іван Трохимович**, 1927 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (1 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 299-309 (проведено разом із Г.І. Шахровим).

44. **Опитування. Турська Тетяна Матвіївна**, 1922 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 195-203 (проведено разом із Н.В. Суревою).

45. **Опитування. Шевченко Василь Остапович**, 1928 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 319-336 (проведено разом із Н.В. Суревою).

46. **Опитування. Шевченко Катерина Родіонівна**, 1921 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 184-194 (проведено разом із Н.В. Суревою).

47. **Опитування. Щербина Петро Гаврилович**, 1918 р. н., Щербина Надія Захарівна, 1924 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 92-99 (проведено разом із Н.В. Суревою).

48. **Січковий імпорт середини XVIII ст. як джерело для вивчення побуту запорозького козацтва** // Заповідна Хортиця. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Запорозьке козацтво в пам’ятках та музейній практиці”. – Запоріжжя, 2010. – С. 122-124.

МОЛДАВСЬКА Тетяна Іванівна (21.08.1983, смт Кушугум Запорізького району, Запорізька область) – кандидат історичних наук (2011 р.), науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України.

У 2005 р. закінчила ЗНУ за спеціальністю “Історія”. З 2005 р. – молодший науковий співробітник лабораторії біографічних та генеалогічних досліджень ЗНУ, з 2008 р. – молодший науковий співробітник з держбюджетної теми “Історична пам’ять етносоціальних груп як складова формування толерантного суспільства Степової України”.

Кандидатську дисертацію “Обласні Ради депутатів у системі владних відносин радянського суспільства у 1947-1990 рр. (на прикладі південних областей УРСР)” захистила у 2010 р.

Сфера наукових інтересів: історія місцевої влади та регіональних еліт ХХ ст., історія повсякдення.

Автор 7 наукових публікацій.

E-mail: Leschenkot@ukr.net

Перелік публікацій Т.І. Молдавської

2006

1. **Адміністративний статус населених пунктів у 1917-1991 рр.: етапи та причини змін (на прикладі Запорізької області)** // Історія і культура Придніпров’я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 3. – Дніпропетровськ: НГУ, 2006. – С. 184-188.

2. **Якісний склад радянських регіональних представницьких органів влади (на прикладі Запорізької області)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 358-375.

2007

3. **Законодавче регулювання діяльності обласних рад Української РСР (друга половина ХХ ст.)** // Гуманітарний журнал. – Вип. 33-34. – Дніпропетровськ: Редакційно-видавничий комплекс НГУ, 2007. – С. 175-181.

4. **Перші повоснні вибори до місцевих Рад та території Запорізької області (аналіз джерел)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Вип. XXI. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – С. 365-370.

2008

5. **Виконавчо-управлінські структури обласних Рад УРСР у другій половині ХХ ст.: тенденції змін (на прикладі Запорізької області)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького

національного університету. – Вип. XXIV. Тематичний випуск: Соціальні та національні чинники революцій і реформ в Україні: проблеми взаємовпливів (до 90-річчя УНР). – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – С. 205-211.

6. Радянська адміністративна влада в усних спогадах жителів Запорізької області // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 162-169.

2009

7. Агітаційно-масова робота в Запорізькій області під час перших повосенних виборів 1945-1947 рр. // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 6. – Дніпропетровськ: НГУ, 2009. – С. 195-202.

МОЛДАВСЬКИЙ Роман Леонідович (11.06.1980, м. Запоріжжя) – кандидат історичних наук (2008 р.), старший викладач Запорізького національного університету.

У 2003 р. закінчив ЗДУ за спеціальністю “Історія”. З 2003 р. – аспірант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету. З 2005 р. – асистент, з 2008 р. – старший викладач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Кандидатську дисертацію “Джерела з історії Нової Дніпровської лінії (1770-1791 рр.)” захистив у 2007 р.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: укріплені лінії Південної України, історична регіоналістика, усна історія.

Автор і упорядник 64 наукових публікацій, зокрема, “Нова Дніпровська лінія укріплень (1770-1791 рр.)” (2007), “Новицький Яків. Твори” (2010) та ін.

E-mail: mold1@ukr.net

Перелік публікацій Р.Л. Молдавського

2002

1. **Історія Дніпровської лінії укріплень в науковій спадщині Я.П. Новицького** // Матеріали Перших новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 80-82.

2. **Історія Дніпровської укріпленої лінії у науковому доробку В.О. Пірка** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. Нікополь, 10-11 жовтня 2002 року. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 183-186.

2003

3. **Нова Дніпровська лінія в науковій літературі XIX – початку XX ст.** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 60-64.

2004

4. **Нова Дніпровська лінія – останній етап ліквідації Запорозького козацтва** // “Національна перлина Запорозжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця”. Перший Міжнародний конгрес: Збірник тез доповідей. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2004. – С. 68-70.

2005

5. Джерела з історії Нової Дніпровської лінії у фонді 52 Російського державного військово-історичного архіву // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 10. – К., 2005. – С. 251-258.

6. Запорожці-колодники на Новій Дніпровській лінії укріплень // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 112-113.

7. Історія Петровської фортеці Нової Дніпровської лінії (1770-1781) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. XIX. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – С. 80-85.

2006

8. Картографічні джерела з історії Нової Дніпровської лінії укріплень // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 237-250.

9. Малодосліджені проблеми історії Олександрівської фортеці // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 3. – Дніпропетровськ: НГУ, 2006. – С. 38-47.

10. Поштова служба на Півдні України після ліквідації Запорозької Січі // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – С. 248-249.

11. Проектування Нової Дніпровської лінії укріплень // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 177-190.

2007

12. Нова Дніпровська лінія укріплень (1770-1791 рр.) / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред. Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2007. – 85 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 16).

13. Фортеці Дніпровської лінії // Пам'ятки України: історія та культура. – № 2. – К., 2007. – С. 52-57.

2008

14. **Картографування запорізького краю періоду будівництва Дніпровської лінії укріплень** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. XXV. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – С. 166-177.

15. **Опитування. Бондаренко Надія Іванівна**, 1931 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 145-146 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

16. **Опитування. Василенко Федір Федотович**, 1918 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 7-11 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

17. **Опитування. Волкова Ніна Іванівна**, 1928 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 11-15 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

18. **Опитування. Воробйов Василь Пантелейович**, 1935 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 158-166.

19. **Опитування. Гудошник Лідія Григорівна**, 1931 р. н., с. Червонодніпровка Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 166-170.

20. **Опитування. Довженко Іван Ананійович**, 1930 р. н., с. Червонодніпровка Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 170-172.

21. **Опитування. Карманова Ніна Іванівна**, 1926 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 15-16 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

22. **Опитування. Качан Галина Трохимівна**, 1931 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 172-174 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

23. **Опитування. Кліпак Олена Григорівна**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 16 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

24. **Опитування. Книш Микола Григорович**, 1928 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 17-24 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

25. **Опитування. Коваль Іван Онуфрійович**, 1925 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 24-26 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

26. **Опитування. Коваль Іван Трохимович**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (20 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 26-34 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

27. **Опитування. Коваль Лідія Іванівна**, 1928 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 34-46 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

28. **Опитування. Козиряцька Марія Кузьмівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 46-54 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

29. **Опитування. Коновалова Марія Андріївна**, 1931 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 54-55 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

30. **Опитування. Крючкова Любов Федорівна**, 1933 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 56-57 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

31. **Опитування. Куга Любов Степанівна**, 1918 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 57-66 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

32. **Опитування. Миронова Таїсія Михеївна**, 1915 [1919] р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 70-72 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

33. **Опитування. Моторна Ганна Антонівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 72-74 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

34. **Опитування. Паталах Віра Лук'янівна**, 1922 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 74-79 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

35. **Опитування. Паталах Ігор Олексійович**, 1921 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 80-83 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

36. **Опитування. Паталах Олександра Олексіївна**, 1909 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 83-88 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

37. **Опитування. Ракельська Марія Михайлівна**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (20 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 88-95 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

38. **Опитування. Тодорова Галина Михайлівна**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 221 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

39. **Опитування. Федосенко Лідія Іванівна**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 96-105 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

40. **Опитування. Філоненко Анатолій Іванович**, 1939 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (26 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 105-106 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

2009

41. **Боротьба запорозьких козаків за збереження своїх вольностей напередодні ліквідації Запорізької Січі (1770-1775 рр.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. XXVI. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – С. 196-200.

42. **Опитування. Ганєва Надія Георгіївна**, 1925 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (2 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 148-151.

43. **Опитування. Григорова Ганна Василівна**, 1928 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (31 липня

2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 301-306.

44. **Опитування. Дінкова Ганна Костянтинівна**, 1924 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (1 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 133-139.

45. **Опитування. Кочкова Олена Олександрівна**, 1923 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (1 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 126-133.

46. **Опитування. Лютиков Віктор Олексійович**, 1928 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (29 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 307-311 (проведено разом із В.І. Мільчевим).

47. **Опитування. Пенчева Ганна Пилипівна**, 1919 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (27 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 78-86.

48. **Опитування. Рупчева Ганна Антонівна**, 1928 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (3 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 315-317.

49. **Опитування. Савова Марія Михайлівна**, 1927 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (31 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 298-300.

50. **Опитування. Соломонова Надія Пилипівна**, 1925 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (3 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 212-218.

51. **Опитування. Стояновська Ганна Іванівна**, 1928 р. н., [Стояновська] Валентина Михайлівна, [] р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (31 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 317-324.

52. **Опитування. Стояновська Зінаїда Дмитрівна**, 1922 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (27 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 108-113 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

53. **Опитування. Фуклев Андрій Іванович**, 1922 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (27 липня 2004 р.) // Усна

історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 114-122.

54. **Опитування. Фуклєва Зоя Антонівна**, 1929 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (3 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 328-336.

55. **Опитування. Шевлякова Ірина Опанасівна**, 1925 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (1 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 218-219.

2010

56. **Будівництво Дніпровської лінії укріплень** // Військово-історичний альманах. – Ч. 20. – К.: Музей збройних сил України, 2010. – С. 96-105.

57. **Новицький Яків. Твори у 5-ти томах** / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут рукопису НБУ ім. В.І. Вернадського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упорядн. А. Бойко, Р. Молдавський / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Боряк Г. та ін. – Т. 4. – Ч. 1. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 401 с.

58. **Опитування. Лебеденко Іван Миколайович**, 1927 р. н., Лебеденко Тетяна Михайлівна, с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 286-299 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

59. **Опитування. Недавня Катерина Християнівна**, 1932 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (1 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 367-369 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

60. **Опитування. Острогляд Марія Іванівна**, 1929 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 357-259 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

61. **Опитування. Папуча Марія Савеліївна**, 1919 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 159-170 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

62. **Опитування. Поданенко Катерина Родіонівна**, 1922 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень,

2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 203-207 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

63. **Опитування. Шевченко Микола Мефодійович**, 1924 р. н., Шевченко Ніна Семенівна, с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 207-211 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

64. **У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка)** / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128 с., іл.

ОЛІЙНИК Олександр Леонтійович (14.02.1960, м. Дніпродзержинськ) – кандидат історичних наук (2008 р.), докторант Національної академії державного управління при Президентові України.

У 1986 р. закінчив Сімферопольський держуніверситет ім. М. Фрунзе за спеціальністю “Історія”. З 1987 р. – науковий співробітник Запорізького обласного краєзнавчого музею; з 1988 по 1992 р. старший науковий співробітник Експедиції підводних археологічних робіт (ЕПАР). Співавтор наукових програм “Малі річки Південної України”, “Шляхами козацької слави”, “Дорогами із варяг в греки”. З 1992 р. викладач історії та заступник директора з науково-методичної роботи гімназії № 107 м. Запоріжжя. З 1999 р. менеджер Запорізького представництва корпорації “Оболонь”. З 2005 р. голова Запорізької районної державної адміністрації. З 2010 р. докторант і доцент кафедри державного управління і менеджменту Національної академії державного управління при Президентові України (м. Київ).

Кандидатську дисертацію “Зимівник в соціально-економічному розвитку Запорозьких Вольностей (1734-1775 рр.)” захистив у 2008 р.

Працює над докторською дисертацією “Традиції врядування в Україні другої половини XVII-XVIII століття”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія запорозького козацтва, історія державного управління, усна історія.

Автор 73 наукових публікацій, з них – 2 монографій: “Запорозький зимівник” (1997), “Запорозький зимівник часів Нової Січі (1734-1775)” (2005).

E-mail: zap.olinyk@gmail.com

Перелік публікацій О.Л. Олійника

1990

1. **До причин ліквідації Запорозької Січі** // Тези республіканської науково-практичної конференції “Проблеми історії національно-визвольного руху в Україні”. – Запоріжжя, 1990. – С. 92-93.

1991

2. **Про локалізацію козацьких зимівників на території Запорізької області** // Тези обласної історико-краєзнавчої конференції. – Запоріжжя, 1991. – С. 17-18.

1992

3. **До причин ліквідації Запорозької Січі** // УІЖ. – 1992. – № 2. – С. 33-39.

4. **Про локалізацію запорозьких зимівників** // Нові археологічні дослідження пам'яток українського козацтва. – К., 1992. – С. 45-54.

5. **Про локалізацію запорозьких зимівників** // УДЖ. – 1992. – № 10-11. – С. 123-126.

1993

6. **Хутірське козацьке господарство та його вплив на формування психологічного типу запорожця** // Питання історії України: Історико-культурні аспекти: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ДДУ, 1993. – С. 22-29.

1995

7. **Архітектурно-будівельні особливості запорозького зимівника** // Тези науково-практичної конференції Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – Вип. 3. – К., 1995. – С. 134-141.

8. **Запорозжці і татари – вороги чи сусіди?** // Київська Старовина. – 1995. – № 1. – С. 72-78.

1996

9. **Місце зимівника в територіально-адміністративному устрої Запорозьких Вольностей. Південна Україна XVIII-XIX ст.** // Записки науково-дослідницької лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 52-56.

1997

10. **Запорозький зимівник.** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 62 с.

11. **Проблема землеволодіння в Запорозьких Вольностях** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Вип. 2. – Запоріжжя. РА “Тандем-У”, 1997. – С. 15-18.

12. **Соціальний склад мешканців зимівників** // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – С. 96-104.

1998

13. **Запорізька розвідка часів Нової Січі** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Вип. 4. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – С. 18-22.

1999

14. **Ефективність управлінських структур Запорозьких Вольностей часів Нової Січі** // Тези Міжнародної конференції “Влада та культура”. – Ч. 2. – Запоріжжя, 1999. – С. 151-156.

15. **Продуктивність зимівничого господарства часів Нової Січі** // Збірник наукових праць молодих вчених та аспірантів історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя, 1999. – № 5. – С. 72-80.

2000

16. **Про велич Росії і не тільки...** // Універсум. – 2000, липень-жовтень. – № 7-10 (81-84). – С. 27-28.

2002

17. **Аргати** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 18.

18. **Байдак** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 26.

19. **Буго-гардівська паланка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 50.

20. **Бурдюг** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 52.

21. **Вольності Війська Запорозького Низового** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 84-85.

22. **Гасан-Баша** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 92-93.

23. **Джура** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 130.

24. **Займанщина** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 156-157.

25. **Займище** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 157.

26. **Зимівник** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 173-174.

27. **Зимівник в колонізаційних процесах Південної України періоду Нової Січі** // Запорозька Старовина. – Вип. II. – Київ-Запоріжжя, 2002. – С. 122-130.

28. **Ингул** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 181.

29. **Ингульська паланка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 181.

30. **Кіш** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 209.

31. **Кодацька паланка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 213-215.

32. **Кошова канцелярія** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 267.

33. **Кошовий осавул** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 267.
34. **Кошовий отаман** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 267-269.
35. **Кошовий суддя** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 269.
36. **Ненаси́тець** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 342.
37. **Нехворощанський Успенський Орільський монастир** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 343.
38. **Нова Січ** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 348-349.
39. **Олешки** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 357.
40. **Олешківська Січ** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 357.
41. **Оріль** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 358.
42. **Орільська паланка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 358-359.
43. **Орлик Пилип** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 359.
44. **Отаман курінний** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 363.
45. **Отаман посполитий** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 363.
46. **Паланка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 367.
47. **Південний Буг** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 380-381.
48. **Прогної́нська паланка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 413.
49. **Протовчанська паланка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 413-414.
50. **Разведывательная деятельность запорожцев по документам архива Новой Сечи** // Культурная жизнь Юга России. – 2002. – № 2. – С. 40-43.
51. **Самарська паланка** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 439.

52. **Скарб військовий** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 449.
53. **Скарбник** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 450.
54. **Текелій Петро** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 480.
55. **Уходники** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 503.
56. **Уходництво** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 503.
57. **Хмельницький Юрій** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 512.
58. **Хутір** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 527.
59. **Чамбул** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 532.
60. **Чумацтво** // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – С. 547.

2004

61. **Некоторые мировоззренческие особенности в среде запорожцев периода Новой Сечи** // Культурная жизнь Юга России. Дикаревские чтения. Итоги фольклорно-этнографических исследований Северного Кавказа за 2002 год. – 2004. – № 3 (9). – С. 49-54.

2005

62. **Деякі аспекти дослідження економічної історії запорозького козацтва** // Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва”, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. – Запоріжжя, 2005. – С. 76-83.
63. **Запорозький зимівник часів Нової Січі (1734-1775)**. – Запоріжжя: Дике Поле, 2005. – 255 с.
64. **Кількість та типологія запорозьких зимівників за часів Нової Січі** // Запорозька старовина. – Вип. 3. – Запоріжжя: [Мотор-Січ], 2005. – С. 64-75.

2007

65. **Количество и типология запорожских зимовников во времена Новой Сечи** // Запорожская старина. – Киев-Запорожье: Изд. ОАО “Мотор-Сич”, 2007. – Вып. 4. – С. 122-137.

2010

66. **Деякі світоглядно-есхатологічні особливості в середовищі запорозьців часів Нової Січі** // Кубань-Україна. Питання історико-

культурної взаємодії. – Вип. IV. – Краснодар-Київ: ЭДВИ, 2010. – С. 154-166.

67. **Земледелие как катализатор формирования “среднего класса” Запорожских Вольностей периода Новой Сечи (1734-1775 гг.)** // Из истории и культуры линейного казачества Северного Кавказа. Материалы седьмой международной кубанско-терской научно-практической конференции. – Армавир, 2010. – С. 81-84.

68. **Нестору Південної України** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 94-96.

69. **Реформування управлінської структури Запорозьких Вольностей та її ефективність за часів Нової Січі (1734-1775 рр.)** // XIX Всеукраїнська науково-практична конференція: Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. – К., 2010. – С. 311-316.

70. **Формування демократичних традицій врядування в запорозькому товаристві** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 79-90.

2011

71. **Дещо про зміст поняття “традиції врядування” в історичній ретроспективі і сучасній перспективі** // Інновації в державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики / Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю. – Т. 1. – К.: НАДУ, 2011. – С. 88-90.

72. **Поземельні відносини в системі врядування Запорозьких Вольностей за часів Нової Січі** [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <http://academy.gov.ua/ej11/index.htm> – С. 28-34.

73. **Поняття “вольності” як основа традицій врядування на українських землях в ранньомодерну добу** // Тези XI науково-практичної конференції НАУ. – К., 2011. – С. 214-218.

ПАЧЕВ Сергій Іванович (04.09.1969, м. Мелітополь) – кандидат історичних наук (1996 р.), доцент (2001 р.), докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 1993 р. закінчив Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 1993 р. – аспірант кафедри історичного краєзнавства ЗДУ. З 1996 р. – асистент кафедри культурології та історії Мелітопольського державного педагогічного інституту, з 1997 р. – старший викладач. З 2001 р. – доцент кафедри історії Мелітопольського державного педагогічного університету. З 2008 р. очолює центр болгаристики Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. У 2009 р. вступив до докторантури (науковий консультант – д.і.н., професор А.В. Бойко).

Кандидатську дисертацію “Болгарські колонії Північного Приазов’я (1861-1917): комплексне дослідження” захистив у 1996 р. (науковий керівник – д.і.н., професор А.І. Карагодін).

Працює над докторською дисертацією “Українська історична болгаристика XIX – початку XXI ст.”.

Нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (1998 р.), знаком “Відмінник освіти України” (2009 р.).

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія та етнографія болгар України, історія міжнаціональних відносин в Україні, історіографія історичної болгаристики, історична регіоналістика, усна історія.

Автор і упорядник 54 наукових публікацій, з них – 3 монографій: “Народи Північного Приазов’я: етнічний склад та особливості побутової культури” (1997), “Етнокультурний ландшафт Північного Приазов’я” (2004), “Возникновение болгарских сел в Северном Приазовье (1861-1863)” (2007), 2 навчальних посібників: “З історії українського мистецтва” (2000) та “Організація та методика науково-дослідної роботи студентів спеціальності “Історія” (2009).

E-mail: psergej69@ukr.net

Статті про С.І. Пачева:

- Пачев Сергей Иванович // Хто є хто на Мелітопольщині: інформаційно-біографічна збірка. – Харків: Факт, 2004. – С. 372-373.
- Пачев Сергей Иванович // Български историци. Биографично-библиографски справочник. Трето преработено и допълнено издание. – София: Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2010. – С. 245.

Перелік публікацій С.І. Пачева**1991**

1. **Болгары в Запорожском крае** // Вестник краеведа. Краеведческая секция научной конференции ЗГУ. – № 2. – Запорожье, 1991. – С. 48 (у співавторстві з А.І. Карагодіним).

2. **Переселение болгар в Приазовье** // История Запорожского края в дооктябрьский период. Тезисы областной историко-краеведческой конференции 16 апреля 1991 г. – Запорожье, 1991. – С. 36-37.

1993

3. **Возникновение болгарских колоний в Приазовье** // Болгарське населення півдня України: Дослідження і документи. – Вип. 1. – Запоріжжя, 1993. – С. 10-22.

4. **Развитие экономики болгарских колоний в Приазовье (1861-1914)** // Болгарське населення півдня України: Дослідження і документи. – Вип. 1. – Запоріжжя, 1993. – С. 27-38.

1996

5. **Освітня справа у приазовських болгар у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Мелітоп. держ. пед. ін-т. – Мелітополь, 1996. – 15 с. Укр. Деп. У ДНТБ України 18.06.96. № 1441.

6. **Переселення болгар до Приазов'я у 1861-1863 рр.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – С. 130-139.

7. **Переселення відінських болгар у 1861-1862 роках. Сторінка із історії болгарської колонізації на півдні України** // Мелітоп. держ. пед. ін-т. – Мелітополь, 1996. – 15 с. Укр. Деп. У ДНТБ України 18.06.96. № 1441.

1997

8. **Вивчення музичного фольклору болгар півдня України в кінці XIX – на початку XX ст.** // Теоретичні та практичні питання культурології. Збірка статей. – Ч. 1. – К.: Логос, 1997. – С. 49-51 (у співавторстві з В.М. Пачевою).

9. **Говірки українських та болгарських переселенців як джерело до історії заселення Північного Приазов'я** // Суспільно-географічний комплекс півдня України: теорія, практика, методика. – Вип. 1. – Мелітополь: МДПІ, 1997. – С. 195-197 (у співавторстві з В.М. Пачевою).

10. **Народи Північного Приазов'я: етнічний склад та особливості побутової культури.** – Запоріжжя: Просвіта, 1997. –

176 с. (у співавторстві з Б.М. Кочергою, Л.В. Афанасьевою, Г.І. Александровою та ін.).

11. **Українська держава і болгарська меншина** // Додаток до Вісника Університету внутрішніх справ. – № 2. – Сімферополь, 1997. – С. 52-54.

1998

12. **Джерела української державності** // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного інституту. – 1998. – № 1. – С. 80-84 (у співавторстві з В.В. Гудзем).

13. **Культурне відродження етнічних меншин України у перші роки незалежності (на прикладі Мелітопольщини)** // Додаток до Вісника Університету внутрішніх справ. – № 3-4. – Сімферополь, 1998. – С. 54-56.

1999

14. **Адміністративний устрій болгарських колоній Приазов'я у другій половині XIX ст. та проблема етнічної асиміляції** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VII. – Запоріжжя: "Тандем-У", 1999. – С. 174-177.

15. **Методичні рекомендації до семінарських занять з курсу народознавства.** – Мелітополь: МДПІ, 1999. – 28 с. (у співавторстві з Л.В. Афанасьевою, Л.Ф. Глинською, В.М. Пачевою, Н.А. Шкодою).

16. **Поземельні відносини у приазовських болгар в другій половині XIX – на початку XX ст.** // Наукові записки. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. – Т. 5. – К., 1999. – С. 196-209.

17. **Правове становище та оподаткування приазовських болгар у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА "Тандем-У", 1999. – С. 195-201.

2000

18. **З історії українського мистецтва.** Навчальний посібник. – Мелітополь: Аквілон, 2000. – 180 с. (у співавторстві з Л.В. Афанасьевою, Л.Ф. Глинською, В.В. Гудзем та ін.).

19. **Методичні рекомендації до практики з основ архівознавства.** – Мелітополь: МДПУ, 2000. – 26 с.

2001

20. **Освіта та рівень письменності приазовських болгар у другій половині XIX – на початку XX ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА "Тандем-У", 2001. – С. 205-209.

21. **Преславська учительська семінарія та її роль у розвитку освіти Північної Таврії** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 164-168.

22. **Приазовський район. Пам'ятки історії** // Пам'ятки історії та культури Запорізької області. – Вип. 3 (Приазовський, Приморський, Чернігівський, Якимівський райони). – Запоріжжя, 2001. – С. 14-37 (у співавторстві з В.Г. Ткаченком та В. Олександровим).

23. **Проблеми викладання історії зарубіжних слов'янських народів у вищій школі** // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Історико-філософська серія. – Випуск 1. – Мелітополь, 2001. – С. 87-90 (у співавторстві з В.І. Мільчевим та О.О. Мельником).

2002

24. **Чисельність українців та національних меншин Запорізької області у другій половині ХХ ст.** // Постметодика. – 2002. – С. 89-92 (у співавторстві з В.В. Гудзем, В.М. Пачевою та М.В. Пленокосовим).

2003

25. **Приазовські болгари: проблема збереження культурної спадщини** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах півдня України. Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 р. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2003. – С. 71-73.

2004

26. **Болгарський національно-культурний рух у Північному Приазов'ї наприкінці ХХ ст.** // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Історико-філософська серія. – Випуск 3. – Мелітополь, 2004. – С. 118-122.

27. **Болгары и меннониты в Северном Приазовье: страницы общей истории** // Молочна-2004: Меноніти і їх сусіди (1804-2004). Міжнародна наукова конференція. Запоріжжя, Україна. 2-5 червня 2004 р. – Запоріжжя, 2004. – С. 75-77.

28. **Един живот и една песен** // Родолюбец. – Бр. VI. – София, 2004. – С. 178-181 (у співавторстві з С. Стояновим).

29. **Історія одной песни** // Югозападен университет “Неофит Рилски”. Годишник на факултета по изкуство. – 2004. – Т. II. – Благоевград, 2004. – С. 235-236 (у співавторстві з В. Солоненко).

30. **Методичні вказівки до написання дипломної роботи з історії.** – Мелітополь: МДПУ, 2004. – 44 с. (у співавторстві з В.В. Гудзем, О.Ю. Жиряковим).

31. **Повсякденний світ народів та феномен національного в ньому** // Етнокультурний ландшафт Північного Приазов'я / Монографія. – Сімферополь: Таврія, 2004. – С. 76-125 (у співавторстві з І.В. Букреевою, Л.Ф. Глинською, В.В. Гудзем, В.М. Пачевою, А.М. Криловою).

2005

32. **Національна самобутність у повсякденному вимірі** // Етносоціальне буття народів Запорізького Приазов'я в геокультурному контексті / Монографія. 2-ге видання, доповнене. – Запоріжжя-Мелітополь-Сімферополь: Таврія, 2005. – С. 96-145 (у співавторстві з І.В. Букреевою, Л.Ф. Глинською, В.В. Гудзем, В.М. Пачевою, А.М. Криловою).

2006

33. **Количество болгарских сел в Северном Приазовье: историография вопроса** // Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. – Т. 9. – Одеса: Друк, 2006. – С. 109-115.

34. **Народна творчість та національна самобутність як модель повсякденного світорозуміння** // Етносфера народів Північної Таврії у світоглядно-ментальному вимірі та народній творчості / Монографія. 3-тє видання, перероблене та доповнене. – Запоріжжя-Мелітополь, 2006. – С.110-175 (у співавторстві з І.В. Букреевою, Л.Ф. Глинською, В.В. Гудзем, В.М. Пачевою, А.М. Криловою).

35. **Преселението на българи в Северното Приазовие през 1861-1863 години – резултати** // Родолубец. – Бр. VII. – София, 2006. – С. 356-367.

2007

36. **Возникновение болгарских сел в Северном Приазовье (1861-1863).** – Мелітополь: МГПУ, 2007. – 88 с.

2008

37. **Основные этапы миграции болгарского населения в Украине в XVIII – начале XX в.** // Полікультурність, діалог і злагода: українські реалії. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Мелітополь: ТОВ “Видавничий будинок ММД”, 2008. – С. 289-291.

2009

38. **Виникнення та кількісний склад Приазовської локальної групи болгарських сіл: історіографія** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 301-309.

39. **Колонии видинских переселенцев в Таврии в 60-70-е гг. XIX в.** // Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. – Т. 10. – Одеса-Велико Търново, 2009. – С. 85-92.

40. **Міграції болгар і гагаузів у Таврійській губернії після російсько-турецької війни 1877-1878 рр.** // Дриновський збірник. – Т. III. – Харків-Софія: Академічне вид-во ім. проф. Марина Дринова, 2009. – С. 276-285.

41. **Опитування. Гогунська Валентина Федорівна**, 1940 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (1 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 385-414 (проведено разом із В.М. Пачевою).

42. **Опитування. Лякішева Валентина Гаврилівна**, 1925 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (3 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 197-204 (проведено разом із В.М. Пачевою).

43. **Опитування. Палик Марія Олександрівна**, 1927 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (2 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 292-298 (проведено разом із В.М. Пачевою).

44. **Опитування. Фуклєва Ірина Федорівна**, 1928 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (3 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 324-328 (проведено разом із В.М. Пачевою).

45. **Організація та методика науково-дослідної роботи студентів спеціальності “Історія”.** Навчальний посібник. – Мелітополь, 2009. – 115 с. (у співавторстві з Я.В. Попенком).

2010

46. **Болгари Північного Приазов'я у таврійській краєзнавчій літературі останньої третини ХІХ – початку ХХ ст.** // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – Випуск 32.– К., 2010. – С. 98-104.

47. **Висвітлення процесу болгарської колонізації Північного Причорномор'я в історико-етнографічних студіях М.С. Державіна** // Дриновський збірник. – Т. IV. – Харків-Софія: Академічне вид-во ім. проф. Марина Дринова, 2010. – С. 565-571.

48. **“Володінні записи” як історичне джерело болгаристичних студій** // Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – Випуск 31-32. – С. 114-120.

49. **Історіографія міграції болгарського населення на півдні України 60-х рр. ХІХ ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. ХХІХ. – С. 286-290.

50. **Історія болгарських сіл Північного Приазов'я у працях М.Д. Дихана** // Матеріали ХІ Міжнародної наукової конференції

“Болгари Північного Причорномор’я”. – Мелітополь-Велико Тирново, 2010. – С. 119-129.

51. **Міжнародний науковий семінар “Болгари Північного Приазов’я: традиції та інтеркультурність”** // Дриновський збірник. – Т. IV. – Харків-Софія: Академічне вид-во ім. проф. Марина Дринова, 2010. – С. 717-718.

52. **Развитие на българистиката в научните центрове на Запорожкия край в края на XX – началото на XXI в.** // Списание на българската академия на науките. – София: Печатница на Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2010. – Кн. 6. – С. 20-25 (у співавторстві з В. Пачевою та В. Мільчевим).

53. **Тема переселення болгар у приватному листуванні Н.Х. Палаузова** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 25. – Запоріжжя: Просвіта, 2010. – С. 26-31.

2011

54. **Історико-българистичні дослідження у Запорізькій області наприкінці XX – на початку XXI ст.** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 26. – Запоріжжя: Просвіта, 2011. – С. 60-66.

ПРИЙМАК Олег Миколайович (27.04.1975, м. Марганець Дніпропетровської обл.) – кандидат історичних наук (2003 р.), доцент (2007 р.), докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 1998 р. закінчив ЗДУ за спеціальністю “Історія”. З 1998 р. – аспірант кафедри історичного краєзнавства та спеціальних історичних дисциплін ЗДУ. З 2001 р. – викладач кафедри політології та теорії управління факультету соціології та управління ЗДУ. З 2002 р. – старший викладач тієї ж кафедри. З 2003 р. – доцент кафедри теорії та практики управління. З 2009 р. – докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ.

Кандидатську дисертацію “Століпінська аграрна реформа на Півдні України (1906-1917 рр.)” захистив у 2002 р.

Працює над докторською дисертацією “Соціальна історія селянства Півдня України кінця ХІХ – початку ХХ століть”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: соціальна історія України, історія соціальної роботи в Україні, історія вітчизняної соціально-управлінської думки. Автор 34 наукових публікацій, з них – двох монографій.

E-mail: Oleg_priimak@ mail.ru

Перелік публікацій О.М. Приймака 1999

1. **Діяльність комітетів “Особливої наради про потреби сільськогосподарської промисловості” на Півдні України (1902-1903)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VI. – Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 1999. – С. 210-222.

2. **Общинне та приватне селянське землевладіння на Півдні України під час Століпінської аграрної реформи** // Наукові записки. Зб. наук. пр. – Київ: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, 1999. – Том 5. – С. 234-245.

3. **Особливості топонімії Півдня України. Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століття**// Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століття. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 228-230.

2000

4. **Створення хуторських та відрубних господарств на Півдні України під час Століпінської аграрної реформи Південна Україна ХVІІІ-ХІХ століть** // Записки науково-дослідної лабораторії

історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 178-190.

2001

5. **Вплив фактору політичності населення на хід Столипінської реформи на Півдні України** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах півдня України. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 жовтня 2001 року. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2001. – С. 24-27.

6. **Столипінська аграрна реформа на Півдні України: історіографія проблеми** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 62-69.

2002

7. **Діяльність південноукраїнських відділень селянського поземельного банку в роки Столипінської реформи.** // Нова парадигма. Альманах наукових праць. – Запоріжжя: Запорізький ЦНТІ, 2002. – С. 99-112.

8. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом та ін.).

9. **Столипінська аграрна реформа на Півдні України (1906-1917).** Монографія. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – 187 с.

10. **Топоніміка Нікопольщини** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району”. – Нікополь-Запоріжжя-Херсон: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 176-178.

2003

11. **Використання адміністративного ресурсу при проведенні Столипінської аграрної реформи** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 95-102.

12. **Ідея політичного лідерства у козацькому літописі** // Нова парадигма. Альманах наукових праць. – Запоріжжя: типографія ЗЦНТІ, 2003. – Вип. 32. – С. 26-32.

2004

13. **Дмитро Столипін та ідея хуторського розселення** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XVIII. – С. 56-62.

14. **Типологія землевпорядних робіт на Півдні України (1906-1917)** // Національна перлина Запоріжжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця. Перший Міжнародний конгрес: Збірник тез доповідей. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2004. – С. 86-87.

15. **Форми селянського господарювання на Півдні України наприкінці ХІХ – початку ХХ століть** // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. – Луганськ, 2004. – № 9 (79). – С. 134-140.

2005

16. **Позикова політика селянського банку на Півдні України.** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. ХІХ. – С. 108-112.

17. **Соціальна структура південноукраїнського селянства на початку ХХ століття** // Нова парадигма. Альманах наукових праць. – Київ: вид-во НПУ ім. Драгоманова, 2005. – Вип. 48. – С. 154-162.

18. **Соціальний експеримент Дмитра Столипіна** // Соціальні технології. Міжвузівський Збірник наукових праць. – Київ-Запоріжжя-Одеса, 2005. – Вип. 31. – С. 109-115.

2007

19. **Соціальні регулятори адаптації співробітника органів місцевого самоврядування** // Кадрові проблеми місцевого самоврядування. – Запоріжжя, 2007. – С. 113-121.

2008

20. **Соціальні технології забезпечення ефективної діяльності державного службовця.** Науково-методичні матеріали. – Запоріжжя: ЗЦППКК, 2008. – 38 с.

2009

21. **Соціальна поліструктурність сільського населення Півдня України кінця ХІХ – початку ХХ ст.** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2009. – С. 132-147.

22. **Соціальна стратифікація південноукраїнського селянства на початку ХХ ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 280-292.

23. **Соціальна трансформація південноукраїнської селянської общини на початку ХХ ст.** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя, 2009. – Вип. ХХІV. – С. 59-64.

24. **Соціальні функції південноукраїнської селянської общини** // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Вип. 23. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – С. 60-66.

25. **Соціальні функції південноукраїнської сільської общини наприкінці XIX ст.** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 25. – Запоріжжя, 2009. – С. 60-66.

26. **Соціально-демографічна ситуація у південноукраїнському селі наприкінці XIX – початку XX ст.** // Гілея. – № 26. – Київ, 2009. – С. 35-45.

2010

27. **Вектори та напрямки соціального призріння в південноукраїнських губерніях наприкінці XIX ст.** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 2. – Донецьк, 2010. – С. 34-42.

28. **Соціальна мобільність селянства Півдня України наприкінці XIX – початку XX ст.** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 24. – Запоріжжя: Просвіта, 2010. – С. 24-33.

29. **Соціальні паралелі реалізації аграрної політики на Півдні України в період ринково-капіталістичної трансформації** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 166-177.

30. **Технології соціального призріння у південноукраїнському селі наприкінці XIX – початку XX ст.** // Грані. – № 2 (70). – Дніпропетровськ, 2010. – С. 10-15.

31. **Традиційні форми селянської самоорганізації на Півдні України кінця XIX – початку XX ст.** // Український селянин. – Вип. 12. – Черкаси, 2010. – С. 109-112.

2011

32. **Асоціативні ринково-капіталістичні форми самоорганізації селянства Степової України** // Наука. Релігія. Суспільство. – № 1. – Донецьк, 2011. – С. 81-88.

33. **Місце та роль селянства в соціальному просторі Півдня України кінця XIX – початку XX ст.** // Київська старовина. – 2011. – № 1. – С. 56-68.

34. **Соціальний аспект аграрної політики в Російській імперії кінця XIX – початку XX ст.** // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 26. – Запоріжжя: Просвіта, 2011. – С. 50-55.

САВЧЕНКО Ірина Володимирівна (21.07.1975, м. Харцизьк Донецької обл.) – кандидат історичних наук (2004 р.), доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 1997 р. закінчила Запорізький державний університет за спеціальністю “Історія”. З 2004 р. – викладач, з 2005 р. – доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Захистила кандидатську дисертацію “Адміністративно-територіальний устрій Південної України (1775-1825 рр.)” у 2004 р.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія повсякдення, установознавство, історична регіоналістика, усна історія.

Автор і упорядник 42 наукових публікацій.

Перелік публікацій І.В. Савченко 1999

1. Обов’язки командирів в Азовській губернії (1775-1776 рр.) // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 120-122.

2. Організація роботи хлібних магазинів в Катеринославському, Вознесенському намісництвах та Таврійській області (1794-1796 рр.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VII. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – С. 102-105.

3. Діяльність комісії з розгляду зловживань у Таврійській губернії (1816-1819 рр.) // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: “Тандем-У”, 1999. – С. 230-232.

2001

4. До історії губернських органів управління Південної України першої половини XIX ст. // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 7. – К., 2001. – С. 235-239.

5. Козацький фактор у адміністративній політиці російського уряду у 70-80-х рр. XVIII ст. // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 222-228.

6. Місцеві органи управління Новоросійської та Азовської губернії // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 6. – Запоріжжя: Тандем-У, 2001. – С. 244-249.

7. **Організація управління іноземними колоністами Південної України (початок – 30-ті рр. XIX ст.)** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 94-98.

2002

8. **“История города Александровска (Екатеринославской губернии) в связи с историей возникновения крепостей Днепровской линии 1770-1806 рр.”** як джерело з історії адміністративно-територіального устрою // Матеріали перших Новицьких читань 24 жовтня 2002 р. м. Запоріжжя. – Запоріжжя РА “Тандем-У” 2002. – С. 62-64.

9. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, В. Константіною (Циберт), В. Мільчевим, А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівнеком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

2003

10. **Адміністративно-територіальний устрій Катеринославського намісництва (1783-1791 рр.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст. – Вип. 7. – Запоріжжя: “Тандем-У”, 2003. – С. 192-209.

11. **Джерела до історії адміністративно-територіального устрою Катеринославського намісництва (матеріали Російського державного архіву давніх актів)** // Україна вчора, сьогодні, завтра: Збірник наукових праць. – Запоріжжя, 2003. – С. 79-86.

12. **До історії місцевих органів управління Таврійської губернії (1783-1800 рр.)** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 65-72.

2005

13. **Адміністративний устрій Південної України (середина XVIII – перша половина XIX століття)** / Упорядники: А. Бойко, В. Козирев, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко // Джерела з історії Південної України. Том 1. Видання 2-е, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: Тандем-У, 2005. – 528 с. + XLI с.

14. **Адміністративно-територіальний устрій і розвиток торгівлі Південної України в останній чверті XVIII ст.** // Записки історичного факультету. – Одеса, 2006. – Вип. 17. – С. 174-180.

15. **Територіальний устрій Південної України останньої чверті XVIII – початку XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – Вип. XX. – С. 56-61.

16. **Фіскальне адміністрування податкового механізму Південної України (остання чверть XVIII – перша чверть XIX ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2005. – Вип. XIX. – С. 73-75.

2007

17. **Адміністративне регулювання соціальної структури татарського населення (1783 – перша чв. XIX ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 44-46.

18. **Введення “Установлень з управління губерніями 1775 р.” в Степовій Україні (за матеріалами РДАДА)** // Південний архів. Збірник наукових праць. Історичні науки. – Херсон, 2007. – Вип. XXV. – С. 95-99.

19. **До історії державних установ Катеринославської губернії (1800-1825 рр.)** // Історія та культура Придніпров'я: Невідомі і маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет., 2007. – Вип. 4. – С. 131-136.

2008

20. **Опитування. Бакун Пантелей Васильович**, 1925 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 104-106 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

21. **Опитування. Богдан Марфа Сидорівна**, 1918 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 11-12 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

22. **Опитування. Бондарь Василь Тихонович**, [1921] р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 76-80 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

23. **Опитування. Головка Іван Іванович**, 1924 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 61-76 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

24. **Опитування. Григоренко Дмитро Дмитрович**, 1927 р. н., с. Преображенське Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 113-115 (проведено разом із М.В. Романюк).

25. **Опитування. Євтушенко Микола Михайлович**, 1929 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 39-51 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

26. **Опитування. Карнаух Марія Минівна**, 1918 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (28 червня 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 42-51 (проведено разом із М.В. Романюк).

27. **Опитування. Окопний Іван Корнійович**, 1918 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 52-61 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

28. **Опитування. Пензій Домаха Микитівна**, 1914 р. н., Пензій Марія Микитівна, 1930 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 90-100 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

29. **Опитування. Погрібна Катерина Стефанівна**, 1912 р. н., с. Широке Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 83-89 (проведено разом із М.В. Романюк).

30. **Опитування. Росик Іван Антонович**, 1926 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 100-104 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

31. **Опитування. Рябчук Петро Афанасійович**, 1924 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень,

2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 13-17 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

32. **Опитування. Сердюк Дар'я Іллівна**, 1912 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 17-23 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

33. **Опитування. Сідомон Іван Іванович**, 1927 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 81-89 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

34. **Опитування. Скалацька Анастасія Василівна**, 1921 р. н., Тодорцева Марія Василівна, 1921 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 35-39 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

35. **Опитування. Сорока Григорій Петрович**, 1927 р. н., Сорока Любов Миколаївна, 1931 р. н., с. Червоноармійське Василівського району Запорізької області (червень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 156-161 (проведено разом із М.В. Романюк).

36. **Опитування. Сорока Марія Корніївна**, 1919 р. н., с. Червоноармійське Василівського району Запорізької області (липень, 2000 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 1. – С. 89-96 (проведено разом із М.В. Романюк).

37. **Опитування. Чигрин Клавдія Василівна**, 1926 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень, 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 25-35 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

38. **Опитування. Шепотько Катерина Яківна**, 1918 р. н., с. Мала Білозерка Василівського району Запорізької області (липень 2001 р.) // Усна історія Степової України / Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 3. – С. 23-24 (проведено разом із В.В. Гончаровим).

2009

39. **Запорізька спадщина в діяльності місцевих установ Азовської та Новоросійської губерній** // Наукові праці історичного

факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 204-209.

2010

40. **Виховання дітей в українських селянських родинх Запорізького краю в 20-30-х рр. XX ст. (за усними джерелами)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXIX. – С. 142-145.

41. **Виховання дітей в умовах невеликих міст в 20-х – поч. 30-х рр. XX ст. (до історії міської повсякденності)** // Південний архів. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Херсон, 2010. – Вип. XXV. – С. 231-236.

42. **Студентські спогади** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 106-107.

СУРЕВА Наталія Вікторівна (23.06.1976, м. Болград Одеської обл.) – кандидат історичних наук (2004 р.), докторант Інституту української археографії та джерелознавства НАН України ім. М.С. Грушевського.

Впродовж 2001-2009 рр. – асистент, старший викладач, доцент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Кандидатську дисертацію: “Джерела з історії дворянства Південної України останньої чверті XVIII століття” захистила у 2004 р.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: соціальна історія окраїн Російської імперії XVIII-XIX ст., усна історія.

Автор і упорядник близько 50 наукових публікацій, в тому числі археографічних видань “Епістолярна спадщина родини Нечаєвих (кінець XVIII – перша половина XX століття)” (2004) і “Степова Україна у Законодавчій комісії 1767 року” (2008).

E-mail: nsureva@ukr.net

Перелік публікацій Н.В. Суревої

1998

1. **Родичі князя Г.О. Потьомкіна** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – Вип. 4. – С. 35-37.

1999

2. **Джерела з історії дворянства Південної України кінця XVIII – початку XIX століття в Центральному державному архіві Автономної республіки Крим** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 251-255.

3. **Джерела формування дворянського стану на півдні України (остання чверть XVIII ст.)** // Історія України. Маловідомі імена, події, факти (Збірник статей). – Випуск 6. – К.: Рідний край, 1999. – С. 172-177.

4. **Питання про законодавчу регламентацію поміщицького землеволодіння на півдні України на початку XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Запоріжжя: Просвіта, 1999. – Вип. VI. – С. 38-44.

5. **Повітові і губернські дворянські предводителі на півдні України (остання чверть XVIII ст.)** // Наукові праці історичного

факультету ЗДУ. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. VII. – С. 81-87.

6. **Приватно-правові угоди як історичний факт (до історії дворянства Південної України)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 157-163.

2000

7. **Поміщицька колонізація Південної України в останню чверть XVIII – першу чверть XIX ст.: рух фондоутворення документів** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 83-94.

2001

8. **До історії генерального межування Південної України (джерелознавчий аспект)** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 27-34.

9. **Матеріали до історії дворянських зборів Південної України (остання чверть XVIII – перша чверть XIX ст.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – Вип. 6. – С. 15-35.

10. **Перетворення запорозької старшини на російське дворянство в останній чверті XVIII ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 211-218.

2002

11. **Історія олександрівського дворянства у творчій спадщині Я.П. Новицького** // Матеріали перших Новицьких читань 24 жовтня 2002 р. м. Запоріжжя. – Запоріжжя РА “Тандем-У” 2002. – С. 72-76.

12. **Накази депутатам Законодавчої Комісії 1767-1768 рр. від Новоросійської губернії** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – Вип. 7. – С. 55-89.

13. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константиною (Циберт), Ю. Головко, С. Білівненком, С. Абросимовою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

2003

14. **Дворянські губернські родовідні книги Південної України останньої чверті XVIII – першої чверті XIX ст.** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 72-77.

15. **Становлення дворянських станових установ Південної України в останній чверті XVIII – на початку XIX ст.** // Україна вчора, сьогодні, завтра: Збірник наукових праць. – Запоріжжя, 2003. – С. 96-111.

2004

16. **Історія дворянства Південної України в матеріалах канцелярії херсонського військового губернатора (Держархів Одеської області)** // Архів. Документ. Історія. Сучасність. Праці державного архіву Одеської області. – Т. IV. – Одеса: Друк, 2004. – С. 187-191.

17. **Листування родини Нечасєвих як джерело з історії дворянства Південної України кінця 18 – першої половини 19 століття** // Епістолярна спадщина родини Нечасєвих (кінець XVIII – перша половина XX століття). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – С. 21-28.

18. **Олександр Гангеблов та історія родини Гангеблових, повідомлена ним самим** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: НГУ, 2004. – С. 13-18.

2005

19. **Від козака до дворянина: основні віхи нобілітації запорозьких старшинських родів** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 15-20.

20. **Матеріали сенатської ревізії 1800 р. як джерело до історії формування поміщицького землеволодіння Південної України** // Наукові праці молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2005. – С. 157-164.

21. **Правила видання джерел усної історії (проект)** / Запорізьке відділення Інституту української археографії та джерелознавства НАН України ім. М.С. Грушевського – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 20 с.

2006

22. **Степова Україна в Законодавчій Комісії 1767 року: про джерельну базу питання** // Український історичний збірник / Інститут історії України НАН України. – Вип. 9. – К., 2006. – С. 89-95.

23. **Review:** Staples, John R. Cross-Cultural Encounters on the Ukrainian Steppe. Settling the Molochna Basin, 1783-1861. Toronto Buffalo London: University of Toronto Press, 2003. 256 p. 4 maps, 12 tables. Index. ISBN: 0- 8020-3724-0 // Ab Imperio. – № 2. – Казань, 2006. – С. 320-324.

2008

24. **"Дачи безпрепятственно отводит по самой сущей справедливости не захватывая чужих...". Акти російського уряду щодо поміщицьких земель Південної України в кінці XVIII – першій чверті XIX ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА "Тандем-У", 2008. – С. 17-50.

25. **Два покоління – два світи. Перспективи аналізу усних спогадів селянського населення Південної України** // Усна історія в науковому дослідженні: теорія та практика. – Запоріжжя: Поліграфічна дільниця ЗНТН, 2008. – С. 15-27.

26. **Степова Україна у Законодавчій комісії 1767 року** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Н. Сурева / Ред.: Андреев В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2008. – 336 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 6).

2009

27. **Кооптація запорозької старшини до дворянства у законодавчій практиці Російської імперії** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 91-94.

28. **Опитування. Анастасова Марія Опанасівна**, 1925 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (1 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 139-147 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

29. **Опитування. Гогунський Федір Дмитрович**, 1927 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (3 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 278-282 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

30. **Опитування. Єльнікова Віра Опанасівна**, 1912 р. н., с.Преслав Приморського району Запорізької області (27 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 6. – С. 19-24 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

31. **Опитування. Каліцев Іван Іванович**, 1925 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (2 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 185-197 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

32. **Опитування. Манойлова Марія Олександрівна**, 1922 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (30 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 106-108 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

33. **Опитування. Мінкова Меланія Фомівна**, 1927 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (28 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 283-287 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

34. **Опитування. Ніколасва Віра Іванівна**, 1927 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (31 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 287-292 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

35. **Опитування. Полукчі Костянтин Григорович**, 1930 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (30 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 336-381 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

36. **Опитування. Сіващенко Петро Ілліч**, 1925 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (24 липня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 205-212 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

37. **Опитування. Хоменко Тамара Іванівна**, 1926 р. н., с. Преслав Приморського району Запорізької області (31 липня – 1 серпня 2004 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 6. – С. 226-277 (проведено разом із І.В. Кучерковим).

2010

38. **Опитування. Божич Дмитро Олександрович**, [1925] р. н., Дружина [], [] р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (6 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 9. – С. 232-236 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

39. **Опитування. Брик Володимир Михайлович**, 1926 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 9. – С. 268-281 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

40. **Опитування. Головка Василь Юхимович**, 1932 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (6 серпня

2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 360-366 (проведено разом із В. Марчук).

41. **Опитування. Кириченко Галина**, 1925 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 240-241 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

42. **Опитування. [Нечет] Катерина Федорівна**, 1929 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 336-343 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

43. **Опитування. Нечет Катерина Федотівна**, 1929 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 343-356 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

44. **Опитування. Прокопенко Катерина Карпівна**, 1924 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 214-220 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

45. **Опитування. Турська Тетяна Матвіївна**, 1922 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 195-203 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

46. **Опитування. Шевченко Василь Остапович**, 1928 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 319-336 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

47. **Опитування. Шевченко Катерина Родіонівна**, 1921 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 184-194 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

48. **Опитування. Щербина Петро Гаврилович**, 1918 р. н., Щербина Надія Захарівна, 1924 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 92-99 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

49. **“Це все Бойко винуватий!”** // У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка) / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – С. 117-118.

ФІЛАС Віктор Миколайович (10.01.1976, с. Олександрівка Михайлівського р-ну Запорізької обл.) – кандидат історичних наук, викладач кафедри теорії та історії держави і права Запорізького юридичного інституту.

У 2002 р. закінчив ЗДУ за спеціальністю “Історія”. У 2002-2005 рр. – аспірант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ. З 2004 р. – викладач кафедри теорії та історії держави і права Запорізького юридичного інституту.

Кандидатську дисертацію “Журнал Министерства государственных имуществ” як джерело з історії Південної України” захистив у 2008 р.

Сфера наукових інтересів: зародження та становлення Чорноморського флоту, періодична преса та твори мистецтва як історичне джерело, історія Південної України, морська історія.

Автор і упорядник близько 40 наукових публікацій.

E-mail: viktor.filas@yahoo.com

filasvn@mail.ru

Перелік публікацій В.М. Філаса

2003

1. **В. Бауман та Ю. Вітте про причини низької врожайності у селян Південної України сер. XIX ст.** // Україна вчора, сьогодні, завтра: збірник наукових праць. – Запоріжжя, 2003. – С. 148-152.

2. **Матеріали до історії Південної України на сторінках “Журнала Министерства государственных имуществ” (1844-1846 рр.)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 306-312.

2004

3. **Стан виноградарства та виноробства Криму у 40-х-70-х роках XIX ст. (за матеріалами “Журнала Министерства государственных имуществ”)** // Наука і вища освіта. Тези доповідей учасників XII Всеукраїнської наукової конференції (Запоріжжя, 20 травня 2004 р.). – Запоріжжя: ГУ ЗІДМУ, 2004. – С. 105-106.

2005

4. **Промисловість Південної України на сторінках “Журнала Министерства государственных имуществ” (1841-1870)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 363-367.

5. **Рибальство на Нижньому Дніпрі за матеріалами “Отчета Височайшей утвержденной комиссии для исследования рыболовства на Азовском и Черном морях”** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України: Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6-8 жовтня 2005 р.) / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ, 2005. – С. 215-216.

2006

6. **Заселення Таврійської губернії кінця 50-х початку 60-х рр. XIX ст. за матеріалами “Журнала Министерства государственных имуществ”** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених і аспірантів. – Т. 13. – Київ: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, 2006. – С. 347-368.

7. **Значення “Журнала Министерства государственных имуществ” як джерела до вивчення історії Південної України** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених і аспірантів. – Т. 12. – Київ: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, 2006. – С. 251-261.

2008

8. **Опитування. Біла Валентина Сергіївна**, 1928 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 106-126 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

9. **Опитування. Біла Клавдія Іванівна**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 126-140 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

10. **Опитування. Біла Таїсія Степанівна**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 141-144 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

11. **Опитування. Білий Микола Васильович**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 144-145 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

12. **Опитування. Василенко Зінаїда Григорівна**, 1925 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 147-158 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

13. **Опитування. Косовець Ніна Леонтіївна**, 1918 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 174-179 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

14. **Опитування. Лисенко Олександра Миколаївна**, 1921 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 179-185 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

15. **Опитування. Лосєва Тетяна Данилівна**, 1926 р. н., с. Червонодніпровка Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 66-70 (проведено разом із Ю.Д. Мелешук).

16. **Опитування. Матвієнко Андрій Андрійович**, 1941 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 185-187 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

17. **Опитування. Мірошніченко Ганна Опанасівна**, 1922 р. н., с. Червонодніпровка Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 187-190 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

18. **Опитування. Моїсєснко Іван Кирилович**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 190-191 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

19. **Опитування. Мочона Ганна Іванівна**, 1923 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 191-194 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

20. **Опитування. Орлов Володимир Іванович**, 1929 р. н., с. Червонодніпровка Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 194-196 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

21. **Опитування. Паталах Наталя Іванівна**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2008. – Т. 4. – С. 196-197 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

22. **Опитування. Поїмський Юхим Антонович**, 1922 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень,

2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 197-203 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

23. **Опитування. Редька Марія Дем'янівна**, 1925 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 203-205 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

24. **Опитування. Редька Микола Тихонович**, 1922 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 206-215 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

25. **Опитування. Рябовол Валентина Омелянівна**, 1926 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 215-217 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

26. **Опитування. Рябовол Іван Степанович**, 1923 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 217-220 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

27. **Опитування. Чайнікова Тетяна Михайлівна**, 1920 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 221-226 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

28. **Опитування. Чеховська Марія Філатівна**, 1916 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (червень, 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – Т. 4. – С. 227-232 (проведено разом із І.М. Гафаровою).

29. **Правове регулювання переселення державних селян до Таврійської губернії (1861-1862 роки)** // Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: Всеукраїнська науково-практична конференція, 30 травня 2008 р., Запоріжжя. Матеріали: у 2 ч. – Запоріжжя: ЗЮІ ДДУВС, 2008. – Ч. 1. – С. 166-167.

2009

30. **Зарождение и становление Черноморского флота: историографические и археографические аспекты** // Причерноморье: история, политика, культура. Серия Новая и новейшая история. – Севастополь: Филиал Московского государственного университета, 2009. – С. 34-40.

31. **Особливості морського розбою біля берегів Південного Криму в античні часи** // Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: Всеукраїнська науково-практична

конференція, 24 квітня 2009 р., Запоріжжя. Матеріали: у 2 ч. – Запоріжжя: ЗЮІ ДДУВС, 2009. – Ч. 1. – С. 176-178.

32. **Південна Україна на сторінках “Журнала Министерства государственных имуществ”** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2009. – 150 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 21).

33. **Проблема визначення адміністративно-правового статусу державних селян в Російській імперії та зовнішньоекономічна кон’юктура першої половини XIX ст.** // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2009. – № 1. – С. 224-231.

2010

34. **О достоверности сведений отчетов таврического губернатора** // Материалы научной конференции “Ломоносовские чтения” 2010 года и Международной научной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых “Ломоносов-2010” / под ред. В.А. Трифонова, В.А. Иванова, В.И. Кузицина, Н.Н. Миленко, В.В. Хапаева. – Севастополь: Филиал МГУ в г. Севастополе, 2010. – С. 130-132.

35. **Особливості надання звітної інформації губернаторами та міністрами Російської імперії** // Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: Всеукраїнська науково-практична конференція, 24 квітня 2010 р., Запоріжжя. Матеріали: у 2 ч. – Запоріжжя: ЗЮІ ДДУВС, 2010. – Ч. 1. – С. 176-178.

36. **Роль “Журнала Министерства государственных имуществ” в осуществлении реформ графа П.Д. Киселева** // Традиция. Духовность. Правопорядок: материалы пятой всероссийской научной конференции (21-22 мая 2010 года). – Тюмень: Тюменский юридический институт МВД России, 2010. – С. 112-114.

2011

37. **“Гибель турецкого флота” Я.Ф. Хаккерта как исторический источник** // Материалы Научной конференции МГУ “Ломоносовские чтения” 2011 года и Международной научной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых “Ломоносов-2011” / под ред. В.А. Трифонова, В.А. Иванова, В.И. Кузицина, Н.Н. Миленко, В.В. Хапаева. – Севастополь: Филиал МГУ в г. Севастополе, 2011. – С. 102-104.

38. **Пожар в Главном гребном порту Балтийского флота 1796 года (эпизод из жизни адмирала А.С. Сенявина)** // Кортик: флот, история, люди. – СПб., 2011. – № 11. – С. 3-8.

39. **Роль чорноморського флоту у забезпеченні охорони державного кордону біля кримського узбережжя у 80-ті роки XVIII ст.** // Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: Всеукраїнська науково-практична конференція, 22 квітня 2011 р., Запоріжжя. Матеріали: у 2 ч. – Запоріжжя: ЗЮІ ДДУВС, 2011. – Ч. 2. – С. 26-28.

ЧОП Володимир Миколайович (02.12.1971, с. Чубарівка Пологівського р-ну Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2002 р.), доцент (2006 р.), доцент кафедри українознавства Запорізького національного технічного університету.

У 1993 закінчив ЗДУ за спеціальністю “Історія”. У 1993 р. – завідувач методичним кабінетом кафедри політичної історії Запорізького машинобудівного інституту. З грудня 1993 по грудень 1996 р. – аспірант, з 1997 р. асистент кафедри українознавства Запорізького державного технічного університету. З 1999 р. – старший викладач, з 2006 р. – доцент кафедри українознавства ЗНТУ. У 2006-2009 рр. – докторант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ. Після навчання в докторантурі у 2010 р. повернувся на попереднє місце роботи.

Кандидатську дисертацію “Махновський рух в Україні 1917-1921 рр.: проблеми ідеології, суспільного та військового устрою” захистив у 2002 р.

Працює над докторською дисертацією “Джерела з історії повстанського руху на півдні України (1917-1923 рр.)”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія повстанського руху 1917-1923 рр., історія запорозького козацтва, історична регіоналістика.

Автор 63 наукових публікацій, зокрема, “Нестор Іванович Махно” (1998), “Маруся Никифорова” (1998), “Записки гуляйпільського анархіста Вольдемара Антоні” (2006), “Вольный Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки)” (2007) та ін.

E-mail: chopvolodimir@ukr.net

Перелік публікацій В.М. Чопа

1991

1. **Махно та махновщина: вигадки та реальність.** – Запоріжжя: Знання, 1991. – 20 с. (у співавторстві з О.І. Латуном).

1993

2. **Анархизм и государство: взгляд из современности** // Политика и власть. Тезисы научно-практической конференции. Ч.1. – Запорожье, 1993. – С. 14-16.

1994

3. **Традиції запорозького козацтва в історії махновського руху** // Історія українського народу. Тези доповідей на II Всеукраїнській науково-практичній студентській конференції. – Київ, 1994. – С. 29-30.

1995

4. **Євреї та проблема антисемітизму в історії махновського руху** // Єврейське населення Півдня України: історія та сучасність. Тези наукової конференції. – Запоріжжя, 1995. – С. 30-33.

5. **Жінки в історії махновського руху** // Жінки України: сучасний статус і перспективи. Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції. – Київ, 1995. – С. 52-54.

1996

6. **Аматорські театри махновського руху** // Розвиток культури української нації та культур національних меншин. Тези регіональної наукової конференції. – Запоріжжя, 1996. – С. 89-90.

7. **До питання про освітні проблеми махновського руху** // Розвиток культури української нації та культур національних меншин. Тези регіональної наукової конференції. – Запоріжжя, 1996. – С. 71-72.

1998

8. **До питання про релігійну належність населення півдня України в XIX ст.** // Етнокультурні процеси на півдні України в другій половині XIX ст. Збірка наукових праць II Регіональної наукової конференції 4-5 червня 1998 р. – Запоріжжя: ЗДТУ, 1998. – С. 29-31 (у співавторстві з І.І. Лиманом).

9. **Маруся Никифорова** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 68 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 9).

10. **Нестор Іванович Махно** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 84 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 6).

11. **Українське питання в історії махновського руху** // Політична і військова діяльність Нестора Махна. – Запоріжжя, 1998. – С. 83-99.

1999

12. **Всеволод Волин (Эйхенбаум) – председатель махновского культпросвета** // Запорожские еврейские чтения. – Вып. 3. – Запорожье, 1999. – С. 53-63.

13. **Декларації Революційної повстанської армії України (махновців) – головні програмні документи махновського руху** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. –

Т. 5. – К., 1999. – С. 245-255.

14. **Проблема місцевого самоврядування в ідеології та політичній практиці махновського руху (1917-1921 рр.)** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Вип. VIII. – Запоріжжя, 1999. – С. 39-46.

2000

15. **Дипломатична та консульська служба: Плани семінарських занять з тематикою лекцій і списками рекомендованої літератури.** – Запоріжжя: ЗДТУ, 2000. – 20 с.

16. **Єврейське питання в історії махновського руху** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Випуск XII. – Запоріжжя, 2000. – С. 40-50.

17. **Збройні сили та бойові засоби махновського руху** // Грані. – 2000. – № 6. – С. 31-37.

2001

18. **Бойове мистецтво махновських повстанців** // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П.Д. Осипенко. Історія. – Бердянськ, 2001. – С. 124-136.

19. **Нікопольщина в історії махновського руху (1919 р.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 340-348.

20. **Організаційна структура збройних сил махновського руху** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 7. – К., 2001. – С. 502-511.

21. **Стосунки німців-колоністів з махновськими повстанцями (1918-1920)** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах півдня України. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 жовтня 2001 року. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2001. – С. 87-91.

2002

22. **Джерела до історії єврейського питання в політичній практиці махновського руху (1917-1921 рр.)** // Шестые запорожские еврейские чтения. – Запоріжжя, 2002. – С. 97-103.

23. **Західноукраїнські землі між двома світовими війнами** // Історія України. – Запоріжжя: Дике Поле, 2002. – С. 255-298.

24. **Махновський рух в Україні 1917-1921 рр.: проблеми ідеології, суспільного та військового устрою:** Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – Історія України. – Запоріжжя, 2002. – 20 с.

25. **Методичні рекомендації з планами семінарських занять з дисципліни “Історія України”** для студентів усіх спеціальностей всіх форм навчання. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2002. – 52 с.

26. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з Г. Шахровим, В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константиною (Циберт), А. Бойком, Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком).

27. **Нестор Іванович Махно** // Історія України. – Запоріжжя: Дике Поле, 2002. – С. 386-397.

28. **Ставлення до махновського руху з боку істориків запорозького козацтва Я.П. Новицького та Д.І. Яворницького** // Матеріали Перших Новицьких читань. 24 жовтня 2002 р. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – С. 104-111.

29. **Неужные союзники** // Вехи Таганрога: Историко-литературный альманах – 2002. – № 14 (декабрь). – С. 54-57.

2003

30. **Політична практика махновського руху** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 102-114.

31. **Політичні партії та угруповання махновського руху (1917-1921 рр.)** // Україна: вчора, сьогодні, завтра: Збірник наукових праць. – Запоріжжя, 2003. – С. 219-229.

32. **Участь болгарських колоністів Приазов’я в повстанському русі 1918-1920 рр.** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України. Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 р. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2003, – С. 92-96.

2004

33. **Газети махновського руху** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2004. – Вип. XVII. – С. 239-258.

34. **Галина Андріївна Кузьменко – голова Союзу вчителів Гуляйпільської республіки (1919-1920 рр.)** // Історія і культура Придніпров’я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2004. – С. 128-134.

35. **Селянські рукописи як джерело з історії суспільних рухів на Україні першої чверті ХХ ст.** // Перший Міжнародний конгрес

“Національна перлина Запорозжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця”. 26-28 вересня 2004 р. Тези доповідей. – Запоріжжя, 2004. – С. 131-134.

36. **“Шлях до волі” (Катеринослав) – перша україномовна газета махновського руху** // Гуманітарний журнал. – 2004. – № 1-2 (зима-весна). – С. 188-192.

2005

37. **Всеволод Волин – глава махновського культпросвета** // Избранные труды Запорожских еврейских чтений. – Запорожье: Диво, 2005. – С. 369-382.

38. **Запорозьке козацтво та махновське повстанство: пошуки традицій та історичних паралелей** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 136-140.

39. **Запорозьке козацтво та махновський рух: проблема співвідношення генетичних витоків і типологічної спорідненості** // Матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва”, м. Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р. – Запоріжжя, 2005. – С. 40-43.

40. **Образ Нестора Махна в творах англійських письменників-фантастів** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України: зб. наук. праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6-8 жовтня 2005 р.) / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ, 2005. – С. 224-229.

41. **Проблема традицій запорозького козацтва в історії махновського руху** // Українське козацтво у вітчизняній та загальноєвропейській історії. Міжнародна наукова конференція: Тези доповідей. – Одеса, 2005. – С. 69-70.

42. **Селянські рукописи Південної України як історичне джерело** // Мемуари та щоденники / Упоряд.: А. Бойко, С. Плохій / Ред.: А. Бойко (наук. ред.) та ін. – Ч. 1, [кн. 1]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 1). – С. 47-74.

43. **Союз і змова: обставини підписання і розриву військово-політичної угоди РПАУ (махновців) та УНР (вересень 1919 р.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 206-221.

44. **Стосунки махновських повстанців з болгарськими колоністами Приазов'я (1919-1921)** // Наукові записки. Праці молодих вчених та аспірантів Інституту української археографії та джерелознавства НАНУ ім. М.С. Грушевського. – Т. 11. – К., 2005. – С. 171-187.

2006

45. **Гайдамаки Гуляйполя** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва при Інституті історії України НАНУ. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – С. 234-240.

46. **Записки гуляйпільського анархіста Вольдемара Антоні** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. В. Чоп / Ред.: Андрєєв В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2006. – 136 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 15).

47. **Машинобудівний факультет** // Запорізький Національний Технічний Університет. Історичний нарис. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006. – С. 236-260.

48. **Повстанське угруповання “зубківців” у подіях 1918-1919 років (маловідома сторінка історії повстанського руху на Запоріжжі та Херсонщині)** // Наукові записки. Праці молодих вчених та аспірантів Інституту української археографії та джерелознавства НАНУ ім. М.С. Грушевського. – Т. 12. – К., 2006. – С. 283-305.

49. **Проблема існування Запорозьких козацьких традицій в історії махновського руху** // Записки історичного факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2006. – Вип. 17. – С. 196-204.

50. **Проблемні питання історії Гуляйполя: джерела та інтерпретація** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ, 2006. – Вип. 3. – С. 104-111.

2007

51. **“Вольный Бердянск”: місто в період анархістського соціального експерименту (1918-1921 роки).** – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2007. – 478 с. (у співавторстві з І. Лиманом).

52. **Махновсько-петлюрівський альянс** // Музеї України. – 2007. – № 4. – С. 16-19; № 5. – С. 17-20.

53. **“Постзапорозьке гайдамацтво” на території сучасної Гуляйпільщини (1770-1785)** // Матеріали Міжнародної науково-

практичної конференції “Сучасні проблеми в дослідженні історії запорозького козацтва”, м. Запоріжжя, 11-12 жовтня 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – С. 181-193.

2008

54. **Азовська операція Револуційної Повстанської Армії України (махновців)** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Випуск 5. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2008. – С. 169-173 (у співавторстві з І. Лиманом).

55. **Рання біографія Нестора Махна: джерела та історіографія** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 162-180.

2010

56. **Бондарець (Бондар) Лука Никифорович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=5416&lang=ukr

57. **Кубирь Семен (“батько Правда”)** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6293&lang=ukr

58. **Озеров Яків Васильович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6727&lang=ukr

59. **Ольховик Антон Макарович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6735&lang=ukr

60. **Осипенко Петро Лук'янович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6763&lang=ukr

61. **Павлов Віктор Олександрович** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6780&lang=ukr

62. **Пузанов Петро** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=6963&lang=ukr

63. **Суховольський Яків (псевдонім – Алий)** [Електронний ресурс] // Славетні запоріжці. – Режим доступу до статті: http://sites.znu.edu.ua/news_details.php?news_id=7186&lang=ukr

ШВАЙБА Надія Іванівна (24.05.1980, смт Красні Окни Одеської обл.) – кандидат історичних наук (2008 р.).

У 2002 р. закінчила Запорізький національний університет, отримала диплом магістра зі спеціальності “Історія”. З 2003 р. – молодший науковий співробітник Лабораторії генеалогічних та біографічних досліджень Запорізького національного університету, з 2005 р. – асистент, впродовж 2008-2011 рр. – старший викладач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ. У 2008-2010 рр. – директор Інституту усної історії ЗНУ.

Кандидатську дисертацію “Н.Д. Полонська-Василенко – дослідник історії Південної України” захистила у 2008 р.

З 2004 р. – член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

З 2001 р. – учасник усно-історичних та етнографічних експедицій товариства (Запорізька, Дніпропетровська, Миколаївська обл., АР Крим).

Сфера наукових інтересів: історіографія (дослідники історії Південної України), історична регіоналістика, усна історія, історія повсякдення.

Науковий редактор, упорядник серійного видання “Усна історія Степової України” (Запоріжжя: АА Тандем, 2008-2010 рр.).

E-mail: NIShvayba@gmail.com

Перелік публікацій Н.І. Швайби

2003

1. **Неопубліковане дослідження Н.Д. Полонської-Василенко з соціальної історії Південної України XVIII століття** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 285-287.

2. **Праця Н.Д. Полонської-Василенко “Майно запорозької старшини як джерело для соціально-економічного дослідження історії Запоріжжя”** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 276-284.

2004

3. **Запорозький зимівник у студіях Н.Д. Полонської-Василенко** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 1. – Нікополь-Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – С. 148-153.

2005

4. **Боротьба запорожців за свої землі періоду Нової Січі у студіях Н.Д. Полонської-Василенко** // Запорозька старовина. – Вип. 3. – Запоріжжя: [Мотор-Січ], 2005. – С. 57-63.

5. **Доробок Н.Д. Полонської-Василенко з історії запорозького козацтва в контексті історіографічної ситуації 1920-30-х рр.** // Записки історичного факультету Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. – Вип. 16. – Одеса: Астропринт, 2005. – С. 327-336.

6. **Запорозька старшина XVIII століття у студіях Н.Д. Полонської-Василенко** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2005. – Вип. XIX. – С. 358-363.

7. **Історіографічний доробок Н.Д. Полонської-Василенко з історії Південної України XVIII століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 11. – К., 2005. – С. 365-375.

8. **Постаті запорожців Нової Січі у дослідженнях Н.Д. Полонської-Василенко та О.О. Рябініна-Скляревського** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення НДІ козацтва Інституту історії України НАНУ. – Вип. 2. – Нікополь-Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – С. 103-106.

2006

9. **Історіографічні дослідження Н.Д. Полонської-Василенко з історії запорозького козацтва XVIII століття** // Історичний журнал. – К., 2006. – № 5 (29). – С. 73-81.

10. **Катеринославська складова спадщини Н.Д. Полонської-Василенко** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії НАН України. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2006. – Вип. 2. – С. 45-58.

11. **Комісія Полудневої України ВУАН (1926-1930 рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 328-338.

12. **Міста і села Південної України в спадщині Н.Д. Полонської-Василенко** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2006. – Вип. 3. – С. 17-23.

13. **Постать Петра Калнишевського в українській історіографії 1920 та 1930-х років** // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного інституту козацтва Інститут історії НАНУ. – Вип. 3. – Дніпропетровськ: Пороги, 2006. – С. 176-182.

2008

14. **Вступні уваги до істориків Південної України** // Н.Д. Полонська-Василенко: покажчик документальних матеріалів в архівах України / Упорядники І.В. Верба, С.Г. Водотика, Н.І. Швайба. – Київ-Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 28-49.

15. **Заселення Запорозьких Вольностей в українській історіографії 1920-30-х років** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2008. – Вип. 5. – С. 41-47.

16. **Усна історія у дослідженнях багатонаціонального регіону (Кримська експедиція Запорізького наукового товариства ім. Я.П. Новицького)** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 203-209 (у співавторстві з С.М. Білівненком).

17. **Усна історія як історіографічний дискурс** // Усна історія: теорія та практика / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 3-8.

2009

18. **Від запорожця до чорноморця: запорозька старшина в науковій спадщині Н.Д. Полонській-Василенко** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, 2009. – Вип. XXVI. – С. 111-113.

19. **Експедиція до Сурсько-Михайлівки Дніпропетровської області** // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 7 – С. 5-8.

20. **Наталія Полонська-Василенко: від дослідника Новоросії до історика Південної України** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 265-279.

21. **Наталія Полонська-Василенко: від дослідника Новоросії до історика Південної України** // Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського / Ред.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. – К., 2009. – С. 456-471.

22. **Опитування. Банний Василь Дмитрович**, 1917 р. н., Банна Віра Григорівна, 1917 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 7-17 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

23. **Опитування. Біла Ганна Степанівна**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (28 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 17-22 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

24. **Опитування. Біла Марія Миколаївна**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 32-37 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

25. **Опитування. Близнюк Степан Григорович**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 38-42 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

26. **Опитування. Зінченко Наталія Яківна**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 391-396 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

27. **Опитування. Козиряцька Валентина Микитівна**, 1916 р. н., Козиряцький Володимир, 1938 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 101-109 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

28. **Опитування. Козиряцька Тетяна Володимирівна**, 1926 р. н., Козиряцький Іван Петрович, 1925 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 110-118 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

29. **Опитування. Кошна Галина Петрівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 118-123 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

30. **Опитування. Корявка Віра Трофимівна**, 1913 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (28 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 123-127 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

31. **Опитування. Красюк Павло Павлович**, 1928 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (25 червня 2002 р.) // Усна

історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 396-398 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

32. **Опитування. Кригіна Надія Іванівна**, 1916 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 127-129 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

33. **Опитування. Находкіна Євдокія Андріївна**, 1930 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 228-232 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

34. **Опитування. Пазюк Катерина Михеївна**, 1923 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 245-252 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

35. **Опитування. Підчоса Віра Ісаківна**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 284-290 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

36. **Опитування. Правдюк Ніна Архипівна**, 1923 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (23 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 398 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

37. **Опитування. Путренюк Горпина Дмитрівна**, 1926 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 5. – С. 399-405 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

38. **Опитування. Різник Ніна Федорівна**, 1928 р. н., Різник Микола Семенович, 1923 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (6 червня 2009 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 7. – С. 255-287.

39. **Опитування. Різник Ніна Федорівна**, 1928 р. н., Різник Микола Семенович, 1923 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (7-8 червня 2009 р.) [продовження] // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 7. – С. 287-328 (проведено разом із С.М. Білівненком).

40. **Опитування. Сахновська Параска Василівна**, 1918 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (3-4 червня 2009 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – Т. 7. – С. 17-130.

41. **Опитування. Топчій Олександра Максимівна**, 1926 р. н., Топчій Микола Іванович, 1925 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 290-293 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

42. **Опитування. Торохтій Варвара Василівна**, 1927 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 293-297 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

43. **Опитування. Трохименко Ганна Гаврилівна**, 1927 р. н., Трохименко Олександр Андрійович, 192[] р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 405-410 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

44. **Опитування. Тюпа Ганна Єлисеївна**, 1909 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (27 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 297-311 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

45. **Опитування. Хижняк Галина Микитівна**, 1929 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 338-343 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

46. **Опитування. Хижняк Наталія Степанівна**, 1924 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (22 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 343-311 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

47. **Опитування. Якубіна Ніна Олександрівна**, 1932 р. н., с. Біленьке Запорізького району Запорізької області (24 червня 2002 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2009. – Т. 5. – С. 388– 391 (проведено разом із Т.Г. Бобко).

2010

48. **Анатолій Бойко, або історія як покликання** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 265-267.

49. **Опитування. Лебеденко Іван Миколайович**, 1927 р. н., Лебеденко Тетяна Михайлівна, с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА ТанDEM, 2010. – Т. 9. – С. 286-299 (проведено разом із Р.Л. Молдавським).

50. **Опитування. Лієвський Володимир Григорович**, 1930 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень,

2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 359-360 (проведено разом із Г.І. Шахровим).

51. **Опитування. Недавна Катерина Християнівна**, 1932 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (1 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 367-369 (проведено разом із Р.Л. Молдавським).

52. **Опитування. Острогляд Марія Іванівна**, 1929 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 357-259 (проведено разом із Р.Л. Молдавським).

53. **Опитування. Папуча Марія Савеліївна**, 1919 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (2 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 159-170 (проведено разом із Р.Л. Молдавським).

54. **Опитування. Поданенко Катерина Родіонівна**, 1922 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 203-207 (проведено разом із Р.Л. Молдавським).

55. **Опитування. Руденко Марія Петрівна**, 1922 р. н., Горпинченко Лідія Петрівна, 1955 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 8. – С. 44-86.

56. **Опитування. Танцюра Микола Кирилович**, 1934 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 8. – С. 130-156 (проведено разом із С.М. Білівненком, І.Г. Довгалюк).

57. **Опитування. Шевченко Микола Мефодійович**, 1924 р. н., Шевченко Ніна Семенівна, с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 207-211 (проведено разом із Р.Л. Молдавським).

58. **Опитування. Шевченко Олександра Григорівна**, 1937 р. н., с. Сурсько-Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області (червень, [] р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 8. – С. 184-198 (проведено разом із В.В. Ликовою).

59. **Радянське повсякдення в дослідженнях російських істориків** // Історія повсякденності: теорія та практика. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції 14-15 травня 2010 р. /

Упорядники О.М. Лукашевич, Т.Ю. Нагайко. – Переяслав-Хмельницький, 2010. – С. 36-38.

Упорядник, науковий редактор:

1. **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Д. Швець, Н. Швайба та ін. – Т. 1: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 516 с.

2. **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Н. Швайба та ін. – Т. 2: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 512 с.

3. **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), М. Фролов, Н. Швайба та ін. – Т. 3: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 492 с.

4. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 4. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 474 с.

5. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: А. Бойко

(голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 5. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 460 с.

6. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), О. Лазько, Н. Швайба та ін. – Т. 7. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2009. – 388 с.

7. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), О. Лазько, Н. Швайба та ін. – Т. 8. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2010. – 362 с.

8. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 9. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 412 с.

9. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 10. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 408 с.

10. **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: А. Бойко (голов. ред.), Н. Швайба, В. Козирев та ін. – Т. 11. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 434 с.

11. **У боях за історію (до 50-річчя професора Анатолія Бойка)** / Упорядники: Головка Ю.І., Мільчев В.І., Молдавський Р.Л., Швайба Н.І. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 128 с., іл.

ШПИТАЛЬОВ Геннадій Георгійович (17.03.1968, м. Гуляйполе Запорізької обл.) – кандидат історичних наук (2002 р.).

У 1994 р. закінчив ЗДУ за спеціальністю “Історія”. Працював учителем історії та заступником директора гімназії. З березня 2003 р. – старший викладач, а з серпня того ж року – доцент кафедри філософії і політології Запорізького юридичного інституту МВС України. З 2010 р. – доцент кафедри приватної охоронної діяльності Запорізького національного технічного університету.

Кандидатську дисертацію “Військова служба запорозького козацтва періоду Нової Січі в російсько-турецьких війнах” захистив у 2002 р.

Нагороджений знаком “Відмінник освіти України” (2000 р.).

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія українського козацтва.

Автор низки наукових публікацій з історії України, філософії, логіки.

Перелік історичних праць Г.Г. Шпитальова

1999

1. **Запорозька флотилія в період російсько-турецької війни 1768-1774 років** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ. Південна Україна XVIII-XIX століття. – Запоріжжя, РА “Тандем-У”, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 134-143.

2. **Зимова прикордонно-сторожова служба Запорозького війська у ході російсько-турецької війни 1768-1774 рр.** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Вип. 5. – Запоріжжя, 1999. – С. 21-31.

3. **Літня форпостна служба Запорозького війська в період російсько-турецької війни 1768-1774 років** // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. (Збірник статей). – Вип. 7. – К.: Рідний край, 1999. – С. 405-411.

2000

4. **Запорозька кіннота в російсько-турецькій війні 1768-1774 років** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – С. 71-83.

2001

5. **Бойові дії запорозьких човнів у складі Дніпровської воєнної флотилії під час російсько-турецької війни 1735-1739 рр.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 7. – К., 2001. – С. 92-101.

6. **Запорозька кіннота в російсько-турецькій війні 1735-1739 років** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – С. 35-41.

7. **Запорозьке військо у другій половині 30-х років XVIII століття** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 6. – К., 2001. – С. 159-180.

2002

8. **Запорозьке військо в російсько-турецькій війні 1735-1739 років.** – Запоріжжя.: РА “Тандем-У”, 2002. – 72 с.

2003

9. **Населення Запорозьких Вольностей у воєнній організації Нової Січі. 1734-1775 рр.** // Студії з історії Степової України. – Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 88-94.

2004

10. **Військова служба запорозького козацтва в російсько-турецьких війнах 1735-1739 та 1768-1774 років.** – Запоріжжя: Прем’єр, 2004. – 240 с.

2006

11. **Бойові дії на території України в період “Східної кризи” (російсько-турецької війни 1710-1713 рр.)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 13. – К., 2006. – С. 78-105.

12. **Лівобережне козацтво в російсько-турецькій війні 1768-1774 рр.** // Записки історичного факультету Одеського національного університету. – Вип. 17. – Одеса, 2006. – С. 133-139.

2008

13. **Військова організація Запорозького козацтва періоду Нової Січі (1734-1775)** // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – № 3. – Запоріжжя, 2008. – С. 252-260.

14. **Питання участі українського козацтва у Семилітній війні (1756-1763)** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – С. 217-224.

15. **Поштова і перевізні служби Війська Запорозького низового в період російсько-турецької війни 1768-1774 рр.** // Січеславський альманах. Збірник наукових праць з історії українського козацтва. – Вип. 3. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 59-65.

16. **Українська ландміліція (1713-1769)** // Вісник Запорізького

юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – № 1. – Запоріжжя, 2008. – С. 214-226.

2009

17. **Українське козацтво у Семилітній війні** // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – № 1. – Запоріжжя, 2009. – С. 215-224.

АВАНЕСЯН Джульєтта Завенівна (02.06.1984, м. Баку) – аспірантка кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2007 р. закінчила історичний факультет ЗНУ за спеціальністю “Історія”.

Працює над кандидатською дисертацією “Катеринославські губернські відомості” як джерело з історичного краєзнавства Південної України XVIII – початку XX ст.”.

Сфера наукових інтересів: історія Південної України, усна історія Степової України.

Загальна кількість публікацій – 9.

З 2007 р. бере участь у проекті “Усна історія Степової України”.

E-mail: avanesyandz@ukr.net

Список публікацій Д.З. Аванесян

2008

1. **“Катеринославські губернські відомості” як джерело з історії освіти на Катеринославщині** // Шевченківська весна. Історія: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. – Вип. VI: У 2-х част. / Редкол.: проф. В.Ф. Колесник (голова), к.і.н. Ю.В. Латиш (відп. ред.) та ін. – Ч. 2. Праці аспірантів та студентів: У 2-х т. – Т. 1. – К.: СПД Цимбаленко Є.С., 2008. – С. 11-12.

2. **Методика транскрипції джерел усної історії** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: ТанDEM-У, 2008. – С. 8-11.

3. **Проблема вірогідності інформації публікацій “Катеринославських губернських відомостей” з історії освіти на Катеринославщині** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXII. – С. 210-215.

2009

4. **“Катеринославські губернські відомості” як джерело з історії культурного життя Катеринославщини XIX ст.** // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2009. – Вип. 6. – С. 98-109.

5. **Минувшина в уподобаннях населення Степової України (за матеріалами “Екатеринославских губернских ведомостей” кін.**

XIX ст.) // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 19. Кн. 1. – К., 2009. – С. 585-593.

6. Публікації Я. Новицького на сторінках “Катеринославських губернських відомостей” // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 216-230.

7. Розвиток промисловості Катеринославщини другої половини XIX ст. на сторінках “Катеринославських губернських відомостей” // Матеріали III та IV Міжнародної конференції молодих науковців “Історична наука на початку XXI століття: проблеми, минуле, сучасність, перспективи”. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2009. – С. 105-108.

8. Селянська реформа на Катеринославщині (аналіз публікацій “Катеринославських губернських відомостей”) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXV. – С. 182-188.

2010

9. Документальні матеріали Я.П. Новицького на сторінках “Екатеринославських губернських відомостей” // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2010. – Вип. 7. – С. 124-142.

АВДЄЄВА Олена Сергіївна (21.11.1982, м. Макіївка Донецької обл.) – старший викладач кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

У 2005 р. закінчила з відзнакою Бердянський державний педагогічний університет за спеціальністю “Педагогіка та методика середньої освіти. Історія”. З 2007 р. – аспірантка кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

2002-2004 рр. – вчитель історії загальноосвітньої школи № 20 (м. Бердянськ). 2004-2006 рр. – викладач гуманітарних дисциплін ВСП “Бердянський технікум харчової промисловості” Таврійської державної агротехнічної академії. 2005-2006 рр. – асистент кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету. З 2006 р. обіймає посаду старшого викладача кафедри історії України БДПУ.

Працює над кандидатською дисертацією “Міжконфесійні відносини у Північному Приазов’ї (кінець XVIII – початок XX ст.)”.

Сфера наукових інтересів: етно-конфесійна історія Північного Приазов’я.

E-mail: lennitsa@i.ua

Перелік публікацій О.С. Авдєєвої

2001

1. **Хрущов М.С. – людина-криголам** // Тези доповідей наукової конференції студентів. – Бердянськ: БДПУ, 2001. – С. 11-14.

2003

2. **Категорії простору та часу в скандинавській міфології** // Тези доповідей наукової конференції студентів. – Бердянськ: БДПУ, 2003. – С. 40-42.

3. **Хрущов очима сучасників** // Тези доповідей наукової конференції студентів. – Бердянськ: БДПУ, 2003. – С. 28-31.

2005

4. **Становлення системи вищої жіночої освіти в Україні (друга половина XIX ст. – початок XX ст.)** // Збірник повідомлень магістрантів СГФ. – Бердянськ, 2005. – С. 35-40.

2007

5. **Єдиновір’я на Півдні України як компроміс між офіційною православною церквою та старообрядництвом (остання чверть XVIII – середина XIX ст.)** // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса, 26 жовтня 2007 р. – Одеса: ВМВ, 2007. – С. 41-46.

6. **Старообрядці та етнокультурні процеси на півдні України (кінець XVIII-XIX ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 46-49.

2008

7. **Особливості формування релігійного складу населення Північного Приазов'я (кінець XVII-XIX ст.)** // Український вимір. Збірник матеріалів з України та діаспори. – Чернігів, 2008. – Число 7. [Електронне видання]

8. **Передумови виникнення та подальше формування баптистських общин у Північному Приазов'ї (кінець XVIII-XIX ст.)** // Збірник наукових робіт. Міжнародна наукова конференція “Сучасна україністика: наукові парадигми мови, історії, філософії”. Ч. 6 / За загальною редакцією канд. філол. наук, доц. О.С. Черемської, канд. соц. наук, доц. О.М. Кузя. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – С. 251-258.

9. **Політика офіційної Церкви щодо духоборів, молокан та скопців Північного Приазов'я (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. – Львів: Логос, 2008. – Книга I. – С. 441-446.

10. **Правове регулювання взаємин релігійного характеру серед православного населення Північного Приазов'я (кінець XVIII-XIX ст.)** // Православ'я – наука – суспільство: проблема взаємодії. Матеріали VI Міжнародної наукової конференції. Київ, 29-30 травня 2008 р. – Київ, 2008. – С. 28-32.

11. **Релігійна приналежність селянства Північного Приазов'я (кінець XVIII-XIX ст.)** // Український селянин. Збірник наукових праць. Матеріали VII Міжнародного симпозіуму з проблем аграрної історії, присвяченого 90-ій річниці Української Держави гетьмана П.П. Скоропадського / За ред. А.Г. Морозова. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2008. – Вип. 11. – С. 168-171.

2009

12. **Особливості виникнення та функціонування протестантської спільноти у Запорізькому краї у XIX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXV. – С. 175-178.

13. **Особливості релігійної структури німецькомовної спільноти Запорізького краю у XIX ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів / Інститут української археографії

та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. – Т. 18. – Київ, 2009. – С. 133-143.

14. **Старообрядничество в контексте межконфессиональных отношений на Юге Украины (последняя четверть XVIII – середина XIX ст.)** // Актуальные проблемы и перспективы современного гуманитарного знания: материалы международной научно-практической конференции (Невинномысск, 26 марта 2009 года) / отв. ред. С.Н. Артемов, О.Н. Палиева, НГГТИ. – Ставрополь: Литера, 2009. – С.158-163.

2010

15. **Офіційна церква по відношенню до сектантів Північного Приазов'я (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя, ЗНУ, 2010 – Вип. XXVIII. – С. 49-52.

БОЙКО Петро Анатолійович (20.12.1988, м. Запоріжжя) – асистент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2011 закінчив магістратуру ЗНУ за спеціальністю “Історія”.

З 2005 р. – постійний учасник експедицій з усної історії.

З 2007 по 2009 р. – учасник проекту “ЕАР 164 Preservation, storage and accessibility for archives of pre-industrial rural society of Ukrainian Steppe”.

Сфера наукових інтересів: історія населення Степової України, запорозька спадщина, історична регіоналістика, усна історія.

Автор низки наукових публікацій, присвячених історії населення Степової України та містобудуванню в регіоні.

Перелік публікацій П.А Бойка

2009

1. **Населення Новоросійської губернії в 1778 році** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – К., 2009. – С. 57-61.

2. **Опис міста Катеринослава 1825 р. як джерело перших років існування міста** // Збірник тез студентів, аспірантів та викладачів ЗНУ. – Запоріжжя, 2009. – С. 209-211.

2010

3. **Джерела з історії етнічного складу населення Степової України останньої чверті XVIII ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 442-446.

4. **Законодавчі акти Російської імперії щодо заборони незаконної реєстрації шлюбів** // Наукові праці студентів кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін. – Запоріжжя, 2010. – С. 19-22.

5. **Ордери Г.О. Потьомкіна 1775-1776 років як джерело дослідження заселення Степової України** // Збірник матеріалів університетської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених “Молода наука – 2010”, 7-9 квітня 2010 року. – Запоріжжя, 2010. – С. 96-97.

2011

6. **“Дело об отводе шведским крестьянам 6330 десятин 1781 года” як джерело з історичної демографії Степової України** // Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції “Вдосконалення методології соціального пізнання, змісту та методики

викладання філософських дисциплін на гуманітарних факультетах ВНЗ” 21-22 квітня 2011 року. – К.-Запоріжжя, 2011. – С.71-72.

7. Історіографічна традиція дослідження населення Степової України останньої чверті XVIII століття // Наукові праці студентів кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін. – Запоріжжя, 2011. – С. 9-12.

БУЧНА Анастасія Сергіївна (21.05.1983, м. Бердянськ).

У 2005 році закінчила Бердянський державний педагогічний університет за спеціальністю “Історія”, вступила до аспірантури кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Заступник головного редактора суспільно-політичної газети “Бердянські відомості”.

Працює над дисертацією “Секта духоборів на півдні України у другій половині XVIII – першій половині XIX століття”.

Член Бердянського осередку Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія духоборства, духовних християн та інших релігійних сект на півдні України, міжконфесійні відносини у другій половині XVIII – першій половині XIX століття.

Перелік публікацій А.С. Бучної

2004

1. Освіта на півдні України в др. пол. XIX – пер. пол. XX ст. в кількісних вимірах. Внесок органів земського самоврядування в розвиток освіти в Бердянському повіті // Історичні і політологічні дослідження. Видання Донецького національного університету. – Донецьк: Видавництво ДНУ, 2004. – С. 192-197.

2005

2. The public education in the south of Ukraine at the end of XIX & at the beginning of the XX centuries // Międzynarodowe Seminarium Kol naukowych. Olsztyn, 6-7 maja. – Olsztyn, 2005. – P. 143-145.

2006

3. Історія секти духоборів в дослідженнях Ореста Новицького // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – К., 2006. – Т. 13. – С. 383-395.

2007

4. Взаємовідносини секти духоборів із представниками інших релігійних конфесій півдня України та їхній вплив на формування віровчення та соціально-господарче життя духоборської громади // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України. Матеріали науково-практичної конференції. 4-6 жовтня 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – Секція 2. – С. 56-69.

5. Doukhor Interfaith Relations in Southern Ukraine, Late 18th and Early 19th Century // Doukhor Geneology. – Grand Forks, Canada, 2007.

ДЕРМАН Ірина Петрівна (23.04.1984, с. Обіточне Чернігівського району Запорізької області) – асистент кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

У 2007 р. закінчила соціально-гуманітарний факультет Бердянського державного педагогічного університету за спеціальністю “Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”, здобула ступінь магістра та кваліфікацію викладача історії вищого навчального закладу.

У 2006 р. – старший лаборант кафедри всесвітньої історії та правознавства Бердянського державного педагогічного університету. У 2007-2008 рр. – викладач всесвітньої історії та правознавства ВСП “Бердянський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету”. З 2008 р. – асистент кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

У 2008 р. вступила до аспірантури при Бердянському державному педагогічному університеті за спеціальністю 07.00.01 – історія України.

Працює над кандидатською дисертацією “Духовне життя населення Північного Приазов’я в 20-ті – на початку 40-х рр. ХХ століття”.

Сфера наукових інтересів: історична регіоналістика, усна історія.

Автор 11 наукових публікацій.

E-mail: derman_irina@mail.ru

Перелік публікацій І.П. Дерман

2007

1. Джерела з історії Бердянської чоловічої гімназії останньої третини ХІХ – початку ХХ століття у фондах губернських установ // Збірник тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету на днях науки 18 травня 2007 року. – Том 2. Гуманітарні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2007. – С. 70-71.

2. Інформативні можливості документів Державного архіву в Автономній Республіці Крим щодо взаємодії Бердянської міської думи з чоловічою гімназією // Бердянська чоловіча гімназія (1901-1919 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константінова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том II. – К.: Освіта України, 2007. – С. 15-19.

2009

3. Інформативні можливості джерел з історії духовного та повсякденного життя населення Північного Приазов’я в

20-30-х рр. XX століття (на прикладі с. Єлисеївка Приморського району Запорізької області) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXV. – С. 221-224.

4. **Комплексное исследование истории высшего учебного заведения** // Актуальные проблемы и перспективы современного гуманитарного знания: материалы международной научно-практической конференции (Невинномысск, 26 марта 2009 года) / отв. ред. С.Н. Артемов, О.Н. Палиева; НГГТИ. – Ставрополь: Литера, 2009. – С. 132-135.

5. **Опитування. Дuzенко Василь Сафроневич, 1926 р. н., с. Обіточне Чернігівського району Запорізької області (9 січня 2009 р.)** // Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї: матеріали історико-археографічних експедицій / Упорядник: В.М. Константинова. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – С. 231-235.

6. **Опитування. Кириченко Галина Михайлівна, 1930 р. н., м. Бердянськ Запорізької області (29 квітня 2009 р.)** // Бердянський інститут соціального виховання. Педагогічний інститут. Учительський інститут (1932-1953 роки) / Упорядники: І.І. Лиман, В.М. Константинова // Матеріали з історії Бердянського державного педагогічного університету. Том IV. – К.: Освіта України, 2009. – С. 527-533.

7. **Опитування. Кулик Олександра Григорівна, 1918 р. н., с. Обіточне Чернігівського району Запорізької області (5 січня 2009 р.)** // Усна історія Голодомору 1932-1933 років у Північному Приазов'ї: матеріали історико-археографічних експедицій / Упорядник: В.М. Константинова. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – С. 228-231.

2010

8. **Антирелигиозное воспитание детей в 20-40-ые годы XX века (на примере Северного Приазовья)** // Духовно-нравственное воспитание и развитие: традиции и современность: Сборник материалов Международной научно-практической конференции. – Иваново: АУ “Институт развития образования Ивановской области”, 2010. – С. 61-63.

9. **Весільна та родильна обрядовість українського та болгарського населення Південної України в 20 – на початку 40-х рр. XX ст. (на матеріалах усної історії)** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 231-233.

2011

10. **Культурно-освітня робота серед населення Північного Приазов'я в 20-ті – на початку 40-х років ХХ століття** // Матеріали Четвертої Міжнародної наукової конференції “Актуальні питання вітчизняної, світової історії та історичної науки: пошуки, роздуми, знахідки”. Луганськ, 20-21 квітня 2011 р. – Луганськ, 2011. – С. 42-43.

11. **Право на свободу совісті в СРСР (20-ті – початок 40-х років ХХ століття)** // Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Випуск III / За ред. І.В. Алексеєнко, В.А. Папанової. – Донецьк: Державне видавництво “Донбас”, 2011. – С. 79-86.

КОРОЛЕВСЬКА Юлія Юріївна (17.01.1987, м. Бердянськ) – асистент кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

У 2010 р. закінчила БДПУ, здобула ступінь магістра та кваліфікацію викладача історії вищого навчального закладу. З 2010 р. – аспірантка кафедри історії України Бердянського державного педагогічного університету.

Працює над кандидатською дисертацією “Гендерний аспект урбанізації на півдні України (друга половина XIX – початок XX ст.)”.

Сфера наукових інтересів: історична статистика, гендерні відносини, історія жіноцтва на півдні України у другій половині XIX – на початку XX ст.

Автор 13 наукових публікацій.

Учасниця ReSET “Гендер, сексуальність та влада” (2011-2014 рр.).

E-mail: korolevskaja_ju@ukr.net

Перелік публікацій Ю.Ю. Королевської

2008

1. **Використання педагогічних ідей Яна Амоса Коменського в умовах гуманізації сучасної школи** // Збірник тез наукових доповідей студентів БДПУ на днях науки 15 травня 2008 р. – Т. 1. Педагогічні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – С. 9-10.

2. **Культура міжособистісних стосунків у Давній Греції** // Збірник тез наукових доповідей студентів БДПУ на днях науки 15 травня 2008 р. – Т. 2. Гуманітарні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – С. 51-52.

3. **Развитие педагогических идей Яна Амоса Коменского в современной школе** // Вестник студенческого научного общества 2008-6 [Текст]: Материалы 63-й студенческой конференции / под науч. ред. М.В. Новикова. – Ярославль: Изд-во ЯГПУ им. К.Д. Ушинского, 2008. – С. 230-232.

2009

4. **Копенгагенские критерии членства в Европейском Союзе для стран Центральной и Восточной Европы** // Международный сборник научных трудов по итогам научно-исследовательской работы за 2008-2009 гг. – Невинномысск: ГОУ ВПО “Невинномысский государственный гуманитарно-технический институт”, 2009. – С. 109-110.

5. **Право дитини на сім'ю** // Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Матеріали міжвузівської наукової конференції 10 грудня 2008 року / За ред. к.і.н., проф. Папанової В.А.,

к.і.н., доц. Захарченко Т.К. – Бердянськ-Донецьк: Норд-Прес, 2009. – С. 71-75.

6. **Развитие европейских интеграционных процессов в условиях глобализации** // Вестник студенческого научного общества 2009-7 [Текст]: Материалы 64-й студенческой конференции / под науч. ред. М.В. Новикова. – Ярославль: Изд-во ЯГПУ им. К.Д. Ушинского, 2009. – С. 308-311.

7. **Реалізація євроінтеграційної стратегії країнами Центральної Європи (1991-2004 рр.)** // Збірник тез наукових доповідей студентів БДПУ на днях науки 21 травня 2009 р. – Т. 2. Гуманітарні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2009. – С. 64-65.

2010

8. **Всезагальний перепис 1897 року як джерело вивчення населення Південної України** // Zeszyty Historyczne Semper Fidelis. – Studenckie Kolo Naukowe Semper Fidelis, 2010. – 1(3). – С. 65-86.

9. **Неоязичництво як феномен української культури ХХ століття** // Збірник тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету на днях науки 13 травня 2010 року. – Том. 2. Гуманітарні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2010. – С. 32-33.

10. **Рівень освіти населення Бердянська кінця ХІХ століття за даними всеросійського перепису 1897 року** // Збірник тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету на днях науки 13 травня 2010 року. – Том. 2. Гуманітарні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2010. – С. 70-72.

2011

11. **Міське населення Південної України кінця ХІХ ст.: гендерний аспект** // Матеріали Четвертої Міжнародної наукової конференції “Актуальні питання вітчизняної, світової історії та історії науки: пошуки, роздуми, знахідки”. Луганськ, 20-21 квітня 2011 р. – Луганськ, 2011. – С. 79-80.

12. **Регуляція шлюбно-сімейних відносин на півдні України (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.): гендерний аспект** // Права людини в контексті Загальної декларації прав людини. Випуск ІІІ / За ред. І.В. Алексеєнко, В.А. Папанової. – Донецьк: Державне видавництво “Донбас”, 2011. – С. 158-163.

13. **Специфіка етнічного складу населення міст Таврійської губернії кінця ХІХ ст.: гендерний аспект** // Матеріали сьомої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Науковий потенціал 2011”, 21-23 березня 2011 року. – Частина 2. – Київ, 2011. – С. 18-21.

МОРДОВСЬКОЇ Михайло Михайлович (13.01.1983, м. Запоріжжя) – здобувач кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ, заступник директора з наукової роботи Запорізького обласного краєзнавчого музею.

У 2007 р. закінчив ЗНУ за спеціальністю “Історія”. У 2006-2007 рр. – старший лаборант науково-дослідного сектору ЗНУ. У 2007 р. прийнятий на посаду старшого наукового співробітника Запорізького обласного краєзнавчого музею, у 2011 р. переведений на посаду заступника директора музею з наукової роботи.

Працює над кандидатською дисертацією “Дніпровське судноплавство Степової України в останній чверті XVIII ст.”.

Сфера наукових інтересів: історія вітчизняного судноплавства, історична картографія, історична географія.

Автор 9 наукових публікацій.

E-mail: mordovskoj@meta.ua

Перелік публікацій М.М. Мордовського

2007

1. **Стародавні човни з колекцій українських музеїв** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 7. – Запоріжжя, 2007. – С. 64-67.

2008

2. **Дніпро в господарському житті Степової України в останній чверті XVIII ст.** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 8. – Запоріжжя, 2008. – С. 96-105.

3. **Туризм і відпочинок** // Запорізька область: природа, історія, архітектура, культура: Ілюстрована енциклопедія. – Запоріжжя: Дике Поле, 2008. – С. 366-385.

2009

4. **Безпека руху Дніпровськими порогами в останній чверті XVIII століття** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2009. – С. 112-121.

5. **Безпека руху на Дніпровському водному шляху в останній чверті XVIII століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 236-241.

2010

6. **Запорізька область: туристична карта-схема.** – Запоріжжя: АА Тандем, 2010.

7. **Любитівський човен – унікальна пам'ятка судноплавства** // Археологія. – 2010. – № 4. – С. 97-100 (у співавторстві з Г.І. Шаповаловим).

8. **Нижня течія Дніпра на друкованих картах XVI-XVIII ст.** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 10. – Запоріжжя, 2010. – С. 91-114.

9. **Российские и украинские исследователи конца XIX – начала XX в.** // Украинистика в России: история, состояние, тенденции развития: материалы Международной научно-практической конференции (г. Москва, 11-12 ноября 2009 г.) / Под общ. ред. А.А. Скрипник. – Киев-Москва-Уфа: Изд-во Уфимского филиала МГГУ им. М.А. Шолохова, 2010. – С. 90-92.

ОЛЕНЕНКО Анна Геннадіївна (29.04.1985, м. Кам'янка-Дніпровська Запорізької обл.) – аспірантка кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2007 р. закінчила історичний факультет ЗНУ за спеціальністю “Архівознавство” та вступила до аспірантури. 2007-2008 рр. – асистент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ. З 2007 р. – науковий співробітник архівного відділу Наукової бібліотеки ЗНУ.

Працює над кандидатською дисертацією “Азовська губерньська канцелярія: джерелознавчий аспект”.

Сфера наукових інтересів: історія Південної України, історична регіоналістика, історія державних установ, архівування джерел усної історії.

Автор 8 наукових публікацій.

E-mail: olenenkoag@ukr.net

olenenko@mail.ru

Перелік публікацій А.Г. Олененко

2008

1. **Тема голоду в сприйнятті оповідачів с. Більманка Куйбишевського району Запорізької області** // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Усна історія у науковому дослідженні”. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя, 2008. – С. 98-102.

2009

2. **Археографічні публікації документів Азовської губерньської канцелярії** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник. – Вип. 9. – Запоріжжя, 2009. – С. 121-132.

3. **Використання документів Азовської губерньської канцелярії у дослідженні історії Південної України** // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Запоріжжя, 2009. – Вип. XXVII. – С. 323-331.

4. **Історія формування кордонів Азовської губернії (1775-1776) за матеріалами опублікованих джерел** // Волинські історичні записки. – Т. 2. – Житомир, 2009. – С. 173-179.

5. **Нереалізований проект заснування військового училища у Катеринославі** // Історія і культура Подніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: НГУ, 2009. – Вип. 6. – С. 110-116.

6. **Організація поштової служби в Азовській губернії** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 30-39.

7. **Ордери Г.О. Потьомкіна як джерело до історії Азовської губернської канцелярії (археографічний аналіз)** // Матеріали III та IV Міжнародної конференції молодих науковців “Історична наука на початку XXI століття: проблеми, минуле, сучасність, перспективи”. – Херсон, 2009. – С. 149-151.

8. **Уніфікація військових звань козаків після зруйнування Запорозької Січі (на матеріалах Азовської губернської канцелярії)** // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Запоріжжя, 2009. – Вип. XXVIII. – С. 114-117.

ПАНКЄЄВ Олександр Сергійович (01.09.1984, м. Запоріжжя) – науковий співробітник Відділу джерел княжої та козацької доби Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України.

У 2007 р. закінчив історичний факультет Запорізького національного університету за спеціальністю “Архівознавство” та вступив до аспірантури Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України.

Після закінчення аспірантури у 2010 р. прийнятий на посаду молодшого наукового співробітника до Відділу пам’яток духовної культури Інституту. З 2011 р. – науковий співробітник Відділу джерел княжої та козацької доби Інституту.

Працює над кандидатською дисертацією “Джерела з історії губерньського та повітового чиновництва Південної України другої половини XVIII століття”.

Сфера наукових інтересів: історія Південної України, історія державного устрою, усна історія.

Автор 7 наукових публікацій.

E-mail: pankeev-as@ukr.net

Перелік публікацій О.С. Панкєєва 2008

1. **Образ німецького солдата очима дитини (за матеріалами археографічних експедицій ЗНТН)** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 103-105.

2009

2. **Бібліографія праць до 60-річчя від дня народження о. Мицка.** – Київ-Запоріжжя, 2009. – 128 с. (співупорядник, разом із Т. Петрушевою, І. Тарасенко, В. Брехуненком).

3. **Етапи становлення губерньського та повітового устрою на півдні України у другій половині XVIII століття** // Матеріали Міжнародної конференції молодих науковців “Історична наука на початку XXI століття: проблеми, минуле, сучасність, перспективи”. – Херсон, 2009. – С. 100-103.

4. **Козацький фактор у діяльності губерньського та повітового чиновництва Південної України у другій половині XVIII століття** // Праці історичного факультету Запорізького національного університету. Матеріали конференції: “Військо Запорозьке як символ

свободи та незалежності”. 16-17 жовтня 2009 р. – Запоріжжя, 2009. – Т XVI. – С. 219-221.

5. **Чинівництво Південної України останньої чверті XVIII – другої половини XIX століття у спадку Я.П. Новицького** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 18. – К., 2009. – С. 102-109.

6. **The historians of Southern Ukraine of the second part of the 18th century during the Soviet Union** // The Materials of Warsaw East European Conference. July 15-17, 2009. – Warsaw, 2009. – P. 35.

2010

7. **“Установлення земських розпоряджень Азовського намісництва” як джерело з історії чинівництва Південної України останньої половини XVIII століття** // Актуальні проблеми вітчизняної та світової історії: зб. наук. статей учасників Третіх драгоманівських чит. молодих істориків, Київ, 12 березня 2010 р. – Київ, 2010. – С. 385-390.

ПАШНЕНКО Олександр Миколайович (12.02.1985, м. Запоріжжя) – аспірант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2007 р. закінчив історичний факультет ЗНУ за спеціальністю “Архівознавство” та вступив до аспірантури.

Працює над кандидатською дисертацією “Історико-краєзнавчі експедиції на Півдні України в 1922-1991 роках”.

Сфера наукових інтересів: історія Південної України, історична регіоналістика, етнографія Півдня України, усна історія.

Автор 6 наукових публікацій.

E-mail: pashnenkoan@mail.ru

Перелік публікацій О.М. Пашненка

2008

1. **Методика опитування населення під час проведення історико-краєзнавчих експедицій в 50-60-ті роки ХХ ст.** // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Запоріжжя, 2008. – Вип. ХХІІ. – С. 253-256.

2009

2. **Методика проведення історико-краєзнавчих експедицій на Півдні України Інститутом етнографії АН СРСР у 50-60-ті рр. ХХ ст.** // Історія і культура Подніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Науковий щорічник. – Дніпропетровськ: НГУ, 2009. – Вип. 6. – С. 203-209.

3. **Основні методи збору етнографічних матеріалів при проведенні історико-краєзнавчих експедицій на Півдні України** // Матеріали III та IV Міжнародної конференції молодих науковців “Історична наука на початку ХХІ століття: проблеми, минуле, сучасність, перспективи”. – Херсон, 2009. – С. 108-110.

4. **Південноукраїнські матеріали з фольклору та етнографії у звітах Інституту етнографії АН СРСР (1940-1960-ті рр.)** // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Запоріжжя, 2009. – Вип. ХХVІІ. – С. 383-387.

2010

5. **Історико-краєзнавчі осередки Південної України в 20-30-х роках ХХ століття** // Збірник матеріалів університетської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених “Молода наука – 2010”, 7-9 квітня 2010 року. – Запоріжжя, 2010. – С. 255-257.

6. **Я.П. Новицький як видатний збирач народної пам'яті Запорізького краю** // Гуманітарний журнал. – № 3-4. – Дніпропетровськ, 2010. – С. 113-119.

ПЕТРОВА Катерина Анатоліївна (13.12.1986, м. Токмак) – аспірантка кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ.

У 2009 році закінчила ЗНУ за спеціальністю “Архівознавство” та вступила до аспірантури.

Працює над кандидатською дисертацією “Джерела з історії благодійності на півдні України другої половини XIX – початку XX ст.”.

Сфера наукових інтересів: історія благодійності, історія періодики, усна історія.

E-mail: petrowa_katerina@ukr.net

Перелік публікацій К.А. Петрової

2010

1. **Доброчинна діяльність менонітів на півдні України початку XX століття** // Збірник матеріалів університетської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених “Молода наука – 2010”, 7-9 квітня 2010 року. – Запоріжжя, 2010. – С. 257-259.

2. **Проблема мотивації благодійності в Російській імперії в сучасній історіографії** // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Запоріжжя, 2010. – Вип. XXIX. – С. 290-294.

2011

3. **Благодійне товариство в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці в м. Олександрівську Катеринославської губернії** // Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених “Молода наука – 2011”. – Т. V. – Запоріжжя, 2011. – С. 140-144.

СИГИДА Галина Анатоліївна (26.02.1965, м. Макіївка Донецької обл.) – старший викладач кафедри українознавства Запорізького національного технічного університету.

У 1989 р. закінчила Воронежський державний університет за спеціальністю “Історія”. У 1992 р. переїхала до Запоріжжя і у вересні 1994 р. розпочала викладацьку роботу на кафедрі історії України Запорізького державного медичного університету на посаді асистента. Того ж року вступила до аспірантури Запорізького державного технічного університету. Згодом перейшла на посаду асистента кафедри українознавства ЗДТУ.

На початку наукових студій сфера інтересів була пов’язана з культурним розвитком українських земель у XVIII столітті (історіографічний аспект), але після смерті першого наукового керівника доцента кафедри українознавства ЗДТУ Б.В. Гордєєва розпочався пошук нового напряму наукової діяльності. Згодом увійшла до кола науковців, що сформувалось навколо А.В. Бойка. З того часу сферою наукових інтересів стала соціально-економічна історія Південної України першої половини XIX століття (історія купецтва).

Працює над завершенням кандидатської дисертації “Купецтво Південної України першої половини XIX століття”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

E-mail: sygyda@rambler.ru

Перелік публікацій Г.А. Сигиди

2000

1. **Запорізький український музично-драматичний театр на тлі соціальних реалій** // Етнокультурні процеси на Півдні України в XIX-XX ст. Збірка наукових праць III Регіональної наукової конференції 14-15 вересня 2000 р. – Запоріжжя: ЗДТУ, 2000. – С. 93-96 (у співавторстві з В.В. Кузьменко).

2001

2. **Роль купецтва в розвитку економіки Південної України упродовж XIX ст.** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах півдня України. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 жовтня 2001 року. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2001. – С. 38-41 (у співавторстві з В.П. Катричем).

2002

3. **Історія України. Навчальний посібник** / Дедков М.В., Іващенко Ю.В., Кладова Г.Л. та ін. – Запоріжжя: Дике Поле, 2002. – 232 с. (у співавторстві).

2003

4. **Етнічний склад купецтва Південної України першої половини XIX століття** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах півдня України. Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 р. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2003. – С. 85-86.

5. **Формування підприємницького середовища на півдні України у першій половині XIX ст.** // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX століття. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – С. 84-87.

2005

6. **Роль зовнішньої політики Російської імперії в процесі формування купецтва Південної України в першій половині XIX ст.** // Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України: зб. наук. праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6-8 жовтня 2005 р.) / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ, 2005. – С. 163-166.

2006

7. **Зовнішньополітичний фактор у процесі формування купецтва Південної України в першій половині XIX століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, ЗНУ, 2006. – Вип. XX. – С. 72-74.

2007

8. **Динаміка кількісного складу купецтва Південної України у першій чверті XIX століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – Вип. XXI. – С. 69-71.

2009

9. **Історія світової культури. Навчальний посібник** / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Дике Поле, 2009. – 376 с. (у співавторстві).

2010

10. **Основні форми торговельної діяльності купецтва півдня України упродовж першої половини XIX століття** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 56- 60.

ТЕЛЮПА Сергій Олександрович (12.04.1988, м. Запоріжжя) – аспірант кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

У 2010 р. закінчив ЗНУ за спеціальністю “Історія” та вступив до аспірантури.

Працює над кандидатською дисертацією “Джерела з історії розвитку чумацтва Південної України останньої чверті XVIII-XIX століття”.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького.

Сфера наукових інтересів: історія чумацтва, історія кустарних промислів населення Південної України.

Автор 8 наукових публікацій, упорядник археографічного видання “Павло Рябков. Чумацтво”.

E-mail: telyupa@rambler.ru

Перелік публікацій С.О. Телюпи

2008

1. **Проблема виокремлення усної історії в народознавчих записках дослідників XIX – початку XX століття (на прикладі записок Павла Рябкова)** // Усна історія в науковому дослідженні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя, 23-24 травня 2008 року. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – С. 66-69.

2010

2. **Значення чумацтва у соціокультурному процесі Південної України (історіографія проблеми)** // Наукові праці студентів кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін. – Запоріжжя, 2010. – С. 111-112.

3. **Значення явища чумацтва у культурному процесі Південної України** // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 41-45.

4. **Народознавчі студії з історії Південної України П. Рябкова** // Молода наука. Збірник праць аспірантів і студентів історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. 1. – С. 117-119.

5. **Павло Рябков. Чумацтво** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упорядник С. Телюпа / Ред.: Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.), Брехуненко В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2010. – 124 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 22).

6. Щоденники експедиції П.З. Рябкова 1910 р. як джерело до дослідження чумацтва в Південній Україні // Каразінські читання (історичні науки): Тези доповідей 63-ї Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 23 квітня 2010 р.). – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – С. 330-331.

2011

7. Значення чумацького промислу в житті населення Південної України кінця ХІХ – початку ХХ століття // Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених “Молода наука – 2010”: у 5 т. / Запорізький національний університет. – Запоріжжя: Просвіта, 2011. – Т. 5. – С. 155-158.

8. Роботи етнографів Південної України другої половини ХІХ – початку ХХ ст. як джерела для дослідження умов занепаду чумацького промислу // Каразінські читання (історичні науки): Тези доповідей 64-ї Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 22 квітня 2011 р.). – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – С. 358-360.

ТРОФИМОВА Світлана Олександрівна (24.11.1970, м. Запоріжжя) – асистент кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

З вересня 1987 р. по червень 1993 р. працювала у дитячому комбінаті № 286 Ленінського РВНО м. Запоріжжя вихователем. У 1991 р. закінчила Запорізьке педагогічне училище № 1. З липня 1993 р. працювала секретарем-діловим МП “Культурний центр “Хортиця”. З жовтня 1994 р. по серпень 2010 р. – заступник директора по загальним питанням ТОВ “Культурний центр “Хортиця”.

У червні 2008 р. закінчила Запорізький національний університет за спеціальністю “Архівознавство” та здобула кваліфікацію історика, архівознавця, викладача історії.

З листопада 2008 р. – аспірантка кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького національного університету.

Працює над кандидатською дисертацією, присвяченою М.П. Киценку.

E-mail: Svetlanaol2011@ukr.net

Перелік публікацій С.О. Трофимової

2008

1. **Запорізький край у працях М.П. Киценка** // Наукові записки історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXV. – С. 232-235.

2009

2. **Запорізька Січ у житті та творчості М.П. Киценка** // Наукові записки історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – Вип. XXVI. – С. 242-244.

ШАХРОВ Геннадій Іванович (30.01.1962, м. Запоріжжя – 25.02.2009, м. Запоріжжя).

У 1983-1988 рр. навчався на історичному факультеті Дніпропетровського державного університету.

У 1979-1980 рр. – слюсар 2 розряду, ЗЕРЗ (м. Запоріжжя), 1980-1982 рр. – служив у Радянській армії, 1982-1983 рр. – маляр арматурного цеху автозаводу “Комунар” (м. Запоріжжя).

1988-1992 рр. – молодший науковий працівник Археологічної лабораторії ЗДУ.

1992-1994 рр. – слюсар 3 розряду, кооператив “Каскад” (м. Запоріжжя). 1994-1995 рр. – монтажник залізобетонних конструкцій, фірма “Сайрус” (м. Запоріжжя). 1995-1996 рр. – інженер з постачання, ПО “Генезис” (м. Запоріжжя).

З 1996 р. – вчений секретар центру з вивчення історії козацтва культурного центру “Хортиця”. У 2002-2004 рр. – співробітник Запорізького обласного краєзнавчого музею. У 2004-2005 рр. – молодший науковий співробітник наукової лабораторії археологічних досліджень Запорізького національного університету.

1997-2000 рр. – аспірат кафедри джерелознавства, історіюграфії та спеціальних історичних дисциплін Запорізького державного університету.

Член Запорізького наукового товариства ім. Я. Новицького

Працював над кандидатською дисертацією, присвяченою сухопутним шляхам сполучення Південної України.

Перелік публікацій Г.І. Шахрова

1987

1. **Исследование курганов группы “Долгой могилы” с. Терны в Приорелье** // Памятники бронзового и раннего железного века Поднепровья. – Днепропетровск, 1987 (в соавторстве с И.О. Ковалевой, А.В. Андросовым, В.М. Шалобудовым).

1990

2. **Исследование курганной группы у с. Новорайск на Херсонщине** // Древности Степного Причерноморья и Крыма: Сб. науч. трудов. – Т. 1. – Запорожье, 1990. – С. 71-85.

3. **Исследования отряда ЗГУ в Васильевском районе Запорожской области в 1990 г.** // Вестник краеведа. – Запорожье, 1990. – Вып. 2. – С. 25-26.

1991

4. **Раскопки кургана на трассе Москва-Симферополь близ города Васильевка** // Древности Степного Причерноморья и Крыма:

Сб. науч. трудов. – Запорожье, 1991. – Т. II. – С. 77-82 (в соавторстве с В.М. Гречаным).

1992

5. **О раскопках поселения у с. Николаевка Бердянского района** // Археологический вестник. – № 3. – Запорожье, 1992. – С. 20-21 (в соавторстве с В.О. Тубольцевым).

6. **Раскопки курганной группы у с. Григорьевка Запорожской области** // Древности Степного Причерноморья и Крыма: Сб. науч. трудов. – Запорожье, 1992. – Т. III. – С. 49-70 (в соавторстве с Г.Н. Тощевым).

1993

7. **Исследование курганного могильника у с. Скельки [Васильевский район в 1990 г. IV в. до н.э.]** // Древности Степного Причерноморья и Крыма: Сб. науч. трудов. – Запорожье, 1993. – Т. IV. – С. 113-122.

1995

8. **Великознаменские курганы (№ 14-15).** – Запорожье, 1995. – 92 с. (в соавторстве с С.И. Андрух, Г.Н. Тощевым).

1997

9. **Курганы эпохи бронзы у с. Новорайск** // Наукові праці історичного факультету ЗДУ. – Вип. II. – Дніпропетровськ: МП “Промінь”, 1997. – С. 258-263.

1998

10. **“Материалы для географии и статистики России, собранные офицерами Генерального штаба” как источник по истории путей сообщения Южной Украины первой половины XIX столетия** // Наукові доповіді студентів та аспірантів кафедри історії України ЗДУ. – Вип. 4. – Запоріжжя, 1998. – С. 52-54.

1999

11. **Броди, гаті, мости, пороми як складовий елемент шляхів сполучення Південної України на початку XX ст.** // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. VI. – Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 1999. – С. 44-49.

12. **Бурлацтво і лоцманська служба на півдні України наприкінці XVIII – початку XIX ст.** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 5. – К., 1999. – С. 133-143.

13. **Исследование кургана у с. Заливное Новониколаевского района Запорожской области** // СППК. – Т. 7. – 1999. – С. 172-176 (в соавторстве с О.В. Дровосековой, С.И. Кухленко).

2002

14. **Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку ХХ століття).** – Київ-Нікополь-Запоріжжя: “Тандем-У”, 2002. – 399 с. (у співавторстві з В. Грибовським, С. Леп’явко, І. Стороженком, Ю. Мициком, І. Лиманом, М. Жуковським, І. Савченко, В. Константіною (Циберт), Ю. Головка, С. Білівненком, С. Абросимовою, Н. Суревою, І. Анцишкіним, О. Приймаком, В. Чопом).

2004

15. **О технике нанесения орнамента на сосуд катакомбного времени** // Музейний вісник. Науково-теоретичний щорічник – Вип. 4. – Запоріжжя, 2004. – С. 15-17.

2010

16. **Опитування. Івченко Марія Федорівна**, 1919 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 141-159 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

17. **Опитування. Лієвський Володимир Григорович**, 1930 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (серпень, 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 359-360 (проведено разом із Н.І. Швайбою).

18. **Опитування. Сидоренко Іван Трохимович**, 1927 р. н., с. Скельки Василівського району Запорізької області (1 серпня 2001 р.) // Усна історія Степової України. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – Т. 9. – С. 299-309 (проведено разом із О.П. Мірущенком).

ШУМЕЙ Олександр Іванович (22.07.1978, с. Демидівка Великолепетиського р-ну Херсонської обл.).

У 1999 р. закінчив Херсонський державний педагогічний університет за спеціальністю “ПМСО. Історія”, спеціалізація: “Історія”, у 2000 р. закінчив магістратуру ХДПУ за спеціальністю “ПМСО. Історія.” З 1999 р. працював на посаді викладача історії Херсонського обласного ліцею та Херсонського морського коледжу. В листопаді 2003 р. вступив до аспірантури Херсонського державного університету за спеціальністю “07.00.06. – Історіографія, джерелознавство і спеціальні історичні дисципліни” Перша тема наукової роботи “Джерела з історії поземельних відносин на Херсонщині в останній чверті XVIII – першій половині XIX ст.” (науковий керівник А.В. Бойко).

В 2007-2008 рр. – заступник з навчально-виховної роботи морського коледжу. З 2011 р. працює в науково-дослідній лабораторії “Музей історії морської освіти України” Херсонського державного морського інституту.

Працює над кандидатською дисертацією “Система підготовки шкіперів і штурманів для торговельного флоту в Азовсько-Чорноморському басейні (друга половина XIX – початок XX ст.)”.

Сфера наукових інтересів: історія мореплавання, історична регіоналістика, історія науки і техніки, усна історія.

E-mail: shumej@rambler.ru

Перелік публікацій О.І. Шумея

2006

1. **Інформаційні можливості межових книг (межова книга селища Чалбаси)** // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Т. 12. – К., 2006. – С. 197-210.

2. **Колекція картографічних матеріалів кінця XVIII – початку XX ст. Державного архіву Херсонської області** // Південний архів: Збірник наукових праць. Історичні науки. – Вип. 23. – Херсон, 2006. – С. 120-124.

2007

3. **Провінційна революція** // Український тиждень. – № 1. – 2-8 листопада 2007. – С. 56-59.

2008

4. **Жінки з моря** // Україна молода. – № 62 (3336). – 2 квітня 2008. – С. 10.

5. **Між крапельками** // Український тиждень. – № 48 (57). – 28 листопада – 4 грудня 2008. – С. 54-56 (у співавторстві з Р.І. Кабачієм).

6. **Понт Одеський** // Український тиждень. – № 17 (26). – 25 квітня – 1 травня 2008. – С. 54-57.

2009

7. **Діти лейтенанта Шмідта** // Український тиждень. – № 11 (72). – 20-26 березня 2009. – С. 46-47.

8. **Феномен Асканії** // Український тиждень. – № 28 (89). – 10-16 липня 2009. – С. 44-46.

2010

9. **Перлина степу** // Український тиждень. – № 36 (149). – 2-9 вересня 2010. – С. 62-65.

10. **Askania Nova: Pearl of the Steppe** // Ukrainian Week. – № 9. – September 2010. – Pp. 29-31.

**СКЛАД
ЗАПОРІВЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. Я. НОВИЦЬКОГО
(станом на 2010 р.)**

Дійсні члени (Засновники) товариства

Бех В.П.
Белік Н.А.
Бойко А.В.
Козирев В.К.
Крилов М.В.
Лиман І.І.
Лях С.Р.
Мільчев В.І.
Сербінова О.А.
Тощев Г.М.
Турченко Г.Ф.
Чоп В.М.
Шапавалов Г.І.
Шевчук С.П.

Дійсні члени товариства

Білівненко С.М.
Бучна А.С.
Головко Ю.І.
Давлетов О.Р.
Додонов Р.О.
Ігнатуша О.М.
Князьков Ю.П.
Константінова В.М.
Кригульська Т.Б.
Маленко Л.М.
Молдавський Р.Л.
Пачев С.І.
Савченко І.В.
Сурева Н.В.
Старух О.В.
Тедеев О.С.
Ткаченко В.Г.
Трофимова С.О.
Швайба Н.І.

Шиханов Р.Б.

Члени-кореспонденти товариства

Аванесян Д.З.

Бойко П.А.

Бублик О.

Грушова Т.В.

Ірїоглу Ю.О.

Кобалія Д.Р.

Ликова В.В.

Молдавська Т.І.

Мордовської М.М.

Нефьодов В.В.

Новікова О.

Олененко А.Г.

Олійник О.Л.

Остапенко М.А.

Панкєєв О.С.

Пашненко О.М.

Петрова К.А.

Плецький С.Ф.

Сєнь Д.В.

Тєлюпа С.О.

Тиха Д.

Фїлас В.М.

ЧАСОПИС, БАГАТОТОМНИ ТА СЕРІЙНИ ВИДАННЯ,
ЗАПОЧАТКОВАНІ А.В. БОЙКОМ

*Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України
Запорізького державного університету:
Південна Україна XVIII-XIX ст.*

Редакційна колегія: Бойко А.В. (головний редактор), Боряк Г.В., Брехуненко В.А., Лепявко С.А., Кравченко В.В., Лиман І.І., Лях С.Р., Маленко Л.М., Мицик Ю.А., Мільчев В.І., Пірко В.О., Сохань П.С., Швидько Г.К., [Шиханов Р.Б.].

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Лиман І.І., Лях С.Р., Маленко Л.М., Шиханов Р.Б. – Вип. 1. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 194 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Культурний центр “Хортиця”; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету / Ред.: Боряк Г.В., Бойко А.В. (голов. ред.), Лиман І.І. та ін. – Вип. 2. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 196 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Культурний центр “Хортиця”; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Боряк Г.В., Лиман І.І. та ін. – Вип. 3. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 216 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XX ст.** / Ред.: Лях С.Р., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя, 1998. – Вип. 1(4). – 276 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке

відділення / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Боряк Г.В., Лиман І.І. та ін. – Вип. 4 (5). – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 304 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Херсонський державний педагогічний університет / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Боряк Г.В., Лиман І.І. та ін. – Вип. 5. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 302 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Боряк Г.В., Лиман І.І. та ін. – Вип. 6. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – 334 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Боряк Г.В., Брехуненко В.А. та ін. – Вип. 7. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 344 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII – XIX ст.** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення, Запорізький державний університет. Науково-дослідна лабораторія історії Південної України / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Боряк Г.В., Брехуненко В.А. та ін. – Вип. 8. – Запоріжжя, 2007. – 308 с.

– **Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII-XIX ст.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Боряк Г.В.,

Брехуненко В.А. та ін. – Вип. 9. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2008. – 306 с.

Новицький Я. Твори у 5-ти томах

Головна редакційна колегія: Сохань П., Бойко А., Козирев В., Смолій В., Скрипник Г., Тимченко С., Брехуненко В., Мицик Ю., Наулко В.

– **Новицький Я. Твори у 5-ти томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упоряд. А. Бойко / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Мицик Ю. та ін. – Т. 1. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2007. – 508 с.

– **Новицький Я. Твори у 5-ти томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упоряд. Л. Іваннікова / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Мицик Ю. та ін. – Т. 2. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2007. – 510 с.

– **Новицький Я. Твори у 5-ти томах** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упоряд. Л. Іваннікова, І. Павленко / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Мицик Ю. та ін. – Т. 3. – Запоріжжя: ПП “АА Тандем”, 2009. – 440 с.

– **Новицький Яків. Твори у 5-ти томах** / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут історії України; Інститут рукопису НБУ ім. В.І. Вернадського; Запорізький національний університет; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упорядн. А. Бойко, Р. Молдавський / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Брехуненко В., Боряк Г. та ін. – Т. 4. – Ч. 1. – Запоріжжя: АА Тандем, 2010. – 401 с.

Усна історія Степової України

Головна редакційна колегія: Сохань П., Тимченко С., Бойко А., Козирев В., Смолій В., Брехуненко В., Маврін О., Мицик Ю., Мільчев В., Ткаченко В., Кравченко В., Белік Н., Швайба Н.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Фролов М., Швець Д., Швайба Н. та ін. – Т. 1: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 516 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Фролов М., Швайба Н. та ін. – Т. 2: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 512 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Запорізька обласна рада; Запорізька обласна адміністрація; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури; Національний заповідник “Хортиця” / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Фролов М., Швайба Н. та ін. – Т. 3: Запорізький край. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 492 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Швайба Н., Козирев В. та ін. – Т. 4. – Запоріжжя: АА Тандем, 2008. – 474 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету;

Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Швайба Н., Козирев В. та ін. – Т. 5. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 460 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Запорізьке обласне товариство охорони пам'яток історії та культури / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Іріюглу Ю., Козирев В. та ін. – Т. 6. – Запоріжжя: АА Тандем, 2009. – 464 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Лазько О., Швайба Н. та ін. – Т. 7. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2009. – 388 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Лазько О., Швайба Н. та ін. – Т. 8. – Запоріжжя: АА Тандем-У, 2010. – 362 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Швайба Н., Козирев В. та ін. – Т. 9. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 412 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Швайба Н., Козирев В. та ін. – Т. 10. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 408 с.

– **Усна історія Степової України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського;

Міжнародна громадська організація “Інститут україніки”; Інститут усної історії Запорізького національного університету; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Швайба Н., Козирев В. та ін. – Т. 11. – Запоріжжя: Тандем-У, 2010. – 434 с.

Джерела з історії Південної України

Редакційна колегія: [Андреев В.], Білівненко С., [Бех В.], Боряк Г., Бойко А. (науковий редактор), Брехуненко В., Головка Ю., Кравченко В., Лепяк С., Лиман І., Лях С., [Маленко Л.], Мільчев В., Мицик Ю., Сохань П., [Текуч В.], Ткаченко В., Швайба Н., Швидько Г.

– **Козирев В.К. Матеріали до історії адміністративного устрою Південної України (друга половина XVIII – перша половина XIX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення / Ред.: Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 1999. – 529 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 1).

– **Адміністративний устрій Південної України (середина XVIII – перша половина XIX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко (наук. ред.), В. Козирев, В. Мільчев, І. Савченко, Н. Сурева / Передмова: І. Савченко. – Видання друге, виправлене і доповнене. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 528 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 1).

– **Козирев В.К. Південна Україна у внутрішній політиці Російської імперії та СРСР (XVIII-XX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізька філія / Ред.: Бойко А.В. (голов. ред.), Мільчев В.І. та ін. – Запоріжжя, 2002. – 372 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 2).

– **Епістолярна спадщина родини Нечасвих (кінець XVIII – перша половина XX століття)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Дніпропетровський державний історичний музей

ім. Д.І. Яворницького; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. С. Абросимова / Ред.: Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 488 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 3).

– **Православна церква на півдні України (1775-1781)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. І. Лиман / Ред.: Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2004. – 560 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 4).

– **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, С. Плохій / Ред.: Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Ч. 1, [кн. 1]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 482 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 1).

– **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. А. Бойко, С. Плохій / Ред.: Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Ч. 1, [кн. 2]. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – С. 489-1003. – (Джерела з історії Південної України; Т. 5, кн. 2).

– **Степова Україна у Законодавчій комісії 1767 року** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Н. Сурева / Ред.: Андреев В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2008. – 336 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 6).

– **Канцелярія Новосербського корпусу** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Сербсько-українське товариство (м. Нові Сад, Сербія та Чорногорія); Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. В. Мільчев, О. Посунько / Ред.: Бойко А.

(наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2005. – 442 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 7).

– **Формування митної мережі Південної України (1775-1819)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Ю. Головка / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2007. – 608 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 8).

– **Мемуари та щоденники** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: А. Бойко, В. Мільчев / Ред.: Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Ч. 2. – Запоріжжя: Тандем-У, 2006. – 632 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 9).

– **Описи Степової України останньої чверті XVIII – початку XIX століття** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. А. Бойко / Ред.: Білівненко С., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2009. – 434 с. – (Джерела з історії Південної України; Т. 10).

Запорозька спадщина

Редакційна колегія: Андреев В.М., Бойко А.В. (головний редактор), Бех В.П., Боряк Г.В., Брехуненко В.А., [Козирев В.К.], Кравченко В.В., Лепявко С.А., Лиман І.І., Лях С.Р., Маленко Л.М., Мицик Ю.А., Мільчев В.І., [Пірко В.О.], Сохань П.С., [Турченко Ф.Г.], Текуч В.М., [Шахров Г.І.], Швидько Г.К.

– **Бойко А.В. Джерела з історії Південної України останньої чверті XVIII століття в архівосховищах Москви та Петербурга: покажчик справ** / Культурний центр “Хортиця”; Науково-дослідний інститут козацтва / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1996. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 1).

– **Лиман І. Церква в духовному світі запорозького козацтва** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет;

Науково-дослідна лабораторія історії Південної України / Ред.: В. Козирєв, В. Бех, А. Бойко та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 2).

– **Бровко А., Бровко Б. Яків Новицький та його імениті предки** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 1997. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 3).

– **Олійник О.Л. Запорозький зимівник** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 64 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 4).

– **Абросимова С.В. Дмитро Яворницький** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В., Лях С.Р. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 60 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 5).

– **Чоп В. Нестор Іванович Махно** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 84 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 6).

– **Шиян Р. Козацтво Південної України останньої чверті XVIII століття** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 98 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 7).

– **Посунько О.М. Історія Нової Сербії та Слов’яносербії** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 1998. – 80 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 8).

– **Чоп В. Маруся Никифорова** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирєв В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1998. – 68 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 9).

– **Німчук В. Походження та історія назви “Січ”** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Інститут української мови НАН України; Запорізький державний університет; Запорізьке

наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Боряк Г.В., Бойко А.В., Лях С.Р. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 84 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 10).

– **Мицик Ю. Отаман Іван Сірко** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 44 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 11).

– **Леп’явко С. Великий кордон Європи як фактор становлення українського козацтва (XVI ст.)** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Козирев В.К., Бех В.П., Бойко А.В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – 64 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 12).

– **Шпитальов Г.Г. Запорізьке військо в російсько-турецькій війні 1735-1739 років** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – 72 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 13).

– **Комов В. Нариси з історії села Мала Білозерка** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 52 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 14).

– **Рябінін-Скляревський О.О. Херсонський гурток Русова. 1885-1889** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Кафедра всесвітньої історії та історіографії Херсонського державного університету; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 72 с. – (Запорозька спадщина; Вип. 15).

– **Молдавський Р. Нова Дніпровська лінія укріплень (1770-1791 рр.)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут

українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2007. – 85 с. – (Запорізька спадщина; Вип. 16).

– **Плецький С.Ф. Організація охорони кордонів Нової Січі** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке відділення Інституту історії України НАН України; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Козирев В. (відпов. ред.), Боряк Г., Білівненко С., Брехуненко В. та ін. – Запоріжжя: АА Тандем, 2011. – 178 с., 1 карта. (Запорізька спадщина. Вип. 17).

Старожитності Південної України

Редакційна колегія: [Абросимова С.В.], Боряк Г.В., Бойко А.В. (науковий редактор), Брехуненко В.А., [Козирев В.К.], Кравченко В.В., Лепявко С.А., Лиман І.І., [Лях С.Р.], Маленко Л.М., Мільчев В.І., Мицик Ю.А., Наулко В.І., Сохань П.С., Текуч В.М., [Шахров Г.І.], Швидько Г.К., [Шиханов Р.Б.]

– **Новицький Я. Острів Хортиця на Дніпрі, його природа, історія, старожитності** / Запорізький державний університет; Інститут біографічних досліджень НБУ ім. В.І. Вернадського / Ред.: Козирев В.К. (відповід. ред.), Абросимова С.В., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 88 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 1).

– **Український степовий кордон в середині XVI століття (спогади барського старости Бернарда Претвича)** / Культурний центр “Хортиця”; Запорізький державний університет; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету / Ред.: Козирев В.К., Абросимова С.В., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя-Київ: РА “Тандем-У”, 1997. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 2).

– **Пишу тебе, мой ангельский друг... (Из эпистолярного наследия начала XIX века)** / Культурний центр “Хортиця”; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення; Науково-дослідна лабораторія історії Південної України Запорізького державного університету / Ред.: Козирев В.К., Абросимова С.В., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя-Київ: РА “Тандем-У”, 1997. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 2).

Боряк Г.В., Бойко А.В. (наук. ред.) и др. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 146 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 3).

– **Мицик Ю.А., Брехуненко В.А. Джерела з історії Жовтоводської битви 1648 р.** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1999. – 52 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 4).

– **Гваньїні О. Хроніка про татарську землю** / Запорізький державний університет; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Упоряд. Ю.А. Мицик / Ред.: Абросимова С.В., Боряк Г.В., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 70 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 5).

– **Бойко А. Джерела з історії ярмарок Південної України останньої чверті XVIII – першої половини XIX століття** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2000. – 136 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 6).

– **Листування Б. Грінченко – Ф. Вовк** / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького / Вступ та коментарі: В.І. Наулко, Н. Карповець та Н. Зіневич / Ред.: Абросимова С.В., Боряк Г.М., Бойко А.В. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2001. – 52 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 7).

– **Листування М.Ф. Біляшівський – Ф.К. Вовк** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Вступ та коментарі В. Наулка / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2002. – 76 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 8).

– **Рубель Василь. Історія...** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке

відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 132 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 9).

– **Гваньїні О. Хроніка Європейської Сарматії (молдавська і турецька частини)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. Ю. Мицик / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2003. – 104 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 10).

– **Листи Зенона Кузеля до Михайла Грушевського** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.: В. Наулко, В. Старков / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 11).

– **Векслер Иосиф Наумович. Херсон и его жители** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Херсонський державний університет; Херсонський обласний краєзнавчий музей; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. В. Андреев / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 120 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 12).

– **Південна Україна кінця XVIII ст. в альбомі Жана-Анрі Мюнца** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського – Запорізьке відділення; Запорізький національний університет / Упоряд. о. Ю. Мицик / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 60 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 13).

– **Листи Мирона Кордуби до Михайла Грушевського і Федора Вовка** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд.:

В. Наулко, В. Старков / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2005. – 100 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 14).

– **Записки гуляйпільського анархіста Вольдемара Антоні** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія / Упоряд. В. Чоп / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2006. – 136 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 15).

– **Листування Володимира Гнатюка з Михайлом Грушевським** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упорядник, автор вступу, коментарів та покажчиків Н.В. Руденко / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2006. – 92 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 16).

– **Курило-Кримчак І.П. Мій рідний край, моя Мелітопільщина (матеріали, статті, документи)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення; Східний інститут українознавства ім. Ковальських – Запорізька філія; Науковий проект “Незнані герої” / Упоряд. Ю.І. Щур / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: ЗНТН, 2006. – 80 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 17).

– **Документи та матеріали до історії приазовських албанців** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Управління культури та туризму Запорізької облдержадміністрації; Державний архів Запорізької області; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення / Упоряд. В. Мільчев / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2006. – 168 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 18).

– **Н.Д. Полонська-Василенко: покажчик документальних матеріалів в архівах України** / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут усної історії ЗНУ / Упоряд. І.В. Верба / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А.

(наук. ред.) та ін. – К.-Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 366 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 19).

– **Азовські порти в зовнішній торгівлі 1777-1782 рр. (рапорти азовського губернатора В. Черткова)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упоряд. Ю. Головка / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: Тандем-У, 2008. – 84 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 20).

– **Коншин Даниил. Рассказ о своей жизни...** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2008. – 272 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 21).

– **Філас В. Південна Україна на сторінках “Журнала Министерства государственных имуществ”** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2009. – 150 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 21¹).

– **Павло Рябков. Чумацтво** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упорядник С. Телюпа / Ред.: Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.), Брехуненко В. та ін. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 2010. – 124 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 22).

– **Дніпрогесівська археологічна експедиція 1927-1932 рр. (Звіти Д.І. Яворницького)** / Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Запорізький національний університет / Упоряд.: Т. Коростильов / Передмова М. Сльніков / Ред.: Андреев В., Бех В., Боряк Г., Бойко А. (наук. ред.) та ін. – Запоріжжя, 2010. – 56 с. – (Старожитності Південної України; Вип. 23).

¹ Так у виданні.

Наукові праці студентів кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін

Редакційна колегія: Бойко А. (голов. ред.), Бублик О., Ткаченко В., Білівненко С., Швайба Н., Молдавський Р., Головка Ю.

– **Наукові праці студентів кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін** / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Бублик О., Ткаченко В., Білівненко С. та ін. – Запоріжжя, 2010. – 120 с.

– **Наукові праці студентів кафедри джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін** / Ред.: Бойко А. (голов. ред.), Бублик О., Ткаченко В., Білівненко С. та ін. – Запоріжжя, 2011. – 68 с.

Серія “Забуті щоденники”

Редакційна колегія: Боряк Г., Бойко А. (науковий редактор), Брехуненко В., Кравченко В., Лепявко С., Лиман І., Козирев В., Мільчев В., Мицик Ю., Каптюх Ю., Ткаченко В., Текуч В., Швидько Г.

– **Дневник солдата Василя Лукьяненко (18.08.1941-10.01.1942)** / Упорядники В. Ткаченко, А. Бойко / Воєнні мемуари. – Запоріжжя, 2010. – 88 с.

– **Шматов Микола. Це було під Великою Лепетихою (грудень 1943-січень 1944 рр.)** / Упорядник В. Мільчев / Воєнні мемуари. Випуск 2. – Запоріжжя, 2010. – 92 с.

– **Фронтвые письма** / Составители А. Бойко, Ю. Каптюх / Забытые дневники. – Запорожье, 2010. – 40 с.

– **Дневник Смольянинова (1941-1945 гг.)** / Составители А. Бойко, Ю. Каптюх / Забытые мемуары. – Запорожье, 2010. – 36 с.

Серія “Вознесенські старожитності”

Редакційна колегія: Бойко А. (науковий редактор), Каптюх Ю. (редактор), Козирев В., Кравченко В., Стойчев В. (відповідальний секретар), Мицик Ю., Мільчев В., Білівненко С., Наулко В., Сохань П., Текуч В.

– **Щоденники мешканця села Вознесенка Трохима Кармазя (1906-1918)** / Упорядники Ю. Каптюх, В. Стойчев, В. Кармазіна. – Запоріжжя, 2010. – 158 с. – (Вознесенські старожитності; Вип. 1).

Серія “Джерела з історії соціальних рухів на Півдні України”

Редакційна колегія: Боряк Г., Білівненко С., Брехуненко В., Головка Ю., Козирев В., Кравченко В., Лиман І., Маврін О., Мицик Ю., Мільчев В. (науковий редактор), Сохань П., Тедесв О., Ткаченко В. (відповідальний редактор), Швидько Г.

– **Деятели и события крестьянского повстанческого движения в Украине (1917-й – начало 1920-х годов). Научно-справочное издание** / Сост. А. Капустян, В. Ткаченко. – Запорожье, 2010. – 152 с. (Джерела з історії соціальних рухів на Півдні України; Вип. 1).

– **Оріхівська справа. 1932. Документи та матеріали** / Упоряд. В.Г. Ткаченко – Київ, 2011. – 312 с. (Джерела з історії соціальних рухів на Півдні України”; Вип. 2).

Проект “Про Україну з гонором і гумором”

Автори проекту: Брехуненко В., Бойко А.

Серії:

- “Великі українці”
- “Наші полководці”
- “Перемоги української зброї”
- “За незалежність і соборність”
- “Московська “благодать”
- “Наша земля”
- “Україна очима чужинців”
- “Кошові отамани”
- “Українки з перцем”
- “І сміх, і гріх”
- “Свята”
- “Пап+Панна”
- “Розбійники”
- “Мисливство та рибальство”
- “Український стіл”

**НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ, КОНГРЕСИ, СЕМІНАРИ, КРУГЛІ
СТОЛИ, В ОРГАНІЗАЦІЇ ЯКИХ ВЗЯВ УЧАСТЬ А.В. БОЙКО,
АБО ОЧОЛЮВАНІ НИМ ІНСТИТУЦІЇ**

1. Круглий стіл “Захід – Схід: прикордонні суспільства XV-XVIII ст.” (Запоріжжя, 12 травня 1994 р.);
2. Міжнародна науково-практична конференція “Міжнародні зв’язки народів Європи” (Запоріжжя, 1-2 листопада 1996 р.);
3. Міжнародна науково-практична конференція “Запорозьке козацтво в пам’ятках історії та культури” (Запоріжжя, 2-4 жовтня 1997 р.);
4. Всеукраїнська науково-практична конференція “Адміністративний устрій та самоврядування в Україні XVII-XX століття” (Запоріжжя, 13-14 жовтня 1999 р.);
5. Міжнародна наукова конференція “Боплан і Україна” (Запоріжжя, 12-13 жовтня 2000 р.);
6. Всеукраїнська наукова конференція “Культурологічні та етносоціальні процеси на півдні України XVIII-XX ст.” (Бердянськ, 30 травня – 1 червня 2001 р.);
7. Всеукраїнська наукова конференція “Історико-культурна спадщина Нікопольського району та проблеми історії запорозького козацтва” (Нікополь, жовтень 2001 р.);
8. Всеукраїнська наукова конференція “Чортомлицька (Стара) Запорозька Січ в історико-культурній спадщині Нікопольського району” (Нікополь, 10-11 жовтня 2002 р.);
9. Перші Новицькі читання (Запоріжжя, 24 жовтня 2002 р.);
10. Перший Міжнародний конгрес “Національна перлина Запорозжя: впровадження інноваційно-інвестиційних технологій гармонізації біоекосистеми о. Велика Хортиця” (Запоріжжя, 26-28 вересня 2004 р.);
11. Всеукраїнський науково-практичний семінар “Актуальні проблеми та перспективи дослідження історії козацтва” (Запоріжжя, 1-2 квітня 2005 р.);
12. Всеукраїнський круглий стіл з обговорення проекту “Правил видання джерел усної історії” (Запоріжжя, 11 березня 2005 р.);
13. Міжнародна науково-практична конференція “Проблеми і перспективи розвитку козацтва в сучасних умовах” (Запоріжжя, 21-22 жовтня 2005 р.);
14. Всеукраїнська наукова конференція “Іван Сірко в контексті дослідження феномену українського степового порубіжжя XVI-XVIII ст.” (Нікополь, 25-26 листопада 2005 р.);

15. Всеукраїнська наукова конференція “Постать Петра Калнишевського та історична спадщина запорозького козацтва” (Нікополь, 11-12 жовтня 2006 р.);
16. Міжнародна науково-практична конференція “Сучасні проблеми в дослідженні історії запорозького козацтва” (Запоріжжя, 11-12 жовтня 2007 р.);
17. Всеукраїнська наукова конференція “Усна історія в науковому дослідженні” (Запоріжжя, 23-24 травня 2008 р.);
18. Другі Новицькі читання (Запоріжжя, 31 жовтня 2008 р.);
19. Міжнародна наукова конференція “Військо Запорозьке як символ свободи і незалежності” (Запоріжжя, 16-17 жовтня 2009 р.);
20. Всеукраїнська наукова конференція “Історія Степової України XVII-XX століття” (Запоріжжя, 21-22 травня 2010 р.);
21. IV Міжнародна науково-практична конференція “Історія запорозького козацтва в пам’ятках та музейній практиці” (Запоріжжя, 7-8 жовтня 2010 р.);
22. Міжнародна наукова конференція “Азовське військо в історії козацтва” (Запоріжжя, 13-14 жовтня 2010 р.);
23. XI Міжнародна наукова конференція “Болгари Північного Причорномор’я” (Мелітополь, 15-16 жовтня 2010 р.);
24. Всеукраїнська наукова конференція “Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний в історії України” (Запоріжжя, 21 грудня 2010 р.);
25. Всеукраїнська наукова конференція “Історія Степової України XVII-XX століття” (на вшанування пам’яті професора Анатолія Васильовича Бойка) (Запоріжжя, 20 травня 2011 р.).

**ПЕРЕЛІК УСНО-ІСТОРИЧНИХ І ЕТНОГРАФІЧНИХ
ЕКСПЕДИЦІЙ, ОРГАНІЗОВАНИХ А.В. БОЙКОМ І ЗНТН****2000**

1. с. Широке Василівського р-ну Запорізької обл.;
2. с. Грозове Василівського р-ну Запорізької обл.;
3. с. Червоне Василівського р-ну Запорізької обл.;
4. м. Василівка Василівського р-ну Запорізької обл.;

2001

5. с. Мала Білозерка Білозерського р-ну Запорізької обл.;
6. с. Нова Білозерка Білозерського р-ну Запорізької обл.;
7. с. Скельки Василівського р-ну Запорізької обл.;
8. с. Балки Василівського р-ну Запорізької обл.;
9. с. Радоловка Приморського р-ну Запорізької обл.;
10. с. Гюнівка Приазовського р-ну Запорізької обл.;

2002

11. с. Біленьке Запорізького р-ну Запорізької обл.;
12. с. Червонодніпровка Запорізького р-ну Запорізької обл.;
13. с. Капулівка Нікопольського р-ну Дніпропетровської обл.;
14. с. Грушевка Нікопольського р-ну Дніпропетровської обл.;
15. смт. Куйбишеве Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
16. с. Ботієво Приморського р-ну Запорізької обл.;
17. м. Маріуполь Донецької обл.;

2003

18. с. Новогупалівка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
19. с. Андріївка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
20. смт. Вільнянськ Запорізької обл.;
21. м. Пологи Запорізької обл.;
22. с. Томаківка Томаківського р-ну Дніпропетровської обл.;

2004

23. с. Каштанівка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
24. с. Новоіванківка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
25. с. Петропавлівка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
26. с. Дудніково Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
27. с. Богунівка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
28. с. Вільне Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
29. с. Олексіївка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
30. с. Граничне Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
31. с. Преслав Приморського р-ну Запорізької обл.;
32. м. Токмак Запорізької обл.;
33. с. Чаплі Дніпропетровського р-ну Дніпропетровської обл.;
34. с. Тургенівка Синельниківського р-ну Дніпропетровської обл.;

35. с. Лошкарівка Нікопольського р-ну Дніпропетровської обл.;
36. с. Басань Пологівського р-ну Запорізької обл.;
37. с. Петропавлівка (Шевченко) Пологівського р-ну Запорізької обл.;
38. с. Сиваші Генічеського р-ну Херсонської обл.;

2005

39. с. Томаківка Томаківського р-ну Дніпропетровської обл.;
40. с. Мар'ївка Запорізького р-ну Запорізької обл.;
41. с. Водяне Василівського р-ну Запорізької обл.;
42. смт. Якимівка Якимівського р-ну Запорізької обл.;
43. смт. Вільнянськ Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
44. с. Новогупалівка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
45. с. Виноградове Цюрюпінського р-ну Херсонської обл.;
46. смт. Велика Лепетиха Велико-Лепетиського р-ну Херсонської обл.;
47. с. Зарічне Бахчисарайського р-ну Автономної Республіки Крим;
48. с. Сміжне Бахчисарайського р-ну Автономної Республіки Крим;
49. с. Перепілкино Бахчисарайського р-ну Автономної Республіки Крим;
50. м. Джанкой Автономної Республіки Крим;

2006

51. м. Болград Одеської обл.;
52. с. Червоноармійське Болградського р-ну Одеської обл.;
53. с. Виноградне Болградського р-ну Одеської обл.;
54. с. Мирне Кілійського р-ну Одеської обл.;
55. с. Дніпровка Кам'янсько-Дніпровського р-ну Запорізької обл.;
56. с. Водяне Кам'янсько-Дніпровського р-ну Запорізької обл.;
57. с. Чубарівка Пологівського р-ну Запорізької обл.;
58. с. Ярке Бахчисарайського р-ну Автономної Республіки Крим;
59. с. Майське Бахчисарайського р-ну Автономної Республіки Крим;
60. с. Переможне Бахчисарайського р-ну Автономної Республіки Крим;
61. м. Джанкой Автономної Республіки Крим;

2007

62. с. Гусарка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
63. с. Більманка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
64. с. Новоукраїнка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;

Наукова школа професора А.В. Бойка:

- 65. с. Мала Токмачка Оріхівського р-ну Запорізької обл.;
- 66. с. Петрополь Запорізького р-ну Запорізької обл.;

2008

- 67. с. Смірнове Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
- 68. с. Олексіївка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
- 69. с. Межове Межівського р-ну Дніпропетровської обл.;
- 70. с. Баштанка Баштанського р-ну Миколаївської обл.;
- 71. с. Привільне Баштанського р-ну Миколаївської обл.;
- 72. с. Мала Лепетиха Велико-Лепетиського Херсонської обл.;
- 73. с. Мала Катеринівка Запорізького р-ну Запорізької обл.;
- 74. с. Балабино Запорізького р-ну Запорізької обл.;
- 75. с. Кушугум Запорізького р-ну Запорізької обл.;

2009

- 76. м. Оріхів Запорізької обл.;
- 77. с. Сурсько-Михайлівка Солонянського р-ну

Дніпропетровської обл.;

- 78. смт. Комиш-Зоря Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
- 79. с. Червоне Озеро Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
- 80. с. Новокам'янка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
- 81. с. Вершина 1 Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
- 82. с. Терсянка Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 83. с. Заливне Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 84. с. Зелена Діброва Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 85. с. Нововікторівка Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 86. с. Воскресенка Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 87. с. Мар'янівка Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;

2010

- 88. с. Новосолоне Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 89. с. Дубовий Гай Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 90. с. Петропавлівка Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 91. с. Підгірне Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 92. с. Листівка Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 93. с. Трудоленівка Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 94. с. Сергіївка Новомиколаївського р-ну Запорізької обл.;
- 95. смт. Михайлівка Михайлівського р-ну Запорізької обл.;

2011

- 96. с. Вищетарасівка Томаківського р-ну Дніпропетровської обл.;
- 97. м. Запоріжжя;
- 98. м. Кам'янка-Дніпровська Запорізької обл.;
- 99. м. Приморськ Запорізької обл.;
- 100. м. Василівка Запорізької обл.;

101. смт. Новомиколаївка Запорізької обл.;
102. с. Новобогданівка Мелітопольського р-ну Запорізької обл.;
103. с. Костянтинівка Мелітопольського р-ну Запорізької обл.;
104. с. Миролобівка Вільнянського р-ну Запорізької обл.;
105. с. Дмитрове Оріхівського р-ну Запорізької обл.;
106. м. Марганець Дніпропетровської обл.

**ПЕРЕЛІК УСНО-ІСТОРИЧНИХ І ЕТНОГРАФІЧНИХ
ЕКСПЕДИЦІЙ, ОРГАНІЗОВАНИХ**

БЕРДЯНСЬКИМ ОСЕРЕДКОМ ЗНТН у 2006-2011 рр.

1. с. Андрівка Бердянського р-ну Запорізької обл.;
2. с. Андріївка Бердянського р-ну Запорізької обл.;
3. м. Бердянськ Запорізької обл.;
4. с. Берестове Бердянського р-ну Запорізької обл.;
5. с. Дмитрівка Бердянського р-ну Запорізької обл.;
6. с. Нововасилівка Бердянського р-ну Запорізької обл.;
7. с. Новопетрівка Бердянського р-ну Запорізької обл.;
8. с. Осипенко Бердянського р-ну Запорізької обл.;
9. с. Старопетрівка Бердянського р-ну Запорізької обл.;
10. с. Роза Бердянського р-ну Запорізької обл.;
11. с. Трояни Бердянського р-ну Запорізької обл.;
12. с. Воздвижівка Гуляйпільського р-ну Запорізької обл.;
13. с. Марфополь Гуляйпільського р-ну Запорізької обл.;
14. м. Запоріжжя;
15. с. Гоголівка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
16. смт. Комиш-Зоря Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
17. смт. Куйбишеве Запорізької обл.;
18. с. Ланцеве Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
19. с. Мар'янівка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
20. с. Новокам'янка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
21. с. Новоукраїнка Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
22. с. Червоне Озеро Куйбишевського р-ну Запорізької обл.;
23. с. Спаське Мелітопольського р-ну Запорізької обл.;
24. с. Мала Токмачка Оріхівського р-ну Запорізької обл.;
25. с. Новоданилівка Оріхівського р-ну Запорізької обл.;
26. с. Григорівка Пологівського р-ну Запорізької обл.;
27. м. Пологи Запорізької обл.;
28. с. Семенівка Пологівського р-ну Запорізької обл.;
29. с. Ульяновка Пологівського р-ну Запорізької обл.;
30. с. Чубарівка Пологівського р-ну Запорізької обл.;
31. с. Банівка Приморського р-ну Запорізької обл.;

32. с. Борисівка Приморського р-ну Запорізької обл.;
33. с. Гюнівка Приморського р-ну Запорізької обл.;
34. с. Єлисеївка Приморського р-ну Запорізької обл.;
35. с. Партизани Приморського р-ну Запорізької обл.;
36. м. Приморськ Запорізької обл.;
37. с. Кобильне Розівського р-ну Запорізької обл.;
38. с. Солодководне Розівського р-ну Запорізької обл.;
39. с. Жовтневе Токмацького р-ну Запорізької обл.;
40. с. Очеретувате Токмацького р-ну Запорізької обл.;
41. с. Скелювате Токмацького р-ну Запорізької обл.;
42. м. Токмак Запорізької обл.;
43. с. Верхній Токмак Чернігівського р-ну Запорізької обл.;
44. с. Котлярівка Чернігівського р-ну Запорізької обл.;
45. с. Новополтавка Чернігівського р-ну Запорізької обл.;
46. с. Обіточне Чернігівського р-ну Запорізької обл.;
47. с. Панфілівка Чернігівського р-ну Запорізької обл.;
48. смт. Чернігівка Запорізької обл.;
49. с. Чернігово-Токмачанськ Чернігівського р-ну Запорізької обл.;
50. смт. Володарське Донецької обл.;
51. с. Октябр Великоновосілківського р-ну Донецької обл.;
52. с. Старомайорське Великоновосілківського р-ну Донецької обл.;
53. с. Урожайне Великоновосілківського р-ну Донецької обл.;
54. с. Старченково Володарського р-ну Донецької обл.;
55. с. Тополине Володарського р-ну Донецької обл.;
56. м. Маріуполь Донецької обл.;
57. с. Приморське Новоазовського р-ну Донецької обл.;
58. с. Стародубівка Першотравневого р-ну Донецької обл.;
59. с. Варварівка Юр'ївського р-ну Дніпропетровської обл.;
60. с. Сиваші Генічеського р-ну Херсонської обл.

ЗМІСТ

Від упорядників	5
<i>Плохій С.</i> Слово про майстра	9
<i>Брехуненко В.</i> Подвижник	12
<i>Білівненко С., Козирєв В.</i> Запорізьке наукове товариство ім. Якова Павловича Новицького	21
<i>Лиман І.</i> Бердянський осередок ЗНТН	27
<i>Мільчев В.</i> “Ера Бойка”: кафедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін ЗНУ в 2000-2010 рр.	31
<i>Швайба Н.</i> Наукова школа професора Анатолія Васильовича Бойка: уявна, реальна, потенційна	38
БОЙКО Анатолій Васильович	53
КОНСТАНТИНОВА Вікторія Миколаївна	101
ЛИМАН Ігор Ігорович	124
МІЛЬЧЕВ Володимир Іванович	150
ШИЯН Роман Ігорович	166
АНДРЕЄВ Віталій Миколайович	171
АНДРЕЄВА Світлана Серафимівна	182
БЛІВНЕНКО Сергій Миколайович	188
ГОЛОВКО Юлія Іванівна	195
ГРИБОВСЬКИЙ Владислав Володимирович	206
ІРІОГЛУ Юрій Олександрович	215
КОЗИРЄВ Валерій Кирилович	217
КРИЛОВА Алла Миколаївна	221
ЛИКОВА Вікторія Вікторівна	226
МАЛЕНКО Людмила Михайлівна	230
МІРУЩЕНКО Олександр Павлович	243
МОЛДАВСЬКА Тетяна Іванівна	249
МОЛДАВСЬКИЙ Роман Леонідович	251
ОЛІЙНИК Олександр Леонтійович	259
ПАЧЕВ Сергій Іванович	265
ПРИЙМАК Олег Миколайович	272
САВЧЕНКО Ірина Володимирівна	276
СУРЕВА Наталія Вікторівна	282
ФЛІАС Віктор Миколайович	288
ЧОП Володимир Миколайович	294
ШВАЙБА Надія Іванівна	301
ШПИТАЛЬОВ Геннадій Георгійович	310
АВАНЕСЯН Джульєтта Завенівна	313
АВДЄЄВА Олена Сергіївна	315

БОЙКО Петро Анатолійович	318
БУЧНА Анастасія Сергіївна	320
ДЕРМАН Ірина Петрівна	321
КОРОЛЕВСЬКА Юлія Юріївна	324
МОРДОВСЬКОЙ Михайло Михайлович	326
ОЛЕНЕНКО Анна Геннадіївна	328
ПАНКЄЄВ Олександр Сергійович	330
ПАШНЕНКО Олександр Миколайович	332
ПЕТРОВА Катерина Анатоліївна	333
СИГИДА Галина Анатоліївна	334
ТЕЛЮПА Сергій Олександрович	337
ТРОФИМОВА Світлана Олександрівна	339
ШАХРОВ Геннадій Іванович	340
ШУМЕЙ Олександр Іванович	343
СКЛАД ЗАПОРЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. Я. НОВИЦЬКОГО	345
ЧАСОПИС, БАГАТОТОМНІ ТА СЕРІЙНІ ВИДАННЯ, ЗАПОЧАТКОВАНІ А.В. БОЙКОМ	347
НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ, КОНГРЕСИ, СЕМІНАРИ, КРУГЛІ СТОЛИ, В ОРГАНІЗАЦІЇ ЯКИХ ВЗЯВ УЧАСТЬ А.В. БОЙКО, АБО ОЧОЛЮВАНІ НИМ ІНСТИТУЦІЇ	364
ПЕРЕЛІК УСНО-ІСТОРИЧНИХ І ЕТНОГРАФІЧНИХ ЕКСПЕДИЦІЙ, ОРГАНІЗОВАНИХ А.В. БОЙКОМ І ЗНТН	366

CONTENTS

From compilers	5
<i>Plokhii S.</i> Word about the master	9
<i>Brekhunenko V.</i> Devotee of science	12
<i>Bilivnenko S., Kozyriev V.</i> Zaporizhzhya Scholarly Society of	21
Yakov Pavlovych Novytskyi	
<i>Lyman I.</i> Berdyank branch of ZSSN	27
<i>Milchev V.</i> “Era of Boyko”: chair of primary sources studies,	31
historiography and special historical disciplines of ZNU in	
2000-2010 years	
<i>Shvaiba N.</i> The scholarly cohort of professor Anatolii	38
Vasylovych Boyko: imaginary, real, potential	
BOYKO Anatolii Vasylovych	53
KONSTANTINOVA Viktoriia Mykolai vna	101
LYMAN Ihor Ihorovych	124
MILCHEV Volodymyr Ivanovych	150
SHIYAN Roman Ihorovych	166
ANDRIEIEV Vitalii Mykolai ovych	171
ANDRIEIEVA S vitlana Serafymi vna	182
BILIVNENKO Serhii Mykolai ovych	188
HOLOVKO Yuliia Ivani vna	195
HRYBOVSKYI Vladyslav Volodymyrovych	206
IRIOHLU Yurii Oleksandr ovych	215
KOZYRIEV Valerii Kyrylovych	217
KRYLOVA Alla Mykolai vna	221
LYKOVA Viktoriia Viktori vna	226
MALENKO Liudmyla Mykhaili vna	230
MIRUSHCHENKO Oleksandr Pavlovych	243
MOLDAVSKA Tetiana Ivani vna	249
MOLDAVSKYI Roman Leoni dovych	251
OLIINYK Oleksandr Leontiiovych	259
PACHEV Serhii Ivanovych	265
PRYMAK Oleh Mykolai ovych	272
SAVCHENKO Iryna Volodymyri vna	276
SUREVA Nataliia Viktori vna	282
FILAS Viktor Mykolai ovych	288
CHOP Volodymyr Mykolai ovych	294
SHVAIBA Nadiia Ivani vna	301
SHPYTALOV Hennadii Heorhii ovych	310
AVANESIAN Dzhulietta Zaveni vna	313
AVDIEIEVA Olena Serhii vna	315

BOYKO Petro Anatoliiiovych	318
BUCHNA Anastasiia Serhii vna	320
DERMAN Iryna Petrivna	321
KOROLEVSKA Yuliia Yurii vna	324
MORDOVSKOI Mykhailo Mykhailovych	326
OLENENKO Anna Hennadii vna	328
PANKIEIEV Oleksandr Serhiiiovych	330
PASHNENKO Oleksandr Mykolaiovych	332
PETROVA Kateryna Anatolii vna	333
SYHYDA Halyna Anatolii vna	334
TELIUPA Serhii Oleksandrovych	337
TROFYMOVA Svitlana Oleksandrivna	339
SHAKHROV Hennadii Ivanovych	340
SHUMEI Oleksandr Ivanovych	343
THE MEMBERS OF ZAPORIZHZHYA SCHOLARLY SOCIETY OF Y. NOVYTSKYI JOURNAL, VOLUMINOUS AND SERIAL PUBLICATIONS, WHICH WERE INITIATED BY A.V. BOYKO	345
SCIENTIFIC CONFERENCES, CONGRESSES, SEMINARS, ROUND TABLES, ORGANIZED BY A.V. BOYKO OR HEADED BY HIM INSTITUTIONS	364
LIST OF ORAL HISTORICAL AND ETHNOGRAPHIC EXPEDITIONS, ORGANIZED BY A.V. BOYKO AND ZNTN	366

**Наукове видання
Довідкове видання**

**Ігор Лиман
Вікторія Константінова**

**Наукова школа професора
А.В. Бойка:
персоналії та доробок**

Комп'ютерний набір, комп'ютерна верстка
та макетування: *Ігор Лиман, Вікторія Константінова*
Художнє оформлення: *Анна Пономаренко, Марина Кульчицька*
Коректор: *Катерина Мільчева*

Підп. до друку 15.09.2011.
Формат 60x84 1/16. Гарн. Таймс. Різографія.
Умов. друк. арк. 21,86
Наклад 300 прим.

Видавництво ПП "АА Тандем"
Адреса: 69032, м. Запоріжжя, а/с 4602, тел. (061)222-70-10
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців:
Серія ДК № 2899

Надруковано: Друкарська дільниця ЗНТН
Замовлення № и138